

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

MAGISTRSKO DELO

IZ KRIZE S PRISILNO PORAVNAVO

Ljubljana, maj 2002

LIDIJA ANDRAŠEC

KAZALO

1. UVOD	1
2. ZAKAJ SE PODJETJE ZNAJDE V PRISILNI PORAVNAVI?	4
2.1. PRISILNA PORAVNAVA NAMESTO STEČAJA	4
2.2. KO NASTOPI V PODJETJU KRIZA	4
2.2.1. <i>Pojem krize v podjetju</i>	4
2.2.2. <i>Vzroki in znamenja krize</i>	6
2.2.3. <i>Podjetje rešiti ali ne?</i>	8
2.2.4. <i>Načini reševanja krize</i>	10
2.2.5. <i>Ukrepi za rešitev krize in zakonske možnosti reševanje nastale krizne situacije</i>	11
2.3. STATISTIČNI PODATKI O STEČAJIH IN PRISILNIH PORAVNAVAH V SLOVENIJI V LETIH 1991-2000.....	13
2.3.1. <i>Število stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1991-2000</i>	13
2.3.2. <i>Čas trajanja stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1990-2000</i>	16
2.3.3. <i>Predlagatelji stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000</i>	17
2.3.4. <i>Načini rešitve postopkov stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000</i>	18
2.3.5. <i>Število zaposlenih, katerim je prenehalo delovno razmerje zaradi stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000</i>	19
2.3.6. <i>Pravne osebe z blokiranimi žiro računi</i>	20
3. ZAKONSKA PODLAGA POSTOPKA PRISILNE PORAVNAVE V SLOVENIJI	23
3.1. ZAKONODAJA	23
3.1.1. <i>Pojem insolvenčnega prava</i>	23
3.1.2. <i>Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) kot del insolvenčnega prava</i>	30
3.1.3. <i>Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod) kot del insolvenčnega prava</i>	30
3.2. ZAKON O PRISILNI PORAVNAVI, STEČAJU IN LIKVIDACIJI (ZPPSL)	31
3.2.1. <i>Temeljne določbe, ki veljajo za postopek prisilne poravnave</i>	32
3.2.2. <i>Splošne določbe, ki veljajo za postopek prisilne poravnave</i>	34
3.2.3. <i>Organi v postopku prisilne poravnave</i>	35
3.2.4. <i>Uvedba postopka prisilne poravnave</i>	38
3.2.5. <i>Začetek postopka prisilne poravnave</i>	42
3.2.6. <i>Pravne posledice postopka prisilne poravnave</i>	46
3.2.7. <i>Prijava in preizkus terjatev</i>	49
3.2.8. <i>Načrt finančne reorganizacije</i>	51
3.2.9. <i>Narok za prisilno poravnavo</i>	61
3.2.10. <i>Potrditev prisilne poravnave</i>	63
3.2.11. <i>Izpolnitev obveznosti iz prisilne poravnave</i>	65
3.2.12. <i>Razveljavitev prisilne poravnave</i>	66
3.2.13. <i>Vpisi v register</i>	66
3.2.14. <i>Stroški prisilne poravnave</i>	67
3.2.15. <i>Uporaba pravil o stečaju</i>	67
3.2.16. <i>Postopek prisilne poravnave v stečaju</i>	67
3.2.17. <i>Terjatve delavcev v postopku prisilne poravnave</i>	71
3.2.18. <i>»Prisilna poravnava po prisilni poravnavi«</i>	77
3.3. ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU PODJETIJ (ZFPPOD)	79
3.3.1. <i>Splošne določbe ZFPPod</i>	80
3.3.2. <i>Finančno poslovanje podjetij po ZFPPod</i>	80
4. SKLEP	89
5. LITERATURA	92
6. VIRI	95

1. PRILOGA: NAČRT FINANČNE REORGANIZACIJE PODJETJA	1
1.1. UVOD	6
1.2. ANALIZA POSLOVANJA	8
1.2.1. Ustanovitev podjetja	8
1.2.2. Registracija in lastništvo	9
1.2.3. Dejavnost in lokacija opravljanja dejavnosti.....	9
1.2.4. Organizacija podjetja in zaposleni	10
1.2.5. Poslovni proces, proizvodnja, opremljenost ter vzdrževanje in investicije.....	13
1.2.6. Prodaja.....	16
1.2.7. Nabava materiala za proizvodnjo in dobavitelji podjetja	18
1.2.8. Analiza trženjskega spleta	19
1.2.9. Konkurenca	21
1.2.10. Sklepi analize poslovanja.....	22
1.3. ANALIZA FINANČNEGA STANJA PODJETJA PLETILKA, D.O.O., NA 30.6.2000.....	24
1.3.1. Analiza izkazov stanja.....	24
1.3.2. Analiza izkazov uspeha.....	29
1.3.3. Analiza zadolženosti podjetja	34
1.3.4. Analiza kazalnikov podjetja	37
1.3.5. Sklepna ocena finančne analize.....	39
1.4. METODE IN UKREPI FINANČNE REORGANIZACIJE	41
1.5. PROJEKCIJA POSLOVANJA PODJETJA	43
1.5.1. Projekcija prihodkov podjetja v obdobju 2000-2006.....	43
1.5.2. Projekcija odhodkov iz poslovanja v obdobju 2000-2006	45
1.5.3. Rezultat in obratna sredstva	47
1.5.4. Predračunski izkazi uspeha, finančnih tokov in stanja za leta 2000 – 2006.....	49
1.6. RAZDELITEV UPNIKOV V RAZREDE IN NAČIN POPLAČILA	54
1.6.1. Obveznosti podjetja in razredi upnikov v prisilni poravnavi.....	54
1.6.2. Razredi upnikov in predvideni način poplačila	55
1.6.3. Načrt poplačila upnikov.....	56

1. UVOD

Zaradi vedno večjega pomena in zanimanja za postopek prisilne poravnave v Sloveniji sem se odločila podrobno obdelati postopek prisilne poravnave s pravnega oz. zakonskega vidika in s finančnega vidika. *Namen* magistrskega dela je, s pomočjo domače in tudi tuje strokovne literature ter praktičnih izkušenj, predstaviti vsebinske značilnosti postopka prisilne poravnave in načrt finančne reorganizacije. Tako predstavlja *področje preučevanja* v tem magistrskem delu postopek prisilne poravnave kot tak, vzroki za postopek v nekem podjetju, zakonska podlaga postopka prisilne poravnave in spremljajočih dejavnosti ter primer načrta finančne reorganizacije podjetja.

Poudarek v magistrskem delu je na predstavitvi pravne podlage postopka prisilne poravnave kot ga določata Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji ter Zakon o finančnem poslovanju podjetij. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji predpisuje potek postopka prisilne poravnave, predvsem dolžnosti podjetja – dolžnika na eni strani in pravice upnikov na drugi. V njem pa je tudi predpisana vsebina ene najpomembnejših točk postopka prisilne poravnave, t.j. načrta finančne reorganizacije s katerega potrditvijo s strani upnikov je prisilna poravnava v podjetju sprejeta. Zato v prilogi tega dela predstavljam primer načrta finančne reorganizacije, kakršen mora biti predložen sodišču.

Cilji magistrskega dela so:

- opredelitev krize v podjetju z analizo vzrokov za njen nastanek in opredelitev negativnih finančnih rezultatov krize kot razlogov za ukrepanje, tudi v smeri postopka prisilne poravnave;
- opredelitev načinov in ukrepov za reševanje krize;
- predstavitev statističnih podatkov o postopkih prisilne poravnave in o postopkih stečajev v zadnjih desetih letih;
- predstavitev insolvenčnega prava, njegovih ciljev in načel;
- podrobna predstavitev Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji ter Zakona o finančnem poslovanju podjetij kot temeljnih zakonov postopka prisilne poravnave v podjetju;
- predstavitev primera načrta finančne reorganizacije kot temeljnega dokumenta za izpeljavo postopka prisilne poravnave pred sodiščem v prilogi.

Z uvajanjem tržnega gospodarstva in z razdružitvijo Jugoslavije, je bil po letu 1991 v Sloveniji zabeležen porast števila stečajev. V letih 1992 in 1993 se je število novih stečajev praktično podvojilo, t.j. 503 oz. 1193 novih primerov stečajev. Ker pa imajo

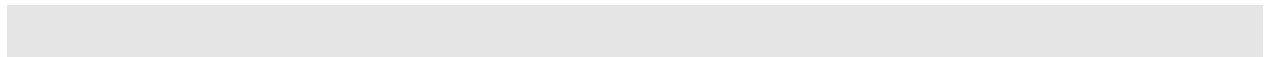
številna podjetja, ki so se znašla v krizi in so le korak do stečaja, tudi zdrava jedra, zaradi katerih jih je vredno ohraniti, se vedno več pozornosti posveča postopku prisilne poravnave.

Tako uvodu kot *prvemu poglavju*, sledi *drugo*, v katerem predstavim vzroke, ki podjetje pripeljejo v postopek prisilne poravnave oz. zakaj se odloči za prisilno poravnavo in ne za stečaj, kaj pomeni kriza v podjetju, kako jo opredelimo, kako najdemo vzroke za njen nastanek in načine za rešitev ter kako opredelimo položaj, v katerem se podjetje nahaja. Na podlagi tega sprejmemo metode oz. ukrepe za reševanje krize v postopku prisilne poravnave.

Tretje poglavje magistrskega dela govori o zakonski podlagi postopka prisilne poravnave v Sloveniji. V okviru zakonodaje opredelim pojem insolvenčnega prava, ki predpisuje ravnanje podjetij v krizi oz. nelikvidnih in prezadolženih podjetij. V tem sklopu sta podrobno obdelana temeljna zakona insolvenčnega prava pri na, t.j. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji in Zakon o finančnem poslovanju podjetij ter v povezavi s tema dvema tudi določila Zakona o jamstvenem skladu, Zakona o delovnih razmerjih in ostalih, ki se navezujejo na določila temeljnih dveh zakonov. Prisilna poravnava je v Sloveniji pridobila na pomenu z uvedbo Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji leta 1993 in z njegovo novelo leta 1997 (ter dopolnitvijo leta 1998). Izhodišče prisilne poravnave je v dejstvu, da se dolžniku ponudi možnost poplačila dolgov v postopku prisilne poravnave tekom nadaljnjega poslovanja podjetja in hkrati s sodelovanjem upnikov. Ker se je plačilna nedisciplina v Sloveniji slabšala in je bilo vedno več dolžnikov, za katere se ne bi moglo trditi, da so imeli »dober namen« poplačati svoje dolgove, je država sklenila ukrepati. Tako je bil konec leta 1999 sprejet Zakon o finančnem poslovanju podjetij, ki določa zakaj, kdaj in kako mora uprava podjetja ukrepati, ko nastopi prezadolženost in nelikvidnost v podjetju, saj v nasprotnem primeru proti njej učinkujejo zakonsko določene sankcije. Posledica sprejetja tega zakona je bistveno povečano število predlogov za uvedbo postopka prisilne poravnave in stečaja v letu 2000. Del tega poglavja predstavljajo tudi statistični podatki o stečajih, prisilnih poravnava in likvidacijah v Sloveniji v letih 1991-2000, iz katerih je razvidno, kako se je sprva, po razpadu bivše Jugoslavije, močno povečalo število stečajev, kar pomeni, da se je v letu 1992 glede na leto 1991 število novih stečajev skoraj podvojilo, saj je naraslo z 269, kolikor jih je bilo v letu 1991, na 503 v letu 1992, v letu 1993 pa je bilo že 1193 novih stečajev. Sčasoma je začelo naraščati število postopkov prisilnih poravnav, kar kaže na zavest, da je potrebno podjetjem pomagati iz težav in jih poskusiti rešiti, če obstaja možnost za normalno delovanje v prihodnje.

Sklep magistrskega dela podam v *četrtem poglavju*, kateremu sledita poglavji s seznamom literature in seznamom virov.

V prilogi predstavljam primer načrta finančne reorganizacije podjetja v postopku prisilne poravnave, kot je predpisan z Zakonom o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji ter kot to določa praksa. Ta del se mi zdi še posebej pomemben, saj je, kot mi je znano, dosti načrtov finančne reorganizacije, ki jih podjetja predložijo sodišču, pomanjkljivih in jih sodišče vrne v popravek, kar pa podaljšuje čas do naroka za glasovanje o prisilni poravnavi in predvsem čas reševanja nakopičenih problemov v podjetju. Za primer sem vzela podjetje tekstilne panoge, ki je pri nas znana kot ena od panog z največ problemi oz. s podjetji, ki imajo največ finančnih težav, ki izvirajo predvsem iz premajhnega trga, prevelike konkurence, zastarele tehnologije, prevelikih kapacitet in preveč zaposlenih.

2. ZAKAJ SE PODJETJE ZNAJDE V PRISILNI PORAVNAVI?

2.1. PRISILNA PORAVNAVA NAMESTO STEČAJA

Ivanjko (1991, str. 595) povzema, da se v tuji pravni literaturi venomer poudarja poplačilo upnikov v stečajnem postopku z razprodajo premoženja kot eden najslabših in najmanj učinkovitih načinov poplačila, ki ima tudi številne negativne posledice. V stečajnem postopku se unovči vrednost premoženja, vse druge vrednosti, kot so organizacija, položaj na trgu, vodstvo in podobno, pa se izničijo brez kakršnekoli koristi za upnike. Stečaj torej prinaša (le) negativne posledice, pozitiven učinek je le v delnem poplačilu upnikov. Stečaj je bil v svoji zasnovi primeren le v obdobju, ko je bila vrednost premoženja podjetja enaka vrednosti podjetja, kar pa danes ne velja več, saj je v glavnem vrednost podjetja večja kot je vrednost premoženja.

Zato so začeli stečajne postopke nadomeščati postopki, s katerimi se dolžnik sanira in tako prepreči stečaj kot izgubo funkcionalne vrednosti. Stečaj se je v zadnjih desetletjih v svetu preoblikoval iz postopka, katerega namen je bilo poplačilo upnikov, v postopek, katerega namen sta nova razporeditev podjetniškega premoženja in omogočanje nadaljevanja dejavnosti v drugačnih organizacijskih in pravnih oblikah (Ivanjko, 1997, str. 968). Dolžnikovo premoženje se namesto razprodaje ponovno usposobi v njegovi gospodarski funkciji ustvarjanja nove vrednosti oz. dobička. Tako se s tovrstnimi postopki ukvarjajo ekonomski, organizacijski in finančni strokovnjaki, katerih cilj je poplačilo upnikov z oživitvijo podjetniške ideje, ki je bila zaradi slabega vodenja ogrožena. Te postopke imenujemo postopki prisilne poravnave, v katerih naj bi, pod nadzorom sodišča, podjetje s finančno reorganizacijo in sanacijo poslovanja, zopet začelo poslovati normalno.

2.2. KO NASTOPI V PODJETJU KRIZA

2.2.1. Pojem krize v podjetju

Pojem *krize v podjetju* je v literaturi različno razložen: lahko gre za *ožjo opredelitev* oz. *t.i. finančno krizo*, ki pomeni težave v financiranju podjetja, ali pa za *široko opredelitev* oz. *t.i. podjetniško krizo*, ki pomeni tako težave na finančnem področju kot tudi na ostalih področjih delovanja podjetja.

Če podjetje ni likvidno in ni solventno ter kapitalsko ni ustrezno, kot določa Zakon o finančnem poslovanju podjetij, pomeni da je zašlo v finančno krizo, s tem pa so

izpolnjeni pogoji za prijavo postopka prisilne poravnave po Zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji.

Po Brigham (1996, str. 891) izraz *kriza v podjetju* opredeljuje naslednje pojme:

- *ekonomski neuspeh (economic failure)* podjetja pomeni, da le-to ni več zmožno s prihodki pokriti vseh stroškov, vključujoč strošek virov financiranja. Takšna podjetja sicer lahko nadaljujejo s poslovanjem in so ekonomsko neuspešna nekaj let, vendar le dokler so upniki pripravljeni zagotavljati nove vire sredstev in lastniki pripravljeni sprejemati podpovprečne donose na vloženi kapital v primerjavi z donosi podobnih investicij. Odločitve o ukinitvi poslovanja podjetja temeljijo na pričakovanih donosih in sposobnosti pokrivanja variabilnih stroškov poslovanja podjetja;
- *poslovni neuspeh (business failure)* kot izraz v svojih poročilih o propadlih podjetjih uporablja Dun&Bradstreet in pomeni, da je podjetje zaključilo poslovanje z neporavnanimi obveznostmi;
- *tehnična nesolventnost (technical insolvency)* pomeni nezmožnost poravnavanja tekočih zapadlih obveznosti. Lahko pomeni začasno nezmožnost plačevanja, lahko pa predstavlja znak ekonomskega neuspeha, ki vodi v finančni propad podjetja oz. zakonsko predpisan stečaj;
- *nesolventnost v stečaju (insolvency in bankruptcy)* opredeljuje večja knjigovodska vrednost obveznosti do tujih virov sredstev podjetja od tržne vrednosti njegovih sredstev. Razlika je negativna realna neto vrednost podjetja. Dejansko tovrstno stanje ne pomeni le tehnične nesolventnosti, temveč je znak ekonomskega neuspeha, ki mnogokrat vodi do likvidacije podjetja. V tem primeru je nujna analiza vrednosti z namenom likvidacije podjetja;
- *stečaj podjetja (legal bankruptcy)* pomeni, da je podjetje zaključilo s svojim poslovanjem v postopku, določenim z zakonom.

Altman (1993, str. 3) razlaga, da se neuspešna podjetja poskušajo definirati na različne možne načine z namenom opredelitve problemov, s katerimi se soočajo. Tako se v literaturi najpogosteje uporabljajo štiri pojmi: neuspeh (failure), nesolventnost (insolvency), neodplačevanje dolga (default) in stečaj (bankruptcy). Kljub temu, da se uporabljajo povezano, pa se med seboj razlikujejo. Poleg zgoraj opredeljenih pojmov Altman opredeljuje še:

- *neodplačevanje dolga (default)* kot:
 1. *tehnično neodplačevanje dolga (technical default)*, ki nastane, ko dolžnik krši dogovor s kreditodajalcem, kar je temelj za zakonske ukrepe. Navadno so tovrstne kršitve stvar pogajanj, vendar pa so obenem tudi znak poslabševanja poslovanja podjetja. Tovrstna dejanja se navadno uredijo zunaj sodišč in so le redko pogoj za pravni postopek.

2. *dejansko neodplačevanje dolga (formal default)*, ki je navadno posledica neodplačevanja anuitete kredita oz. obresti. V tem primeru lahko dolžnik nadaljuje s poslovanjem, hkrati pa se dogovori z upniki in se izogne sodnim postopkom, ali pa se dogovori z upniki o prestrukturiranju dolga in nato prijavi prisilno poravnavo, kar pa pomeni t.i. vnaprej dogovorjeno prisilno poravnavo (prepacked Chapter 11).
- *stečaj (bankruptcy)* kot:
 1. stečaj v smislu nesolventnosti, se nanaša na neto vrednost podjetja, ki je negativna, kar pomeni, da so obveznosti do virov sredstev podjetja večje kot so ocenjena sredstva podjetja (nesolventnost v stečaju).
 2. stečaj pa pomeni postopek, prijavljen pri pristojnem sodišču, katerega rezultat je ali likvidacija podjetja (liquidation) ali pa izvedba programa oživitve podjetja (bankruptcy reorganization) oz. prisilna poravnava.

Tretjo definicijo krize podaja Wruck Hopperjeva (1990, str. 421), ki govori o finančni krizi podjetja kot o stanju, ko denarni tok podjetja ne zadostuje za pokritje tekočih obveznosti t.j. obveznosti do dobaviteljev in delavcev, dejanskih ali možnih obveznosti iz naslova tožb ter neplačanih glavnih in obresti kreditov. Pogosto pa se kot sinonim za finančno krizo uporabljajo tudi izrazi:

- *nesolventnost v smislu vrednosti podjetja (stock-based insolvency)*, kar pomeni, da je podjetje nesolventno kadar ima negativno neto vrednost sredstev oz. so njegove obveznosti do virov sredstev večje kot je sedanja vrednost bodočih denarnih tokov;
- *nesolventnost v smislu finančnega toka (flow-based insolvency)*, kar pa pomeni nezmožnost podjetja poplačevati tekoče obveznosti.

2.2.2. Vzroki in znamenja krize

Če želimo podjetje rešiti iz krize, moramo najprej narediti analizo vzrokov, ki so ga pripeljala v takšno stanje.

Ivanjko (1997, str. 964) deli vzroke krize v podjetju v pet skupin:

1. skupina vzrokov so *strukturne pomanjkljivosti organiziranosti podjetja*, ki pomenijo napake in pomanjkljivosti, ki so nastale že ob ustanovitvi podjetja, kot so na primer: ustanovitev podjetja na napačnem kraju, s premajhnim kapitalom, pomanjkljivim znanjem o organizaciji podjetništva, z napačno zastavljenimi cilji podjetja, z napačno izbrano dejavnostjo oz. izdelki ali storitvami, neraziskanim trgom, ipd.
2. skupina vzrokov so *nenavadni in nepričakovani dogodki*, kot so naravne in druge katastrofe, katerih posledica je uničenje premoženja podjetja, ali pa odškodninski zahtevki tretje osebe, ki obremenijo podjetje. To so dolgotrajne stavke delavcev, bolezni delavcev, zakonski posegi, ki prepovedujejo poslovanje, ipd.

3. skupina vzrokov so *zunajpodjetniške okoliščine*, predvsem vzroki na področju politike, katerih posledice so zakonske spremembe v gospodarjenju, socialni varnosti, ekologiji, ki (negativno) vplivajo na finančno poslovanje družbe in vplivajo na obstoj družbe.
4. skupina vzrokov so *medpodjetniški vzroki*, ki navadno ovirajo nastop podjetja na trgu ali pa podjetje nanje ni pripravljeno, kot so to nove tržne razmere oz. spremembe potrošniških navad, tehnične novosti konkurentov na trgu, spremembe pri nabavi, ipd.
5. skupina vzrokov so *notranji podjetniški vzroki*, ki se nanašajo na organizacijo podjetja, kadrovsko strukturo, ipd.

Repovž (1992, str. 103) je po nemški literaturi povzel statistične podatke o vzrokih kriz oz. nesolventnosti nemških podjetij (analiza je zajemala 264 podjetij) in vzroke stečajev v Nemčiji (analiza 172 podjetij v stečaju). Rezultati so predstavljeni v naslednjih tabelah.

Tabela 1: Vzroki nesolventnosti in deleži v celotnem vzorcu

	Vzroki nesolventnosti:	% v celotnem številu primerov
A.	V podjetju:	
1.	Financiranje	80,3
2.	Vodenje podjetja	75,4
3.	Prodaja	66,7
4.	Struktura podjetja	64,4
5.	Poslovanje – produktivnost	53,8
6.	Računovodstvo	50,0
7.	Nabava	25,0
8.	Uprava/kadri	23,1
B.	Med podjetji	
1.	Kupci	48,4
2.	Kreditne institucije	29,5
3.	Dobavitelji	20,1
4.	Konkurenca	18,6
C.	V okolju podjetja	55,3

Vir: Repovž, 1992.

Tabela 2: Vzroki stečajev

	Vzroki stečajev
1.	Nezadostni lastni viri (trajni kapital)
2.	Rast stroškov zaposlenih
3.	Napake v upravljanju in vodenju
4.	Zmanjšanje izvoza
5.	Zmanjšanje potrošnje na domačem trgu
6.	Porast bančnih obresti
7.	Pomanjkanje kreditov
8.	Slabo plačevanje kupcev
9.	Nesolventnost drugih podjetij
10.	Napačne investicije

Vir: Repovž, 1992.

Brigham (1996, str. 892) povzema po Dun&Bradstreet statistikah in navaja štiri skupine vzrokov za nastanek krize v podjetju, ki jih predstavljamo v naslednji tabeli.

Tabela 3: Vzroki kriz

Vzroki kriz:	% v letu 1992	% v letu 1993
• Ekonomski faktorji (slabosti dejavnosti, slaba lokacija,...)	63,5	37,1
• Finančni faktorji (preveliki dolgovi, nezadostni kapital, ...)	24,1	47,3
• Nesreče, prevare	10,4	14,0
• Ostalo	2,0	1,6
Skupaj	100	100

Vir: Brigham, 1993.

Kot je razvidno iz tabele, so bili vzroki za nastop krizne situacije v podjetju med leti različni, vendar pa je pomembno poudariti, da se med seboj prepletajo. Kriza nastopi zaradi kombinacije več faktorjev in navadno je rezultat vrsta napak, napačnih presoj, pomanjkljivosti managementa, njeni znaki pa so navadno vidni že pred dejanskim zlomom podjetja.

2.2.3. Podjetje rešiti ali ne?

Ko postane podjetje nesolventno se postavi *vprašanje, ali podjetje ukiniti v postopku likvidacije oz. stečaja ali pa ga ohraniti v postopku prisilne poravnave*. Odločitev temelji na določitvi vrednosti saniranega podjetja v primerjavi z vrednostjo odprodanega premoženja tega podjetja. Likvidacijska vrednost podjetja je odvisna od stopnje specializacije sredstev, ki jih podjetje uporablja in njihovi prodajni vrednosti. Hkrati pa postopek likvidacije vključuje tudi določene stroške postopka. Uspešna reorganizacija podjetja zahteva stroške, saj gre lahko za zamenjavo določene opreme, izločitev nekurantnih zalog, izboljšave v managementu. Navadno je predvidena večja vrednost reorganiziranega podjetja v primerjavi z likvidacijsko vrednostjo tista, s katero se podjetje oz. dolžnik pogaja z upniki v postopku prisilne poravnave (Weston, 1992, str. 1155).

Altman (1993, str. 6) je na kratko opredelil:

- če je ekonomska vrednost podjetja večja kot je njegova likvidacijska vrednost, je podjetje, tako s stališča družbe kot celote kot s stališča lastnikov podjetja, smiselno poskusiti reorganizirati in nadaljevati s poslovanjem;
- če pa je likvidacijska vrednost podjetja večja kot je njegova ekonomska vrednost, potem je boljša rešitev likvidacija podjetja.

Brigham (1996, str. 907) pa je ugotovil, da je:

- ukinitvev poslovanja podjetja smiselna takrat, ko je podjetje z ukinitvijo vredno več kot pa če bi nadaljevalo z opravljanjem dejavnosti v prihodnje, ali pa
- ko je verjetnost za rešitev tako majhna, da za upnike nadaljevanje poslovanja pomeni večje tveganje.

Ker s finančno krizo v podjetju niso povezani le stroški ampak tudi določene koristi, so ekonomski strokovnjaki izdelali formulo za *izračun vrednosti zadolženega podjetja* (Weston, 1992, str. 1159):

Vrednost podjetja =

vrednost lastniškega kapitala (Value if all equity financed)

+ sedanja vrednost davčnega štita

+ sedanja vrednost koristi zadolževanja oz. reorganizacije

+ sedanja vrednost koristi sprememb v nadzoru oz. vodstvu

+ sedanja vrednost sprememb v strategiji, politiki in organizacijski strukturi podjetja

– sedanja vrednost stroškov finančne krize,

pri čemer sedanja vrednost stroškov finančne krize pomeni verjetnost finančne krize pomnoženo s pričakovanimi stroški (t.j. neposredni in posredni stroški) reševanja te krize.

Z reševanjem finančne krize podjetja povezane *stroške* delimo v dve skupini (Wruck Hopper, 1990, str. 431; Altman, 1993, str. 17):

1. *neposredni stroški*, ki so lahko merljivi, saj jih predstavljajo stroški odvetnikov, finančnih svetovalcev, računovodij in sodišč. Poleg teh nastanejo tudi stroški starih in uničenih zalog ter druge opreme, če se podjetje znajde v stečajnem postopku, ki je navadno dolgotrajen. Kadar se podjetje odloči in uspe izvensodno rešiti probleme, se le-ti stroški bistveno zmanjšajo;
2. *posredni stroški* pa so oportunitetni stroški, ki nastanejo, ker podjetje ne more poslovati normalno oz. ne opravlja poslov samostojno, temveč s privolitvijo poravnalnega senata, sprejema kratkoročne ukrepe, ki morda niso konsistentni z dolgoročnimi, porabi veliko časa za vodenje sodnih postopkov, namesto, da bi pridobivalo posle, dobiva slabše pogoje s strani dobaviteljev, najboljši zaposleni zapuščajajo podjetje, drugi pa posvečajo več pozornosti skrbi za zaposlitev, upade prodaja podjetja zaradi nesigurne prihodnosti storitev, ki so povezane s proizvodi podjetja.

Poleg stroškov pa finančna kriza prinese podjetju tudi določene *koristi*, ki jih lahko razdelimo v tri skupine (Wruck Hopper, 1990, str. 428):

1. *koristi iz naslova sprememb v vodstvu podjetja*, t.j. zamenjave direktorjev in ostalih vodilnih kadrov, katerih slabe ali pa ne-sprejete odločitve so vodile do nastanka finančne krize v podjetju, ter izvajanje finančnega nadzora;
2. *koristi iz naslova sprememb v organizacijski strukturi in strategiji podjetja*, pri čemer gre za odprodajo in reorganizacijo določenih sredstev podjetja ter spremembe v poslovni dejavnosti podjetja in njihovi organizaciji, kar pomeni izboljšano trženje, znižanje stroškov, nove proizvodno-tržne strategije, sprememba organizacijske strukture, decentralizacija in investiranje ali pa tudi rast z nakupi podjetij;
3. *koristi zakonskih možnosti* (am. Chapter 11, ki pomeni postopek prisilne poravnave) saj kljub temu, da je izvensodna poravnava za podjetje boljša rešitev, je v določenih situacijah možnost prisilne poravnave dragocena alternativa za lastnike, ker je npr. v primeru številnih upnikov izvensodno težko doseči kompromis z vsemi, v postopku prisilne poravnave pa so lahko različni in številni upniki uvrščeni v en sam razred, določila pa veljajo za vse enako.

2.2.4. Načini reševanja krize

Tako kot je vzrokov problemov in s tem povezanih kriznih situacij v podjetju več vrst, je tudi načinov reševanja več. Lahko gledamo na krizo v podjetju z ožjega vidika, t.j. finančna kriza, lahko pa s širšega vidika, t.j. kriza na vseh področjih delovanja podjetja.

Ivanjko (1997, str. 964) je poleg opredelitve vzrokov podjetniške krize opredelil tudi način reševanja nastale situacije:

- strukturne pomanjkljivosti v organiziranosti podjetja je mogoče rešiti le z bistveno drugačno usmeritvijo poslovanja in z novim vodstvom v podjetju;
- nenavadni in nepričakovani dogodki, ki sicer vplivajo na zdravo in dobro zasnovano podjetje, ter podjetje nanje nima vpliva, največkrat ogrožajo premoženje podjetja. Sanacija podjetja se izvaja, če je možno nadomestiti izgubljeno premoženje oz. podjetje oprostiti obveznosti do tujih virov sredstev, z dokapitalizacijo ali/in s postopkom prisilne poravnave;
- zunajpodjetniške okoliščine povzročijo razdor znotraj podjetja, saj so pogoste reakcije delavcev, ki z obtožbe vodstvo, da je nesposobno rešiti podjetje. Rešitev nastale situacije je v prvi vrstni v odstranitvi nastalih ovir, ki so v domeni politične oblasti;
- medpodjetniški krizni vzroki, t.j. sprememba na trgu tako glede navad in želj kupcev kot tehnične novosti in ponudba konkurentov, so razlog za morebiten neuspeh in krizo podjetja, ki se jo lahko hitro reši s spremembo vodstva;
- notranji podjetniški vzroki so navadno posledica nesposobnosti vodstva, zato je rešitev v spremembi vodstvene strukture in v reorganizaciji, predvsem pa je

pomembna struktura posloводства oz. njegova kvalifikacijska usposobljenost za vodenje podjetja in značajske lastnosti ter način informiranja v podjetju.

Ožje pa je Weston (1992, str. 1147) opredelil načine reševanja finančne krize, katerih izvedba hkrati določa tudi usodo drugih področij poslovanja podjetja:

- *izvensodna poravnava (out of court procedures):*
 - podjetje posluje naprej:
 - odložitev oz. podaljšanje plačila (extention - payment deferred) ali
 - privolitev na nižje poplačilo (composition)
 - ustavitev podjetja (Common law assignment, ki pomeni neformalno likvidacijo podjetja s tem, da pooblaščenec odproda sredstva podjetja in kupnino sorazmerno razdeli upnikom)
- *združitev z drugim podjetjem (merger into another firm)*
 - podjetje nadaljuje poslovanje kot podružnica ali
 - podjetje postane del drugega podjetja;
- *formalni zakonski postopek (formal legal proceedings):*
 - podjetje posluje naprej v postopku prisilne poravnave, ki pomeni s strani sodišča nadzorovano znižanje ali preoblikovanje terjatev upnikov do podjetja ali
 - ustavitev podjetja:
 - zakonsko določen zastopnik (stečajni upravitelj) odproda premoženje podjetja v zakonsko določenih postopkih (statutory assignment) ali
 - likvidacije, kar pomeni likvidacijo podjetja pod še formalnejšim nadzorom stečajnega sodišča (liquidation under Chapter 7).

2.2.5. Ukrepi za rešitev krize in zakonske možnosti reševanje nastale krizne situacije

Reševanje podjetja iz krize je proces, ki se v vsakem podjetju odvija drugače in zahteva drugačne oz. različne ukrepe. Dejansko lahko ukrepe razdelimo v dve skupini, in sicer, ukrepe na področju poslovne politike podjetja in ukrepe na področju finančne politike. Ukrepi se v uspešni strategiji reševanja podjetja medseboj prepletajo in dopolnjujejo tako, da stroga delitev vseh ni možna. To, katere ukrepe bo podjetje izvajalo, je odvisno od položaja, v katerem se je znašlo. Najpomembnejši ukrepi reševanja podjetja iz krize so (Repovž, 1992, str. 12; Prašnikar, 1992, str. 65):

1. *zamenjava managementa*, ki je navadno glavni vzrok, da se je podjetje znašlo v težavah;
2. vzpostavitev oz. izboljšanje *finančnega nadzora*, saj je slab nadzor nad financami v podjetju eden glavnih vzrokov finančne krize. Zato je potreben dosleden centralni finančni nadzor, analiza trenutnega stanja in projekcija denarnih tokov;

3. *opredelitev vsebine in velikosti proizvodnega (tržnega) programa oz. izdelava nove proizvodno-tržne strategije*, ki je dveh vrst: strategija kratkoročnega preživetja in strategija dolgoročne ozdravitve podjetja;
4. *spremembe v organizacijski strukturi* (in decentralizacija) kot rezultat sprememb v proizvodno-tržni strategiji, ali pa so uvedene zaradi dezinvestiranja, ipd;
5. *analiza oz. znižanje stroškov poslovanja*, pri čemer gre za zniževanja stroškov dela, materiala in storitev ter različnih posrednih stroškov, kot posledico nove organizacije podjetja ali novega proizvodno-tržnega programa, ter, v povezavi s finančnim prestrukturiranjem, tudi stroškov financiranja;
6. *določitev velikosti in strukture potrebnega premoženja oz. sredstev* in s tem povezana odprodaja sredstev oz. dezinvestiranje, saj podjetje v novi poslovno – tržni strategiji ugotovi presežek sredstev podjetja, ki jih ne bo potrebovalo tako na kratki kot na dolgi rok, odprodaja teh pa pomeni relativno hiter dotok potrebnega denarja;
7. *določiti velikost in strukturo potrebnega kapitala oz. virov financiranja* in s tem povezano finančno prestrukturiranje virov sredstev, ki je nujen element strategije reševanja prezadolženih podjetij iz krize, tako da se odloži vračilo in/ali zmanjša dolžniške obveznosti ali pridobi sveža finančna sredstva s povečanjem osnovnega kapitala z denarnimi vložki;
8. *investiranje*, ki zahteva finančna sredstva, katerih podjetje v krizi navadno nima, zato se zanje odloči šele po zagotovitvi kratkoročnega preživetja ali pa v primeru, da podjetje kupi neko drugo podjetje in vanj investira.

Strogo finančne ukrepe pa je Repovž (1992, str. 112) razdelil v pet skupin:

1. *ukrepi na področju plačilne sposobnosti*, kjer gre za prečiščenje obstoječega stanja premoženja in kapitala z izločitvijo nepotrebnega premoženja ter z izboljšanjem skladnosti velikosti, struktur in gibanja premoženja in kapitala;
2. *ukrepi na področju lastnega (notranjega) financiranja*, ki pomenijo povečanje čistega denarnega toka z vključevanjem dodatnega kapitala v trajni kapital podjetja (dokapitalizacija);
3. *ukrepi na področju tujega financiranja oz. ukrepi finančnega prestrukturiranja*, ki temeljijo na uporabi finančnega vzvoda kot merila uporabe tujega vira financiranja z določeno ceno nasproti donosnosti tako uporabljenega vira v poslovanju podjetja;
4. *ukrepi za zmanjšanje odhodkov financiranja* s skrbno preučitvijo posameznih vrst odhodkov financiranja (obresti, plačilni promet, konverzije, tečajne razlike, prispevki in davki) ter
5. *urejanje poslovanja z bankami in drugimi večjimi upniki*, ki v krizni situaciji odločilno vplivajo na razpoložljivost denarja in na poslovni rezultat.

Torej, kadar podjetje postane nelikvidno, nesolventno, prezadolženo in kapitalsko neustrezno, mora ukrepati nemudoma, kar mu določa tudi Zakon o finančnem poslovanju podjetij, Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji pa mu daje možnost rešitve iz krize v postopku prisilne poravnave, pod določenimi pogoji. Oba zakona bosta predstavljena v nadaljevanju oz. v tč. 3.2. ZAKON O PRISILNI PORAVNAVI, STEČAJU IN LIKVIDACIJI (ZPPSL) in v tč.3.3. ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU PODJETIJ (ZFPpod)

2.3. STATISTIČNI PODATKI O STEČAJIH IN PRISILNIH PORAVNAVAH V SLOVENIJI V LETIH 1991-2000

Na podlagi podatkov sodne statistike, ki jo vsako leto izdela Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije iz podatkov, dobljenih pri sodiščih v Sloveniji, lahko naredimo analizo števila stečajnih postopkov in postopkov prisilnih poravnav. Za obdobje 1991-1994 so na voljo le podatki o številu stečajev in rednih likvidacij ter o dobi trajanja teh postopkov, od leta 1995 naprej pa so na voljo tudi podatki o številu in trajanju prisilnih poravnav ter podatki o predlagateljih postopkov, načinih njihove rešitve in o številu zaposlenih, katerim je bilo delovno razmerje prekinjeno zaradi določenega postopka. Posameznim tabelam sledijo komentarji.

2.3.1. Število stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1991-2000

Tabela 4: Število stečajev v obdobju 1991-2000 in prisilnih poravnav v obdobju 1995-2000

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Stečaji										
Nove zadeve	269	503	1193	311	217	224	236	209	317	729
Zadeve v delu	391	718	1799	1830	633	694	794	843	977	1446
Rešene zadeve	176	112	280	1425	164	137	159	191	260	477
Nerešene zadeve	215	606	1519	405	469	557	635	652	717	969
Prisilne poravnave										
Nove zadeve	np	np	np	np	39	38	44	45	51	137
Zadeve v delu	np	np	np	np	64	55	73	70	79	166
Rešene zadeve	np	np	np	np	47	27	54	42	50	106
Nerešene zadeve	np	np	np	np	17	28	19	28	29	60

Vir: Sodna statistika za leta 1991-2000.

Iz zgornje tabele je razvidno, da je število **stečajev** v letih 1992-1993 močno naraslo. V letu 1993 je na sodišča prispelo kar 1193 novih predlogov za začetek stečajev nad podjetji, kar je bilo več kot enkrat več kot leto poprej, v katerem je bil porast 87% glede

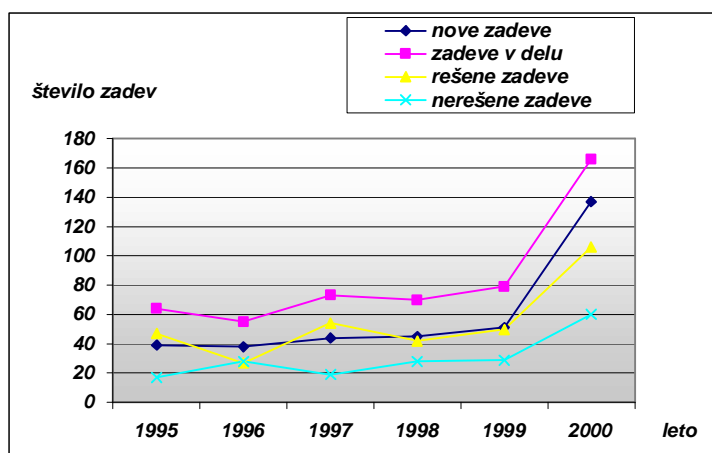
na leto 1991. Veliko število stečajev gre pripisati splošnim gospodarskim razmeram, ki so nastopile po razdružitvi Jugoslavije, na trg katere je bilo vezano mnogo slovenskih podjetij. Le-ta so nato poskušala preživeti, vendar več kot dve leti niso zmogla, zato se je število stečajev v letu 1993 zelo povečalo. Sodišča so bila dobesedno zasuta z novimi predlogi in verjetno nepripravljena, kar se lahko razbere iz števila rešenih zadev, ki so v letu 1992 in 1993 dosegla komaj 22% oz. 23% novih predlogov oz. 16% vseh zadev v delu v obeh letih. V letu 1993 je ostalo tudi največ nerešenih zadev obravnavanega obdobja, t.j. 1519 zadev.

Učinkovitost sodišč se je izboljšala v letu 1994, saj je bilo rešenih že 78% vseh zadev v delu tega leta. Stanje nerešenih zadev konec leta 1994 je tako znašalo 405, najmanj po letu 1991. Tudi v letu 1995 je bil pri predlogih za stečaj zabeležen ponoven upad, že naslednje leto pa porast za 3%, glede na leto 1995. Večje število novih prijav je bilo zopet zabeleženih v letu 2000, po uvedbi Zakona o finančnem poslovanju podjetij, in kljub večjemu številu rešenih zadev (83% več kot leto poprej), je ostalo nerešenih največ po letu 1993 (969 zadev oz. 33% več kot je bilo novih zadev leta 2000).

Z Zakonom o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, ki je bil uveden leta 1993 in dopolnjen leta 1997, je začelo naraščati število **prisilnih poravnav** nad podjetji. Od 39 prijavljenih leta 1995, je število naraslo na 51 leta 1999 oz. za 30% v obravnavanem obdobju. Letno so sodišča obdelovala od 55 do 79 zadev, rešila pa so jih od 27 do 54 letno.

V zadnjih dveh letih pred uvedbo Zakona o finančnem poslovanju se je učinkovitost sodišč pri reševanju prisilnih poravnav izboljšala, saj je bilo letno rešenih približno toliko zadev kot je bilo novoprijavljenih istega leta. Z letom 2000 oz. po uvedbi Zakona o finančnem poslovanju, se je število novih zadev povečalo na 137 oz. za 169%! Zadeve v delu so se skoraj podvojile, rešenih pa je bilo enkrat več zadev kot leto poprej. Sodišča so bila pri reševanju postopkov prisilnih poravnava zelo učinkovita, saj je konec leta 2000 ostalo nerešenih le 60 zadev, kar je sicer številčno enkrat več kot leto poprej, vendar pa je v deležu glede na število novoprispelih v letu bistveno manj: 44% v letu 2000 glede na 57% v letu 1999.

Slika 1: Število prisilnih poravnav v obdobju 1995-2000

Vir: Sodna statistika za leta 1991-2000.

2.3.2. Čas trajanja stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1990-2000

Tabela 5: Trajanje stečajev v letih 1991-1999 in prisilnih poravnav v letih 1995-1999

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Trajanje stečajev										
Do 6 mesecev	139	38	201	472	79	57	76	75	105	304
Od 6 mesecev do 1 leta	24	33	40	519	41	24	27	29	34	95
Od 1 do 2 let	11	35	18	397	25	30	29	36	46	28
Nad 2 leti	2	6	21	37	17	26	27	51	74	50
Skupaj rešeno	176	112	280	1.425	162	137	159	191	259	477
Trajanje prisilnih poravnav										
Do 6 mesecev	np	np	np	np	28	24	30	17	36	68
Od 6 mesecev do 1 leta	np	np	np	np	15	2	21	20	14	36
Od 1 do 2 let	np	np	np	np	4	1	2	5	-	2
Nad 2 leti	np	np	np	np	-	-	-	-	-	-
Skupaj rešeno					47	27	54	42	50	106

Vir: Sodna statistika za leta 1991-2000.

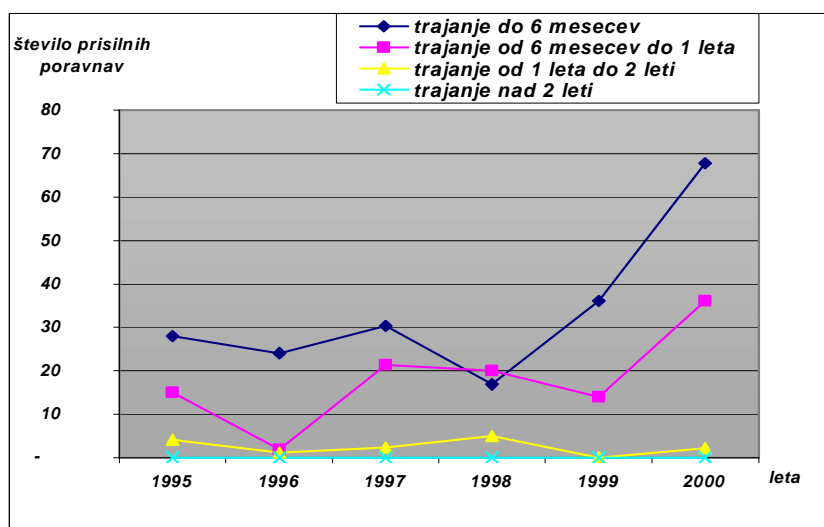
Največji odstotek rešenih postopkov **stečajev** je v obdobju 1991-2000, če izvezemo leto 1994, trajal do šest mesecev. V letu 1994 (Sodna statistika za leto 1994, str. 27) so rešeni postopki v največ, t.j. 36-ih odstotkih trajali od 6 mesecev do 1 leta, tretjina jih je trajala do 6 mesecev, 28% od 1 do 2 let. V letih 1996-2000 je bilo povprečno največ (47%) rešenih zadev trajajočih do šest mesecev, najmanj pa je bilo rešenih zadev s trajanjem od 6 mesecev do 1 leta ter od 1 do 2 let (17%).

Izstopajoče leto v obdobju 1996-2000 je bilo leto 2000 (Sodna statistika za leto 2000, str. 25), ko se je število rešenih stečajnih postopkov s trajanjem do šest mesecev in tistih, s trajanjem od šest mesecev do enega leta, skoraj potrojilo. Po drugi strani pa se je za dobro tretjino zmanjšalo število rešenih stečajnih postopkov, ki so trajali več kot leto dni. Povprečno je bilo vsako leto rešenih 28% stečajnih postopkov skupaj več kot leto poprej.

V letih 1995-2000 je bilo v povprečju 64% rešenih postopkov **prisilnih poravnav**, ki so trajali do 6 mesecev, 31% tistih, ki so trajali od 6 mesecev do 1 leta in le 6% takih, ki trajali več kot 1 leto, postopkov prisilnih poravnav, ki bi trajali nad dve leti do konca postopka, v obravnavanem obdobju ni bilo.

V letu 2000 (Sodna statistika za leto 2000, str. 26) se je število rešenih postopkov trajajočih do šest mesecev, glede na leto poprej, povečalo za 89%. Prav tako se je povečalo število postopkov, ki so trajali od pol do enega leta, in sicer, na 36 s 14, kot jih je bilo v letu 1999, kar pomeni kar 157%! Najmanj rešenih postopkov je trajalo od 1 do 2 let, medtem ko noben postopek prisilne poravnave ni trajal več kot dve leti.

Slika 2: Število postopkov prisilnih poravnav glede na čas trajanja postopkov v obdobju 1995-2000

Vir: Sodna statistika za leta 1995-2000.

2.3.3. Predlagatelji stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000

Tabela 6: Predlagatelji stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000

Leto	1995	%	1996	%	1997	%	1998	%	1999	%	2000	%
Stečaj												
• upnik	61	28	76	34	92	39	91	44	95	30	185	25
• dolžnik	150	69	147	66	135	57	114	55	220	69	532	73
• osebno odg. družbenik	5	2	1	0	4	2	0	0	0	0	3	0
• po uradni dolžnosti	1	0	0	0	6	3	4	2	2	1	9	1
• Skupaj	217	100	224	100	237	100	209	100	317	100	729	100
prisilna poravnava												
• gospodarska družba	34	87	32	84	39	88	39	86	43	84	115	84
• samostojni podjetnik	0		0	5	0		0		4	8	1	1
• zadruga	0		0	2	0		0		0		2	1
• druga pravna oseba	5	13	0	9	5	12	6	14	4	8	19	14
Skupaj	39	100	38	100	44	100	45	100	51	100	137	100

Vir: Sodna statistika za leta 1995-2000.

Kot je razvidno iz zgornje tabele, so največ **stečajnih postopkov** v obdobju 1995-1999 prijavili dolžniki sami, in sicer je bilo teh prijav od 55-57% vseh novih prijav v letu. Na drugem mestu so bili upniki z 28-44% in nazadnje osebno odgovorni družbeniki ali pa so bili uvedeni stečaji po uradni dolžnosti. Z uvedbo Zakona o finančnem poslovanju pa so v letu 2000 kar 73% vseh stečajev prijavili dolžniki sami, 25% pa upniki (Sodna statistika za leto 2000, str.25).

Postopek **prisilne poravnave** prijavlja dolžnik in zgornja tabela prikazuje predlagatelja postopka glede na obliko njegove organiziranosti. Gospodarske družbe, po 3.od.1.čl.ZGD, so osebne družbe, kot so družba z neomejeno odgovornostjo, komanditna družba in tiha družba ter kapitalske družbe, kot so družba z omejeno odgovornostjo, delniška družba in komanditna delniška družba. Največ prisilnih

poravnav so prijavile gospodarske družbe, povprečno okoli 86%, le majhen delež postopkov prisilnih poravnav so predlagali samostojni podjetniki (1%) in zadruga (1%) ter druge pravne osebe (14%) (Sodna statistika za leto 2000, str. 26).

2.3.4. Načini rešitve postopkov stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000

Tabela 7: Načini rešitve postopkov stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000

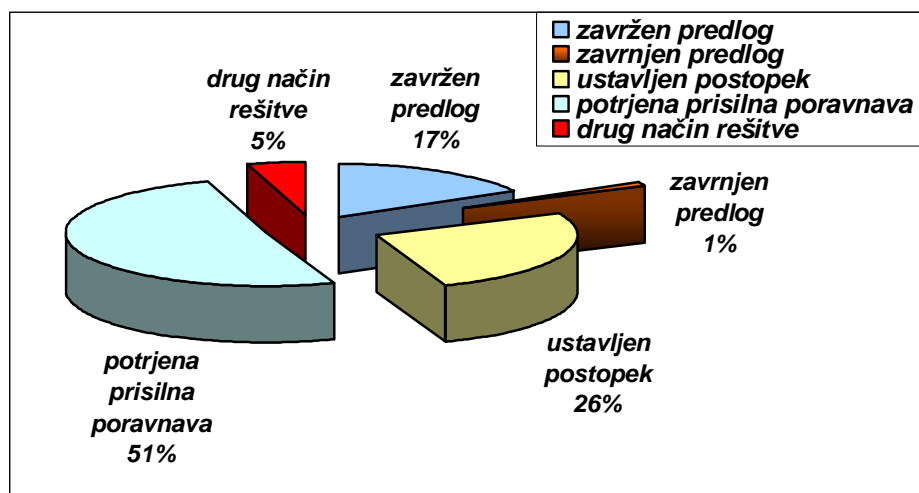
Leto	1995	%	1996	%	1997	%	1998	%	1999	%	2000	%
Stečaj												
• Umik predloga	25	15	15	11	12	8	13	7	8	3	29	6
• Zavržen predlog	37	23	25	18	27	17	24	13	44	17	92	19
• Zavrnen predlog	8	5	9	7	3	2	7	4	3	1	9	2
• Ustavljen postopek zaradi uvedbe prisilne poravnave	6	4	3	2	13	8	4	2	2	1	2	0
• Zaključen postopek zaradi nesorazmernih stroškov postopka	-	-	5	4	10	6	8	4	16	6	7	1
• Zaključen postopek zaradi nezadostnih sredstev za stroške postopka	52	32	54	39	71	44	77	40	122	47	286	60
• Zaključen postopek po končanju vseh razmerij iz postopka	9	6	21	15	20	13	45	24	57	22	51	11
• Drug način rešitve	26	16	5	4	4	3	13	7	6	2	1	0
Skupaj	163	100	137	100	160	100	191	100	258	100	477	100
Skrajsan postopek	13	8	2	1	10	6	19	10	12	5	np	np
Prisilne poravnave												
• Zavržen predlog	11	23	27	53	2	4	3	7	7	14	18	17
• Zavrnen predlog	5	11	3	6	3	6	2	5	1	2	1	1
• Ustavljen postopek	12	26	10	20	27	50	7	17	9	18	28	26
• Potrjena prisilna poravnava	18	38	9	18	16	30	27	64	28	56	54	51
• Drug način rešitve	1	2	2	4	6	11	3	7	5	10	5	5
Skupaj	47	100	51	100	54	100	42	100	50	100	106	100

Vir: Sodna statistika za leta 1995-2000.

Iz tabele je razvidno, da je bilo v obravnavanem obdobju izredno veliko število, tudi do 60% novopredloženih, postopkov **stečajev** zavrženih zaradi nezadostnih sredstev za pokritje stroškov postopka, največ 24% pa jih je bilo izpeljanih do zaključka vseh razmerij iz postopka.

V letu 1995 je bilo od vseh vloženih predlogov **prisilnih poravnav** zavrženih 23%, zavrženih 34%, ustavljenih 26% postopkov in potrjenih 38% predlogov. Z leti se je struktura spreminjala v smeri zviševanja odstotka potrjenih postopkov, ki so tako leta 1999 dosegli 56% predlogov, leta 2000 nekoliko manj, 51%, 17% jih je bilo v letu 2000 zavrženih, 1% zavrnen, 26% ustavljenih in 5% drugače rešenih (Sodna statistika za leto 2000, str. 26). Večji odstotek potrjenih prisilnih poravnav je bil le še v letu 1998, ko je znašal 64%.

Slika 3: Načini rešitve postopkov prisilnih poravnav v Sloveniji v letu 2000

Vir: Sodna statistika za leta 1995-2000.

2.3.5. Število zaposlenih, katerim je prenehalo delovno razmerje zaradi stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000

Tabela 8: Število zaposlenih, katerim je prenehalo delovno razmerje zaradi stečajev in prisilnih poravnav v letih 1995-2000

Leto	1995	%	1996	%	1997	%	1998	%	1999	%	2000	%
• Stečaji	198	31	3463	100	1429	100	1949	100	2333	59	2400	85
• Prisilne poravnave	447	69	2	0	5	0	0	0	1618	41	413	15
Skupaj	645	100	3465	100	1434	100	1949	100	3951	100	2813	100

Vir: Sodna statistika za leta 1995-2000.

V letih, ko je bilo izredno veliko prijavljenih **stečajev** podjetij, je bil rezultat zelo veliko število prekinjenih delovnih razmerij. Tako je leta 1996 izgubilo delo kar 3.463 zaposlenih, leta 1997 1.429, leta 1998 1.949, kar pomeni 36% več kot leto poprej, leta 1999 kar 2.333 zaposlenih oz. 20% več kot leta 1998 in leta 2000 2400 zaposlenih oz. 3% več kot leto poprej (Sodna statistika za leto 2000, str. 25).

V primerih **prisilne poravnave** je delo izgubilo veliko manj delavcev, in sicer 447 v letu 1995, 2 v letu 1996, 5 v letu 1997 in največ v letu 1999 1.618 delavcev. V letu 1999 je tako odstotek zaposlenih, ki jim je prenehalo delovno razmerje zaradi prisilne poravnave, znašal že 41% vseh, katerim je prenehalo delovno razmerje zaradi stečaja ali prisilne poravnave, medtem ko je leta 2000 zaradi prisilne poravnave izgubilo zaposlitev 413 delavcev oz. 15% vseh, ki so izgubili zaposlitev (Sodna statistika za leto 2000, str. 26).

2.3.6. Pravne osebe z blokiranimi žiro računi

Tabela 9: Število pravnih oseb, število žiro računov teh pravnih oseb in število pravnih oseb z žiro računi blokiranimi več kot 5 dni neprekinjeno v mesecu (povprečne letne vrednosti)

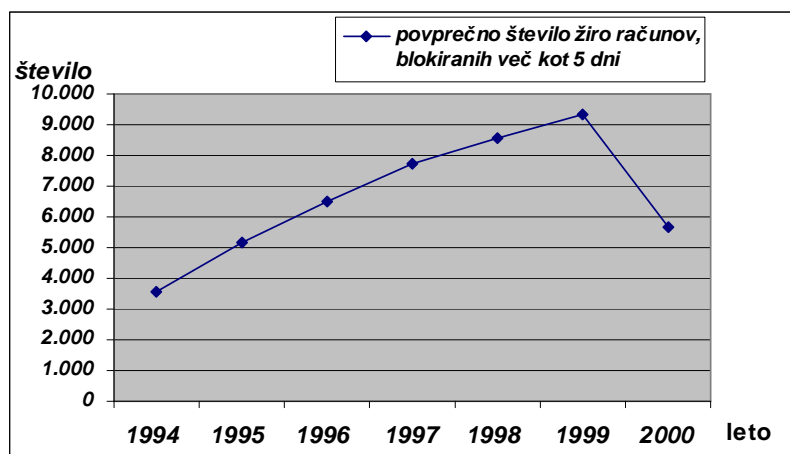
Leto	Povp. št. pravnih oseb	Indeks glede na povp. poprej	rasti na leta	Skupaj povp. število ŽR pravnih oseb	Indeks glede na povp. poprej	rasti na leta	Povp. število ŽR, blokiranih več kot 5 dni	Indeks glede na povp. poprej	rasti na leta	Delež blokiranih ŽR v vseh ŽR
1994	61.453			105.719			3.563			3,4%
1995	64.543	105		101.439	96		5.146	144		5,1%
1996	65.423	101		100.643	99		6.490	126		6,4%
1997	65.645	100		97.413	97		7.697	119		7,9%
1998	66.000	101		90.380	93		8.537	111		9,4%
1999	66.504	101		91.379	101		9.312	109		10,2%
2000	63.901	96		87.075	95		5.690	61		6,5%

Vir: Agencija za plačilni promet RS, 2001.

V Sloveniji se je povprečno število žiro računov pravnih oseb iz leta v leto zmanjševalo, četudi je povprečno število pravnih oseb ostajalo na nekako isti ravni, razen v letu 2000, ko se je povprečno število pravnih oseb zmanjšalo za kar 4%. V letu 2000 so se že kazali učinki Zakona o finančnem poslovanju, ki je uvedel tudi nov pravni institut - izbris gospodarskih družb iz sodnega registra brez predhodne likvidacije.

Prav tako so se kazali učinki tega zakona tudi pri številu žiro računov, ki so bili blokirani več kot 5 dni v mesecu, saj je njihovo povprečno število do leta 1999 stalno naraščalo, v letu 2000, z uvedbo Zakona o finančnem poslovanju, pa je bil zabeležen upad, in sicer na nivo deleža iz leta 1996. Največji delež števila blokiranih žiro računov v številu vseh žiro računov pravnih oseb je znašal v obravnavanem obdobju v letu 1999 10,2%, najmanjši pa v letu 1994, 3,4%. V letu 2000 je znašal odstotek povprečnega števila blokiranih žiro računov v povprečnem številu vseh žiro računov 6,5%.

Slika 4: Povprečno število žiro računov blokiranih več kot 5 dni neprekinjeno v mesecu

Vir: Agencija za plačilni promet RS, 2001.

Tabela 10: Število pravnih oseb z žiro računi blokiranimi več kot 5 dni neprekinjeno v mesecu, povprečno stanje neporavnanih obveznosti na teh žiro računih in število zaposlenih delavcev pri teh pravnih osebah

Leto	Povprečno število žiro računov, blokiranih več kot 5 dni	Povp. znesek neporavnanih obveznosti v mio SIT	Povprečno število zaposlenih delavcev
1991	793	6.018	192.279
1992	1.568	25.726	176.166
1993	2.458	37.570	149.969
1994	3.563	45.277	118.116
1995	5.146	58.965	114.800
1996	6.490	67.830	107.791
1997	7.697	76.162	82.638
1998	8.537	87.573	57.281
1999	9.312	96.979	41.555
2000	5.690	31.370	19.544

Vir: Agencija za plačilni promet RS, 2001.

Kot je razvidno iz tabele, se je število žiro računov pravnih oseb, blokiranih nad 5 dni v mesecu, povprečni znesek neporavnanih obveznosti na teh računih in število zaposlenih pri pravnih osebah z blokiranimi žiro računi, iz leta v leto povečevalo. Tako se je število žiro računov, blokiranih nad 5 dni, najprej v letu 1992 glede na leto 1991 skoraj podvojilo (98% rast), naslednje leto povečalo za dobro polovico (57%) glede na leto 1992, naslednji dve leti je bila rast okoli 45%, nato pa je začela upadati. S 26% v letu 1996 je padla na vsega 9% v letu 1999. V letu 2000 pa je bilo prvič v obravnavanem obdobju zabeleženo zmanjšanje števila žiro računov z blokado nad 5 dni z 9.312 na 5.690 oz. za 39%! Razlog za tako bistveno spremembo je pomenilo sprejetje dopolnitve Zakona o finančnem poslovanju podjetij (<http://sdk.si/html/aktualno.html>). Skladno z zmanjšanjem števila pravnih oseb v letu 2000, so se zmanjšale tudi neporavnane obveznosti, in sicer, z 96.979mio SIT na 31.370mio SIT oz. za 68%. in pa hkrati tudi število zaposlenih z 41.555 v letu 1999 na 19.544 v letu 2000 oz. za 53% (<http://sdk.si/html/aktualno.html>).

Tabela 11: Število pravnih oseb z žiro računi blokiranimi po številu dni blokade, povprečno stanje neporavnanih obveznosti na teh žiro računih in število zaposlenih delavcev pri teh pravnih osebah, po stanju konec decembra 1999

Število dni blokade ŽR	Število pravnih oseb	%	Povprečni dnevni znesek neporav. obv. v mio SIT	%	Zaposleni	%
6-184	1.831	19	7.033	7	26.566	75
185-365	713	7	5.197	5	2.760	8
366-730	1.229	13	10.731	11	2.299	7
731-1094	1.207	12	12.629	13	1.179	3
1095-1460	1.217	13	16.048	17	842	2
1461-1825	1.130	12	12.022	13	148	0
1826-2190	1.053	11	8.939	9	79	0
2191-2555	692	7	9.617	10	290	1
2556-2920	470	5	11.219	12	1.043	3
2921-3285	170	2	1.868	2	4	0
Nad 3285	3	0	49	0	2	0
Skupaj	9.715	100	95.352	100	35.212	100

Vir: Agencija za plačilni promet RS, 2000.

Največ pravnih oseb oz. 19% vseh pravnih oseb z blokiranim žiro računom, je imelo žiro račun blokirano od 6 mesecev do pol leta in je zaposlovalo kar 75% delavcev tovrstnih pravnih oseb, vendar pa je znesek neporavnanih obveznosti teh pravnih oseb znašal le 7% vseh neporavnanih obveznosti.

»Le« 13% pravnih oseb z blokiranimi žiro računi je imelo blokado od 1095 do 1460 dni, kar pomeni od 3 do 4 leta, delež neporavnanih obveznosti le-teh je znašal 17% in je predstavljal največji del postavke.

Tabela 12: Število pravnih oseb z blokiranimi žiro računi po dejavnostih, povprečno stanje neporavnanih obveznosti na teh žiro računih in število zaposlenih delavcev pri teh pravnih osebah, po stanju konec decembra 1999

Dejavnost	Število pravnih oseb	%	Povprečni znesek dospelih neporavnanih obveznosti v mio SIT	%	Zaposleni	%
A – Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	112	1	983	1	1.307	4
D – Predelovalna dejavnost	1.379	14	24.796	26	19.678	56
F – Gradbeništvo	642	7	4.119	4	3.241	9
G – Trgovina, popravila motor. Vozil, izdelkov široke porabe	4.846	50	42.475	45	2.808	8
H – Gostinstvo	480	5	2.323	2	840	2
I – Promet, skladiščenje in zveze	516	5	4.282	4	1.904	5
K – Poslov. z nepremičninami, najem in posl.storitve	1.243	13	12.468	13	1.811	5
ostale dejavnosti	497	5	3.906	4	3.623	10
skupaj	9.715	100	95.352	100	35.212	100

Vir: Agencija za plačilni promet RS; 2000;

Kar 50% pravnih oseb z blokiranim žiro računom so predstavljale pravne osebe iz dejavnosti G - trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke potrošnje, njihove neporavnane obveznosti so predstavljale 45% vseh neporavnanih obveznosti, zaposlovale pa so le 8% delavcev iz skupine pravnih oseb z blokiranimi žiro računi.

Z vidika števila zaposlenih pri pravnih osebah z blokiranim žiro računom je 19.678 zaposlenih v predelovalni dejavnost (D) predstavljalo 56% vseh zaposlenih pri 1.379 pravnih osebah z blokiranim žiro računom oz. 14% vseh pravnih oseb z blokiranim žiro računom.

3. ZAKONSKA PODLAGA POSTOPKA PRISILNE PORAVNAVE V SLOVENIJI

3.1. ZAKONODAJA

3.1.1. Pojem insolvenčnega prava

Pojem insolvenčnega prava se je pogosteje začel uporabljati v sodobnih državah pred dobrimi dvajsetimi leti, ko se je pojavila potreba po novih pristopih k reševanju podjetniških kriz v okviru novo oblikovanih ekonomskih in pravnih disciplin. Na področju ekonomije so se razvile različne organizacijske, finančne, poslovne in druge metode saniranja podjetij, na pravnem področju pa se je oblikovala nova pravna disciplina t.i. *insolvenčno pravo* (Ivanjko, 1997, str. 962)

Pod vplivom procesov v Evropi se je tudi pravna teorija pri nas začela ukvarjati z vprašanji insolvenčnega prava. V sodobnem insolvenčnem pravu praviloma najdemo naslednje težnje (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 14): poenotenje prisilne poravnave in stečaja v celovit insolvenčni postopek, olajšanje začetka postopka, fleksibilnost strogih upravnih ukrepov, več avtonomije upnikom, povečanje izpodbojnih razlogov, prireditve prava zavarovanja premičnin na insolvenčne postopke, novo ureditev delovnega prava, uvedbo poenostavljenega znižanja osnovnega kapitala družbe in podobno. Tako je bil v Evropski skupnosti sprejet dogovor o insolventnih postopkih z namenom poenostavitve formalnosti pri medsebojnem priznavanju in izvrševanju odločb. Iz tega izhaja, da bo tudi Slovenija, če bo želela vstopiti v Evropsko skupnost, morala nekatera vprašanja insolvenčnega prava urediti na novo.

Insolvenčno pravo lahko opredelimo kot celoto pravnih pravil, ki urejajo vsebino tako materialnopravnih razmerij (ki določajo pravice in obveznosti) kot procesnih razmerij (t.j. pravil, po katerih lahko nosilec pravice doseže sodno varstvo te pravice), ki nastanejo, ko dolžnik zaide v finančne težave in je zato bodisi ogrožena njegova dolgoročna plačilna sposobnost, bodisi je že postal (dolgoročno) plačilno nesposoben (Plavšak, 2000, str. 2). Torej, pravila insolvenčnega prava urejajo tako vsebino pravnih razmerij med dolžnikom in upnikom kot tudi sodne postopke, v katerih upniki dosežejo zaščito svojih interesov. Pravila insolvenčnega prava se uporabljajo oz. veljajo, kadar pri določenem dolžniku nastopi finančno stanje, zaradi katerega je ali ogrožena njegova dolgoročna plačilna sposobnost ali je dolžnik že postal dolgoročno plačilno nesposoben. S tem je ogrožen premoženjskopравни interes upnikov, da bi (vsi) dosegli (polno) plačilo svojih terjatev do takega dolžnika.

V nemški zakonodaji insolvenčno pravo zajema stečajno pravo, pravo prisilne poravnave in pravo, ki ureja druge (posebne) insolvenčne postopke. V slovenski

zakonodaji *Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL; Uradni list RS, št. 67/93, 39/97 in 52/99)* ter *Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod; Uradni list RS, št. 54/99 in 110/99)* urejata splošna materialnopravna in procesna pravila insolvenčnega prava t.j. pravila, ki se uporabljajo, kadar pri dolžniku nastopi finančni položaj, zaradi katerega je ogrožen interes upnikov za pravočasno in celotno plačilo njihovih terjatev do takega dolžnika. Insolvenčno ureditev pa *dopolnjujejo posebna pravila*, ki veljajo za finančne organizacije in so zajeta v Zakonu o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (ZISDU; Uradni list RS, št. 6/94, 25/97, popr. 32/97, 10/98 in 26/99), Zakonu o trgu vrednostnih papirjev (ZTVP-1; Uradni list RS, št. 56/99), Zakonu o bančništvu (Zban; Uradni list RS, št.7/99) in Zakonu o zavarovalništvu (Zzavar; Uradni list RS, št. 13/00).

3.1.1.1. *Namen oz. cilj insolvenčnega prava*

Čeprav se pravila insolvenčnega prava v posameznih državah razlikujejo, sta večini sistemov skupna **dva splošna cilja oz. namena teh pravil** (Plavšak, 2000c, str. 11):

1. *razporeditev tveganj med udeleženci tržnega gospodarstva na predvidljiv, razumen in pregleden način*, pri čemer pomeni
 - *predvidljiv način*, da morajo pravila jasno določati način razporeditve tveganj, saj se z različnimi, a jasno določenimi, ukrepi lahko obvladujejo tveganja ne glede na to, kako so razporejena,
 - *pravičen način* pravično obravnavo vseh upnikov, ki pa ni za vse upnike enaka, saj temelji na različnih poslovnih dogovorih med dolžnikom in upnikom, kot je npr.: ločitvena pravica na premoženju,
 - *pregleden način* tesno povezavo s predvidljivim in enakopravnim obravnavanjem upnikov, saj se zahteva, da morajo biti med insolvenčnim postopkom vsem udeležencem zagotovljene vse informacije, potrebne za uresničevanje njihovih pravic v postopku, kar je določeno tudi v 4.odstavku 32.čl. ZPPSL,
2. *zaščita in maksimalna vrednost premoženja v korist vseh zainteresiranih ter gospodarstva v celoti*, ki še posebej pride do izraza v postopkih reorganizacije, kjer se vrednost maksimizira z nadaljevanjem delovanja podjetja.

3.1.1.2. *Vrste insolvenčnih postopkov*

Temeljni vrsti insolvenčnih postopkov sta (Plavšak, 2000a, str. 59):

1. *likvidacijski postopek* kot postopek, v katerem se opravi unovčenje oz. likvidacija celotnega dolžnikovega premoženja, iz katerega se sorazmerno in sočasno poplača vse upnike, ter
2. *reorganizacijski postopek* kot postopek, v katerem se zagotovijo pogoji, da se v določenem obdobju odpravi vzroke začasnih likvidnostnih težav oz. trajnejše plačilne nesposobnosti, in možnosti prestrukturiranja poslov ter razmerij z upniki.

3.1.1.3. Načela insolvenčnega prava

Poznamo **dve delitvi načel** insolvenčnega prava (Plavšak, 2000c, str. 13):

1. delitev:

- **temeljna načela**, ki izražajo temeljni namen oz. cilj insolvenčnih postopkov in med katera lahko uvrstimo:
 - načelo enakega obravnavanja upnikov in
 - načelo zagotavljanja največje vrednosti
- **dopolnilna oz. izvedbena načela** so tista, ki izražajo posamezne vidike oz. načine uresničitve temeljnih načel.

2. delitev:

- **splošna načela**, ki veljajo za vse vrste insolvenčnih postopkov in
- **posebna načela**, ki veljajo le za posamezne vrste insolvenčnih postopkov.

Pomembno dejstvo je, da poleg načel insolvenčnega prava v insolvenčnih postopkih veljajo tudi določena *načela civilnega (splošnega) prava*, med najpomembnejšimi so:

- **prepoved zlorabe pravic**, t.j. prepoved ravnanja subjekta (nosilca) pravice pri uresničevanju te pravice v nasprotju z namenom, zaradi katerega mu pravo to daje;
- **načelo dispozitivnosti**, ki pomeni, da sodišče nudi pravno varstvo strankam oz. udeležencem v postopku samo v primerih, v obsegu in na način, kot ga le-ti, nosilci materialnopravnih pravic, z uveljavljanjem ustreznih procesnih dispozicij, zahtevajo, ter
- **načelo kontradiktornosti**, ki pomeni, da mora sodišče vsakemu udeležencu postopka, t.j. stranki oz. drugim udeležencem, dati možnost, da se izjasni o zahtevkih in navedbah drugih udeležencev postopka.

3.1.1.3.1. Splošna načela insolvenčnega prava

Med splošna načela insolvenčnega prava torej sodijo tista načela, ki veljajo za vse insolvenčne postopke, in sicer:

1. *načelo enakopravnega obravnavanja upnikov*, ki zahteva, da je treba vse upnike dolžnika, pri katerem je nastopilo finančno stanje, ki ogroža interes upnikov, t.j. nelikvidnost oz. prezadolženost, obravnavati pravično oz. na enak način zato, da bi vsi in v celoti dosegli plačilo svojih terjatev. To pa ne pomeni, da se vse upnike obravnava enako, temveč da je potrebno upnike, ki so v enakem pravnem razmerju do dolžnika obravnavati enako.

To načelo določa ZFPPod:

- v 4.odstavku 15.čl. in
- v 2.odstavku 16.čl. v povezavi z ZPPSL.

Izjema od tega pravila pa je dovoljena v postopku prisilne poravnave z dovoljenimi prednostnimi poplačili terjatev kot stroškov postopka prisilne poravnave (določeno

v 160.čl.ZPPSL) in prednostnimi poplačili oz. obravnavanjem upnikov, ki imajo svoje terjatve zavarovane z ločitveno in izločitveno pravico (4.odstavka 48.čl.ZPPSL);

2. *načelo zagotavljanja največje vrednosti* zahteva zagotovitev najugodnejših pogojev tako glede višine kot glede rokov za poplačilo upnikov, ob istočasnem prizadevanju ohranitve dolžnikovega podjetja, pri čemer ne sme biti ogrožen interes upnikov za poplačilo njihovih terjatev.

Načelo se uresničuje z določbami za postopek prisilne poravnave:

- 14.čl.ZFPPod določa, da mora uprava podjetja s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika, pred vložitvijo predloga za začetek prisilne poravnave, oceniti možnost za finančno reorganizacijo,
- 2.odstavek 5.čl.ZPPSL postavlja predlog za začetek postopka prisilne poravnave v položaj procesne ovire za začetek stečajnega postopka,
- 26.in 27.čl. ZPPSL določata sodišču, da preveri formalne pogoje za začetek in vodenje postopka prisilne poravnave, vsebinske pogoje pa preverja le na obrazložen ugovor upnikov ali upravitelja prisilne poravnave, kar določa 34.čl.ZPPSL ter
- 56.čl.ZPPSL, ki določa pravila za urejanje odločanja upnikov o sklenitvi prisilne poravnave;

3. *načelo omejevanja dolžnikove poslovne sposobnosti* pomeni v insolvenčnem postopku omejitev dolžnikove sposobnosti v obsegu in na način, ki je potreben in ustrezen za doseg namena posameznega postopka. To načelo je dopolnilno načelo za uresničevanje temeljnih načel enakopravnega obravnavanja upnikov in zagotavljanja največje vrednosti. V postopku prisilne poravnave je namen tega načela onemogočiti zlorabo posebnih ugodnosti, kot je npr. začasna ustavitev prisilnih posegov v njegovo premoženje, ki jih je dolžnik pridobil v postopku, za privilegiranje posameznih upnikov.

To načelo v postopku prisilne poravnave določajo pravila:

- 31.čl.ZPPSL, ki določa, da dolžnik od uvedbe do začetka postopka prisilne poravnave ne sme opravljati drugih poslov, razen tekočih, po začetku postopka pa druge posle le z dovoljenjem poravnalnega senata in
- 32.čl.ZPPSL, ki določa, da lahko poravnalni senat uredi izplačevanje z dolžnikovega žiro računa tako, kakor ustreza vodstvu postopka prisilne poravnave;

4. *načelo omejitve avtonomije upnikov* je načelo, ki z uporabo določb insolvenčnega prava poseže v glavno značilnost poslovnih pravnih razmerij, predstavljeno s svobodo oz. avtonomijo strank pri urejanju vsebine pravnih razmerij, zaradi finančnega stanja, t.j. dalj časa trajajoče plačilne nesposobnosti oz. prezadolženosti ene od strank v razmerju. Tudi to načelo je dopolnilno načelo dvema temeljnima načeloma, in sicer, načelu enakopravnega obravnavanja upnikov in načelu

zagotavljanja največje vrednosti. Načelo se v postopku prisilne poravnave uresničuje z določbami v ZPPSL:

- 36.čl. določa, da se po začetku postopka prisilne poravnave proti dolžniku ne dovoli prisilnih posegov v njegovo premoženje,
 - 37.in 38.čl. določata, da se vse nedospele terjatve spremenijo v dospele na dan začetka postopka, vse nedenarne v denarne, vse občasne denarne in nedenarne v enkratne denarne, vse v tuji valuti se preračunajo v domačo valuto, vse nezapadle se diskontirajo in nato obrestujejo,
 - 40.čl. določa, da dolžnik lahko z dovoljenjem poravnalnega senata odstopi od obojestransko odplačne pogodbe, če bi bila v nasprotnem primeru ogrožena sklenitev prisilne poravnave in če v tem primeru ne povzroči nesorazmerne škode ter
 - 60.-64.čl., po katerih sklenjena prisilna poravnava učinkuje na vse terjatve, tudi na tiste, ki se postopka niso udeležili in tako niso glasovali, tiste, ki so glasovali ter za tiste, ki so za svojo terjatev že pridobili izvršilni naslov;
5. *načelo aktualizacije in konverzije terjatev upnikov* je načelo, ki določa, da vse terjatve upnikov, ki so na dan začetka postopka prisilne poravnave obstajale, veljajo za dospele, nedenarne, občasne ali valutne terjatve pa se spremenijo v denarne po stanju na dan začetka postopka prisilne poravnave. Tudi to načelo je dopolnilno za uresničevanje temeljnega načela enakopravnega obravnavanja upnikov, saj se vse terjatve upnikov izrazijo enako, v denarju domače valute na dan začetka postopka prisilne poravnave. V postopku prisilne poravnave se to načelo uresničuje na podlagi določil 37.in 38.čl.ZPPSL, na podlagi katerih se potem odloča o glasovalnih pravicah upnika (1.odstavek 56.čl.ZPPSL) in o sorazmernem znižanju in dospelosti terjatev v skladu s pogoji potrjene prisilne poravnave (1. in 2.odstavek 62.čl.ZPPSL).

3.1.1.3.2. Posebna načela insolvenčnega postopka prisilne poravnave

Med posebna načela, ki se tičejo postopkov prisilne poravnave, sodita dve načeli:

1. *načelo razkritja vseh podatkov o dolžniku* kot dopolnilno načelo temeljnemu načelu enakopravnega obravnavanja upnikov, saj le-tem omogoča aktivno vlogo v postopku prisilne poravnave z možnostjo ugovora, kot določa 34.čl.ZPPSL, in z možnostjo glasovanja, kot določa 56.čl.ZPPSL. Pri tem lahko pridobijo vse podatke o dolžnikovem predvsem finančnem in splošnem poslovnem položaju, ki jim omogoča ustvariti oceno o potrebnosti prisilne poravnave ter uresničljivosti metod in ciljev finančne reorganizacije, predstavljenih v načrtu finančne reorganizacije. Dejansko se to načelo v postopku prisilne poravnave uresničuje tudi s pomočjo določb 2.odstavka 24.čl.ZPPSL, ki predpisuje vsebino in priloge predloga za začetek postopka prisilne poravnave, ter določb 1.-4.odstavka 47.čl.ZPPSL, ki

določa vrste in vsebino računovodskih izkazov, ki jih mora dolžnik priložiti načrtu finančne reorganizacije;

2. *načelo začasne ustavitve prisilnih posegov v dolžnikovo premoženje* je dopolnilno načelo obema temeljnima, saj s prepovedjo prisilnih posegov v dolžnikovo premoženje po določbi 36.čl.ZPPSL, po eni strani onemogoča prednostno poplačilo posameznih upnikov in s tem dopolnjuje načelo enakopravnega obravnavanja upnikov, ter po drugi strani omogoča normalno poslovanje dolžnika v postopku prisilne poravnave, s čemer dopolnjuje načelo zagotavljanja največje vrednosti. 32.čl.ZPPSL pa omogoča uresničitev tega načela tako, da poravnalni senat dovoli izplačevanje z dolžnikovega žiro računa v postopku prisilne poravnave na način, ki ustreza vodstvu prisilne poravnave. Tako poravnalni senat izda soglasje za posamezna izplačila z dolžnikovega žiro računa za npr.: izplačilo plač do višine izhodiščnih plač, določenih s kolektivno pogodbo, za izplačevanje dobaviteljem iz tekočega poslovanja, ipd.

3.1.1.4. Postopek prisilne poravnave kot insolvenčni postopek

Postopek prisilne poravnave, poleg postopka stečaja in likvidacije, ureja ZPPSL. Prisilna poravnava spada med reorganizacijske insolvenčne postopke, druga vrsta insolvenčnih postopkov pa so likvidacijski insolvenčni postopki (Plavšak, 2000c, str. 6). V reorganizacijskem postopku se dolžniku zagotovijo pogoji za odpravo vzrokov začasnih likvidnostnih težav oz. trajnejše plačilne nesposobnosti in možnost prestrukturiranja poslov iz tega premoženja v določenem, vmesnem, obdobju.

Nova ureditev ZPPSL je uvedla nov pravni institut v postopek prisilne poravnave, t.j. *načrt finančne reorganizacije*, ki pomaga učinkoviteje finančno prestrukturirati in nadaljevati poslovanje podjetja.

Namen prisilne poravnave je tako odpraviti dalj časa trajajočo plačilno nesposobnost in prezadolženost podjetja, ki bi lahko pripeljala tudi do stečaja. Tako ZPPSL omogoča dolžniku, ki bi drugače moral prijaviti stečajni postopek, vložitev predloga za začetek postopka prisilne poravnave in s tem možnost nadaljnjega, sicer izboljšanega, poslovanja, namesto prenehanja in odprodaje premoženja podjetja z namenom poplačila upnikov. Hkrati pa mu omogoča, da z znižanjem terjatev, odlogom poplačila terjatev in konverzijo terjatev v lastniške deleže ter z drugimi metodami reorganizacije poslovanja in financiranja podjetja omogoči normalno poslovanje podjetja, ki bo dolgoročno plačilno sposobno in bo tudi lastnikom zagotavljalo donos na vloženi kapital.

Postopek prisilne poravnave tako poteka v več fazah:

I. faza: vložitev predloga za začetek postopka prisilne poravnave: dolžnik vloži predlog za začetek postopka prisilne poravnave, poravnalni senat pa se odloča med **tremi možnostmi**:

- **ustavitev postopka**, če predlagatelj predlog umakne po 33.čl.ZPPSL,
- **zavrženje postopka**, če niso izpolnjene procesne predpostavke ali pa obstajajo procesne ovire za začetek postopka po 26.čl. ZPPSL, t.j. nepopolna vloga, ki jo dolžnik ne dopolni v roku in
- **izdajo sklepa o začetku postopka prisilne poravnave** po 1.odstavku 27.čl.ZPPSL;

II. faza: vodenje postopka prisilne poravnave, ki vključuje naslednje dejavnosti:

- **izdaja sklepa o začetku postopka prisilne poravnave** (1.odstavek 27.čl.ZPPSL)
- v roku enega meseca od začetka postopka **se zberejo prijavljene terjatve**, po določbi 43.čl.ZPPSL, in v roku enega meseca od konca roka za prijavo terjatev morebitni **ugovori na te terjatve**, po določbi 44.čl.ZPPSL,
- dolžnik vloži v roku treh mesecev po začetku postopka načrt finančne reorganizacije, po določilu 47.čl.ZPPSL. Če se predvidi zmanjšanje števila zaposlenih v postopku prisilne poravnave, dolžnik priloži tudi **program prenehanja delovnih razmerij** in
- poravnalni senat v roku enega meseca od predložitve načrta razpiše **narok za prisilno poravnavo**;

III. faza: zaključek postopka prisilne poravnave na tri možne načine:

- **ustavitev postopka prisilne poravnave** zaradi:
 - umika predloga (33.čl.ZPPSL),
 - ne predloženega predujma (3.odstavek 27.čl.ZPPSL),
 - obrazloženega ugovora po 1.,2. in 4.tč.1.odstavka 34.čl.ZPPSL,
 - ne predloženega (2.odstavek 46.čl.ZPPSL) oz. nepopravljenega načrta prisilne poravnave (2.odstavek 50.čl.ZPPSL),
- **ustavitev postopka prisilne poravnave in začetek postopka stečaja po uradni dolžnosti** zaradi:
 - ne dosežene večine na glasovanju za sprejetje prisilne poravnave (57.čl.ZPPSL) in
 - obrazloženega ugovora za ustavitev postopka iz razlogov po 3.tč.1.odstavka 34.čl.ZPPSL.
- **potrditev prisilne poravnave**, če so izpolnjeni pogoji iz 1.odstavka 58.čl.ZPPSL t.j. sprejeta prisilna poravnava po 56.čl.ZPPSL oz. če je na naroku za sklenitev prisilne poravnave predlog za ustavitev postopka, po 34.čl.ZPPSL, zavrjen.

3.1.2. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) kot del insolvenčnega prava

ZPPSL je prvi zakon insolvenčnega prava, ki se nanaša na postopke prisilne poravnave. Prvič je bil ZPPSL v Republiki Sloveniji sprejet leta 1993 (Uradni list št. 67/93), veljati pa je začel s 1.1.1994. Prej je veljal jugoslovanski Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, sprejet leta 1989. ZPPSL iz leta 1993 je bil noveliran leta 1997 (Uradni list št. 39/97), s sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, t.i. novela (Uradni list št. 52/99), pa so bili leta 1999 dodani še nekateri popravki. *Več o ZPPSL v tč.3.2. ZAKON O PRISILNI PORAVNAVI, STEČAJU IN LIKVIDACIJI (ZPPSL).*

3.1.3. Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod) kot del insolvenčnega prava

ZFPPod je drugi zakon insolvenčnega prava. Zakon je bil sprejet julija 1999 oz. je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 54/99, z dne 8.7.1999, in je stopil v veljavo 15 dan po objavi. V ZFPPod je (40.čl.) določeno, da se določbe od 10. do 22.čl. ZFPPod začno uporabljati v šestih mesecih od uveljavitve zakona, kar pomeni, z dnem 24.1.2000.

ZPPSL ureja postopek prisilne poravnave, stečaja in likvidacije kot sodni postopek, kar pomeni, od vložitve predloga za začetek katerega od teh postopkov do konca postopka. V slovenski zakonodaji pa ni bilo zakona, ki bi predpisoval ravnanje podjetij v finančnih težavah, saj s tem ne bremenijo le sebe, temveč tudi druge gospodarske subjekte, s katerimi poslujejo in posredno tako vplivajo na gospodarstvo kot celoto.

Pomembnost ZFPPod je zato predvsem v tem, da je uvedel določbe, prej izredno pomanjkljivo urejenega področja, in sicer, dolžnosti podjetja in predvsem uprave v primeru, ko v podjetju nastopi finančni položaj plačilne nesposobnosti in prezadolženosti. V 257.čl.ZGD (Uradni list št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 32/98-1451, 37/98-1719, 84/98, 6/99 in 54/99-2543) so bili sicer določeni ukrepi uprave ob nastanku plačilne nesposobnosti in prezadolženosti, ker pa za upoštevanje teh določil ni bilo nobenih sankcij, so se brezbržno ignorirale. Zato je bil, z uvedbo ZFPPod oz. njegovih 10.,12. in 13.čl., kjer so opredeljene dolžnosti uprave in nadzornega sveta ter 19.in 20.čl., kjer je opredeljena kazenska odgovornost uprave, nadzornega sveta in družbenikov, 257.čl.ZGD tudi črtan iz zakona (Uradni list št. 54/99-2543). *Več o ZFPPod v tč.3.3. ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU PODJETIJ (ZFPPod).*

3.2. ZAKON O PRISILNI PORAVNAVI, STEČAJU IN LIKVIDACIJI (ZPPSL)

ZPPSL je sestavljen iz 9 poglavij:

1. *temeljne določbe;*
2. *splošne določbe;*
3. *prisilna poravnava;*
4. *stečajni postopek;*
5. skrajšani stečajni postopek;
6. likvidacija;
7. kolizija zakonov in spori o pristojnosti;
8. kazenske določbe;
9. *prehodne in končne določbe.*

ZPPSL vsebuje v 3.poglavju, ki obsega člene od 16. do 71., določbe postopka prisilne poravnave ter pravne posledice začetka in potrditve postopka, ki veljajo za vse dolžnike, kot so opredeljeni v 4.čl.ZPPSL in nad katerimi se lahko opravi postopek. Poleg teh pa so tudi v 1.poglavju temeljnih določbe in v 2.poglavju splošnih tiste, ki se nanašajo na postopek prisilne poravnave ter v 4.poglavju o stečaju določbe, ki veljajo za postopek prisilne poravnave v stečaju (172.-173.čl.ZPPSL).

Pojmi uporabljeni v ZPPSL, s katerimi opredeljujemo prisilno poravnavo in jih je potrebno medseboj razlikovati, so:

- *postopek prisilne poravnave*, ki označuje tip postopka,
- *načrt finančne reorganizacije*, ki označuje celoto ekonomsko-finančnih metod, ki jih bo dolžnik opravil za odpravo vzrokov insolventnosti oz. prezadolženosti ter
- *prisilna poravnava*, ki je ožji pojem od pojma finančne reorganizacije, ker označuje le tisti del finančne reorganizacije, ki ima za dolžnika in upnike neposredno pravno

obvezujoč učinek na podlagi potrjene prisilne poravnave. Ta učinek se kaže na dva načina, in sicer, zmanjšanje oz. odložitve dolžnikovih obveznosti ter konverzijo terjatev v lastniške deleže.

3.2.1. Temeljne določbe, ki veljajo za postopek prisilne poravnave

3.2.1.1. Vsebina in namen ZPPSL

ZPPSL (1.čl.ZPPSL) ureja, kot je razvidno iz imena samega, **tri vrste postopkov**:

- *postopek prisilne poravnave,*
- *stečajni postopek in*
- *postopek (prisilne) likvidacije.*

V 1.členu ZPPSL je določeno, da le-ta opredeljuje pogoje za izvedbo in postopek prisilne poravnave in stečaja nad dolžniki, določenimi v ZPPSL, **namen ZPPSL** pa je odprava insolventnosti s prisilno poravnavo in finančno reorganizacijo ter poplačilo upnikov.

Postopek prisilne poravnave se uvede pri dolžniku, ki je že dalj časa plačilno nesposoben ali prezadolžen z namenom, da se mu z reorganizacijo tako poslovanja kot financiranja (vključno z zmanjšanjem ali/in odlogom plačila terjatev upnikov, nastalih do začetka postopka) prepreči stečaj. Ker je bilo trajanje plačilne nesposobnosti ali prezadolženosti omejeno le s pojmom »dalj časa«, ki ni točno določal dolžino, je ZFPPOd v 12. in 13.čl. določil, da mora uprava podjetja najkasneje v roku dveh mesecev od nastopa nelikvidnosti ali prezadolženosti, če z ukrepi v tem času ni mogoče zagotoviti likvidnosti, pristojnemu sodišču predlagati začetek postopka prisilne poravnave ali stečaja.

Stečajni postopek se začne nad dolžnikom, ki je že dalj časa plačilno nesposoben t.j. insolventen ali prezadolžen. Namen stečaja je poplačilo upnikov iz stečajne mase, ki jo predstavljajo sredstva od prodanega premoženja dolžnika. Upnike se poplača sorazmerno višini njihovih terjatev in istočasno. *Postopek prisilne likvidacije*, ki je drugačen kot je postopek prostovoljne likvidacije po ZGD, pa se opravi nad dolžnikom, za katerega prenehajo po zakonu pravni pogoji za obstoj, pri čemer je namen postopka isti kot pri stečaju, bistvena razlika pa je v predpostavki poplačila upnikov v celoti.

3.2.1.2. Kdo je dolžnik po ZPPSL in nad kom se lahko prične postopek prisilne poravnave (ali stečaja)

ZPPSL (4.čl.ZPPSL) določa, da je **dolžnik**:

- samostojen podjetnik posameznik, ki je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost (7.odstavek 1.čl.ZGD),

- gospodarska družba, ki je lahko organizirana kot osebna družba (družba z neomejeno odgovornostjo, komanditna družba in tiha družba) ali kot kapitalska družba (družba z omejeno odgovornostjo, delniška družba in komanditna delniška družba; 3.odstavek 1.čl.ZGD),
- zadruga, ki je organizacija vnaprej nedoločenega števila članov, ki ima namen pospeševati gospodarske koristi svojih članov (1.odstavke 1.čl.Zzad) ter
- druga pravna ali fizična oseba za katero poseben zakon določa, da se nad njimi opravi stečajni postopek.

Pomembno pa je, da posamezni zakoni, npr. Zakon o gospodarskih družbah, Zakon o gospodarskih javnih službah, Zakon o ustanovah, Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje, Zakon o zavarovalništvu, Zakon o bančništvu, Zakon o trgu vrednostnih papirjev, ki urejajo pravnoorganizacijske oblike nekaterih drugih pravnih oseb, določajo, da se nad temi osebami lahko opravi stečajni postopek ne pa tudi postopek prisilne poravnave. Tako se stečajni postopek **lahko** prične nad zavodom (po 55.čl.ZZav), javnim podjetjem kot podjetjem, ki opravlja gospodarsko javno službo (28.čl.ZGJS in 2.odstavek.4.čl.ZPPSL), nad ustanovo (31.čl. v povezavi z 32.čl.ZU) (Plavšak, 2000a, str.117). Stečaja pa **ni mogoče začeti** nad investicijsko družbo (4.ods.92.čl.ZISDU), postopka prisilne poravnave pa nad borzno posredniško družbo (1.ods.90.čl.ZTVP), banko (160.čl.Zban) in zavarovalnico (199.čl.ZZavar) (Plavšak, 2000a, str. 118).

Insolventen ali prezadolžen dolžnik lahko predlaga upnikom sklenitev prisilne poravnave **pred začetkom ali med postopkom stečaja** (5.člen ZPPSL). Do konca prisilne poravnave zoper dolžnika ni dovoljeno začeti stečajnega postopka, če je bil predlog za začetek postopka prisilne poravnave vložen **pred začetkom** stečajnega postopka. Stečajni upravitelj, lastniki s kapitalsko večino v stečajnem dolžniku-pravni osebi, samostojni podjetnik in upniški odbor, če je ustanovljen, lahko vložijo predlog za začetek postopka prisilne poravnave **v teku stečajnega postopka** oz. do naroka za obravnavo osnutka za glavno razdelitev (1.odstavku 172.čl. ZPPSL).

V primeru, ko se vloži predlog za začetek postopka prisilne poravnave pred začetkom stečajnega postopka, mora predlog vložiti v imenu dolžnika njegov statutarni zastopnik, t.j. uprava oz. poslovodje. Kadar pa se predlog za začetek postopka prisilne poravnave vloži med stečajnim postopkom, ko pooblastila za zastopanje dotedanjim organom za zastopanje prenehajo in preidejo na stečajnega upravitelja, predlog za začetek postopka prisilne poravnave, v imenu dolžnika, vloži stečajni upravitelj, lahko pa tudi lastniki s kapitalsko večino in podjetnik posameznik (Plavšak, 2000a, str. 119).

3.2.2. Splošne določbe, ki veljajo za postopek prisilne poravnave

3.2.2.1. Pravice delavcev

V 2.odstavku 8.čl.ZPPSL je določeno, da imajo delavci, ki jim delovno razmerje preneha na podlagi potrjene prisilne poravnave ali sklepa o začetku stečajnega postopka, poleg pravic po ZPPSL, tudi pravice, določene za primer insolventnosti s posebnim zakonom, t.j. z Zakonom o jamstvenem skladu RS.

Po ZPPSL so pravice delavcev opredeljene v:

- 51.čl., kjer je določen način in postopek prenehanja delovnega razmerja v primeru prisilne poravnave s finančno reorganizacijo, v okviru katere je predvideno zmanjšanje pri dolžniku zaposlenih delavcev (več o tem v t.č.3.2.8.4. Program prenehanja delovnih razmerij),
- 106.čl., ki določa prenehanje delovnega razmerja z uvedbo stečajnega postopka (več o tem v t.č.3.2.16.3.3. Položaj delavcev) in
- 160.čl., ki ureja pravice delavcev v okviru določb o poplačilu upnikov (več o tem v t.č.3.2.17.1. Terjatve delavcev, nastale do dneva začetka postopka, po ZPPSL).

ZJSRS je bil sprejet aprila 1997. leta ter prvič dopolnjen v letu 1998 (ZJSRS-A), drugič junija 1999 (ZJSRS-B) in tretjič julija 1999 (ZJSRS-C). Sprejet je bil z namenom zavarovanja pravic delavcev, katerim delovno razmerje preneha zaradi insolventnosti delodajalca oz. začetega stečaja ali pravnomočno potrjene prisilne poravnave. Več o pravicah delavcev po ZJSRS v točki 3.3.17. Terjatve delavcev v postopku prisilne poravnave.

3.2.2.2. Izdaja sklepov ali odredb

Tako v stečajnem postopku kot tudi v postopku prisilne poravnave, se odloča s sklepom ali z odredbo. Le-ta se izda uradni osebi ali organu, ki opravlja postopek in pomeni nalog za izvršitev posameznih dejanj (12.čl.ZPPSL).

Zoper sklep so dopustne pritožbe v roku 8 dni od nabitja sklepa na oglasno desko, če ni izrecno določeno drugače oz. če ni določen drug rok. Pritožba zoper sklep ne zadrži njegove izvršitve, če ni z ZPPSL določeno drugače oz. v primeru sklepa, s katerim stečajni senat zaključi stečajni postopek, saj se sklep o zaključku stečajnega postopka izvrši šele po pravnomočnosti tega sklepa (13.čl.ZPPSL).

Zoper odredbo, s katero daje predsednik senata upravitelju navodila, pa je dovoljena pritožba v roku 3 dni od objave oz. osebne vročitve upravitelju, kar posebej določa 1.odstavek 71.čl. v povezavi s 76.čl.ZPPSL. O ugovoru odloči senat s sklepom in nanj

ni pritožbe. Ugovor ne zadrži odredbe, razen kadar je ugovor vložil stečajni upravitelj in ne gre za posebno nujno stvar, o kateri nato odloči stečajni senat (14.čl.ZPPSL).

3.2.3. Organi v postopku prisilne poravnave

V postopku prisilne poravnave delujejo naslednji organi:

- poravnalni senat,
- upravitelj postopka prisilne poravnave in
- upniški odbor.

3.2.3.1. Poravnalni senat

Postopek prisilne poravnave vodi senat treh sodnikov, ki se imenuje **poravnalni senat** in na čelu katerega je **predsednik** (16.čl.ZPPSL). V primeru, da vsota dolžnikovega premoženja po predhodni oceni oz. po bilanci stanja (ali pa, če se to dejstvo ugotovi kasneje) ni vredna več kot 10 milijonov SIT, gre za skrajšani postopek prisilne poravnave, katerega vodi **sodnik posameznik**. Poravnalni senat, imenovan tudi sodišče, se ukvarja s procesnimi predpostavkami za začetek postopka prisilne poravnave, kar pomeni, da preverja ali vsebuje predlog vse predpisane zahteve in priloge ter izda sklep o začetku postopka ali pa s sklepom zavrže postopek prisilne poravnave, skladno s 26.in 27.čl. ZPPSL. Praviloma v postopku prisilne poravnave senat določi upravitelja postopka, če pa upravitelj ni določen, opravlja njegove funkcije predsednik senata do zaključka postopka prisilne poravnave.

3.2.3.2. Upravitelj prisilne poravnave

ZPPSL v 1.odstavku 17.čl. pravi, da poravnalni senat *lahko* imenuje upravitelja postopka prisilne poravnave za razliko od stečaja, ko upravitelj *mora* biti imenovan. Pomeni, da je v postopku upravitelj lahko ali pa tudi ni imenovan, kar presodi poravnalni senat. Če upravitelj prisilne poravnave ni imenovan, njegove naloge opravlja predsednik senata, kot je določeno tudi v 3.odstavku 16.čl. ZPPSL. Vendar pa je v praksi, glede na obseg in naravo dela predsednika poravnalnega senata in prisilnega upravitelja, upravitelj prisilne poravnave navadno imenovan.

Upravitelj prisilne poravnave mora izpolnjevati **pogoje**, ki veljajo tudi za določitev stečajnega upravitelja (78.čl. ZPPSL):

- strokovna izobrazba najmanj VII.stopnje pravne, ekonomske ali druge ustrezne smeri;
- opravljen strokovni izpit za opravljanje funkcije upravitelja v postopkih prisilne poravnave, stečaja in likvidacije ter
- veljavno dovoljenje za opravljanje funkcije upravitelja v postopkih prisilne poravnave, stečaja in likvidacije.

Poleg pogojev pa so v istem členu navedene tudi **prepovedi** opravljanja funkcije prisilnega upravitelja, če (17.čl.v povezavi z 78.čl.ZPPSL):

- je le-ta upnik v postopku prisilne poravnave,
- je le-ta bil v zadnjih dveh letih pred uvedbo prisilne poravnave zaposlen pri dolžniku ali je opravljal funkcijo člana uprave ali nadzornega sveta in
- obstajajo okoliščine, ki vsebujejo dvom o njegovi nepristranskosti, npr. sorodstvene ali prijateljske vezi z dolžnikom oz. njegovo upravo, nadzorni svetom ali družbeniki.

Naloge upravitelja prisilne poravnave, navedene v 18.čl.ZPPSL, razvrščamo v dve skupini (Plavšak, 1997, str. 63):

I. Preizkusne naloge upravitelja prisilne poravnave, s katerimi ugotavlja gospodarski položaj podjetja, so:

1. *Preizkus dolžnikovega ekonomsko finančnega stanja, t.j. preizkus stanja premoženja in poslovanja dolžnika*, s katerim pojasni vzroke nastalega položaja in analizira postavke bilance stanja ter ugotavlja primernost predloga za prisilno poravnavo in možnosti za izid prisilne poravnave.
2. *Preizkus prijavljenih terjatev*, ki vključuje:
 - *preizkus seznama upnikov in dolžnikovih dolžnikov,*
 - *preizkus verodostojnosti prijavljenih terjatev in*
 - *ugovor neutemeljeno prijavljenim terjatvam, če obstaja dvom o njihovi utemeljenosti.*

II. Nadzorne naloge upravitelja prisilne poravnave se nanašajo na poslovanje dolžnika in so:

- *prijava poravnalnemu senatu, če ravna dolžnik v nasprotju z 31.čl. ZPPSL*, ki določa, da dolžnik po vložitvi predloga za začetek postopka prisilne poravnave in do objave sklepa o začetku postopka lahko opravlja le tekoče posle in poravnava le obveznosti iz tega naslova ter da ne sme obremeniti ali odtujiti svojega premoženja in dati poroštva ali avala. Če ugotovi, da se z dejanji, ki niso v skladu z omenjenim členom, zmanjšujejo možnosti za poplačilo upnikov, mora upravitelj vložiti predlog za ustavitev postopka prisilne poravnave, in
- *druge dolžnosti*, določene z ZPPSL.

Tako dolžnik kot upniki se lahko pritožijo poravnalnemu senatu nad ravnanjem upravitelja, če ugotovijo, da krši obveznosti ali da ni sposoben opravljati nalog, ki so določene v ZPPSL (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 56). Tudi sam upravitelj lahko predlaga **razrešitev**, vendar mora za to imeti pomemben razlog, kot so bolezen, odsotnost, ipd, njegova funkcija pa preneha s smrtjo, izgubo poslovne sposobnosti ali z

razrešitvijo in imenovanjem druge osebe za to funkcijo ter z zaključkom postopka prisilne poravnave. Razrešitev obravnava poravnalni senat in zoper njegovo ugotovitev ni pritožb. Upravitelju prisilne poravnave lahko **pri delu pomagajo** tudi pomočniki, vendar on jamči za njihovo delo. Predvsem pri večjih dolžnikih prisilni upravitelj težko sam preizkusi stanje dolžnika, zato mu z dovoljenjem predsednika poravnalnega senata pomagajo izvedenci finančne stroke, katerih mnenje se lahko uporabi tudi kot dokaz v morebitnem postopku za ustavitev postopka prisilne poravnave, kot določa 34.čl.ZPPSL.

Poravnalni senat iz predujma, ki ga predloži podjetje, povrne prisilnemu upravitelju vse **stroške** in mu določi **nagrado** za delo, pri čemer upošteva Odredbo o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem in upraviteljem prisilne poravnave (Uradni list RS, št. 37/94 in 37/95), ki jo je izdalo Ministrstvo za pravosodje, hkrati pa upošteva obseg in zapletenost primera (19.čl. ZPPSL).

Upravitelj prisilne poravnave je osebno **odgovoren** za škodo, ki jo povzroči udeležencu v postopku namerno ali nenamerno. Pri tem gre za interno odgovornost oz. odgovornost dolžniku in eksterno, deliktno, odgovornost oz. odgovornost napram drugim udeležencem (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 58). **Nadzor** nad delom upravitelja, t.j. pravni nadzor, opravlja predsednik poravnalnega senata z namenom ugotovitve skladnosti opravljanja nalog upravitelja določenih v 18.čl.ZPPSL, oz. določenih v navodilih, ki jih predsednik poravnalnega senata daje upravitelju (20.čl. v povezavi s 75.čl. ZPPSL).

3.2.3.3. *Upniški odbor v postopku prisilne poravnave*

Upniški odbor je organ v postopku prisilne poravnave, ki se ustanovi z namenom zaščite interesov upnikov, katerih terjatve bodo podvržene učinkom prisilne poravnave ter omogoča aktivnejše in bolj organizirano sodelovanje upnikov v postopku.

Imenuje ga poravnalni senat hkrati z odredbo, ki je sestavni del sklepa o začetku postopka (21.čl.ZPPSL). Upniški odbor potrdijo upniki z glasovalno pravico na naroku za prisilno poravnavo ali pa izvolijo upniški odbor v drugi sestavi.

Sestavlja ga najmanj pet oz. liho število upnikov v postopku, ki na **članstvo** v odboru pristanejo in so nato imenovani v upniški odbor. Člani upniškega odbora so upniki iz seznama upnikov ali upniki, ki so svoje terjatve prijavili niso pa bili na seznamu upnikov. Navadno so to upniki z najvišjimi terjatvami do dolžnika in hkrati s terjatvami, na katere bo prisilna poravnava vplivala. V upniškem odboru je tudi predstavnik delavcev, ki zastopa interese zaposlenih v podjetju. Članstvo v odboru preneha s smrtjo fizične osebe, s končanjem postopka, z odpoklicem ali odpovedjo na lastno željo

in s pomembnim razlogom. Torej, v primeru, če je postopek prisilne poravnave ustavljen, upniškega odbora ni več, član bivšega upniškega odbora pa ne more več izvajati upravičenj, ki jih je imel v postopku prisilne poravnave (Stališče s posvetovanja sodnikov o nekaterih problemih v zvezi s stečajni, 1997, str. 3).

Osnovne **naloge** upniškega odbora so zavarovanje koristi upnikov v postopku prisilne poravnave ter nadziranje dela upravitelja prisilne poravnave in dolžnika. Upniški odbor ima pravico (22.čl.ZPPSL):

- pregledati poslovanje in finančno stanje dolžnika ter zahtevati podatke, ki so pomembni za oblikovanje načrta finančne reorganizacije,
- sodelovati pri oblikovanju načrta finančne reorganizacije,
- predlagati postavitev ali odstavitev upravitelja in
- dajati predloge in mnenja ter opravljati druga dejanja.

V primeru, da upniškemu odboru dolžnik ali upravitelj odkloni vpogled v poslovne knjige in dokumentacijo, le-to sporoči poravnalnemu senatu, ki nato ukrepa. S sodelovanjem upniškega odbora pri oblikovanju načrta finančne reorganizacije se zagotovi ustreznost načrta z željami največjemu možnemu številu upnikov.

Delovanje upniškega odbora v postopku prisilne poravnave v poglavju ZPPSL o prisilni poravnavi ni posebno določeno, zato zanj veljajo tiste določbe, kot veljajo za stečajni postopek. V 87.čl.ZPPSL je predpisano, da upniški odbor opravlja svoje delo na sejah, ki jih, po uradni dolžnosti ali na predlog vsakega upnika, večine upniškega odbora, upravitelja postopka ali senata, sklicuje predsednik upniškega odbora ali pa tudi predsednik senata po uradni dolžnosti oz. na predlog upravitelja postopka. Upniški odbor **odloča** z večino glasov navzočih članov, ki imajo vsak po en glas, pri čemer predsednik senata in upravitelj postopka nimata pravice glasovati, sklep pa je veljaven, če je na seji navzočih več kot polovica članov upniškega odbora.

3.2.4. Uvedba postopka prisilne poravnave

3.2.4.1. Pogoji za uvedbo postopka in pogoji za zaključek postopka

Dejansko se postopek prisilne poravnave nad dolžnikom *uvede*, ko dolžnik *vloži* na pristojnem sodišču, t.j. sodišču, na katerega območju ima dolžnik registriran svoj sedež (1.odstavek 11.čl.), **predlog za začetek postopka prisilne poravnave** (23.čl.ZPPSL), začne pa z *izdajo sklepa* poravnalnega senata o začetku postopka. Predlagatelj lahko predlog tudi umakne.

Predlog za začetek postopka prisilne poravnave lahko vloži *le dolžnik* (1.odstavek 5.čl.ZPPSL), fizična ali pravna oseba, torej vsakdo, ki je lahko tožen (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 65), kadar pa gre za postopek prisilne poravnave v stečaju lahko

predlog vloži stečajni upravitelj, lastniki s kapitalsko večino, podjetnik posameznik ali pa upniški odbor (*glej tudi 172.čl.ZPPSL*). V primeru pravne osebe lahko vloži predlog zakoniti ali statutarni zastopnik, ki vlogi priloži tudi pooblastilo za zastopanje. Glede na to, da želi dolžnik s prisilno poravnavo preprečiti stečaj podjetja, in če je bil predlog za začetek postopka prisilne poravnave vložen pred začetkom stečajnega postopka, do konca postopka prisilne poravnave nad dolžnikom *ni dovoljeno pričeti stečajnega postopka (5.čl.ZPPSL)*.

Postopek prisilne poravnave se *lahko zaključi* s sklenitvijo prisilne poravnave ali s sklepom poravnalnega senata v primeru, da (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 25):

- predlagatelj ni predložil predujma za stroške postopka (*3.odstavek 27.čl.ZPPSL*);
- predlagatelj do naroka za sklenitev prisilne poravnave umakne predlog (*33.čl.ZPPSL*);
- dolžnik lahko izpolni svoje obveznosti tudi brez finančne reorganizacije, da ne opravlja le tekoče posle in poravnava le obveznosti iz tega naslova ter/ali da obremenjuje ali odtuja svoje premoženje, daje poročstva ali avale t.j. ne deluje skladno s predpisanim *34.čl.ZPPSL*, oz. da ne bo izpolnil obveznosti kot je predlagal ali pa, da bi lahko izpolnil obveznosti v večjem delu ali v krajšem roku, kot je predlagal, ter da
- dolžnik ni predložil načrta finančne reorganizacije (*2.odstavek 46.čl.ZPPSL*) oz. njegovih popravkov (*2.odstavek 50.čl.ZPPSL*).

Z ustavitvijo postopka prisilne poravnave se *po uradni dolžnosti prične stečajni postopek*, če:

- z glasovanjem na naroku za sprejem prisilne poravnave ni bila dosežena večina, določena v zakonu (*57.čl.ZPPSL*), in če
- poravnalni senat ugotovi, da dolžnik ne bo mogel izpolniti obveznosti, kot jih je predlagal v načrtu finančne reorganizacije (*3.tč. 1.odstavka 34.čl.ZPPSL*).

3.2.4.2. Predlog za začetek postopka prisilne poravnave

Pogoj za uvedbo postopka prisilne poravnave je predlog za začetek postopka, ki je podan v *pisni obliki*, in mora vsebovati (*24.čl.ZPPSL*):

- navedbo pristojnega sodišča;
- osnovne podatke o dolžniku, kot so: firma, sedež, matična številka, šifra dejavnosti;
- navede dejstva oz. razloge za začetek postopka, kot so npr.: blokada žiro računa, plačilna nesposobnost, kapitalska neustreznost, podkapitaliziranost, izguba iz poslovanja, ipd.
- predlog, da sodišče prične postopek in
- podpis predlagatelja ter

- navedbo predstavnika sveta delavcev oz. delavskega zaupnika, ki je tudi član upniškega odbora.

Dolžnik mora že v uvodu predloga jasno opredeliti razloge, na podlagi katerih naj bi sodišče uvedlo postopek, in ki jih sodišče lahko tudi preizkusi. Poleg tega mora dolžnik navesti tudi predlog za zadovoljitev upnikov, ki sicer ni utemeljen do podrobnosti, vendar mora biti tudi ta pripravljen za morebitni preizkus. Predlog lahko predlagatelj kasneje do roka oddaje načrta finančne reorganizacije tudi dopolni. Dopolnitev je največkrat potrebna tedaj, ko dolžnik ne predloži vseh, s 24.čl.ZPPSL predpisanih prilog ali pa so le-te pomanjkljive, kot npr.: manjka navedba predstavnika delavcev oz. delavskega zaupnika, manjka navedba pravnih temeljev upniško-dolžniškega razmerja, manjkajo osnovni podatki upnikov in dolžnikov, npr. sedeži, ipd..

V praksi pa se je izkazalo za koristno, da dolžnik v predlogu za začetek postopka prisilne poravnave predlaga člane upniškega odbora, ki jih izbere med največjimi oz. najpomembnejšimi upniki, med katerimi ne smejo biti upniki z ločitveno ali izločitveno pravico, ter priloži že podpisana soglasja za sodelovanje. S tem olajša delo sodišču in hkrati pospeši postopek, saj v nasprotnem primeru sodišče samo ugotavlja, kateri upniki bi bili lahko člani upniškega odbora in nato poskuša pridobiti njihova soglasja za udeležbo v upniškem odboru, kar pa podaljša čas do izdaje sklepa o začetku postopka prisilne poravnave. Pomeni, da predlog dolžnika za sestavo upniškega odbora delno pospeši postopek od oddaje vloge do izdaje sklepa o začetku postopka prisilne poravnave. Sestava upniškega odbora se lahko kasneje, po izdaji sklepa o začetku postopka prisilne poravnave, v skladu z 2.odstavkom 21.čl.ZPPSL, z novo odredbo poravnalnega senata, tudi spremeni.

V **prilogi** k predlogu za začetek postopka prisilne poravnave pa morajo biti tudi:

- poročilo o ekonomsko-finančnem stanju dolžnika, zadnja bilanca stanja, izkaz uspeha in izkaz gotovinskih tokov;
- dokumentacija, s katero se izkazuje za verjetno, da so podani pogoji za začetek postopka;
- seznam upnikov in dolžnikovih dolžnikov, v katerem so navedene firme, sedeži, pravni temelji in višina dospelih oz. nedospelih terjatev in dolgov ter
- seznam ločitvenih in izločitvenih upnikov s podatki, kot so zahtevani pri ostalih upnikih.

Pomemben del predloga je **ekonomsko-finančno poročilo** podjetja, v katerem dolžnik na podlagi različnih izračunov iz podatkov zaključnih računov podjetja, prikaže položaj v katerem se nahaja, t.j. insolventnost in prezadolženost v prvi vrsti. Navadno dolžnik predloži bilanco stanja, izkaz uspeha in izkaz finančnih tokov za zadnje poslovno leto, če pa je datum oddaje predloga že nekaj mesecev od zaključnega računa, pa je

zaželjeno, da se vložijo računovodski izkazi, izdelani na kasnejši datum (npr.: vmesni izkazi – četrtletni, polletni.), saj se v podjetju v nekaj mesecih lahko bistveno spremeni stanje glede na konec preteklega leta. Poleg tega pa dolžnik priloži tudi dokumentacijo, iz katere je razvidno, da je plačilno nesposoben oz. prezadolžen, kot je npr. BON-2, obrazec Agencije za plačilni promet RS, iz katerega je razvidna blokada žiro računa podjetja v zadnjih šestih mesecih poslovanja in stanje neporavnanih obveznosti.

V 24.čl.ZPPSL ni točno določen datum, na katerega mora biti izdelan **seznam stanja obveznosti in terjatev podjetja**, ko dolžnik vlaga predlog. Seznam je tako lahko izdelan na dan izdelave računovodskih izkazov zadnjega poslovnega leta, lahko pa tudi na katerikoli kasnejši datum, do oddaje predloga. Ker se pri poslovno delujočem podjetju, stanja postavk računovodskih izkazov neprestano spreminjajo in se pri podjetjih, ki so zašla v težave, lahko v zelo kratkem času izredno poslabšajo, je smiselno predložiti seznam (tudi) na datum, kasnejši od priloženih računovodskih izkazov. To pa pomeni, da stanja terjatev in obveznosti do tujih virov sredstev ne bodo enaka tistim v računovodskih izkazih, saj so le-ti v praksi zelo težko izdelani dnevno, kot so lahko izpiski knjiženih obveznosti in terjatev.

Če bi želel dolžnik še dodatno zagotoviti izpolnitev svojih obljub, danih v predlogu, in s tem prepričati upnike za glasovanje za sklenitev prisilne poravnave, bi lahko (po 25.čl.ZPPSL) priložil predlogu za začetek postopka ali pa kadarkoli do zaključka naroka za prisilno poravnavo, tudi **izjavo o danem poroštvo** (tako izjavo dolžnika kot tudi pisno izjavo poroka), s katerim porok daje poroštvo za nazaj, za obveznosti, ki so že zapadle, kar dopolnjuje pravila o poroštvo po ZOR. Ker je možno tudi omejeno poroštvo, mora biti v izjavi poroka razvidno, do katere višine je dano poroštvo. V primeru spremembe poravnave, se spremeni tudi poroštvena izjava. Poroštvena izjava mora biti v skladu s pravili poroštva po ZOR, 997.čl.-1017.čl. (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 70), vendar z naslednjimi posebnostmi (Plavšak, 1997, str. 75):

- pri poroštvo v prisilni poravnavi porok jamči le za, zaradi prisilne poravnave, ustrezno zmanjšane in odložene dolžnikove obveznosti;
- izjava pa je dana pod pogojem potrjene prisilne poravnave.

Če dolžniku, v času oddaje predloga, manjka katerikoli od zahtevanih podatkov oz. dokumentov, mora v predlogu navesti, kaj manjka in kdaj bo **predlog dopolnil**. Kadar pa poravnalni senat ugotovi, da v predlogu manjkajo nekateri podatki, zahtevani v 24.čl. ZPPSL, ali pa da so potrebni določeni popravki, izda predsednik poravnalnega senata sklep o dopolnitvi oz. popravku predloga (26.čl.ZPPSL), ki ga mora dolžnik izvesti v določenem predpisanem roku t.j. v najmanj 8-ih dneh. V nasprotnem primeru sodišče predlog zavrže in postopek sploh ne bo začel. Po istem členu predsednik poravnalnega senata zavrže predlog za začetek postopka prisilne poravnave, če

dolžniku še ni potekel rok za izpolnitev obveznosti iz že prej sklenjene prisilne poravnave, pri tem pa ne preverja ali je obveznosti že izpolnil. Neizpolnitev obveznosti iz prej sklenjene prisilne poravnave, napeljuje na misel, da tudi obveznosti po predlogu nove prisilne poravnave ne bodo izpolnjene.

3.2.5. Začetek postopka prisilne poravnave

3.2.5.1. Objava sklepa o začetku postopka prisilne poravnave

Postopek prisilne poravnave se začne, ko predsednik poravnalnega senata **izda sklep o začetku postopka prisilne poravnave (27.čl.ZPPSL)**, iz katerega je razvidno, katera dejstva v predlogu kažejo na upravičenost začetka postopka. Sklep se vroči predlagatelju in isti dan se obvesti tudi upnike z **oklicem**, ki se nabije na oglasno desko sodišča ter objavi v Uradnem listu RS, lahko pa se objavi tudi v sredstvih javnega obveščanja (28.čl.ZPPSL). Navadno zadostuje nabitje na oglasno desko na sodišču in objava v Uradnem listu RS. Objava v sredstvih javnega obveščanja pa je potrebna predvsem v primerih, ko so upniki v večini fizične osebe iz določene okolice. Z dnem nabitja oklica nastanejo tudi pravne posledice začetka postopka prisilne poravnave (30.čl.ZPPSL), saj takrat nastopijo omejitve v upravljanju in razpolaganju s premoženjem, ločijo se terjatve nastale pred in po začetku, saj imajo drugačen položaj glede zmanjšanja terjatev, lahko preneha stečajni postopek oz. se ne more upoštevati predlog upnika za začetek stečajnega postopka. Pritožbeni rok na sklep traja 8 dni od nabitja, objave oz. vročitve. Po 29.čl.ZPPSL mora oklic o začetku postopka vsebovati:

- ime sodišča, pred katerim teče postopek;
- firme, sedež, matično številko in šifro dejavnosti dolžnika;
- izvleček sklepa o začetku postopka z opravilno številko, pod katero se obravnava;
- poziv vsem upnikom, katerih terjatve so nastale do dneva nabitja oklica oz. sprejetja sklepa o začetku postopka, naj sodišču prijavijo svoje terjatve, z obrazloženo vlogo v dveh izvodih in z dokazili, v roku 30 dni po objavi oklica v Uradnem listu RS;
- opozorilo upnikom, da lahko s pisno obrazložitvijo ugovarjajo zoper terjatve drugih upnikov v roku 30 dni po izteku roka za prijavo terjatev;
- ime upravitelja sodne poravnave, če je le-ta določen;
- firma in sedeže članov upniškega odbora ter
- dan, ko je bil oklic nabit na oglasno desko sodišča.

Ker je oklic javen, posamezen upnik ne more zahtevati posebnega vabila za sodelovanje v postopku, ima pa pravico, ki je vezana na izkazan pravni interes, do **vpogleda v spis** in pridobitve zanj pomembnih aktov iz spisa. V primeru, da določeni podatki za upnika niso pomembni ali da pomenijo poslovno skrivnost in omogočajo

nemoteno poslovanje dolžnika v postopku, upnikom niso na vpogled (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 76).

V sklepu je tudi določen **predujem za stroške postopka**, ki ga mora predlagatelj ali druga oseba položiti v predpisanem roku, ki pa ne sme biti krajši od 8 dni, saj v nasprotnem primeru predsednik poravnalnega senata ustavi postopek. Predlagatelj lahko pred iztekom roka za položitev predujma vloži prošnjo za podaljšanje plačilnega roka, kateri lahko sodišče tudi ustreže, če je utemeljena.

S prijavo terjatve upniki pridobijo v postopku prisilne poravnave pravico do glasovanja za sklenitev postopka na naroku. Upniki, ki svoje terjatve ne prijavijo, te pravice nimajo, vendar pa nanje vplivajo učinki prisilne poravnave t.j. znižanje terjatev, novi roki zapadlosti. Dejstvo pa je, da upniki lahko **ugovarjajo** prijavljenim terjatvam drugih upnikov, če smatrajo, npr., da so le-te nastale zgolj na podlagi dogovora med dolžnikom in upnikom zaradi pridobitve glasovalne pravice in ne na podlagi opravljenih poslov.

3.2.5.2. Opravljanje dejavnosti v času od vloge do sklepa o začetku postopka prisilne poravnave

Glede na to, da se je podjetje odločilo sanirati svoje poslovanje v postopku prisilne poravnave, začno zanj veljati določeni pogoji poslovanja, opredeljeni v ZPPSL. Tako so v ZPPSL točno določeni posli, ki niso v nasprotju z namenom prisilne poravnave in ki jih podjetje sme ali pa ne sme opravljati takoj, ko odda vlogo za postopek in do izdaje sklepa o začetku postopka ter poslovanje podjetja po izdaji sklepa (*31.čl.ZPPSL*).

Od dneva vloge predloga pa do dneva nabitja sklepa, lahko dolžnik **opravlja tekoče posle** in poravnava obveznosti, nastale iz teh naslovov. Tekoče poslovanje predstavljajo nabava materiala za proizvodnjo, prodaja proizvodov, izplačilo (zajamčenih) plač po kolektivni pogodbi ter davki in prispevki na te plače, pokrivanje tekočih stroškov proizvodnje in poslovanja kot so voda, elektrika, nujno vzdrževanje. Po 15.čl.ZFPod pa med tekoče poslovanje spada tudi plačilo davka na dodano vrednost od prometa blaga in storitev ter trošarine. Pri tem pa je potrebno presoditi skladnost in utemeljenost poslovanja z namenom postopka prisilne poravnave. Saj omogočanje poslovanja podjetja kot je potekalo pred uvedbo postopka prisilne poravnave ni njen namen. Hkrati pa bi lahko tudi prišlo še do poslabšanja položaja dolžnika. Za vse posle, ki ne štejejo v redno opravljanje dejavnosti, mora dolžnik pridobiti soglasje poravnalnega senata.

V času od dneva vloge do oklica dolžnik **ne sme odtujiti in obremeniti svojega premoženja ter dati poročstva ali avala**. V času od oklica do zaključka postopka pa

lahko te posle opravlja le, če mu dovoli poravnalni senat, ki pa izda dovoljenje le po prehodnem mnenju upniškega odbora, v roku 8 dni od prejema zahteve za mnenje. Če upniški odbor v roku ne izda mnenja, se smatra, da soglaša. Vendar pa poravnalni senat na mnenja upniškega odbora ni vezan, zato lahko izda tudi drugačno mnenje kot ga je izdal upniški odbor. Glede na to, da prisilni upravitelj spremlja poslovanje podjetja oz. izvajanje njegove dejavnosti, lahko tudi on ugovarja tovrstnim poslom, če predvidi, da se bo tako položaj podjetja kot položaj upnikov poslabšal in bodo možnosti za izpeljavo v načrtu prisilne poravnave predvidenih poplačil manjše. Zato lahko poravnalni senat izda splošno prepoved ali le prepoved glede določenih poslov kot npr., odprodaja premoženja.

Kadar dolžnik odtuji ali obremeni premoženje brez prehodnega dovoljenja poravnalnega senata, tovrstni posli nimajo pravnega učinka nasproti upnikom, če so ti vedeli ali pa bi morali vedeti, da tak posel presega okvire dolžnikovih tekočih poslov in da zanje nima dovoljenja oz. da sta predsednik poravnalnega senata in upravitelj postopka celo ugovarjala izvršitvi posla.

3.2.5.3. Izplačila z dolžnikovega žiro računa po začetku postopka prisilne poravnave

V 1.odstavku 32.čl.ZPPSL je določeno, da poravnalni senat, po predhodnem mnenju upniškega odbora na predlog dolžnika ali upnika, če glede na okoliščine primera meni, da je to potrebno, s sklepom uredi izplačevanje z dolžnikovega žiro računa tako, kot to ustreza vodstvu postopka prisilne poravnave. Za izplačevanje z namenom pokritja stroškov tekočega poslovanja ali stroškov prisilne poravnave mnenje upniškega odbora ni potrebno.

Sklep o začetku postopka prisilne poravnave sodišče posreduje tudi pristojni enoti Agencije za plačilni promet RS, ki tako odblokira morebiti blokiran žiro račun podjetja. S sklepom se tako uredi izplačevanje z žiro računa dolžnika: izplačevanje dolžnikovih obveznosti iz tekočega poslovanja ali za pokrivanje stroškov prisilne poravnave.

Glede na to, da poravnalni senat varuje interese upnikov, lahko na predlog upnika ali upniškega odbora prepove vsa ali le določena izplačila, če se s tem prepreči privilegirano poplačilo posameznega upnika. Tako za deblokado žiro računa ni pogoj poplačilo obveznosti, zaradi katerih je nastopila blokada. Iz prilivov na žiro račun po oddaji vloge in pristojna Agencija za plačilni promet mora, morebitno odvzeta sredstva, vrniti na žiro račun, saj so vse zapadle obveznosti del postopka prisilne poravnave.

Pri izplačevanju z žiro računa v postopku prisilne poravnave, ne velja običajni vrstni red poplačila. Vrstni red poravnavanja nastalih obveznosti predpiše poravnalni senat, ki ga mora pristojna organizacija za plačilni promet upoštevati. Prav tako organizacija za

plačilni promet ne sme opravljati nobenih izplačil z dolžnikovega žiro računa, če bo poravnalni senat prepovedal. Vsi ukrepi glede izplačil z dolžnikovega žiro računa izdani v času postopka prisilne poravnave veljajo najdalj do zaključka postopka, t.j. do ustavitve postopka ali potrditve prisilne poravnave.

3.2.5.4. *Ustavitev postopka prisilne poravnave*

Po 33.čl. ZPPSL ima **predlagatelj pravico umakniti predlog** za začetek postopka prisilne poravnave do naroka za prisilno poravnavo in poravnalni senat postopek ustavi. Umik mora biti jasno opredeljen, brezpogojen in brez zadržkov ter v pisni obliki. V primeru, da je upnik podal predlog za začetek stečajnega postopka preden je dolžnik vložil predlog za začetek postopka prisilne poravnave, in če je dolžnik nato svoj predlog umaknil, bo stečajni senat nadaljeval z obravnavo prvotnega predloga, t.j. predloga upnika za začetek stečajnega postopka (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 88).

Poleg umika predlagatelja predloga, lahko poravnalni senat ustavi postopek tudi na podlagi obrazložitve oz. **predloga upniškega odbora ali upnika**, ki je prijavil terjatev, če je bil predlog vložen najkasneje do glasovanja o prisilni poravnavi in če pri tem ugotovi (34.čl.ZPPSL):

- da je dolžnik zmožen poplačati svoje obveznosti tudi brez finančne reorganizacije in zato ne obstaja razlog za izvedbo postopka prisilne poravnave oz. da dolžnik ni insolventen in prezadolžen, kar se lahko dokaže z računovodskimi in finančnimi izkazi, ki jih mora dolžnik predložiti predlogu za začetek postopka;
- da dolžnik ravna v nasprotju z 31.čl.ZPPSL, kar pomeni, da ne opravlja le tekočih poslov in poravnava obveznosti iz tega naslova ter da odtuja ali obremenjuje svoje premoženje oz. daje poroštva ali avale, zato ogroža interese upnikov, saj se zmanjšujejo možnosti za njihovo poplačilo;
- da dejansko ne obstajajo možnosti za izpolnitev obveznosti na podlagi predloga za prisilno poravnavo, kar pa lahko predlagatelji ugotovijo šele po vložitvi načrta finančne reorganizacije podjetja, v katerem dolžnik dokaže verjetnost izpolnitve obveznosti, zato poravnalni senat začne po uradni dolžnosti stečajni postopek;
- da dolžnik lahko obveznosti poplača v večjem delu oz. v krajšem roku kot je predlagal.

V 35.čl. ZPPSL je določeno, da mora poravnalni senat po prejemu predloga za ustavitve postopka razpisati narok za obravnavo predloga, na katerega povabi predlagatelja, dolžnika, upniški odbor in upravitelja prisilne poravnave. Njim poleg vabila pošlje tudi predlog. Na tem naroku ali najkasneje tri dni kasneje mora poravnalni senat sprejeti odločitev o predlogu. Če poravnalni senat predlog upnika ali upniškega odbora oceni kot neutemeljen, ga zavrne in zoper ta sklep ni pritožbe. V primeru, da je datum naroka za prisilno poravnavo že določen, se lahko poravnalni senat odloči za

obravnavanje predloga upnikov ali upniškega odbora na naroku. O tem mora obvestiti predlagatelja, dolžnika, upniški odbor in upravitelja prisilne poravnave ter jim poslati predlog.

Kot že navedeno v tč.3.3.4.1. Pogoji za uvedbo postopka in pogoji za zaključek postopka, se *lahko* postopek prisilne poravnave *zaključi* s sklenitvijo prisilne poravnave ali s sklepom poravnalnega senata v primeru, da (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 25):

- predlagatelj ni predložil predujma (3.odstavek 27.čl ZPPSL);
- predlagatelj do naroka za sklenitev prisilne poravnave umakne predlog (33.čl. ZPPSL);
- dolžnik lahko izpolni svoje obveznosti tudi brez finančne reorganizacije, da dolžnik ne opravlja le tekoče posle in ne poravnava le obveznosti iz tega naslova ter/ali da obremenjuje ali odtuja svoje premoženje, daje poročila ali avale oz. ne deluje skladno s predpisanim 34.čl. ZPPSL, ali pa celo, da ne bo izpolnil obveznosti kot je predlagal oz. da bi lahko izpolnil obveznosti v večjem delu/v krajšem roku, kot je predlagal ter da
- dolžnik ni predložil načrta finančne reorganizacije (2.odstavek 46.čl.ZPPSL) oz. njegovih popravkov (2.odstavek 50.čl.ZPPSL).

Z ustavitvijo postopka prisilne poravnave se *po uradni dolžnosti prične stečajni postopek*, če:

- z glasovanjem na naroku za sprejem prisilne poravnave ni bila dosežena večina, določena v zakonu (57.čl.ZPPSL);
- poravnalni senat ugotovi, da dolžnik ne bo mogel izpolniti obveznosti, kot jih je predlagal v načrtu finančne reorganizacije (3.tč. 1.odstavka 34.čl. ZPPSL).

3.2.6. Pravne posledice postopka prisilne poravnave

3.2.6.1. Izvršbe

V 36.členu ZPPSL je določeno, da od začetka postopka prisilne poravnave **niso dovoljene izvršbe** v poplačilo ali v zavarovanje, tiste pa, ki že tečejo, se prekinejo. To določilo se ne nanaša na ločitvene ali izločitvene upnike, ki so dobili pravico do poplačila z izvršbo prej kot v zadnjih dveh mesecih pred začetkom postopka prisilne poravnave, in pa na upnike iz drugega odstavka 160.čl. ZPPSL, t.j. terjatve zaposlenih, ki se poplačajo kot stroški postopka. Izvršba v poplačilo je določena v 17. in 23.čl.ZIZ in pomeni izvršbo na podlagi izvršilnega naslova ter izvršbo na podlagi verodostojne listine. Izvršba v zavarovanje pa se nanaša na vse oblike zavarovanja terjatve: zastavna pravica na nepremičnini (242.-245.čl.ZIZ), zastavna pravica na premičnini (246.-248.čl.ZIZ), zastavna pravica na podlagi sporazuma strank (249.-255.čl.ZIZ), predhodne odredbe (256.-265.čl.ZIZ) in začasne odredbe (266.-279.čl.ZIZ).

Izvajanje izvršb je torej po ZPPSL prepovedano, ker bi se tako upniki znašli v neenakopravnem položaju, saj bi tisti, ki bi uveljavljali izvršbo, prejeli celotno terjatev, preostali pa zmanjšano in/ali odloženo (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 95). Pomembno je, da izvršba v postopku prisilne poravnave ne bo izvedena, četudi je upnik dobil sklep o izvršbi. Izvršbo, ki je bila prekinjena, bo izvršilno sodišče nadaljevalo po uradni dolžnosti, če bo postopek prisilne poravnave ustavljen in hkrati ne bo uveden stečajni postopek. Če pa bo prisilna poravnava potrjena, se izvršba ustavi in razveljavi, terjatev upnika pa se zajame v poravnavi (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 96).

Prepoved izvajanja izvršbe se nanaša le na dolžnika, ne pa tudi na druge, ki morebiti jamčijo zanj ali pa na izvršilne postopke, ki jih ima dolžnik do svojih dolžnikov. Poleg tega pa so tudi morebitne vknjižbe v zemljiški knjigi z izvršilnim naslovom po začetku postopka prisilne poravnave nične.

3.2.6.2. *Terjatve upnikov*

Terjatev upnika pomeni terjatev na dan začetka postopka prisilne poravnave, ki jo tvorita glavnica in obresti, ki so se natekle do dne začetka postopka. Glede terjatev upnikov, 37.čl.ZPPSL določa:

- da se vse nedospele tako denarne kot nedendarne terjatve upnikov do dolžnika z dnem začetka postopka prisilne poravnave štejejo za dospele;
- da se nedendarne terjatve spremenijo v denarne po cenah na dan začetka postopka prisilne poravnave;
- da se tako denarne kot nedendarne terjatve, katerih predmet so občasne dajatve, spremenijo v enkratne denarne terjatve in
- da se terjatve, izražene v tuji valuti, spremenijo v terjatve v domači valuti po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan začetka postopka prisilne poravnave.

Določbe tega člena omogočajo enako obravnavo upnikov ter nato njihovo razvrstitev v razrede glede na deleže in odlog poplačila. Pomembno je, da **terjatev iz naslova kredita**, ki se odplačuje na podlagi amortizacijskega načrta v anuitetah, ne pomeni seštevka neplačanih anuitet, temveč je potrebno narediti nov izračun na dan začetka postopka prisilne poravnave (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 98). V anuitetah, ki so bile izračunane v amortizacijskem načrtu, so obračunane obresti za obdobje do dospelosti anuitete, kar pomeni tudi tiste obresti, ki še niso dospele.

38.čl.ZPPSL pa določa, da se vse **nedospele terjatve, ki se ne obrestujejo**, zmanjša oz. diskontira za stopnjo rasti cen življenjskih potrebščin od dneva začetka postopka do dneva zapadlosti terjatve. Nato se na to zmanjšano terjatev obračunajo obresti v višini stopnje rasti cen življenjskih potrebščin od začetka postopka do dneva zapadlosti. Ker upnik zaradi predčasne dospelosti svoje terjatve ne sme priti v slabši položaj, se

njegova terjatev do dneva dospelosti obrestuje po obrestni meri, ki je enaka stopnji diskonta. Dejansko je končni izid diskonta in ponovnega obrestovanja terjatev, na dan dospetja enak, kot če postopka prisilne poravnave sploh ne bi bilo.

3.2.6.3. *Pobot terjatev*

Pobot v smislu določil 39.čl.ZPPSL pomeni, da so vse terjatve upnikov do dolžnika, ki jih je bilo mogoče na dan začetka postopka prisilne poravnave pobotati z dolžnikovimi nasprotnimi terjatvami oz. terjatvami dolžnika do upnika, pobotane. Pobot velja tudi za nedospele in nedendarne terjatve. Smisel tovrstnega pobota je, da se v bilanci stanja dolžnika poslovni partner ne pojavlja tako na strani terjatev kot na strani obveznosti. Končni saldo je tako ali na strani terjatev ali na strani obveznosti dolžnika. Navadno v praksi podjetja naredijo pobot pri izdelavi obračunske bilance stanja, ki jo mora potrditi revizor in ki je osnova za izdelavo predračunske bilance stanja v načrtu finančne reorganizacije dolžnika.

3.2.6.4. *Obojestransko odplačne pogodbe*

Obojestransko odplačne pogodbe so tiste pogodbe, pri katerih sta obe stranki upnika in dolžnika (odplačne pogodbe) in pri katerih je izpolnitev ene stranke odvisna od izpolnitve druge stranke (obojestranske pogodbe). Pri obojestransko odplačnih pogodbah v primeru prisilne poravnave velja, da če niso bile v celoti izpolnjene do začetka postopka, lahko dolžnik v roku 30 dni po začetku postopka predlaga poravnalnemu senatu **odstop od pogodbe (40.čl.ZPPSL)**. Določba se nanaša na odplačne pogodbe, za katere je značilno, da je izpolnitev ene stranke odvisna od izpolnitve druge.

Po prejemu predloga poravnalni senat pridobi mnenje upravitelja postopka in drugih pogodbenih strank. Odstop bo dovolil le, če nobena od pogodbenih strank še ni v celoti izpolnila svoje obveznosti, če z odstopom ni ogrožena izpolnitev prisilne poravnave ali če z odstopom ne nastane nesorazmerna škoda nasprotni stranki. Poravnalni senat izda sklep, zoper katerega ni pritožbe. V primeru, da dovoli odstop, mora dolžnik najkasneje v 8 dneh po prejemu sklepa odstopiti od pogodbe ter poslati drugi pogodbeni stranki izjavo o odstopu.

Po 4.odstavku 40.čl.ZPPSL mora dolžnik v primeru odstopa od pogodbe drugi pogodbeni stranki vrniti vse, kar je prejel na podlagi pogodbe, ali pa lahko naredi pobot, kar je v skladu z 39.čl.ZPPSL.

V primeru, da dolžnik ne odstopi od obojestransko odplačne pogodbe, ki še ni bila v celoti izpolnjena, mora vsaka pogodbeni stranka izpolniti v pogodbi določeno obveznost, ne glede na potrjeno prisilno poravnavo (41.čl.ZPPSL). Ta določba je

izjema od pravila v 37.čl., kjer so vse nedospele terjatve na dan začetka postopka dospele, in od pravila v 39.čl., kjer je predpisan pobot med terjatvami in obveznostmi. V 42.čl.ZPPSL je določeno, da začetek postopka prisilne poravnave ne vpliva na pravico do odpovedi zakupne pogodbe, kar je v skladu s prej obravnavanim 40.čl.ZPPSL.

3.2.7. Prijava in preizkus terjatev

3.2.7.1. Prijava terjatev

Upniki prijavijo terjatve, ki so nastale do začetka postopka prisilne poravnave, ne glede na dospelost, v roku 30 dni od objave postopka v Uradnem listu RS (*1.odstavek 43.čl.ZPPSL*). Namen prijave je predvsem ugotovitev stanja terjatev in pridobitev **glasovalne pravice** na naroku za sklenitev prisilne poravnave, pri čemer:

- prepozno, ali pa ne-prijavljena terjatev, ne pomeni izgubo pravice do poplačila, pomeni pa izgubo pravice do glasovanja na naroku;
- prijavljena terjatev sama po sebi še ne pomeni pridobitev glasovalne pravice, če ni ugotovljena oz. spoznana za verjetno s strani dolžnika oz. prisilnega upravitelja ter
- imajo glasovalno pravico tisti upniki, na katerih terjatve učinkuje prisilna poravnava, t.j. terjatve, ki so nastale do dneva začetka postopka prisilne poravnave, ne glede na dospelost.

Tako začetek postopka kot tudi potrjena prisilna poravnava, pa **nimata učinka** na terjatve, ki so sicer nastale do dneva začetka postopka, t.j. na terjatve (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 104):

- za povrnitev izpolnjenega po pogodbi, od katere je dolžnik odstopil z dovoljenjem senata, (40.čl.ZPPSL);
- na podlagi izpolnitve obojestranske pogodbe, od katere dolžnik ni odstopil, (41.čl.ZPPSL);
- ki se poravnajo kot strošek postopka prisilne poravnave (2.odstavek 160.čl.ZPPSL);
- izločitvenih in ločitvenih upnikov, razen tistih, ki so svojo ločitveno pravico pridobili z izvršbo v roku zadnjih dveh mesecev pred izdajo sklepa o začetku postopka prisilne poravnave (2.odstavek 60.čl.ZPPSL) ter
- tiste, ki so nastale po začetku postopka prisilne poravnave in ki jih upniki ne bodo konvertirali v lastniške deleže ali delnice.

Upnik mora v prijavi navesti svojo firmo in sedež, pravno podlago terjatve in njeno višino ter dokaze o obstoju terjatve in njeni višini. Upniki prijavijo pri terjatvah, ki se obrestujejo, poleg glavnice tudi zapadle obresti, tako pogodbene kot zamudne, obračunane do dneva začetka postopka prisilne poravnave. Kot je bilo zapisano v 38.čl.ZPPSL, upniki terjatve, ki niso dospele do začetka postopka prisilne poravnave in se ne obrestujejo, prijavijo v diskontirani višini na dan začetka postopka.

Položaj t.i. *strateškega upnika* poleg upnikov, s katerimi je sodelovanje dolžnika odločilnega pomena, pridobijo tudi tisti upniki, katerih terjatve so nastale po začetku postopka prisilne poravnave. Če so le-te nastale na podlagi pravnih poslov, ki so omogočali poslovanje podjetja med postopkom prisilne poravnave ali če so se le-ti odločili, s posebno pogodbo z dolžnikom, zamenjati terjatve za delnice oz. deleže, pod pogojem potrjene prisilne poravnave (5.odstavek 43.čl.ZPPSL). Ne glede na določbo 1.odstavka 43.čl.ZPPSL morajo ti prijaviti terjatev v roku 5 dni po podpisu pogodbe o konverziji, oz. najkasneje do naroka za prisilno poravnavo. S tem pridobijo pravico do glasovanja na naroku. Navadno so to kreditodajalci ali pa dobavitelji, ki imajo položaj prednostnega upnika, če ne konvertirajo svojih terjatev.

3.2.7.2. *Ugovor na prijavljene terjatve*

Stvar in pravica dolžnika, upravitelja ali drugih upnikov je, da ugovarjajo na prijavljene terjatve. Ugovor morajo vložiti v roku 30 dni po izteku roka za prijavo terjatev (44.čl.ZPPSL). Ugovarjajo na obstoj terjatve in/ali na njeno višino z obrazložitvijo. Če v ugovoru ni obrazložitve oz. utemeljitve, ga poravnalni senat ne pošlje v popravo, temveč šteje kot da ugovor ni bil vložen (Stališče s posvetovanja sodnikov o nekaterih problemih v zvezi s stečajni, 1997, str. 1). Poravnalni senat tudi določi, kateri upniki prerekanih terjatev bodo imeli glasovalno pravico. Izjema pri ugovoru je, da je ta možen do naroka za prisilno poravnavo tudi na terjatve, ki so nastale po začetku postopka prisilne poravnave. Če na terjatev ni ugovora, velja za ugotovljeno oz. priznано.

Če je na terjatev vložen ugovor, poravnalni senat ne odloča o obstoju in višini terjatve, temveč se na podlagi ugovora terjatev ne šteje za ugotovljeno. Poravnalni senat se bo odločil, ali je prerekana terjatev verjetna in odločil o glasovalni pravici. Prerekane terjatve ne bo v sklepu o potrditvi prisilne poravnave, zoper katerega se lahko zainteresirana oseba pritoži, imetnik terjatve pa jo bo lahko uveljavljal s tožbo, če se bo tako odločil (Stališče s posvetovanja sodnikov o nekaterih problemih v zvezi s stečajni, 1997, str.2).

3.2.7.3. *Zastaranje terjatev*

S tem, ko upnik prijavi svojo terjatev, se zastaranje pretrga, ponovno pa začne teči, ko poteče rok za plačilo, določen v prisilni poravnavi (45.čl.ZPPSL). Če upnik zamudi rok za prijavo terjatve, se le-ta zavrže in zastaranje ni pretrgano. Zastaranje začne ponovno teči tudi v primeru, da prisilna poravnava ni bila potrjena in stečajni postopek ni bil začel, po pravnomočnosti sklepa o ustavitvi postopka prisilne poravnave.

3.2.8. Načrt finančne reorganizacije

Načrt finančne reorganizacije podjetja v postopku prisilne poravnave pomeni celoto ekonomsko-finančnih metod, ki jih bo opravil dolžnik z namenom odprave vzrokov plačilne nesposobnosti oz. prezadolženosti in zagotovitvijo pogojev za normalno poslovanje v prihodnje (Plavšak, 2000a, str. 245). Načrt finančne reorganizacije dejansko pomeni predpostavko brez katere ni prisilne poravnave. Rok za predložitev načrta ter njegova vsebina pa sta predstavljena v tč.3.2.8.1. Predložitev načrta finančne reorganizacije in 3.2.8.2. Vsebina načrta finančne reorganizacije.

3.2.8.1. Predložitev načrta finančne reorganizacije

Načrt finančne reorganizacije lahko dolžnik predloži že ob vložitvi predloga za začetek postopka prisilne poravnave in **najkasneje** v roku treh mesecev od dneva vložitve predloga (46.čl.ZPPSL).

V času od vložitve predloga in do vložitve načrta lahko dolžnik na podlagi pogajanj z upniki pripravi takšen predlog finančne reorganizacije, ki bo sprejemljiv za večino upnikov z namenom izglasovanja prisilne poravnave. Pomembno je, da dolžnik ne zamudi roka za oddajo, saj je kazen za zamudo ustavitve postopka.

Kadar poravnalni senat ugotovi, da načrt ni popoln, izda **sklep o dopolnitvi načrta**. Tudi za dopolnitev je predpisan rok v sklepu, ki se ga mora dolžnik držati.

Načrt se predloži v vložišče na krajevno in stvarno pristojno sodišče v **najmanj 10 izvodih**, pri čemer en izvod dobi upravitelj prisilne poravnave, ostale pa poravnalni senat in upniški odbor. Ostali upniki si lahko načrt ogledajo na sodišču ali pri članih upniškega odbora. Enako velja tudi za dopolnitve načrta.

3.2.8.2. Vsebina načrta finančne reorganizacije

Po 47.čl.ZPPSL mora načrt finančne reorganizacije, s katerim dolžnik predlaga prisilno poravnavo, vsebovati:

1. *razvrstitev terjatev v razrede terjatev* glede na pravni in poslovni temelj ter druge znake istovrstnosti, če za posamezne razrede ponudi različno sorazmerno znižanje terjatev;
2. *navedbo, za katere razrede terjatev se položaj upnikov, tudi po potrditvi načrta finančne reorganizacije, ne spremeni;*
3. *navedbo predloga za izplačilo terjatev v zmanjšanem znesku in roke za izplačilo za vsak razred terjatev, razen za terjatve iz prejšnje točke;*
4. *predvideno enako sorazmerno znižanje terjatev oz. podaljšanje roka za izplačilo za vse terjatve v okviru posameznega razreda, razen če imetnik posamezne terjatve v okviru tega razreda izrecno pristane na manj ugodne pogoje za izplačilo terjatve;*

5. navedbo *terjatve upnika*, ki bo namesto v denarju *poplačana v drugem premoženju dolžnika*, kar omogoča določba *48.čl ZPPSL*, njeno višino, predmet nadomestnega poplačila in ocenjeno vrednost nadomestne izpolnitve;
6. *spremembo osnovnega kapitala dolžnika*, če bo posamezen upnik pristal na vplačilo stvarnega vložka s prenosom terjatve, in sicer, novo višino osnovnega kapitala po spremembi osnovnega kapitala (*določa 3.odstavek 49.čl.ZPPL*), višino terjatve, ki s prenosom preneha (*določa 2.odstavek 49.čl.ZPPL*) in delež (nominalni znesek in odstotek) v kapitalu dolžnika, ki ga upnik pridobi s prenosom;
7. *priloge*:
 - *revidirano obračunsko bilanco stanja ob koncu zadnjega trimesečja* pred vložitvijo načrta finančne reorganizacije;
 - *revidirano predračunsko bilanco stanja ob koncu zadnjega trimesečja* pred vložitvijo načrta finančne reorganizacije, izdelano ob predpostavki, da bi na ta dan pričela učinkovati predlagana prisilna poravnava glede sorazmernega znižanja terjatev in načina poplačila teh terjatev oz. spremembe osnovnega kapitala na podlagi *49.a-49.d členov ZPPSL*;
 - *revidiran izkaz uspeha in finančnih tokov* za zadnje poslovno leto in za tekoče leto do datuma zadnje bilance stanja;
 - *predračunska izkaza finančnih in denarnih tokov* za obdobje, na katero se nanaša prisilna poravnava, t.j. do izteka roka za poplačilo vseh terjatev iz prisilne poravnave;
 - v primeru manj ugodnega poplačila upnika, *izjava upnika, da pristaja na pogoje manj ugodnega poplačila svoje terjatve*;
 - v primeru nadomestnega izplačila upniku, *izjava upnika da pristaja na nadomestno izplačilo*, in v primeru, da je višina terjatve večja od 10 milijonov SIT, revizorjevo poročilo o vrednosti premoženja, ki je predmet nadomestne izpolnitve;
 - v primeru konverzije terjatve upnika v osnovni kapital dolžnika, priložiti *notarsko overjen sklep skupščine dolžnika o spremembi osnovnega kapitala po 49.c čl.ZPPSL*;
 - v primeru, da *ločitveni upnik pristane na manj ugodno poplačilo in se odpove terjatvi v višini, ki presega ponujeno izplačilo, izjava o tem*. Ta mora imeti ustrezno obliko listine za vpis v zemljiško knjigo.
8. Podrobna predstavitev in obrazložitev *dodatnih metod finančne reorganizacije*, ki zagotavljajo izpolnitev obveznosti iz predlagane prisilne poravnave.

Ad.1., 3. in 4.) *Razvrstitev terjatev upnikov v razrede* pomeni, da lahko dolžnik upnike in njihove terjatve razdeli v več razredov, če ponudi različno sorazmerno znižanje terjatev. Dolžnik razdeli upnike glede na pravni in poslovni temelj ali na podlagi drugih skupnih značilnosti. Tako lahko oblikuje razred upnikov terjatev iz naslova

kratkoročnih likvidnostnih kreditov, iz naslova dolgoročnih investicijskih kreditov, dobaviteljev, delavcev, ipd. Pomembno pa je, da imajo *vsí upniki enega razreda enako sorazmerno znižanje terjatev in enak rok poplačila*, kar mora biti jasno navedeno. Torej, če dolžnik ponudi poplačilo različnih terjatev v različnih zneskih in različnih rokih, mora oblikovati tudi različne razrede. V načrtu mora dolžnik pri posameznem upniku navesti *predlog izplačila zmanjšane terjatve in predlog roka poplačila te terjatve za vsak posamezen razred terjatev*.

Ad.2.) Dolžnik mora navesti, *za katere terjatve se položaj upnikov tudi po potrditvi načrta ne spremeni*, kar pa pomeni, da gre za privilegirane upnike, ki ne pristanejo na nikakršno znižanje terjatev, odložitve plačila ali drugačno poplačilo. Prisilna poravnava nima pravnega učinka za terjatev upnikov proti porokom, solidarnim dolžnikom, regresnim zavezancem, izločitvenim upnikom in terjatvam upnikov iz 2.odstavka 160.čl.ZPPSL, t.j. terjatve delavcev določene v tem členu ter proti ločitvenim upnikom, ki imajo svoje terjatve zavarovane z ločitveno pravico, ki so jo pridobili z izvršbo v roku pred dvema mesecema pred začetkom prisilne poravnave.

Ad.5.) 48.čl. ZPPSL omogoča *poplačilo terjatve upnika tudi z drugim premoženjem* in ne z denarjem, če upnik pristane na tovrstno poplačilo. Terjatve upnikov, ki se poplačajo z nadomestnim premoženjem morajo biti razvrščene v posebni razred s posebnim seznamom. V seznamu je poleg podatkov o terjatvi naveden tudi predmet nadomestnega poplačila in ocenjena vrednost nadomestne izpolnitve, ki omogoča drugim upnikom, da preverijo tovrstno poplačilo. Poleg izjave, s katero pristane na drugačno poplačilo, mora upnik priložiti tudi revizorjevo oceno premoženja, ki se namenja za poplačilo v primeru, kadar terjatev presega znesek 10milijonov SIT. Izjava upnika, s katero pristaja na drugačno poplačilo, mora vsebovati poleg pristanka na tovrstno poplačilo tudi navedeno terjatev, ki je predmet poplačila in določen predmet, s katerim se terjatev poplača.

Ad.6.) Tudi terjatve upnikov, ki so pristali na spremembo oz. konverzijo svojih terjatev v lastniške deleže ali delnice, morajo biti razvrščene v svoj razred, saj zanje ne veljajo splošni pogoji poplačila kot to velja za druge upnike. Konverzija se lahko izvede le, če pristojni organ, skupščina, sprejme sklep o spremembi osnovnega kapitala. Ta razred mora imeti izdelan tudi seznam terjatev z zneski, ki se spremenijo v lastniške deleže, in z deleži, ki jih bodo upniki s tem pridobili v novem osnovnem kapitalu dolžnika.

Ad.7.) Revidirani obračunski računovodski izkazi so jasen prikaz finančnega položaja dolžnika pred prisilno poravnavo, revidirani predračunski izkazi pa kažejo finančni položaj dolžnika z učinki prisilne poravnave. Računovodske izkaze mora revidirati pooblaščen revizor, njegovo mnenje mora biti pozitivno (če je mnenje s pridržkom, mora biti naveden pridržek in znesek sredstev, na katere se nanaša, zato da lahko poravnalni senat in upniki preizkusijo vpliv pridržka na izpolnitev prisilne

poravnave) in priloženo načrtu. Poleg revidiranih obračunskih in predračunskih izkazov, mora dolžnik predložiti tudi revidirane računovodske izkaze za preteklo poslovno leto, vendar le v primeru, da je dolžnik zavezan k reviziji po določilih ZGD.

3.2.8.2.1. Način poplačila terjatev

Po ZPPSL lahko dolžnik ponudi izplačilo terjatev le v denarju (37.čl ZPPSL). Vendar pa obstaja izjema od tega pravila, saj lahko dolžnik predlaga drugačno poplačilo, ki je lahko *poplačilo terjatve upnika z drugim premoženjem* (in ne z denarjem) ali pa *poplačilo z lastniškim deležem oz. delnico v podjetju*, ki ga/jo upnik pridobi s konverzijo svoje terjatve. Tako poplačilo se lahko izvede le s pisnim pristankom upnika.

48.čl.ZPPSL poleg znižanja poplačila terjatev iz naslova glavnice in obresti do dneva začetka postopka dolžniku omogoča tudi predlog znižanja obrestnih mer za čas od dneva začetka postopka do poplačila. Višina obrestnih mer mora biti navedena v načrtu finančne reorganizacije za vsak razred posebej.

Glavno določilo ZPPSL (48.čl.ZPPSL) je možnost poplačila terjatev upnikov v znižanem znesku in odloženem roku. Tako ima dolžnik možnost oblikovanja razredov, v katerih predlaga najmanj:

- 20% poplačilo terjatve, če rok izplačila ni daljši od 1 leta,
- 40% poplačilo terjatve, če rok izplačila ni daljši od 2 let,
- 60% poplačilo terjatve, če rok izplačila ni daljši od 3 let,
- 80% poplačilo terjatve, če rok izplačila ni daljši od 4 let in
- 100% poplačilo terjatve, v največ 5-ih letih.

ZPPSL je v 48.čl. jasno opredelil možnosti znižanja in odloga plačila terjatev, ZFPPOd pa je s svojo določbo v 3.odstavku 16.čl. posegel vanjo. Ta določba ZFPPOd namreč omogoča dolžniku, ne glede na določbe 48.čl.ZPPSL, da lahko terjatve iz naslova plačila davkov in prispevkov razvrsti v poseben razred in predlaga odpust celotne obveznosti iz naslova zamudnih obresti, ki so se natekle od neplačanih davkov in prispevkov, do dneva začetka postopka prisilne poravnave. Neplačane obresti od davkov in prispevkov se dolžniku lahko odpustijo, glavnica pa se poravna pod pogoji prisilne poravnave. Omenjena določba ZFPPOd tako pomeni izjemo od splošne prepovedi neenakega obravnavanje upnikov oz. dovoljuje neenakopravno obravnavanje upnika – države, glede terjatve na plačilo zamudnih obresti.

3.2.8.2.2. Metode finančne reorganizacije

Metoda finančne reorganizacije je vsaka poslovno-finančna metoda ali kombinacija teh metod, ki omogoča odpravo plačilne nesposobnosti oz. prezadolženosti in zagotovi pogoje za normalno poslovanje dolžnika (49.čl.ZPPSL).

Izbira pravih metod finančne reorganizacije mora temeljiti na analizi vzrokov za nastal finančni položaj in hkrati na analizi finančnega položaja dolžnika. Obe sta sestavni del načrta finančne reorganizacije. Plavšakova (2000a, str. 247-248) kot glavne vzroke za nastop dalj časa trajajoče plačilne nesposobnosti oz. prezadolženosti navaja:

- slabo vodstvo podjetja;
- neustrezen finančni nadzor;
- šibko konkurenčnost;
- velike stroške;
- spremembe v tržnem povpraševanju;
- neugodne spremembe cen ali tudi obrestnih mer;
- neustrezno delovanje na trgu;
- velike projekte;
- prevzeme;
- finančno politiko podjetja in
- trgovanja, ki presega finančne zmogljivosti podjetja.

Opredelimo lahko **3 vrste metod** finančne reorganizacije (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 116-117):

1. *prestrukturiranje obstoječih virov financiranja*, ki pomeni spremembo razmerij med dosedanjimi posameznimi viri financiranja oz.:
 - znižanje obveznosti in/ali konverzijo obveznosti v lastniške delnice oz. deleže pripelje do spremembe razmerja med kapitalom in obveznostmi;
 - odlog plačila terjatev v skladu z načrtom finančne reorganizacije pripelje do spremembe razmerja med kratkoročnimi in dolgoročnimi viri financiranja;

Učinki teh dveh metod so razvidni iz predračunske bilance stanja, na katero se pri obrazložitvi lahko sklicuje dolžnik;

2. *zagotovitev novih denarnih, likvidnih, sredstev*: dolžnik mora prikazati, da bo sposoben izpolniti obveznosti iz prisilne poravnave, da bo imel dovolj sredstev za plačilo teh obveznosti, obveznosti iz tekočega poslovanja in morebitnih obveznosti iz načrtovanih naložb. Dolžnik mora prikazati, da bo po potrditvi prisilne poravnave posloval s tekočim dobičkom, zato oceni in obrazloži ukrepe za pridobitev likvidnih sredstev. Sredstva lahko zagotovi tudi z odprodajo (poslovno nepotrebne) premoženja, z najemom investicijskih kreditov, povečanjem osnovnega kapitala z novimi denarnimi vložki. Dolžnik mora tudi opisati in ovrednotiti načine ustvarjanja

dohodka, kot npr. proizvodnja in prodaja novih proizvodov z opisom rezultatov raziskave tržišča;

3. *prestrukturiranje proizvodnje* pa vključuje predvsem dvoje:

- racionalizacijo proizvodnje in v okviru le-te zlasti zmanjšanje stroškov proizvodnje, spremembo proizvodnje, lahko tudi zmanjšanje obsega proizvodnje,
- posodobitev obstoječe proizvodnje, pri čemer mora dolžnik prikazati oceno naložbenih stroškov, vire financiranja naložbe in oceno rezultatov po naložbi. Dolžnik mora opisati in ovrednotiti ukrepe za racionalizacijo proizvodnje oz. poslovanja.

3.2.8.2.3. Sprememba osnovnega kapitala

3.2.8.2.3.1. Sprememba terjatev v deleže osnovnega kapitala

ZPPSL kot možno metodo finančne reorganizacije nudi tudi povečanje osnovnega kapitala s spremembo oz. konverzijo terjatev v lastniške deleže oz. delnice (debt to equity swap) (49.a. čl. ZPPSL). Pri tem gre lahko za konverzijo v obstoječe lastniške deleže, kjer lastnik namesto denarne izpolnitve terjatve izroči upniku svoje lastne delnice oz. deleže, ali pa konverzijo v bodoče deleže, kjer lastnik namesto denarne izpolnitve terjatve izroči upniku svoje bodoče deleže. Konverzija v obstoječe deleže je v primeru prisilnih poravn redka.

Za spremembo osnovnega kapitala podjetja veljajo, razen če ni z ZPPSL določeno drugače, *določbe Zakona o gospodarskih družbah*. Te so 309.-317.čl., kjer je med drugim določeno, da se pripravi predlog spremembe za obravnavo na skupščini, kjer glasujejo o njem. Predlog je sprejet, če zanjo glasuje večina najmanj tri-četrtrine glasov pri sklepanju zastopanega osnovnega kapitala in soglasja o sklepanju vsakega posameznega razreda delnic, če jih je več. Pogoji povečanja osnovnega kapitala pa so predhodno v celoti vplačani dotedanji vložki. Obstoječi delničarji imajo v sorazmerju z njihovimi deleži v osnovnem kapitalu prednostno pravico do vpisa novih delnic, vendar pa se morajo v primeru konverzije terjatev v lastniški delež v postopku prisilne poravnave s sklepom o povečanju osnovnega kapitala prednostni pravici do novih deležev v celoti odpovedati (313.čl. ZGD).

Namen konverzije terjatev upnikov v lastniški delež v osnovnem kapitalu dolžnika je odprava nesolventnosti in nelikvidnosti, posledica konverzije pa je spremenjeno razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom oz. dolžniško razmerje preide v upravljalno. Konverzija se opravi na osnovi pogodbe o konverziji med upnikom in dolžnikom, v kateri je določeno, koliko se konvertira in kakšen je delež upnikovega vložka v osnovnem kapitalu oz. koliko delnic pridobi, s čimer se določi upravljalna pravica.

Zakonsko dovoljena metoda finančne reorganizacije je možnost povečanja osnovnega kapitala z izdajo delnic namesto izplačila terjatev posameznim upnikom. Če se dolžnik odloči za to možnost, se po 49.a.čl.ZPPSL za spremembo osnovnega kapitala uporabljajo določbe ZGD, v kolikor v ZPPSL ni drugače določeno. ZGD določa, da mora biti del osnovnega kapitala vplačan v denarju, del pa v stvarnih vložkih oz. s stvarnim prevzemom (191.čl.ZGD). Glede na to, da terjatev upnika, ki se konvertira, ni vplačilo v denarju, pomeni, da ima pravno naravo stvarnega vložka, zato zanjo velja določilo o stvarnih vložkih po 1.odstavku 188.čl.ZGD. Pravno naravo stvarnega vložka imajo lahko katerikoli premoženjski predmeti, t.j. stavbe, proizvodne dvorane..., ali pravice, t.j. pravice intelektualne oz. še posebej industrijske lastnine, in katerih gospodarska vrednost je ugotovljiva. Ugotovljivost gospodarske vrednosti pa pomeni gospodarsko vrednost z vidika ciljnosti dejavnosti posamezne družbe in ne z vidika narodnogospodarskega pomena (Komentar k 188.čl. ZGD, str. 297-298).

3.2.8.2.3.2. Zmanjšanje in povečanje osnovnega kapitala

V 1.odstavku 49.b čl.ZPPSL dopušča *poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala*. Določbe tega odstavka se upoštevajo v primeru delniške družbe in smiselno za družbe z omejeno odgovornostjo.

ZGD v 1.od.354.čl. dovoljuje poenostavljeno zmanjšanje kapitala kot nominalno zmanjšanje zaradi pokrivanja izgub ali odvajanja sredstev v rezervni sklad. V 2.od. 354.čl. pa ZGD postavlja omejitev pri postopku poenostavljenega zmanjšanja osnovnega kapitala, saj določa, da je ta izpeljan, če podjetje nima razpoložljivega dobička in je prej sprostito rezerve, ki presegajo 10% vrednosti osnovnega kapitala po zmanjšanju, hkrati pa se omejuje izplačilo dobička delničarjem dokler rezerve ne dosežejo 10% osnovnega kapitala (355.čl.ZGD).

ZPPSL pa postavlja pri poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala *omejitev* v 3.odstavku 49.b.čl., saj določa, da se *osnovni kapital podjetja lahko zmanjša le za znesek nepokrite izgube*, izkazane v zadnji bilanci stanja, kar pomeni morebitno izgubo preteklih let in tudi izgubo tekočega leta. Poleg tega je v 4.odstavku istega člena določeno, da se *ne uporabljajo določbe ZDG (smiselna uporaba 194.-196.čl.) o revidiranju stvarnih vložkov*, saj je obstoj terjatve in njeno višino ugotovil revizor pri reviziji zadnje bilance stanja. Pomembno je tudi, da se sredstva, pridobljena z zmanjšanjem ne smejo v nobeni obliki in nikoli izplačati delničarjem, ne glede na omejitev o rezervah, ki morajo doseči 10% osnovnega kapitala preden se lahko izplača delničarjem (355.čl.ZGD). Prav tako je pomembno določilo novega *Zakona o finančnem poslovanju podjetij*, ki v 1.od.18.čl. določa, da morajo prihodki, nastali na podlagi odpisa obveznosti po prisilni poravnavi, najprej pokriti izgube preteklih let, morebitna

razlika pa gre v dodatne rezerve. Prihodki na podlagi odpisa, v višini oblikovanih dodatnih rezerv, ne gredo v osnovo za obračun davka (2.od.18.čl.ZFPPOd). Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala zahteva sprejem sklepa s kvalificirano večino na skupščini (2.od.49.c.čl.ZPPSL) in spremembo statuta, za kar pa je potreben notarski zapis (Šinkovec, Škerget, 1999, str.124).

Poleg poenostavljenega zmanjšanja osnovnega kapitala v 1.odstavku 49.b čl.ZPPSL dopušča tudi *povečanje osnovnega kapitala z novimi stvarnimi vložki*, ki se vplačajo s prenosom oz. cesijo terjatev upnikov. Glede tega se določbi ZGD in ZPPSL dopolnjujeta oz. izključujeta, saj:

- ZGD v 3.odstavku 310.čl. predpisuje, da sodišče lahko zavrne vpis povečanja osnovnega kapitala, če je vrednost stvarnega vložka znatno nižja od nominalnega zneska delnic, ki jih je treba zanj zagotoviti;
- ZPPSL pa v 5.odstavku 49.b.čl. določa, da prepoved vplačila delnic za znesek, ki je nižji od nominalnega zneska na katerega se glasijo (310.čl.ZGD), ne veljajo za vplačila terjatev, ki so nastale po začetku postopka prisilne poravnave (5.odstavek 43.čl.ZPPSL) in za terjatve ločitvenih upnikov, ki so se ločitveni pravici odpovedali (2.odstavek 55.čl. ZPPSL).

3.2.8.2.3.3. Sklep o spremembi osnovnega kapitala

49.c.čl.ZPPSL predpisuje, kaj vse mora vsebovati sklep o spremembi osnovnega kapitala:

- nominalno višino, za katero se osnovni kapital zmanjša, in druge sestavine, ki jih mora obsegati sklep o poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala;
- nominalno višino, za katero se poveča osnovni kapital s stvarnimi vložki;
- novo višino osnovnega kapitala po spremembi;
- število delnic, ki se izdajo zaradi povečanja osnovnega kapitala, in nominalni znesek, na katerega se glasi posamezna delnica;
- izključitev prednostne pravice dosedanjih delničarjev do vpisa novih delnic;
- posamezne upnike in višine njihovih terjatev do dolžnika, ki so predmet stvarnega vložka;
- skupni nominalni znesek delnic, ki se zagotovi posameznemu upniku, ki vlaga;
- navedbo, da je sklep sprejet pod pogojem pravnomočno potrjene prisilne poravnave.

Po ZPPSL je potrebna večina najmanj treh četrtin pri sklepanju zastopanega osnovnega kapitala.

Glede na zahtevane podatke v sklepu po ZPPSL, opazimo bistveno razliko med ZPPSL in ZGD v 5.tč.1odstavka 49.c.čl.ZPPSL, ki določa, da dosedanji delničarji izgubijo prednostno pravico do vpisa novih delnic, kar jim ZGD v 313.čl. omogoča!

3.2.8.2.3.4. Vpis novih delnic

Rok za vpis novih delnic, izdanih na podlagi povečanja osnovnega kapitala se mora izteči najkasneje zadnji delovni dan pred dnevom naroka prisilne poravnave, saj se na naroku potrjuje prisilna poravnava in s tem tudi sprememba v deleže oz. delnice v novem osnovnem kapitalu dolžnika (49.č. čl.ZPPSL).

Dolžnik mora pred začetkom glasovanja o prisilni poravnavi sodišču predložiti kopijo vpisnega potrdila, ki vsebuje:

- dan sprejetja sklepa o povečanju osnovnega kapitala;
- emisijski znesek delnic, znesek plačil in dodatne obveznosti;
- podatke o predmetu vložka, osebi, od katere predmet pridobi, nominalni znesek delnic za stvarni vložek in v primeru več razredov delnic, skupni nominalni znesek vsakega razreda delnic, ter
- trenutek, ko postane vpis neobvezujoč, če do takrat ni vpisana izvedba povečanja osnovnega kapitala.

Navedena določila veljajo za delniško družbo, kjer lastniški vložki pomenijo delnice v osnovnem kapitalu, in za družbe z omejeno odgovornostjo, kjer lastniški vložki pomenijo deleže v osnovnem kapitalu družbe. Poleg tega pa mora vpisno potrdilo vsebovati tudi izjavo upnika, da na dolžnika prenese terjatev, ki je predmet stvarnega vložka, pod pogojem sprejetja prisilne poravnave. S to izjavo upnik tudi uveljavlja močnejšo glasovalno pravico na naroku za prisilno poravnavo.

3.2.8.2.3.5. Vpis sklepa o spremembi osnovnega kapitala v register

Po ZPPSL (49.d. čl.) se z dnem pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave, štejejo nove delnice za vplačane in osnovni kapital za spremenjen. V nasprotju z ZGD, kjer se upošteva dan vpisa v sodni register.

V roku 15 dni od pravnomočnosti sklepa, mora uprava podjetja hkrati vložiti predlog za vpis sklepa o spremembi osnovnega kapitala v sodni register in predlog za vpis spremembe osnovnega kapitala. Če uprava tega ne stori v predpisanem roku, lahko to stori tudi upnik, ki je vpisal in vplačal nove delnice oz. deleže po 49.c.čl.ZPPSL. Predlogu za vpis mora biti priložena:

- zadnja bilanca stanja;

- notarski zapis skupščine, na kateri je bil sprejet sklep o spremembi osnovnega kapitala iz 49.c.čl.ZPPSL;
- potrdilo o vpisu novih delnic in
- overjeno kopijo sklepa o potrditvi prisilne poravnave s potrdilom o pravnomočnosti.

3.2.8.3. *Dopolnitve načrta*

Kadar sodišče ugotovi, da načrt finančne reorganizacije ni v skladu s 47. in 48.čl ZPPSL, ki predpisujeta vsebino načrta, predsednik poravnalnega senata pošlje dolžniku načrt v popravo in dopolnitev (1.od.50.čl.ZPPSL). Rok za popravo in dopolnitev ne sme biti krajši od 8 dni. Če dolžnik ne izpolni zahtev poravnalnega senata, predsednik poravnalnega senata zavrže predlog za začetek postopka in ustavi postopek prisilne poravnave (2.od.50.čl.ZPPSL). Navadno gre načrt v popravo, če manjkajo bistvene sestavine oz. priloge ali če razredi terjatev niso oblikovani v okviru možnosti, ki jih določa zakon.

3.2.8.4. *Program prenehanja delovnih razmerij*

Metoda finančne reorganizacije, ki jo dopušča ZPPSL, je tudi zmanjšanje števila zaposlenih delavcev pri dolžniku. V primeru, da se dolžnik posluži te metode, mora načrtu finančne reorganizacije priložiti tudi t.i. *program prenehanja delovnih razmerij zaradi finančne reorganizacije* (51.čl.ZPPSL), ki mora vsebovati:

- število delavcev, ki jim zaradi finančne reorganizacije preneha delovno razmerje;
- delovna mesta, ki se ukinjajo in
- datum oz. rok prenehanja delovnega razmerja za vsako delovno mesto, ki se ukinja.

Zaradi pravnomočnosti sklepa potrjene prisilne poravnave *lahko nastopi prenehanje delovnega razmerja največ tistemu številu zaposlenih, je predvideno v programu, in delovnih mest, ki se ukinjajo zaradi finančne reorganizacije*. Dolžnik mora pri opredelitvi delovnih mest, ki se jih ukinja, pripraviti tudi določena merila, na podlagi katerih preneha delovno razmerje delavcev. Pri tem upošteva strokovno izobrazbo in usposobljenost za delo ter potrebna dodatna znanja in zmožnosti, delovne izkušnje in delovno dobo.

Delavcem preneha delovno razmerje z vročitvijo *sklepa o prenehanju*, vendar pa ne pred iztekom 30-dnevnega roka od seznanitve pristojnega organa za zaposlovanje s programom prenehanja delovnih razmerij. Ti delavci imajo enake pravice kot delavci, katerim preneha delovno razmerje zaradi začetka stečaja, kar pa pomeni, da delavcem niso zagotovljene enake pravice, kot so določene za prenehanje delovnega razmerja iz zunjih operativnih razlogov, določenih v Zakonu o delovnih razmerjih.

O programu prenehanja mora dolžnik *obvestiti tudi svet delavcev, delavskega zaupnika ali pa sindikat pri delodajalcu ter pristojni organ za zaposlovanje, kjer je sedež delodajalca*. Organ za zaposlovanje lahko dolžniku predlaga *možne ukrepe za preprečitev oz. maksimalno omejitev prenehanja delovnih razmerij*. Predvsem pa, če se predvideva prekinitve delovnega razmerja več kot 25% delavcem in ne manj kot 10 delavcem, lahko predlaga razporeditev prenehanja delovnega razmerja na daljše časovno obdobje oz. ne manj kot tri in ne več kot šest mesecev. Organ za zaposlovanje, skladno s Pravilnikom o načinu izvrševanja nalog ob uvedbi postopka prisilne poravnave, po prejemu programa s strani dolžnika začne izvajati določene aktivnosti, kot npr. priprava zaposlitvenih načrtov za zaposlene delavce, ki omogočajo vključitev v programa prezaposlovanja, samozaposlovanja, prekvalifikacij, dokvalifikacij in druge, v skladu s programom aktivne politike zaposlovanja ter priprava informacijskih in motivacijskih seminarjev oz. drugih ukrepov aktivne politike zaposlovanja.

3.2.9. Narok za prisilno poravnavo

Narok za prisilno poravnavo razpiše poravnalni senat v roku 30 dni od predložitve načrta finančne reorganizacije podjetja (52.čl.ZPPSL). **Oklic naroka** se objavi v Uradnem listu in nabije na oglasno desko gospodarskega oddelka pri pristojnem sodišču vsaj 15 dni pred narokom. Poravnalni senat vabi na narok upnike, ki si načrt finančne reorganizacije lahko ogledajo na sodišču. Na naroku podajo svoja mnenja in ugotovitve (53.čl.ZPPSL):

- dolžnik, ki ga navadno predstavlja direktor podjetja, ki obrazloži ekonomsko-finančno stanje in načrt finančne reorganizacije ter odgovarja na morebitna vprašanja drugih udeležencev;
- poslovodni organ in odgovorni za finance v podjetju podata izjavo, da podatki o ekonomsko-finančnem stanju v podjetju, priloženi predlogu za uvedbo postopka, v celoti ustrezajo dejanskemu stanju v podjetju;
- predsednik upniškega odbora in upravitelj postopka podata izjavi o načrtu ter
- predsednik poravnalnega senata obvesti upnike, katere terjatve veljajo za ugotovljene v smislu 2.odstavka 44.čl.ZPPSL, t.j. ugovor na terjatve, nastale po začetku postopka, in katere terjatve je poravnalni senat spoznal za verjetne v celoti ali deloma.

Na naroku upniki odločajo o predlagani prisilni poravnavi z **glasovanjem** (55.čl.ZPPSL). Priporoča se priprava seznama glasovalnih upravičencev. Navadno si dolžnik v teku pripravljanja načrta prisilne poravnave, ko potekajo tudi dogovori z upniki, izdelava nekakšno predhodno oceno glasovanja o prisilni poravnavi na naroku. Preglednica z izidom glasovanja tako vsebuje upnike s prijavljenimi terjatvami ter priznane terjatve in terjatve, katerim je dolžnik ugovarjal oz. katere je prerekal. Takšno

glasovanje se izračuna pod predpostavko ugotovljenih oz. priznanih terjatev, brez t.i. prerekanih.

Pravico glasovanja na naroku imajo vsi tisti upniki, ki so svoje terjatve prijavili v roku (43.čl.ZPPSL), in so:

- priznane oz. ugotovljene kot to določa 3.odstavek 44.čl.ZPPSL, ter
- prerekanе po 1.(ugovor na terjatev) ali 2. (ugovor na terjatev, ki je nastala po začetku postopka) odstavku 44.čl.ZPPSL in spoznane za verjetne v celoti ali deloma.

Pravico do glasovanja na naroku za sprejetje prisilne poravnave imajo tudi delničarji oz. družbeniki dolžnika, saj je od izida glasovanja odvisna vrednost njihovega deleža oz. delnice, vendar pa je ta pravica omejena s pogojem pozitivnega osnovnega kapitala.

Pomembno dejstvo je, da ločitveni upnik lahko pridobi pravico do glasovanja na naroku, če se odpove svoji ločitveni pravici s pismeno izjavo, ki ima obliko listine, sposobne za vpis v zemljiško knjigo, če je ločitvena pravica nastala na temelju hipoteke na nepremičnini. Izjava o odpovedi ločitveni pravici mora biti predložena sodišču najkasneje do začetka glasovanja o prisilni poravnavi.

Skupna in solidarna terjatev več upnikov se šteje za eno terjatev, upniki pa se morajo dogovoriti, kateri jo bo prijavil kot svojo in nato glasoval. Če ne dosežejo dogovora, o tem odloči poravnalni senat.

V 5.odstavku 54.čl. ZPPSL je določeno, da se zaradi razvrstitve terjatev v različne razrede, upošteva glasove v vsakem od teh razredov. Dejstvo pa je, da je z novelo ZPPSL (Uradni list RS, št. 39/97) v 1.odstavku 56.čl. ZPPSL določeno, da je prisilna poravnava izglasovana, če zanjo glasuje več kot 60% vseh terjatev upnikov z glasovalno pravico. Tako 5.odstavek 54.čl.ZPPSL sploh ni več potreben.

Upniki lahko glasujejo tudi pisno in v primeru, da je upnik pravna oseba, mora glasovnici priložiti tudi dokaz, da jo je podpisal njegov zakoniti zastopnik. Če pa v imenu upnika glasuje njegov pooblaščen zastopnik, mora ta predložiti pooblastilo upnika, da lahko glasuje v njegovem imenu.

Glasovalne pravice po 55.čl.ZPPSL nimajo:

- upniki, katerih terjatve se poplačajo kot strošek postopka, t.j. po 2.odstavku 160.čl. so to različne terjatve delavcev;
- izločitveni upniki, ki imajo terjatev na podlagi stvari, ki ne pripadajo dolžniku in se izločijo iz njegovega premoženja ter

- ločitveni upniki, ki imajo svoje terjatve zavarovane ločitveno pravico, razen tistih upnikov, ki so svojo pravico pridobili z izvršbo v zadnjih dveh mesecih pred začetkom postopka prisilne poravnave.

Terjatve upnikov, ki imajo pravico glasovati, se dodatno pomnožijo s faktorji (2.odstavek 56.čl.ZPPSL), in sicer:

- terjatve ločitvenih upnikov, ki so se svoji *ločitveni pravici odpovedali* (2.odstavek 55.čl.ZPPSL), se pomnožijo s *faktorjem 2,0*;
- terjatve upnikov, ki bodo, pod pogojem sprejetja prisilne poravnave, svoje terjatve *konvertirali v prednostne delnice oz. deleže*, se pomnožijo s *faktorjem 2,0*;
- terjatve upnikov, ki bodo, pod pogojem sprejetja prisilne poravnave, svoje terjatve *konvertirali v navadne delnice oz. deleže* pomnožijo s *faktorjem 2,5*, ter
- terjatve upnikov, ki so *nastale po začetku postopka prisilne poravnave* in ki se bodo, pod pogojem sprejetja prisilne poravnave, *konvertirale* v lastniške delnice oz. deleže, se pomnožijo s *faktorjem 8,0*;
- terjatve delničarjev oz. družbenikov *pa se ugotovijo na podlagi sorazmernega deleža v osnovnem kapitalu in se pomnožijo s faktorjem 0,5* (3.odstavek 56.čl.ZPPSL).

Če za prisilno poravnavo glasujejo upniki, katerih terjatve znašajo več kot 60% vseh terjatev z glasovalno pravico, je *prisilna poravnava sprejeta* (1.odstavek 56.čl.ZPPSL). V primeru, da se z *glasovanjem ne doseže potrebna večina* za sprejetje prisilne poravnave, poravnalni senat zavrne predlog za sklenitev prisilne poravnave in *po uradni dolžnosti začne stečajni postopek* (57.čl.ZPPSL).

3.2.10. Potrditev prisilne poravnave

Prisilno poravnavo bo poravnalni senat potrdil pod pogoji, da (58.čl.ZPPSL):

- je prisilna poravnava sprejeta, kar pomeni, da je za sprejem glasovalo najmanj 60% vseh terjatev z glasovalno pravico;
- je zavrnen predlog za ustavitev postopka.

V nasprotnem primeru bo poravnalni senat predlog za prisilno poravnavo zavrnil in ustavil postopek. Poleg navedenih pogojev potrditve, pa sodišče lahko zavrne potrditev tudi na predlog upnika, upniškega odbora ali prisilnega upravitelja, v katerem dokazuje, da je predlog prisilne poravnave v nasprotju z ustavo ali zakonskimi normami (ničnost odločitve), kot je npr. diskriminacija posameznega upnika, če predlog nasprotuje skupnim interesom vseh upnikov, kar le-ti izkažejo z nezadostnim številom glasov za sklenitev prisilne poravnave (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 143).

Poravnalni senat potrdi prisilno poravnavo z izrekom sklepa, v katerem navede (59.čl.ZPPSL):

- razvrstitev terjatev v razrede in način poplačila terjatev posameznih razredov;
- vsebino listin o odpovedi ločitveni pravici kot jih zahteva 2.odstavek 55.čl.ZPPSL;
- seznam upnikov, katerih terjatve niso bile prerekane, z ugotovljenimi terjatvami, zmanjšanimi zneski terjatev in rokov za poplačilo, ter
- firmo in sedež porokov v postopku prisilne poravnave, z navedbo njihove solidarne odgovornosti vsem dolžnikovim upnikom.

Poleg tega pa *ima* potrjena prisilna poravnava *pravni učinek* tudi proti upnikom, ki se niso udeležili postopka ter proti upnikom, ki so se postopka udeležili, pa so bile njihove terjatve prerekane, če se naknadno ugotovijo (3.odstavek 59.čl.ZPPSL).

Pravnega učinka pa potrjena prisilna poravnava *nima* za terjatve (60.čl.ZPPSL):

- upnikov proti porokom, solidarnim dolžnikom in regresnim zavezancem, in
- upnikov, ki se poplačajo kot strošek postopka (2.odstavek 160.čl.ZPPSL);
- za terjatve ločitvenih upnikov, v delu, ki je krit z ločitveno pravico, razen za terjatve z ločitveno pravico, ki je bila pridobljena z izvršbo v zadnjih dveh mesecih pred izdajo sklepa o začetku postopka prisilne poravnave;
- za terjatve izločitvenih upnikov.

Torej, ker potrjena prisilna poravnava nima pravnega učinka proti porokom, solidarnim dolžnikom in regresnim zavezancem, so ti upniku *zavezani izpolniti celotno obveznost*, ne glede na pogoje potrjene prisilne poravnave. Od dolžnika pa bodo lahko zahtevali v *povračilo* upniku plačanega, vendar le *v višini in v rokih določenih s prisilno poravnavo*. V primeru, da je dolžnik dolžan 1000 SIT, kar pod pogoji potrjene prisilne poravnave pomeni, npr.: 60% oz. 600SIT, in od tega plača le 300SIT, lahko upnik zahteva od poroka preostal znesek do celotne obveznosti ali 700SIT. Vendar pa bo porok od dolžnika lahko zahteval le preostali znesek pod pogoji potrjene prisilne poravnave, ki ga dolžnik ni plačal, t.j. 300SIT. Namen tega je, da dolžnik v primeru, ko za terjatev upniku poleg njega odgovarja še nekdo drug, ne sme biti v slabšem položaju kot v primeru, ko bi za terjatev jamčil samo on (*Plavšak, 2000a, str. 293*).

Sklep se vroči dolžniku in se nabije na oglasno desko sodišča, v roku 8 dni od nabitja pa postane pravnomočen in se v izvlečku objavi v Uradnem listu RS. Sklep ima za vse upnike z ugotovljenimi terjatvami *moč izvršilnega naslova* (61.čl.ZPPSL), ki mora biti v sklepu razpoznavna (3.odstavek 59.čl.ZPPSL) in kar pomeni, da ima v primeru neizpolnitve obveznosti s strani dolžnika upnik pravico v izvršilnem postopku izterjati zmanjšano terjatev od dolžnika ali od poroka, ki je zanj jamčil in je naveden v sklepu (skladno s 4.tč.2.odstavka 59.čl.ZPPSL).

Ugotovljena terjatev je, po 62.čl.ZPPSL, terjatev, zoper katero ni bil vložen ugovor in mora biti razvidna iz sklepa sodišča o potrditvi prisilne poravnave ter *pomeni*:

- glavni dolg in obresti, dospele do začetka postopka prisilne poravnave ter
- stroški pravnega in izvršilnega postopka v primeru, da terjatev temelji na izvršljivi odločbi.

Poleg možnosti zmanjšanja terjatve, ki se obračuna od celotne ugotovljene terjatve, je lahko v potrjeni prisilni poravnavi določeno tudi znižanje obrestnih mer po 48.čl.ZPPSL, ki tako tečejo od začetka postopka prisilne poravnave dalje. S sklepom o potrjeni prisilni poravnavi (63.čl.ZPPSL) dolžniku ni treba plačati obveznosti, ki presega znesek potrjen v prisilni poravnavi, v primeru, da pa to stori, nima pravice zahtevati vračila.

Vsi izvršilni naslovi, ki so jih upniki pridobili pred začetkom postopka prisilne poravnave, in se nanašajo:

- na terjatve upnikov, ki so se postopka prisilne poravnave udeležili in so bile njihove terjatve ugotovljene v sklepu o potrditvi prisilne poravnave, ter
- na tiste, ki se postopka niso udeležili t.i. neprijavljene ali prepozno prijavljene terjatve in katerih terjatve so bile prerekane, pa sklep o potrditvi prisilne poravnave nanje učinkuje,

s sklepom o potrjeni prisilni poravnavi izgubijo svojo pravno moč in so izvršljivi le pod pogoji potrjene prisilne poravnave (1. in 2.odstavek 64.čl.ZPPSL).

Vsi spori, ki tečejo po potrjeni prisilni poravnavi zaradi izplačila terjatev upnikov, ki se postopka niso udeležili, kar pomeni neprijavljene ali prepozno prijavljene terjatve, ali pa so bile njihove terjatve prerekane, torej terjatve niso bile zajete v sklepu o potrjeni prisilni poravnavi in nimajo izvršilnega naslova, se urejajo pred (pravdnim) sodiščem, ki ugotovi take terjatve za sporne in dolžniku naloži plačilo v skladu s pogoji potrjene prisilne poravnave kot veljajo za upnika, ki se je udeležil poravnave in so bile njegove terjatve ugotovljene naknadno (3.odstavek 64.čl.ZPPSL).

V roku 8 dni od izdaje oz. nabitja sklepa o potrditvi (ali zavrnitvi) prisilne poravnave na oglasno desko sodišča oz. od osebne vročitve dolžniku, upniku ali drugi osebi s pravnim interesom (npr. vložnik ugovora po 34.čl.ZPPSL), se lahko le-ti pritožijo na izdani sklep (65.čl.ZPPSL). Posledica pritožbe je lahko tudi razveljavitev sklepa o potrjeni prisilni poravnavi in vrnitev zadeve v fazo, ko se odloča o načrtu finančne reorganizacije.

3.2.11. Izpolnitev obveznosti iz prisilne poravnave

Če je bil nad dolžnikom kasneje, po že potrjeni prisilni poravnavi, uveden stečajni postopek in je izpolnil le del celotnih obveznosti iz prisilne poravnave, upniki, katerim je terjatve poravnal v skladu s potrjeno prisilno poravnavo, prejetega dolžniku niso dolžni vrniti (66.čl.ZPPSL).

Upnik, ki je prejel le del obljubljene terjatve, pa lahko v primeru, če gre dolžnik v stečaj, prijavi v stečajnem postopku razliko med prvotno terjatvijo in prejetimi sredstvi. Tisti pa, ki na podlagi sklepa o potrjeni prisilni poravnavi ni prejel ničesar, lahko v stečajnem postopku prijavi terjatev v celoti.

3.2.12. Razveljavitev prisilne poravnave

Če upnik kakorkoli domneva (na podlagi vmesnih in letnih bilanc, dokazila o prilivih na dolžnikov račun) in tudi dokaže, da je dolžnik sposoben poravnati obveznosti do upnikov v celoti ter da hkrati redno poplačuje upnike, ne da bi se pri tem zmanjšala njegova sposobnost (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 157), lahko v roku šest mesecev po poteku roka za izvršitev potrjene prisilne poravnave, zahteva od poravnalnega senata razveljavitev potrjene prisilne poravnave (67.čl.ZPPSL). Poravnalni senat izda sklep o razveljavitvi potrjene prisilne poravnave in v njem določi rok (največ eno leto) v katerem mora dolžnik upnikom izplačati neizplačani del terjatve. Zoper sklep se lahko dolžnik pritoži, kar zadrži izvršitev sklepa.

Če pa upnik sklepa, da je bila prisilna poravnava sprejeta na goljufiv način, lahko v roku dveh let od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave s tožbo zahteva razveljavitev potrjene prisilne poravnave. Pri tem pa odločba o razveljavitvi prisilne poravnave nima pravnega učinka za obveznost iz prevzetega poročstva, kar pomeni, da porok ostaja odgovoren (68.čl.ZPPSL).

3.2.13. Vpisi v register

Po uradni dolžnosti oz. določbi 69.čl.ZPPSL, se v sodni register in druge uradne evidence vpišejo:

- predlog za začetek postopka prisilne poravnave;
- sklep o začetku postopka;
- sklep o ustavitvi postopka in
- sklep o potrditvi prisilne poravnave.

Vpisi v sodni register so nujni zaradi načela javnosti pri vpisih v sodni register, predvsem pa zaradi zagotavljanja varnosti v pravnem prometu.

3.2.14. Stroški prisilne poravnave

ZPPSL (70.čl.ZPPSL) določa, da vsak udeleženec v postopku prisilne poravnave nosi svoje stroške. Povračilo stroškov in nagrado za delo prisilnemu upravitelju (1.odstavek 19.čl.ZPPSL) ter strošek morebitnih izvedencev v postopku (3.odstavek 18.čl.ZPPSL) pokrije dolžnik. Udeleženec postopka pa mora, ne glede na rezultat postopka, drugim udeležencem povrniti stroške, ki jim jih je povzročil po svoji krivdi ali naključju.

3.2.15. Uporaba pravil o stečaju

V postopku prisilne poravnave se smiselno uporabljajo določbe ZPPSL o stečajnem postopku, če ni v poglavju o prisilni poravnavi drugače določeno (71.čl.ZPPSL). Določbe o izpodbijanju pravnih dejanj v stečaju se za postopek prisilne poravnave ne uporabljajo, saj se uporabljajo določila o možnosti vložitve predloga za ustavitev postopka prisilne poravnave s strani upnikov, upniškega odbora ali upravitelja prisilne poravnave (34.čl.ZPPSL), določila o ugovarjanju terjatvam, prijavljenim v postopku prisilne poravnave (44.čl.ZPPSL) in druga določila z naravo izpodbijanja.

3.2.16. Postopek prisilne poravnave v stečaju

3.2.16.1. Zakaj prisilna poravnava v stečaju?

S prisilno poravnavo v stečaju se podjetju ponudi še ena možnost za nadaljne poslovanje oz. izvajanje dejavnosti, namesto prenehanja, kar se zgodi v primeru stečaja.

Postopek prisilne poravnave v stečaju je smotrno predlagati zlasti tedaj, če (Bergant, 2000, str. 5):

- obstajajo realne možnosti zagotovitve rentabilnosti poslovanja v prihodnosti;
- so upniki pripravljene vložiti svoje terjatve v nov poslovni podvig in se odpovedati hitrejšemu, a verjetno manjšemu, poplačilu iz stečajne mase, ter
- ni velikih možnosti za prodajo podjetja kot celote v krajšem času.

Pri tem pa morata biti izpolnjena dva pogoja (Bergant, 2000, str. 3):

- realno predvideno *dobičkonosno poslovanje*, ki pomeni povečevanje trajnega kapitala dolžnika, s čemer je zagotovljeno, da se zmožnosti za poplačilo upnikov ne zmanjšujejo, ter
- zagotovljena *ustrezna struktura financiranja in kapitalaska ustreznost* podjetja, ki naj bi bila rezultat izvedene prisilne poravnave, s čemer pa je zmanjšano tveganje v pogledu plačilne sposobnosti podjetja.

Poleg teh dveh je upnikom, upniškemu odboru in poravnalnemu senatu potrebno predstaviti, da bodo poplačila terjatev upnikov večja kot bi bila v primeru stečaja, pri čemer je potrebno upoštevati t.i. časovno vrednost denarja. Časovna vrednost denarja pomeni dejstvo, da so danes plačila, ki jih prejmemo v prihodnosti vredna manj, kot bi bila, če bi jih prejeli danes. Zato je potrebno prihodnje denarne tokove preračunati, t.j. diskontirati na današnjo vrednost z diskontno mero oz. zahtevano stopnjo donosa, v kateri so upoštevana tudi morebitna tveganja v prihodnjem poslovanju podjetja. S pomočjo zahtevane stopnje donosa je izražena stopnja donosa, ki jo zahteva vlagatelj v določeno investicijo. Zahtevana stopnja donosa dejansko izraža dvoje:

- *različno časovno vrednost denarja*, t.j. investitor vložijo sredstva v določenem trenutku, donosi od investicije pa dospevajo v prihodnosti, zato jih moramo s pomočjo zahtevane stopnje donosa prevesti na današnjo vrednost. Dejansko je vrednost denarja danes večja kot je v prihodnosti in v tem smislu nam zahtevana stopnja donosa pove, za koliko mora biti denarni znesek v prihodnosti relativno večji, da bo investitorju predstavljal enako vrednost. Bolj je donos časovno oddaljen, večjo stopnjo donosa zahteva investitor;
- *tveganje oz. negotovost*, da do pričakovanih donosov v pričakovanem obsegu v prihodnosti pride. Večja je negotovost donosov, manj bo vlagatelj zanje pripravljen plačati, s tem pa bo zahtevana stopnja donosa višja, in obratno. Tako pri netveganih naložbah, kot je na primer naložba v kratkoročne državne obveznice, zahtevana stopnja donosa nadomesti le različno vrednost denarja v času, pri tveganih naložbah pa zahtevana stopnja donosa vključuje še od vlagatelja zahtevani dodatni donos zaradi povečanega tveganja.

3.2.16.2. Vložitev predloga za začetek postopka prisilne poravnave v stečaju in oklic postopka

Po 172.čl.ZPPSL lahko stečajni upravitelj, lastniki s kapitalsko večino v stečajnem dolžniku – pravni osebi podjetnik posameznik ali pa upniški odbor, če je ustanovljen, do naroka za obravnavo osnutka za glavno razdelitev vložijo predlog za začetek postopka prisilne poravnave, če smatrajo, da obstaja možnost nadaljnjega pozitivnega poslovanja glede na stanje stečajne mase. O nadaljnjem poslovanju stečajnega dolžnika izrazi mnenje upniški odbor, v kolikor je ustanovljen in ni predlagatelj oz. stečajni upravitelj, v kolikor ni predlagatelj. Na tej podlagi v roku 15 dni od vložitve predloga stečajni senat odloči o predlogu za prisilno poravnavo. Pred tem pa lahko stečajni senat odloči, da se počaka z unovčenjem dolžnikovega premoženja, kajti ko je pretežni del premoženja dolžnika unovčen, predlog prisilne poravnave nima več pomena.

Predlog za uvedbo prisilne poravnave v stečaju mora biti izdelan po določilih 2.odstavka 24.člena ZPPSL, kar pomeni, da mora biti tak, kot bi bil predlog za prisilno poravnavo pred uvedbo stečaja (po 173.čl.ZPPSL, ki pravi, da če ni v tem členu

določeno drugače, veljajo za postopek prisilne poravnave določbe 3.poglavja ZPPSL o prisilni poravnavi).

Stečajni senat opravi formalni preizkus predloga, kot je to predpisano za običajen postopek prisilne poravnave (1.odstavek 27.čl.ZPPSL) ter izda sklep o začetku postopka prisilne poravnave samo, če oceni, da je prisilna poravnava glede na stanje stečajne mase in potek stečajnega postopka še smiselna.

Ob začetku postopka prisilne poravnave v stečaju *ni novega oklica* s pozivom upnikom za prijavo terjatev, ki niso prijaviili terjatev v stečajnem postopku.

Postopek prisilne poravnave v stečaju *vodi stečajni senat, funkcijo prisilnega upravitelja pa opravlja stečajni upravitelj.*

3.2.16.3. *Položaj upnikov v postopku prisilne poravnave v stečaju*

3.2.16.3.1. Terjatve upnikov v stečaju v in nato v prisilni poravnavi v stečaju

O sklenitvi prisilne poravnave v stečaju *odločajo stečajni upniki, ki so svoje terjatve, nastale pred začetkom stečajnega postopka, pravočasno prijaviili.* V primeru, da bi se upnik, ki svoje terjatve ni prijaviil v postopku stečaja, želel udeležiti postopka prisilne poravnave, mu to ne bo omogočeno, saj se bodo upoštevale le prijaviiljene terjatve v postopku stečaja, ki je začel teči pred uvedbo prisilne poravnave v stečaju. To pa predvsem zato, ker bi se v primeru, da prisilna poravnava v stečaju ne bi bila izglasovana, nadaljeval stečajni postopek, v katerega bi se na podlagi novih prijavi tako vključili tudi upniki, ki so svoje terjatve prijaviili šele na oklic prisilne poravnave v stečaju in ne prej na oklic stečajnega postopka (Balažič, 1999, str. 98-99).

Torej, prijaviiljene terjatve za postopek stečaja se upoštevaajo tudi v postopku prisilne poravnave v stečaju in tudi prijaviiljene terjatve v prisilni poravnavi, ki ni uspela in se je zato začel postopek stečaja po uradni dolžnosti, se upoštevaajo v postopku stečaja. Če se je postopek stečaja začel kasneje, po potrditvi in pravnomočnosti postopka prisilne poravnave, morajo upniki terjatve prijaviiti znova (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 305).

Po 1.odstavku 173.čl.ZPPSL se v prisilni poravnavi v stečaju *ne uporabljajo določbe 2. in 3.odstavka 48.čl.ZPPSL, v katerih so navedeni najmanjši deleži in roki poplačil.* Po 2.odstavku 173.čl.ZPPSL se za postopek prisilne poravnave v stečaju uporabljajo

določbe ZPPSL o prisilni poravnavi, če ni v 172.čl. in v 1.odstavku 173.čl.zapisano drugače.

3.2.16.3.2. Terjatve, ki so nastale po začetku postopka stečaja

Terjatve upnikov, ki so nastale po začetku postopka stečaja na podlagi pravnih poslov po 133.,134. in 135.čl.ZPPSL (133.čl.: dokončanje nujnih poslov, 134.čl.: sklepanje novih pogodb pri unovčenju dolžnikovega premoženja, 135.čl.: nadaljevanje proizvodnje in opravljanje tekočih poslov), se obravnavajo po 136.čl.ZPPSL *kot strošek stečajnega postopka ne glede na zaključek postopka, t.j. stečaj ali potrjena prisilna poravnava*. Pravice teh upnikov niso prizadete in na njihove terjatve sklenjena prisilna poravnava ne učinkuje, kar pomeni, da tudi v primeru, ko prisilna poravnava ni potrjena, dobijo svoje terjatve poplačane v celoti, kot strošek stečajnega postopka. Po določilih 5. in 6.odstavka 43.čl.ZPPSL, pa lahko ti upniki svoje terjatve tudi konvertirajo v lastniški delež oz. delnice podjetja (Balažič, 1999, str. 99).

3.2.16.3.3. Položaj delavcev

S potrditvijo prisilne poravnave se stečajni postopek ustavi, kar pomeni prenehanje pravnih posledic začetka stečaja (6.odstavek 172.čl.ZPPSL). Po 1.odstavku 106.čl.ZPPSL, z dnem začetka stečaja, dolžnikovim delavcem prenehajo delovna razmerja. Vendar pa določilo 7.odstavka 172.čl.ZPPSL pravi, da določba 1.odstavka 106.čl.ZPPSL ostane v veljavi tudi v primeru ustavitve stečaja zaradi potrditve postopka prisilne poravnave. Ti delavci imajo pri razpisu za nova delovna mesta prednost pri zaposlitvi, če izpolnjujejo razpisne pogoje in če do dneva razpisa še niso dobili nove zaposlitve.

3.2.16.4. *Načrt finančne reorganizacije v postopku prisilne poravnave v stečaju*

Predlagatelj prisilne poravnave v stečaju mora dokazati, da pomeni prisilna poravnava boljšo rešitev za podjetje kot je stečaj. Zato mora predložiti že v vlogi za postopek poslovno-finančno poročilo, kasneje pa tudi načrt finančne reorganizacije, v katerem prikaže poslovanje podjetja pod spremenjenimi pogoji in realno ovrednotenje možnosti, ki jih ima podjetje v prihodnosti.

V načrtu morajo biti prikazana dejstva, na podlagi katerih bo podjetje – dolžnik pridobilo zaupanje bodočih poslovnih partnerjev in tudi stečajnega senata, ki bo odločal, ali sploh začeti prisilno poravnavo, t.j. način reševanja nastalih problemov in smernice za vodenje učinkovite poslovne politike ter zmanjševanje tveganj v poslovanju.

Tako mora načrt finančne reorganizacije v postopku prisilne poravnave v stečaju vsebovati (praktične izkušnje v povezavi z ZPPSL, 47.čl.):

1. Osnovne podatke o podjetju in dejavnosti podjetja v preteklosti, do uvedbe stečaja oz. prisilne poravnave v stečaju;

2. Analizo poslovanja podjetja v preteklosti do uvedbe stečaja oz. prisilne poravnave v stečaju;
3. Finančno analizo podjetja v preteklosti do uvedbe stečaja oz. prisilne poravnave v stečaju;
4. Vzroke za stečaj in potek postopka stečaja do vložitve predloga za prisilno poravnavo;
5. Možnosti sanacije podjetja v postopku prisilne poravnave;
6. Razvrstitev terjatev in upnikov v razrede ter predlog za izplačilo terjatev in povzetek učinkov poplačila na terjatve v prisilni poravnavi;
7. Opredelitev metod finančne reorganizacije;
8. Projekcijo poslovanja podjetja v prihodnosti, predvsem v obdobju do konca poplačila obveznosti;
9. Projekcijo računovodskih izkazov za obdobje do konca poplačila upnikov ali pa tudi dalj, odvisno od dolžine obdobja;
10. Oceno tveganja in občutljivosti po končani prisilni poravnavi.

3.2.17. Terjatve delavcev v postopku prisilne poravnave

Zaradi svojega podrejenega položaja delavca do delodajalca, težko verjeti, da bi si delavec pri sklepanju pogodbe o zaposlitvi uspel zagotoviti kakršnokoli zavarovanje svojih (morebitno) neizplačanih terjatev. Tako bi delavec v primeru insolventnosti delodajalca, če ne bi bilo zagotovljene posebne varstvene delovne zakonodaje, pravico do plačila svoje terjatve iz delovnega razmerja lahko uveljavljal kot ostali, t.i. nepriviligirani upniki, t.j. sorazmerno iz razdelitvene mase ob koncu stečajnega postopka.

Posledica izgube zaposlitve zaradi insolventnosti delodajalca pomeni za delavca tudi izgubo, načeloma edinega, vira za preživljanje sebe in njihovih družin. S tem se povečuje socialna ogroženost zaposlenih in hkrati nevarnost socialnih konfliktov, predvsem v okoljih, kjer je insolventnost pogost pojav. Tako so načela pravne in socialne države skupaj z načeli etike in morale postavila pred državo zahtevo, da v javnem interesu z zakonom uredi izplačilo terjatev iz naslova delovnega razmerja čimprej in v čim večjem obsegu, kar pomeni ugodneje v primerjavi z ostalimi upniki. Zato so bile pravice delavcev kot privilegiranih upnikov posebej opredeljene tako v Zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji kot tudi v Zakonu o jamstvenem skladu RS (ZJSRS; Uradni list RS št. 25/97, 10/98, 41/99 in 53/99).

V ZPPSL opredeljeno varstvo v primeru insolventnosti je *varstvo s prednostno pravico do izplačila neporavnanih terjatev*, katerega bistvo je utrditev delavskih terjatev v primerjavi z nepriviligiranimi upniki ter zagotovitev izplačila tako varovanih delavskih

terjatev v celoti in nesorazmerno iz razdelitvene mase. V ZJSRS (13.čl.) je opredeljeno varstvo terjatev z jamstvom za izplačilo preko jamstvene institucije, katerega bistvo je, da za del neporavnanih terjatev delavcev do dolžnika jamči Jamstveni sklad RS, kot pravna oseba javnega prava, če terjatev v tej višini delavcu še ni izplačal delodajalec. S tem se zagotavlja nepretrganost delavčevih prejemkov in hitrejše izplačilo, ki bi bilo sicer izvedeno šele v stečajnem postopku. Poleg tega pa je ZJSRS (1.od.19.čl.) uvedel tudi pravico do odpravnine delavcem, katerim je delovno razmerje prenehalo zaradi stečaja ali prisilne poravnave, v višini in pod pogoji, kot jih za trajno presežne delavce določa Zakon o delovnih razmerjih (36.f.čl.ZDR).

3.2.17.1. Terjatve delavcev, nastale do dneva začetka postopka, po ZPPSL

Kljub temu, da je eno glavnih načel postopka prisilne poravnave enakopravno obravnavanje upnikov, je v ZPPSL določeno tudi, katere terjatve upnikov se obravnavajo kot prednostne oz., večkrat rečeno, privilegirane terjatve (2.in 3.odstavek 160.čl. ZPPSL). Privilegirane terjatve so tiste terjatve upnikov do dolžnika, ki so nastale pred začetkom postopka stečaja ali prisilne poravnave in za katere zakon določa, da se poplačajo iz splošne razdelitvene mase pred drugimi terjatvami, ki so prav tako nastale pred začetkom postopka. Privilegirane terjatve so dveh vrst:

- terjatve delavcev na podlagi 2.odstavka 160.čl. ZPPSL in
- terjatve upnikov na podlagi 3.odstavka 160.čl.ZPPSL, t.j. terjatve, ki so nastale *med postopkom prisilne poravnave* na podlagi pravnih poslov, potrebnih za nadaljevanje poslovanja dolžnika (kreditodajalci, dobavitelji), razen če se ti upniki niso zavezali s pogodbo tovrstne terjatve zamenjati za delnice oz. deleže v dolžniku, kot jim omogoča 5.odstavek 43.čl.ZPPSL.

Za privilegirane terjatve delavcev velja določilo 2.odstavka 60.čl.ZPPSL, ki pravi, da potrjena prisilna poravnava nanje nima pravnega učinka, hkrati pa te terjatve niso podlaga za pridobitev glasovalne pravice upnika pri odločanju o potrditvi predlagane prisilne poravnave.

Kot privilegirane terjatve oz. kot stroški stečajnega postopka oz. postopka prisilne poravnave se delavcem izplačajo terjatve iz 2.odstavka 160.čl ZPPSL:

Ad.1.) *Terjatve delavcev iz naslova plač in nadomestil plač za obdobje zadnjih treh mesecev pred začetkom postopka* se izplačajo kot privilegirane. Druge terjatve delavcev, vezane na plače, kot so npr. neizplačane plače za obdobje pred tremi meseci pred začetkom postopka oz. višje plače, pa imajo položaj navadnih terjatev, t.j. imajo delavci položaj navadnih upnikov ter se poplačajo iz razdelitvene mase sorazmerno in sočasno z drugimi navadnimi upniki (Plavšak, 2000a, str. 583 oz. 160.a.čl.ZPPSL) oz. tako kot ostalim navadnim upnikom, zavisi od vrste postopka (stečaj ali prisilna poravnava).

Pomembno pri izplačilu plač je, da se morajo hkrati z izplačilom teh plač obračunati in plačati tudi davki in prispevki iz tega naslova ne glede na to, ali je delavec prijavil terjatev v neto ali v bruto znesku. Dejstvo je, da je davkov in prispevkov iz naslova plač in drugih terjatev delavcev, od katerih se ti obračunajo, odvisno nadaljnje uveljavljanje pravic delavcev, kot npr. pokojnina. Davki in prispevki iz naslova privilegiranih terjatev delavcev nimajo statusa privilegiranega poplačila, vezani so na privilegirane terjatve.

Če so bile plače izplačane, mora stečajni oz. prisilni upravitelj obračunati in plačati prispevke za socialno varnost kot zakonsko obveznost ne glede na to, ali je pristojni organ prijavil terjatev za prispevke za socialno varnost ali ne. Ti prispevki se morajo obračunati in plačati na plače iz 2.odstavka 160.čl.v 100% obveznosti, kot stroški postopka. Prav tako se plačajo kot stroški postopka tudi obresti na plače, ki so se natekle do dneva začetka postopka, pri čemer pa se prispevki za socialno varnost obračunajo in plačajo le na glavnico, brez obresti (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 355).

- Ad.2.) *Terjatve delavcev iz naslova odškodnine za poškodbo pri delu, ki jo je delavec pretrpel pri dolžniku ter za poklicne bolezni, v ZPPSL niso omejene ne po višini in ne glede na obdobje, na katerega se nanašajo (Kresal Šoltes, 1997, str. 525)*
- Ad.3.) *Terjatve iz naslova nadomestila plač za čas neizrabljenega rednega letnega dopusta za tekoče koledarsko leto so po ZPPSL omejene le na eno leto, t.j. tekoče leto. Druga omejitev pa je določena v ZJSRS t.j. izplačila največ v višini ene minimalne zakonsko določene neto plače. Več v tč. 3.2.17.2.Terjatve delavcev, nastale do dneva začetka postopka, po Zakonu o jamstvenem (in preživninskem) skladu RS.*
- Ad.4.) *Terjatve iz naslova neizplačanih odpravnin, kot so zaposlenim pripadale le po predpisih, ki urejajo delovna razmerja, vendar največ v višini, kot je določena za presežne delavce, kar pomeni, da delavci, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi začetka stečajnega postopka, nimajo zagotovljenih enakih pravic do odpravnin kot trajno presežni delavci po ZDR, pač pa le pravice v obsegu in pod pogoji, določenimi v ZJSRS, ki jih jamstveni sklad zagotavlja iz lastnih sredstev (Šinkovec, Škerget, 1999, str. 351). Več o tem v tč. 3.2.17.2.Terjatve delavcev, nastale do dneva začetka postopka, po Zakonu o jamstvenem (in preživninskem) skladu RS.*

3.2.17.2. Terjatve delavcev, nastale do dneva začetka postopka, po Zakonu o jamstvenem (in preživninskem) skladu RS

ZJSRS v IV. poglavju določa pravice delavcev v primeru insolventnosti delodajalca, v V. poglavju uveljavljanje teh pravic in v VI. poglavju prehod terjatev. Delodajalec je

insolventen (17.čl.ZJSRS), če je nad njim začel stečajni postopek ali pa je sklep o potrditvi prisilne poravnave z načrtom finančne reorganizacije nad njim postal pravnomočen.

Tako 16.čl. ZJSRS določa, da imajo pravice po tem zakonu delavci, katerim je *delovno razmerje prenehalo zaradi insolventnosti delodajalca*, pri katerem je bil zaposlen neprekinjeno najmanj tri mesece pred prenehanjem delovnega razmerja, pravice pa pridobi z dnem prenehanja delovnega razmerja (1.odstavek. 18.čl. ZJSRS). Za pridobitev pravic po ZJSRS, pa mora delavec:

- v primeru stečaja pravočasno in pravilno, kot je določeno v ZPPSL, prijaviti svoje terjatve;
- v primeru prisilne poravnave pa zahtevati varstvo svojih pravic v rokih in na način določen v predpisih, ki urejajo delovna razmerja, če mu pravice niso bile priznane v skladu s predpisi ZJSRS (2.odstavek 18.čl. ZJSRS).

Pomembno določilo (3.odstavek 18.čl. ZJSRS) je, da v primeru stečajnega postopka, ki je bil zaključen, ker premoženje dolžnika ni zadoščalo niti za plačilo stroškov postopka ali pa je bilo neznatno, prijava terjatve delavca ni pogoj za pridobitev pravic po ZJSRS.

Prav tako določa ZJSRS začetek postopka za uveljavljanje pravic z vložitvijo zahteve upravičenca pri enoti Zavoda RS za zaposlovanje v roku 90 dni od prenehanja delovnega razmerja (24.čl. ZJSRS). Delavcem bo Jamstveni sklad izplačal del neporavnanih terjatev le v primeru, če mu v tej višini terjatve niso bile že izplačane s strani delodajalca. Tako bo delavec hitro prišel do dela svoje terjatve, preostali del terjatve bo uveljavljal po določenih ZPPSL. Terjatve delavca v višini zneskov, ki mu jih je izplačal Jamstveni sklad, bodo prešle na sklad, kar pomeni, da bo sklad postal upnik do dolžnika v višini sredstev, ki jih je izplačal delavcu (28.čl. ZJSRS).

Pravice delavca do izplačila so določene v 19.čl.ZJSRS, jamstvo zanje pa je omejeno le do določenega zneska neporavnanih terjatev, in sicer:

1. *Terjatve za neizplačane plače za obdobje zadnjih treh mesecev pred datumom prenehanja delovnega razmerja se izplačajo največ do zneska v višini treh neto minimalnih plač, določenih z zakonom na dan izdaje odločbe.*
2. *Terjatve za nadomestila plač za obdobje zadnjih treh mesecev pred datumom prenehanja delovnega razmerja se izplačajo največ do zneska v višini treh neto minimalnih plač, določenih z zakonom na dan izdaje odločbe.*
3. *Terjatve za nadomestila plač za čas neizrabljenega letnega dopusta, do katerega je upravičen v tekočem koledarskem letu, največ v višini ene polovice neto minimalne plače določene z zakonom na dan izdaje odločbe.*

4. *Terjatve iz naslova odpravnin*, v višini in pod pogoji, kot jih za presežne delavce določajo prepisi, ki urejajo delovna razmerja, največ do zneska v višini ene neto minimalne plače, določene z zakonom na dan izdaje odločbe.

Davke in prispevke od plač oz. nadomestil plač, določenih po ZJSRS, obračuna in plača jamstveni sklad RS ob njihovem izplačilu, če pa so bili le-ti že plačani s strani delodajalca, se obračun in plačilo ne opravi oz. se opravi v ustreznem odstotku, če je bilo njihovo plačilo izvršeno le delno (19.čl.ZJSRS).

3.2.17.3. Terjatve delavcev, nastale s tekočim opravljanjem dejavnosti po dnevu vložitve predloga za začetek postopka, po Zakonu o finančnem poslovanju podjetij in po ZPPSL

Po 31.čl.ZPPSL, lahko podjetje, po dnevu vložitve predloga za začetek postopka prisilne poravnave opravlja tekoče posle in poravnava obveznosti iz njihovih naslovov. Med obveznosti iz tekočega poslovanja spadajo tudi obveznosti do delavcev, ki so omejene na (zajamčene) plače po kolektivni pogodbi ter izplačilo davkov in prispevkov iz tega naslova. V 15.čl.ZFPPod pa je določeno, da po nastanku nelikvidnosti oz. prezadolženosti podjetja, uprava ne sme opravljati nobenih plačil in prevzemati novih obveznosti, razen tistih, ki so po presoji skrbnega in vestnega gospodarstvenika nujna za tekoče poslovanje podjetja. Med tovrstna plačila sodijo tudi (1.tč.2.odstavka 15.čl.ZFPPod) plače zaposlenih do obsega sredstev za zajamčene osebne dohodke po 5.čl. Zakona o zajamčenih osebnih dohodkih oz. do višine minimalne plače za posameznega delavca, če obseg sredstev za zajamčene plače ne zagotavlja izplačila minimalnih plač na individualni ravni.

Delavec, ki bo opravljal svoje delo v celotnem obsegu, bo prejel zanj le delno izplačilo, kajti v vsakem primeru mu mora delodajalec izplačati vsaj minimalno plačo. Glede na nujnost delavčevega dela v poslovnem procesu in glede na socialno naravo plače delavca menim, da bi morala biti izplačila delavcem izvedena v celoti, prav tako kot ostali tekoči stroški poslovanja, kot so plačilo elektrike, vode, in tekoči stroški dobave materiala in storitev za proizvodnjo ter plačila davkov in prispevkov, plačani v celoti.

3.2.17.4. Problematika odpravnin

Pred uveljavitvijo ZJSRS delavci, katerih delovno razmerje je bilo prekinjeno zaradi stečaja ali prisilne poravnave, niso imeli pravice do odpravnin iz tega naslova. Pravica do odpravnine je bila opredeljena v Zakonu o delovnih razmerjih (ZDR) le kot pravica do odpravnine trajno presežnih delavcev. Ker pa bi izplačilo odpravnin po 36.f.čl.ZDR, t.j. izplačilo odpravnin trajno presežnim delavcem, preveč bremenilo podjetja v postopku prisilne poravnave ali stečaja, je bilo potrebno to pravico urediti drugače z Zakonom o jamstvenem skladu, ki je določil bistveno nižjo višino odpravnine, saj gre

delavcu v primeru insolventnosti delodajalca odpravnina v višini ene minimalne plače, določene z zakonom, na dan izdaje odločbe, zmanjšano za davke in prispevke oz. neto (Klampfer, 1999, str. 6-7).

Določila:

- ZJSRS je določil, da se delavcem, katerim je delovno razmerje prenehalo zaradi začetka stečaja ali pravnomočno potrjene prisilne poravnave, izplačajo *odpravnine v višini in pod pogoji, kot jih za presežne delavce določajo predpisi, ki urejajo delovna razmerja, vendar največ do zneska v višini ene minimalne plače določene z zakonom*, iz sredstev Jamstvenega sklada (če jim le-te ni izplačal delodajalec).
- Novela ZPPSL je v 4.tč.2.odstavka 160.čl. določila, da se delavcem izplačajo *neizplačane odpravnine, kot so zaposlenim pripadale po predpisih, ki urejajo delovna razmerja, vendar največ v višini, kot je določena za presežne delavce*.

Razlaga:

- ZJSRS jamči izplačilo *odpravnin, ki so nastale kot posledica insolventnosti dolžnika, t.j. stečaja oz. prisilne poravnave*, kar pomeni s prenehanjem delovnega razmerja z začetkom postopka stečaja ali s pravnomočnostjo postopka prisilne poravnave.
- Glede *terjatev iz naslova odpravnin delavcem, ki so nastale do začetka postopka* tako ni nobenih dvomov: le-te se poplačajo kot določa 4.tč.2.odstavka 160.čl. ZPPSL. ZPPSL določa, da delavcu preneha delovno razmerje z začetkom stečaja oz. s pravnomočnostjo prisilne poravnave. To pomeni, da terjatev delavcev iz naslova odpravnin zaradi prenehanja delovnega razmerja ni nastala pred začetkom postopka. Tako bi se terjatev iz naslova odpravnin lahko uvrščala med kasneje nastale terjatve, ki pomenijo stroške postopka in ki v postopku prisilne poravnave ne sodelujejo oz. se prisilna poravnava nanje ne nanaša. *Vendar pa novelirani ZPPSL-B o terjativah iz naslova odpravnin delavcem zaradi prenehanja delovnega razmerja ob stečaju ali prisilni poravnavi nima določb*.

Tako je *vrhovni sodnik Janez Šlibar* podal mnenje: *upravičenje iz 4.tč.2.odstavka 160.čl.ZPPSL – torej odpravnine, v višini in pod pogoji, kot gre presežnim delavcem po ZDR, ni mogoče razlagati tako, da gre vsem delavcem, ki jim preneha delovno razmerje zaradi prisilne poravnave oz. začetka stečajnega postopka. V 4.tč.2.odstavka 160.čl.ZPPSL določa, da se kot stroški stečajnega postopka, t.j. 100% poravnava tudi odpravnine, do katerih so presežni delavci postali upravičeni po določbah ZDR, vendar že pred začetkom stečajnega postopka, saj se v stečajnem postopku prijavijo samo terjatve, ki so nastale do začetka stečajnega postopka. Zato novela ZPPSL ni uvedla novega upravičenja delavcev, nastalega zaradi stečaja* (Klampfer, 1999, str. 7). Prav tako je tudi *sodna praksa* zavzela stališče, da *delavcem, ki jim je prenehalo delovno*

razmerje zaradi prisilne poravnave oziroma stečaja, ne pripada odpravnina po 36.f.čl.ZDR (Sodba VDSS Pdp 1531/98 z dne 8.4.1999).

3.2.18. »Prisilna poravnava po prisilni poravnavi«

Dejstvo je, da t.i. »prisilna poravnava po prisilni poravnavi« v slovenski praksi prisilnih poravnav ni pogost pojav, pa vendar naletimo na nekaj primerov. Prav tako tovrstni postopki v literaturi niso obravnavani. Tako lahko predstavim tovrstni postopek zgolj iz redkih primerov, s katerimi sem se srečala pri delu v praksi.

Prisilna poravnava po prisilni poravnavi pomeni vnovič prijavljen postopek prisilne poravnave. Procesna ovira tovrstnemu postopku je določila 3.odstavka 26.čl.ZPPSL, ki pravi, da je dolžniku *dovoljeno oz. dopustno* vložiti nov predlog za postopek prisilne poravnave, le v primeru, *če se je rok za izpolnitev dolžnikovih obveznosti po prej sklenjeni prisilni poravnavi že iztekel.*

Če je bila že prej sklenjena prisilna poravnava, predsednik poravnalnega senata v okviru *formalnega preskusa* predloga preveri samo, *ali je že iztekel rok za izpolnitev obveznosti iz prej sklenjene poravnave*, t.j. rok, do katerega je bila izpolnitev dolžnikovih obveznosti odložena. *Ne preverja pa, ali je dolžnik obveznosti iz prej sklenjene prisilne poravnave tudi izpolnil!* Dejstvo pa je, da je neizpolnitev obveznosti iz prej sklenjene prisilne poravnave okoliščina, iz katere je mogoče sklepati, da dolžnik ne bo izpolnil niti obveznosti na podlagi novega predloga za prisilno poravnavo (komentar k 26.čl. ZPPSL, str. 185). Neizpolnitev obveznosti iz prejšnje prisilne poravnave je lahko zadosten razlog za ustavitev postopka ponovne prisilne poravnave, če upniški odbor, upnik ali upravitelj prisilne poravnave s to obrazložitvijo utemeljijo *predlog za ustavitev postopka prisilne poravnave*, kar omogoča 3.točka 1.odstavka 34.čl.ZPPSL.

Primer iz prakse je podjetje, ki je prvo prisilno poravnavo prijavilo pod pogoji prejšnjega ZPPSL, v katerem so bila znižanja plačil obveznosti manjša. Z novelo ZPPSL so se odstotki znižanja obveznosti za poplačilo povečali, kar je za dolžnika ugodneje. Zato se je dolžnik odločil za ponoven postopek prisilne poravnave, saj so mu roki za izplačilo po prejšnji prisilni poravnavi že zapadli, obveznosti pa ni poplačal. V tem primeru, je tako dolžnik svoje obveznosti v ponovni prisilni poravnavi, v skladu z novim ZPPSL, lahko zmanjšal za več, kot mu je to omogočal prejšnji zakon.

Upnik pri ponovni prijavi v postopek prisilne poravnave ne prijavlja svojih terjatev v znižani vrednosti, kot so bile potrjene s sklepom prejšnje prisilne poravnave, temveč prijavlja svoje terjatve v celotnem znesku, kot jih je prijavljal v prvem postopku prisilne poravnave. Terjatve, ki jih prijavlja, upnik zmanjša le za morebiti že plačan del. Hkrati pa upnik prijavi tudi obresti na celotno terjatev do začetka postopka prve prisilne

poravnave in zamudne obresti na celotno oz. še neizplačano terjatev od začetka postopka prve prisilne poravnave do dneva oklica nove prisilne poravnave.

V ZPPSL ni določb, ki bi posebej določale pogoje in pravila delovanja v ponovnem postopku prisilne poravnave, zato lahko smatramo, da se celoten postopek ponovi, pod določbami kot, da bi šlo za prvo prijavo postopka prisilne poravnave.

3.3. ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU PODJETIJ (ZFPPOD)

Tako pravo gospodarskih družb kot insolvenčno pravo zadnjega desetletja poudarjata, da je dolžnost uprave voditi posle podjetja v skladu z (Predlog zakona o finančnem poslovanju podjetij, Poročevalec št.38/99, str. 26):

- *načelom likvidnega poslovanja*, po katerem mora biti podjetje v vsakem trenutku sposobno poravnati svoje zapadle obveznosti;
- *načelom solventnega poslovanja*, po katerem mora biti podjetje trajno sposobno poravnati vse obveznosti;
- *načelom kapitalske ustreznosti*, ki za kapitalske družbe kot so delniške družbe in družbe z omejeno odgovornostjo predpisuje, da morajo vedno razpolagati z ustreznim kapitalom glede na obseg in vrste poslov, ki jih opravlja ter glede na tveganja, s katerimi se sooča;
- *načelom enakega obravnavanja vseh upnikov*, ki v primeru, da podjetje ne razpolaga s sredstvi, s katerimi bi v celoti in pravočasno pokrilo vse obveznosti do upnikov, zahteva, da le-te obravnava enakopravno in ne privilegira nekaterih.

Namen ZFPPod je jasno urediti dolžnosti podjetij na področju finančnega poslovanja in urediti postopek izbrisa gospodarskih družb iz sodnega registra brez predhodne likvidacije. Glede na ta namen so *načela* ZFPPod (Poročevalec, 1999, str. 27):

- *načelo skrbnega finančnega poslovanja podjetij*, ki se zagotavlja tudi z ustrezno odškodninsko odgovornostjo v primeru kršitve;
- *načelo enakega obravnavanja upnikov*;
- *prenehanje pravnih oseb, ki nimajo premoženja, brez predhodnega postopka likvidacije*;
- *zaščita pravnih interesov upnikov in družbenikov oz. delničarjev*, ki se zagotavlja s pravnimi sredstvi v postopku izbrisa, javnimi objavami in pravnimi posledicami izbrisa.

Zakon o finančnem poslovanju podjetij je razdeljen na štiri dele, in sicer:

1. splošne določbe;
2. finančno poslovanje podjetij;
3. izbris gospodarskih družb iz sodnega registra brez likvidacije;
4. prehodne in končne določbe.

Ker je v 2.odstavku 23.čl.ZFPPod, ki je prvi člen tretjega dela zakona, t.j. dela, ki določa izbris gospodarskih družb iz sodnega registra brez likvidacije (23.-36.čl.ZFPPod), določeno, da se določbe tega dela ne uporabljajo za gospodarske družbe, nad katerimi je bil začel postopek prisilne poravnave, stečajni postopek oz. postopek likvidacije po

ZPPSL oz. zakonu, ki je veljal pred njim, tega poglavja v tej magistrski nalogi, katere rdeča nit je postopek prisilne poravnave, ne bom obdelala.

3.3.1. Splošne določbe ZFPPOd

ZFPPOd v 1.čl. razlaga:

- *finančno poslovanje* kot zagotavljanje finančnih sredstev, upravljanje s finančnimi sredstvi in njihovimi viri, razporejanje virov finančnih sredstev z namenom zagotavljanja pogojev za opravljanje gospodarske dejavnosti;
- *gospodarsko družbo, kapitalsko družbo in samostojnega podjetnika* kot so opredeljeni v ZGD;
- *zavod* kot zavod po Zakonu o zavodih, *zadruga* pa kot zadruga po Zakonu o zadrukah,
- *podjetje* kot gospodarski subjekt, organiziran kot gospodarska družba, podjetnik, zavod ali zadruga;
- *stečajni razlog* kot finančno stanje dolžnika, ki je razlog za začetek stečajnega postopka nad dolžnikom po ZPPSL in
- *načrt finančne reorganizacije* kot načrt, opredeljen v ZPPSL.

Določbe ZFPPOd veljajo za vsa podjetja, razen če je posebej določeno, da veljajo le za kapitalske oziroma gospodarske družbe, za javne zavode pa veljajo le člani 4.-15. ZFPPOd. Določbe tega zakona pa ne veljajo za banke, zavarovalnice, borzno posredniške hiše in družbe za upravljanje (2.čl.ZFPPOd).

3.3.2. Finančno poslovanje podjetij po ZFPPOd

To poglavje ZFPPOd je razdeljeno na dve podpoglavji:

1. *pravila skrbnega finančnega poslovanja ter*
2. *dolžnosti uprave in nadzornega sveta na področju finančnega poslovanja podjetja.*

Dejansko gre za dve podpoglavji pravil, za izvrševanje katerih so zadolženi predvsem člani uprave. Le-ti namreč določajo poslovno politiko podjetja, katere cilj je poleg pravočasnega poravnavanja obveznosti podjetja tudi dolgoročna rast podjetja in doseganje optimalne rasti tržne vrednosti lastniškega kapitala.

3.3.2.1. Pravila skrbnega finančnega poslovanja

ZFPPOd določa, da mora podjetje poslovati v skladu z določbami v tem zakonu ter hkrati v skladu s poslovnofinančnimi načeli in standardi Slovenskega inštituta za revizijo (4. in 8.čl.ZFPPOd), pri čemer mora upoštevati dve načeli (5.čl.in 6.čl.ZFPPOd):

- *načelo likvidnega in solventnega poslovanja*

- *načelo kapitalske ustreznosti kapitalske družbe, t.j. družbe z omejeno odgovornostjo, delniške družbe, komanditne delniške družbe.*

Načelo likvidnega in solventnega poslovanja (5.čl.ZFPPod) je izpolnjeno,

- kadar je podjetje kratkoročno sposobno poravnati svoje zapadle obveznosti oz. da je v kratkem roku sposobno zagotoviti potrebna likvidna sredstva za pravočasno izvedbo plačil, kar pomeni, da je *likvidno*;
- kadar je podjetje sposobno tudi na dolgi rok in trajno oz. za celotno obdobje poslovanja poravnati svoje obveznosti, kar pomeni, da je *solventno*.

Glede na to, da je zagotavljanje plačilne sposobnosti podjetja najpomembnejši cilj finančne funkcije, mora podjetje za zmanjšanje tveganja kratkoročne plačilne nesposobnosti in v skladu s temeljnim načelom dolgoročne plačilne sposobnosti ohranjati in povečevati svoj lastniški kapital ter vzpostavljati in ohranjati ustrezno dolgoročno financiranje kratkoročnih naložb. Vsako zmanjševanje lastniškega kapitala oz. dolgoročnega financiranja kratkoročnih naložb, povečuje tveganje kratkoročne plačilne (ne)sposobnosti.

Za zagotovitev dolgoročne plačilne sposobnosti mora podjetje stalno vzpostavljati takšno razmerje med strukturo in ročnostjo financiranja, da lahko obvlada tveganja kratkoročne plačilne nesposobnosti podjetja. Le-to pa zagotovi z (Plavšak, 2000a, str. 857):

- ustreznim finančnim ravnotežjem, zagotovljenim s kapitalsko ustreznostjo ter
- ohranjanjem in rastjo vrednosti lastnega kapitala podjetja, zagotovljenim z ustreznim obvladovanjem tveganj in ustrezno strukturo kapitala

Podjetju uspe zagotoviti likvidnost in solventnost z načrtovanjem denarnega toka oz. prilivov in odlivov z rednim spremljanjem likvidnosti in s sprejemanjem ustreznih ukrepov za preprečitev oz. odstranitev vzrokov nelikvidnosti kot je npr. ustrezna likvidnostna rezerva, ki pomeni presežek sredstev za poravnavo zapadlih obveznosti in je namenjena poravnavi nepričakovanih obveznosti ali nadomestilu nepričakovanih izpadov načrtovanih prejemkov (7.čl.ZFPPod).

Kadar podjetje že daljše obdobje ni več sposobno zagotavljati svoje plačilne sposobnosti oz. ne more poravnati svojih obveznosti pride do stanja *prezadolženosti*, kar pomeni, da so obveznosti podjetja večje kot so sredstva za njihovo pokritje oz. premoženje podjetja in kapital je tako negativen. S tem pa ni izpolnjeno drugo načelo, t.j. *načelo kapitalske ustreznosti kapitalske družbe*. Kapitalsko ustreznost ugotavljamo iz kapitala, s katerim razpolaga podjetje, glede na obseg in vrsto poslov podjetja in z njimi povezana tveganja (6.čl.ZFPPod). Pri tem bi morali upoštevati celotni kapital družbe in

ne le osnovni kapital, kot določa 2.odstavek 10.čl.ZFPPod, ki pravi, da je kapitalna družba *kapitalno neustrezna*, če izguba tekočega leta in prenesene izgube preteklih let skupaj dosegajo polovico osnovnega kapitala družbe. Ta domneva izhaja iz predpostavke, da izgube ni mogoče pokriti v breme drugih sestavin lastnega kapitala t.j. vseh oblik rezerv, vključno z vplačanim presežkom kapitala in revalorizacijskega popravka kapitala. Izguba v poslovanju je tudi pomemben kazalnik finančnih problemov podjetja.

3.3.2.2. Dolžnosti uprave in nadzornega sveta na področju finančnega poslovanja podjetja

Po 8.čl. ZFPPod mora uprava podjetja zagotoviti poslovanje podjetja skladno z ZFPPod in skladno s poslovno finančnimi načeli. Za zagotavljanje likvidnosti in solventnosti podjetja mora biti uprava pozorna na tveganja v poslovanju in pravočasno ukrepati. Tveganja so lahko štirih vrst (9.čl.ZFPPod):

1. likvidnostna tveganja, ki pomenijo nezmožnost plačevanja zapadlih obveznosti, nanje pa vplivajo ostala tveganja;
2. tveganja neizpolnitve nasprotne stranke;
3. obrestna, valutna in druga tržna tveganja;
4. tveganja zaradi izpostavljenosti do posamezne osebe, kar pomeni vse terjatve do te osebe, naložbe v njene vrednostne papirje in kapitalski deleži v tej osebi, oz. skupine oseb, ki predstavljajo enotno tveganje.

Tveganja, ki jim je podjetje izpostavljeno v svojem poslovanju, so dogodki, ki ob svojem nastopu lahko negativno vplivajo na finančni položaj podjetja oz. na njegov izid poslovanja. Tveganja so lahko finančna, tržna, poslovna, operativna, organizacijska ali pa izhajajo iz okolja, opredeljena časovno pa so lahko kratkoročna (tveganje pri cenah, kratkoročnih finančnih naložbah, pri poslih) ali dolgoročna (tveganje razvoja, dolgoročnih finančnih naložb, strukture financiranja). Za obvladovanje tveganj z namenom zmanjšanja ali celo izničenja posledic mora podjetje izdelati strateški načrt obvladovanja tveganj, s katerim opredeli tveganja ter vzrok in način njihovega obvladovanja (Plavšak, 2000a, str. 893).

V strateškem načrtu mora podjetje opredeliti tveganja, katerim je izpostavljena konkurenca na trgu in morebitna druga tveganja, ki bi jim bilo lahko izpostavljeno podjetje zaradi posebnosti v svojem poslovanju. Podjetje mora biti pripravljeno na nevarnosti v poslovanju, po eni strani na tiste, s katerimi se sooča konkurenca, kajti tiste so že znane in poznane, po drugi strani pa pazorno opazovati in predvideti morebitne nove. Poiskati mora vzroke za različna tveganja in način reševanja oz. ukrepe za obvladovanje različnih vrst tveganj.

3.3.2.2.1. Ukrepi za zagotovitev kapitalne ustreznosti kapitalne družbe

Če uprava ob izdelavi vmesne ali letne bilance ugotovi kapitalno neustreznost, mora takoj ukrepati. Najprej mora analizirati vzroke nastale situacije ter *najkasneje v dveh mesecih izdelati načrt možnih ukrepov* za rešitev nastale situacije, ki ga mora predložiti nadzornemu svetu. Takoj mora začeti izvajati ukrepe, ki so opredeljeni v načrtu in so v njeni pristojnosti ter zanje ni potrebno privolitve nadzornega sveta. Nato mora sklicati skupščino, na kateri predlaga potrditev programa ukrepov (10.čl.ZFPPod).

Ukrepi za zagotovitev kapitalne ustreznosti so lahko (Plavšak, 2000a, str. 908):

- *ukrepi, s katerimi zmanjšamo potrebni kapital*, npr. z zmanjšanjem obsega kratkoročnih sredstev oz. naložb podjetja;
- *ukrepi, s katerimi povečamo dejanski obseg kapitala oziroma izboljšamo strukturo kapitala*, npr. zmanjšanje dolgoročnih naložb, povečanje dolgoročnih virov financiranja s povečanjem dolgoročnih posojil ali dolgoročnih obveznosti iz poslovanja, s preoblikovanjem kratkoročnih v dolgoročne obveznosti, z izdajo dolgoročnih vrednostnih papirjev ter povečanje osnovnega kapitala z izdajo novih delnic oz. poslovnih deležev namesto poplačila terjatev upnikov (11.čl.ZFPPod), kar imenujemo tudi konverzija v delnice oz. deleže. Ta je lahko izvedena izven postopka prisilne poravnave, kadar drugi ukrepi finančne reorganizacije niso potrebni, ali pa v okviru prisilne poravnave in je podrobno opredeljena v 49.a-49.č čl.ZPPSL. Pri tem ZPPSL dovoljuje najprej poenostavljeno znižanje osnovnega kapitala podjetja za znesek nepokrite izgube tekočega leta in preteklih let, nato pa povečanje kapitala za znesek konvertirane terjatve. Za namen konverzije izven postopka prisilne poravnave se tako smiselno uporabljajo določila ZPPSL;
- *ukrep likvidacije družbe* kot skrajni ukrep, kadar drugi ukrepi glede na finančne in razvojne možnosti, ne bodo zagotovili kapitalne ustreznosti ali pa se skupščina družbe s predlaganimi sklepi ne strinja.

3.3.2.2.2. Ukrepi ob nastopu nelikvidnosti oz. prezadolženosti

Kratkoročna plačilna sposobnost oz. likvidnost podjetja je sposobnost podjetja, da v kratkem roku zagotovi potrebna plačilna sredstva za pravočasno izvedbo plačil. Torej, *kratkoročna plačilna nesposobnost oz. nelikvidnost* predstavlja primanjkljaj denarnih sredstev za poravnavo obveznosti, zapadlih v plačilo, in pomeni trenutno stanje. Z nastopom kratkoročne plačilne nesposobnosti mora uprava:

1. analizirati vzroke nastale situacije,
2. na podlagi te analize izdelati ukrepe za saniranje stanja in
3. začeti te ukrepe izvajati ter
4. o vsem obvestiti nadzorni svet podjetja, kot to določa 1.odstavek 12.čl.ZFPPod.

Če v podjetju nastopi trenutna kratkoročna plačilna nesposobnost, se ta lahko odpravi z dvema skupinama ukrepov (Plavšak, 2000a, str. 916):

- z unovčenjem kratkoročnih finančnih naložb, t.j. kratkoročnih dolžniških vrednostnih papirjev, kratkoročnih depozitov posojil in kratkoročnih izvedenih finančnih instrumentov) in/ali
- s kratkoročnim zadolževanjem oz. najemanjem kratkoročnih likvidnostnih posojil.

Če pa je kratkoročna plačilna nesposobnost posledica dolgoročne plačilne nesposobnosti oz. kapitalske neustreznosti, jo je možno odpraviti le z ukrepi za odpravo kapitalske neustreznosti, navedenih v tč.3.3.2.2.1. Ukrepi za zagotovitev kapitalske ustreznosti kapitalske družbe.

Prezadolženost pomeni skrajno finančno stanje dolgoročne plačilne nesposobnosti, ko so sredstva podjetja manjša od njegovih dolgov in hkrati pomeni negativno vrednost lastnega kapitala podjetja, s tem pa kapitalsko neustreznost podjetja. Do tega pride, v računovodskem smislu, ker nepokrita izguba presega vrednost drugih sestavin lastnega kapitala. S stanjem prezadolženosti se uprava sooči najkasneje ob izdelavi letnih izkazov oz. letnega poročila. Prezadolženost praviloma pomeni, da podjetje posluje s tekočo izgubo, katere posledica je tekoče zmanjševanje možnosti upnikov za poplačilo, saj se ob nespremenjeni vrednosti premoženja povečujejo njegove obveznosti.

Če v roku dveh mesecev od nastopa nelikvidnosti in prezadolženosti (2.odstavek 12.čl.in 1.odstavek 13.čl.ZFPPOd) podjetju ne uspe zagotoviti normalnega poslovanja izven sodnega postopka, mora uprava pri pristojnemu sodišču *vložiti predlog za začetek postopka stečaja ali postopka prisilne poravnave*, če oceni, da z ustreznimi metodami finančne reorganizacije lahko odpravi vzroke nelikvidnosti in prezadolženosti.

Kadar uprava podjetja s skrbnostjo dobrega gospodarja oceni, da obstajajo možnosti za izvedbo ukrepov za zagotovitev kapitalske ustreznosti in odpravo prezadolženosti, skliče veljavno skupščino na dan, ki ni kasnejši kot dva meseca po nastopu prezadolženosti ter ji predlaga ukrepe za zagotavljanje kapitalske ustreznosti (1.in 2.tč.2.odstavka 13.čl.ZFPPOd). Če skupščina predlog ukrepov sprejme, lahko uprava postopa kot ji dovoljuje 1.odstavek 12.čl.ZFPPOd, kar pomeni, da sprejme ukrepe za zagotovitev likvidnosti in o tem obvesti nadzorni svet. V primeru, da skupščina predloga ukrepov ne sprejme, mora uprava naslednji delovni dan pristojnemu sodišču predlagati začetek postopka stečaja ali prisilne poravnave.

Dolžnost uprave podjetja je, da pred vložitvijo predloga za začetek postopka prisilne poravnave s skrbnostjo dobrega gospodarja *oceni, ali sploh obstajajo možnosti, da se z ustreznimi metodami finančne reorganizacije v okviru prisilne poravnave odpravijo*

vzroki nelikvidnosti oz. prezadolženosti (14.čl.ZFPPod). Odločitev uprave bo morala temeljiti na:

- oceni finančnega stanja podjetja in analizi vzrokov za takšen finančni položaj;
- oceni ukrepov za zagotovitev kapitalske ustreznosti ter
- oceni izvedljivosti teh ukrepov.

Torej, če uprava ugotovi, da je mogoče s finančno reorganizacijo zagotoviti kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobnost podjetja, odpravo prezadolženosti in kapitalsko ustreznost, bo vložila predlog za začetek postopka prisilne poravnave. Če pa uprava ugotovi, da podjetje nima možnosti za uspešno finančno reorganizacijo, bo vložila predlog za začetek stečajnega postopka nad podjetjem.

Posebno določilo *15.čl.ZFPPod* je *dolžnost enakega obravnavanja upnikov* oz. prepoved neenakopravnega obravnavanja upnikov. Po določilu tega člena je po nastopu nelikvidnosti in prezadolženosti, *prepovedano opravljanje plačil oz. prevzemanje novih obveznosti (1.odstavek 15.čl.ZFPPod)*, razen tistih, ki so nujna za nemoteno tekoče poslovanje podjetja. To pomeni izplačevanje plač delavcem do višine zajamčenih plač oz. minimalnih plač vključno z davki in prispevki na te plače (*1.tč.2.odstavka 15.čl.ZFPPod*), plačevanje tekočih stroškov poslovanja (*2.tč.2.odstavka 15.čl.ZFPPod*), kot so elektrika voda, plačevanje tekoče dobave blaga oz. storitev (*3.tč.2.odstavka 15.čl.ZFPPod*), potrebnih za tekočo nemoteno proizvodnjo. Plačevati pa mora tudi davčne obveznosti in trošarine (*3.odstavek 15.čl.ZFPPod*). Posebej so *prepovedani ukrepi*:

- preusmeritev poslovanja oz. finančnih tokov preko obvodnih oz. t.i. by pass podjetij (*1.tč.5.odstavka 15.čl.ZFPPod*), ko bi podjetje plačevalo samo obveznosti nekaterih upnikov, drugim pa ne, saj bi s tem zmanjševali vrednost premoženja, namenjenega poplačilu upnikov in hkrati bi bili nekateri upniki privilegirani ter
- privilegirana dejanja, t.j. pravna dejanja, ki bi bila v primeru stečaja podjetja izpodbojna po 125.oz.126.čl.ZPPSL (*2.tč.5.odstavka 15.čl.ZFPPod*). Predpostavke izpodbojnosti pravnih dejanj po 125.in 126.čl.ZPPSL:
 - podan objektivni element izpodbojnosti, t.j. neenakomerno poplačilo ali privilegiranje upnikov,
 - podan subjektivni element izpodbojnosti, t.j. okoliščina, da je druga stranka vedela oz. bi morala vedeti za dolžnikovo slabo finančno stanje ter
 - opravljeno dejanje v letu dni pred začetkom postopka stečaja.

3.3.2.2.3. Priprava načrta finančne reorganizacije podjetja in izvedba ukrepov po tem načrtu

Po tem, ko je uprava ugotovila, da je rešitev nelikvidnosti in prezadolženosti postopek prisilne poravnave in je v predpisanem roku vložila predlog za začetek tega postopka,

mora začeti pripravljati tudi načrt finančne reorganizacije podjetja, saj stopijo v veljavo določbe ZPPSL (47-51.čl.), kjer je predpisana vsebina načrta in njegove priloge.

ZFPPod tako določa, da mora biti načrt finančne reorganizacije skladen z določili ZPPSL, *posebnost ZFPPod* je določilo, ki ga v ZPPSL ni, in dovoljuje dolžniku, da v okviru razvrstitve upnikov in njihovih terjatev v razrede, oblikuje *razred*, v *katerega uvrsti terjatve iz naslova plačila davkov in prispevkov* ter predlaga *odpust celotne obveznosti iz naslova zamudnih obresti*, ki so se natekle od neplačanih davkov in prispevkov, do dneva začetka postopka prisilne poravnave. Odpust bo učinkoval le, če bo prisilna poravnava potrjena (16.čl.ZFPPod).

Pravnomočno potrjena prisilna poravnava *obvezuje upravo*, da opravi vse, v načrtu finančne reorganizacije opredeljene metode, da obravnava vse upnike enakopravno, kot se je zavezala in da ne izvaja nobenih drugih ukrepov, zaradi katerih bi upniki prišli v neenakopraven položaj ter da ne preusmerja (dela) poslovanja na druga podjetja, razen če je bilo to predvideno kot metoda v načrtu finančne reorganizacije, dokler ne izpolni vseh obveznosti do upnikov, skladno s potrjeno prisilno poravnavo (17.čl.ZFPPod).

Določilo 18.čl. ZFPPod se nanaša na oblikovanje rezerv. Po potrjeni prisilni poravnavi nastanejo navadno zelo visoki, izredni prihodki. Ti nastanejo na podlagi odpisa obveznosti po prisilni poravnavi, ki pomeni razliko med celotnimi obveznostmi pred začetkom postopka prisilne poravnave in obveznostmi po sklenjeni prisilni poravnavi. Rezultat teh izrednih prihodkov je (navadno) visok dobiček, izkazan v predračunski bilanci podjetja. Omenjeni člen ZFPPod določa, da mora podjetje z izrednimi prihodki iz naslova odpisa obveznosti pokriti izgubo preteklih let in za morebitno razliko *oblikovati dodatne rezerve*. Na tej podlagi se prihodki, nastali zaradi odpisa obveznosti, do višine dodatno oblikovanih rezerv ne upoštevajo v osnovi za odmero davka od dobička. Hkrati pa davčna izguba preteklih petih let, ki jo podjetje lahko pokrije v petih letih, izgubi pravico do pokrivanja v naslednjih letih do višine prihodkov iz naslova prisilne poravnave, ki se, kot dodatne rezerve, ne upoštevajo v osnovi za odmero davka od dobička.

3.3.2.3. *Odškodninska odgovornost uprave, nadzornega sveta in družbenikov v primeru stečaja podjetja*

Pomembna novost, ki jo je vpeljal ZFPPod, je odškodninska odgovornost uprave, članov nadzornega sveta oz. družbenikov *v primeru stečaja podjetja*. Že ZGD je v svojem 257.čl. določal dolžnosti uprave ob izgubi, prezadolženosti ali plačilni nesposobnosti, vendar pa sankcij za neupoštevanje ni bilo. Tako se določbe tega člena v praksi niso uporabljale, zato je bil z uvedbo ZFPPod, 257.čl. ZGD črtan, in v členih

19.-22. ZFPPOd so določeni pogoji za uveljavitev odškodninske odgovornosti ter možnosti za omejitev in razbremenitev odgovornosti članov.

Po ZGD (258.čl.) pomeni odškodninska odgovornost uprave in nadzornega sveta obligacijsko pravno razmerje, v katerem so člani uprave družbi dolžni povrniti škodo, ki nastane zaradi njihovih nepravilno ali celo neizpolnjenih obveznosti pri vodenju poslov podjetja, člani nadzornega sveta pa so dolžni povrniti škodo, nastalo zaradi nepravilnega nadzora nad vodenjem poslov podjetja.

Po ZFPPOd pa je odškodninska odgovornost uprave (19.čl.ZFPPOd) ter članov nadzornega sveta in družbenikov (20.čl.ZFPPOd) obligacijsko pravno razmerje, v katerem so člani uprave, nadzornega sveta in družbeniki dolžni povrniti škodo upniku, ki jim nastane, ker v stečaju podjetja niso dosegli polnega poplačila terjatev.

Pri tem pa njihova odškodninska odgovornost po ZFPPOd ni odškodninska odgovornost za nastop finančnega stanja kapitalske neustreznosti, kratkoročne plačilne nesposobnosti, prezadolženosti, temveč samo opustitev ukrepov oziroma kršitev prepovedi po tem, ko tako finančno stanje že nastopi. To pomeni, da je uprava:

- opustila ukrepe za zagotovitev kapitalske ustreznosti po 10.čl.ZFPPOd;
- opustila predlog za začetek postopka stečaja oz. prisilne poravnave po 12.čl. in 13.čl. ZFPPOd;
- opustila procesna dejanja v postopku prisilne poravnave po 12.čl. in 13.čl. ZFPPOd;
- kršila prepovedi neenakopravnega obravnavanja upnikov po 15.čl. ZFPPOd.

Člani nadzornega sveta so kršili svoje obveznosti pri:

- opravljanju nadzora nad finančnim položajem in poslovanjem družbe (v povezavi z 10.-15.čl.ZFPPOd);
- vodenju poslov po pravilih poslovno finančne stroke in drugih pravilih poslovodne stroke.

Družbeniki pa so odgovorni, če:

- od uprave ne zahtevajo poročil, kot bi jih kot skrbni gospodarstveniki morali;
- glasujejo proti ukrepom za zagotovitev kapitalske ustreznosti, likvidnosti, ki jih je predlagala uprava, in zato predlog ni bil sprejet

Kadar ima uprava ali nadzorni svet več članov ali podjetje več družbenikov, za škodo odgovarjajo vsi člani oz. družbeniki solidarno (5.odstavek 19.čl.ZFPPOd). Odškodninske odgovornosti se lahko razbremenijo:

- vsi člani uprave, nadzornega sveta oz. družbeniki, ali
- le posamezen član oz. družbenik.

Člani uprave, nadzornega sveta oz. družbeniki se kot celota razbremenijo odgovornosti, če:

- izpodbijejo domnevo vzročne zveze, t.j. dokažejo, da je škoda nastala zaradi vzrokov, ki jih niso mogli preprečiti ali se ogniti njihovim škodljivim posledicam (3.odstavek 19.čl.ZFPPod in 3.odstavek 20.čl.ZFPPod),,
- izpodbijejo domnevo višine škode z dokazom, da upnikom ni nastala škoda v celotni višini (t.j. višini terjatev, ki niso bile poplačane iz stečajne mase) zaradi njihovega protipravnega ravnanja (4.odstavek 19.čl.ZFPPod in 3.odstavek 20.čl.ZFPPod).

Posameznik pa se razbremeni odškodninske odgovornosti, če dokaže, da je ravnal, kot mu predpisuje zakon, pa je bil preglasovan ali da dejanj oz. kršitev ni mogel preprečiti (5.odstavek 19.čl.ZFPPod).

V 21.čl.ZFPPod so predpisane tudi denarne kazni za posameznega člana uprave oz. nadzornega sveta za nastalo škodo v podjetju. Denarne kazni so določene glede na velikost podjetja: za velika podjetja do 15 milijonov tolarjev, za srednje velika do 10 milijonov tolarjev in za mala podjetja do 5 milijonov tolarjev. Višina denarne kazni ni omejena, če je bila škoda povzročena namenoma ali iz hude malomarnosti.

4. SKLEP

Osrednja tema pričujočega magistrskega dela je zakonsko določen postopek prisilne poravnave, veljaven v Sloveniji. V nalogi poskušam odgovoriti na vprašanje, zakaj se neko podjetje znajde v krizi in v postopku prisilne poravnave.

Pojem »kriza v podjetju« je zelo pogosto uporabljen. Z njim poskušamo zajeti ter obrazložiti vse težave, ki tarejo neko podjetje. Ko želimo pojem krize jasneje obrazložiti, se nam odpre niz novih vprašanj. Tako so številni avtorji pojem kriza opredelili na različne načine. Njihove opredelitve so navadno obsežne, kot je obsežen pojem sam. Pojem krize v podjetju lahko opredelimo široko in jo imenujemo podjetniška kriza, ki pomeni tako težave podjetja na finančnem področju kot tudi težave podjetja na ostalih področjih delovanja. Lahko pa jo opredelimo ožje, kot finančno krizo, ki pomeni težave v financiranju podjetja. Lahko rečemo, da je kriza v podjetju, ki to pripelje do postopka prisilne poravnave, podjetniška kriza, ki pa se najbolj kaže v financiranju podjetja.

Vzroki, ki privedejo podjetje v krizo so lahko v podjetju samem, med podjetji ali v splošnem gospodarsko-političnem okolju. Prav tako kot je vzrokov za krizo lahko več, je lahko več tudi načinov reševanja, saj se navezujejo na sam problem in vzrok krize. Z analizo vzrokov za nastal položaj v podjetju pridemo tudi do vprašanja, ali ima sploh smisel in korist rešiti podjetje ali pa preprosto pustiti, da propade, t.j. zaide v stečajni postopek, odproda, kar se odprodati da, in se izbriše iz registra podjetij.

Zato je potrebno narediti podrobno analizo poslovanja podjetja s poudarkom na finančni analizi. Temeljna področja finančne analize so analiziranje skladnosti velikosti, struktur in gibanja sredstev in virov sredstev oz. financiranja, analiziranje plačilne sposobnosti in finančnega tveganja, analiziranje finančnega toka podjetja, analiziranja delitve finančnega rezultata in analiziranje povečevanja finančne moči podjetja v smislu povečevanja premoženja podjetja.

Družbeno-politične spremembe na prostoru bivše Jugoslavije konec 80-ih in v začetku 90-ih let so imele velike posledice tudi v gospodarstvu tega območja. Nekdaj velika država, ki je imela en gospodarski sistem, v katerem so delovala podjetja v različnih republikah, ki so pomenile prodajne in nabavne trge, je razpadla na več samostojnih držav, s svojimi gospodarsko političnimi ureditvami.

V slovenskem gospodarstvu so se posledice razdružitve bivše Jugoslavije kazale v vedno večjem številu podjetij s problemi v poslovanju, ki so prehajala v podjetniško krizo in propadla. Ta podjetja so bila vezana tako na prodajne kot na nabavne trge

bivše države, zato so bila predimenzionirana za novo nastal prodajni trg Slovenije, za prodor na zahodne trge pa večinoma neusposobljena. Število stečajev podjetij je v Sloveniji začelo naraščati z letom 1992, največ pa jih je bilo zabeleženih v letu 1993.

Z uvedbo Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji leta 1993 so podjetja začela posegati tudi po rešitvi, ki se je imenovala postopek prisilne poravnave in je pomenila zadnjo možnost ohranitve podjetja ali njegovega zdravega dela pred stečajem. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji je bil leta 1997 noveliran, leta 1998 pa dopolnjen. Število prisilnih poravnav je iz leta v leto naraščalo.

Namen Zakona o prisilni poravnavi stečaju in likvidaciji oz. dela, ki govori o prisilni poravnavi je predvsem odprava insolventnosti dolžnika s prisilno poravnavo in finančno reorganizacijo ter poplačilo upnikov. Zakon ureja pogoje za izvedbo in postopek prisilne poravnave nad dolžniki, določenimi v zakonu.

Namen prisilne poravnave, kot jo predpisuje Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, je odprava dalj časa trajajoče plačilne nesposobnosti (insolventnosti) ali prezadolženosti dolžnika, s čimer je mišljeno ekonomsko stanje zaradi katerega se nad dolžnikom lahko prične stečajni postopek. Namesto tega mu zakon omogoča, da upnikom predlaga sklenitev prisilne poravnave. S sklenjeno in potrjeno prisilno poravnavo dolžnik doseže, da se njegovi dolgovi zmanjšajo in/ali odložijo v skladu s pogoji prisilne poravnave. Lahko bi rekli tudi drugače, da prisilna poravnava dolžniku omogoča, da z izvedbo ustreznih metod finančne reorganizacije zagotovi pogoje za nadaljnje poslovanje. Zato je postopek prisilne poravnave po prvem valu stečajev po letu 1991, začel pridobivati na pomenu, saj so v praksi podjetja videla, da imajo možnost rešiti zdrave dele podjetja s pomočjo postopka prisilne poravnave in finančne reorganizacije podjetja.

Ker pa se je finančna nedisciplina med slovenskimi podjetji v zadnjih nekaj letih močno poslabšala, kar se kaže v neplačevanju ali zavlačevanju poravnavanja zapadlih obveznosti podjetij, katere posledica je t.i. verižna reakcija neplačevanja podjetij, je bil sprejet Zakon o finančnem poslovanju podjetij. Le-ta obravnava ukrepe za zagotovitev likvidnosti, ukrepe za obvladovanje tveganj in ukrepe za zagotovitev kapitalske ustreznosti. Zakon predvideva tudi odškodninsko odgovornost za upravo podjetja, nadzorni svet podjetja in družbenike v primeru nespoštovanja predpisov, kadar ti vedo za slabo finančno stanje v podjetju in ne ukrepajo ali pa celo zavestno povzročajo škodo drugim gospodarskim subjektom.

Prvi učinki Zakona o finančnem poslovanju pa so bili vidni že kmalu po začetku njegove veljave, v letu 2000, saj se je število pravnih oseb z blokiranim žiro računom nad 5 dni

v mesecu z rekordnih 9.312 konec leta 1999 zmanjšalo skoraj 40% na 5.690 konec leta 2000, povprečni znesek neporavnanih obveznosti z 96,979mio SIT na 31,370mio SIT (skoraj 70% manj) in povprečno število zaposlenih v teh podjetjih za 41.555 na 19.544 oz. za več kot polovico.

Da pa bi se uprava, nadzorni svet ali pa družbeniki ognili odškodninski odgovornosti v primeru kapitalske neustreznosti, nelikvidnosti oz. prezadolženosti, morajo skladno z Zakonom o finančnem poslovanju sprejeti ukrepe za odpravo kapitalske neustreznosti, nelikvidnosti oz. prezadolženosti. Če jim v predpisanem roku ne uspe odpraviti problemov, morajo prijaviti prisilno poravnavo in skladno z Zakonom o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji predložiti Načrt finančne reorganizacije podjetja.

Največkrat postopki prisilne poravnave niso uspešno zaključeni tudi zaradi neustrezno pripravljenih načrtov finančnih reorganizacij. Zato v prilogi predstavljam primer načrta finančne reorganizacije podjetja Pletilka, d.o.o., ki je izdelan na podlagi določil Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, na podlagi zadevajočih se določil Zakona o finančnem poslovanju podjetij ter na podlagi praktičnih izkušenj, pridobljenih pri izdelavi načrtov finančnih reorganizacij podjetij različnih dejavnosti. Vsakršna podobnost s katerim od naših tekstilnih podjetij je zgolj slučajna. Primer načrta finančne reorganizacije je pripravljen skladno z zahtevami Zakona o prisilni poravnavi in v skladu s sodno prakso (oz. odgovori sodišča na različne predloge) v preteklih nekaj letih. Načrt kot tak je lahko v oporo vodstveni strukturi podjetja pri izdelavi načrta za njihovo podjetje, saj podjetja vedno večkrat posežejo po svojih notranjih rezervah pri izdelavi tovrstnih del kot pa najemanju zunanje, navadno precej drage, pomoči. Izkušnje, podane v Načrtu lahko pomagajo vodstvu, da čim hitreje in s čim manj popravki pride do predloga finančne reorganizacije, ki je sprejemljiv zanj, za sodišče in upnike.

Vsebinsko bo v načrtu finančne reorganizacije kot je predstavljen v prilogi, zadostoval tako sodišču za oklic naroka za sklenitev postopka prisilne poravnave, kot upnikom v dokaz, da je podjetje na dobri poti reševanja krizne situacije, ki je nastala v preteklem poslovanju, in zaradi katere se je znašlo v postopku prisilne poravnave.

5. LITERATURA

1. Altman Edward I.: Corporate financial distress and bankruptcy: a complete guide to predicting and avoiding distress and profiting from bankruptcy. 2. izdaja. New York : John Wiley&Sons, 1993. 356 str.
2. Altman Edward I.: Bankruptcy and distressed restructurings: Analytical issues and investment opportunities. Homewood, Illinois : Business one Irwin, 1993. 417 str.
3. Balažič Vladimir: Nekatera vprašanja iz prakse stečajnih sodnikov. Ljubljana, Pravosodni bilten, 1999, 3, str. 93-102.
4. Belopavlovič Nataša: K "Pravice delavcev po zakonu o jamstvenem skladu RS in noveli stečajnega zakona". Pravna praksa, Ljubljana, 1997, 23, str. 12-13.
5. Bergant Živko: Finančne predpostavke za nadaljevanje proizvodnje v stečaju. Ljubljana : Nebra, 2000, 11 str.
6. Bhandari Jagdeep S.: Corporate Bankruptcy: Economic and legal perspectives. Cambridge : Cambridge University Press, 1996. 559 str.
7. Bodie Zvi, Kane Alex, Marcus J. Alan: Investments. 3. izdaja. Chicago : The McGraw-Hill, 1996, str. 937.
8. Booth A. Simon: Crisis management strategy. New York, London : Routledge, 1993. 313 str.
9. Brigham Eugene F., Gapenski Louis C.: Intermediate financial management. 5. Izdaja. Fort Worth, 1995. 1018 str.
10. Brus Marko: Zakon o finančnem poslovanju podjetij. Pravna praksa, Ljubljana, 1999, 26, str. I-XV.
11. Dalton Geoffrey: What is your business worth? London : Kogan Page, 1992. 178 str.
12. Epstein David G., Nickles Steve H., White James J.: Bankruptcy. St.Paul, Minn. : West publishing Co., 1993. 1055 str.
13. Horvat Ines, Potočnik Miha: Stečaj, prisilna poravnava in likvidacija. Ljubljana : GZS, 1999. 6 str.; [http://www.gzs.si/si_nov/panorama/predpisi-pravna/stečaj.html]
14. Ivanjko Šime: Kriza podjetja. Podjetje in delo, Ljubljana, 1997, 6-7, str. 961-978.
15. Ivanjko Šime: Stečaj stečaja. Podjetje in delo, Ljubljana, 1991, 6, str. 590-604.
16. Jašovič Božo: Ekonomska vsebina in cilji finančne reorganizacije podjetij. Podjetje in delo, Ljubljana, 1997, 6-7, str. 979-991.
17. Klampfer Marta: Novela ZPPSL in odpravnine delavcem. Ljubljana : Pravna praksa, 1999, 13, str. 6-8.
18. Koletnik Franc: Koliko je vredno podjetje. Ljubljana : Zveza društev računovodskih in finančnih delavcev Slovenije, 1991. 181 str.
19. Koletnik Franc, Kokotec Novak Majda: Bilanciranje in bilančna politika. Maribor : EPF, 1994. 344 str.

20. Krivec Vasilij: Odpravnine režejo glave. Glas gospodarstva, Ljubljana, 2001, september, str. 19-20.
21. Krivec Vasilij: Tekstilci prepuščeni samim sebi. Glas gospodarstva, Ljubljana, 2001, september, str. 24-27.
22. Kresal Šoltes Katarina: Novosti pri varstvu delavskih terjatev v primeru insolventnosti delodajalca. Podjetje in delo, Ljubljana, 1997, 5, str. 519-528.
23. Mamis Justin: The nature of risk. Addison - Wesley Publishing Company, 1993. 241 str.
24. Mlinarič Franjo: Ali bo zakon o finančnem poslovanju podjetij res opravil s finančno nedisciplino?. Iks, Ljubljana, 2000, 6, str.15-35.
25. Mramor Dušan: Uvod v poslovne finance. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1993. 381 str.
26. Plavšak Nina, Prelič Saša, Bergant Živko: Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji s komentarjem, Zakon o finančnem poslovanju podjetij s komentarjem. Ljubljana : Gospodarski Vestnik, 2000a. 1165 str.
27. Plavšak Nina: Obveznosti in odgovornosti članov nadzornega sveta. Ljubljana : Nebra, 2000b. 37 str.
28. Plavšak Nina: Pojem in temeljna načela insolvenčnega prava. Ljubljana : Nebra, 2000c. 24 str.
29. Plavšak Nina: Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji s komentarjem. Ljubljana : Gospodarski Vestnik, 1997. 557 str.
30. Prašnikar Janez: Podjetje v krizi. Ljubljana : CISEF, 1992, str. 65-100.
31. Pučko Danijel: Strateško poslovanje in planiranje v podjetju. Radovljica : Didakta, 1991. 364 str.
32. Repovž Leon: Finančna sanacija podjetja. Ljubljana : CISEF, 1992, str. 101-121.
33. Reščič Valter: Analiza poslovne dejavnosti podjetja. Ljubljana : CISEF, 1992, str. 123-148.
34. Robnik Ivan: Odpravnine delavcev, ki jim delovno razmerje preneha zaradi začetka stečaja oziroma prisilne poravnave. Podjetje in delo, Ljubljana, 1999, 8, str.
35. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev, 1993. 209 str.
36. Stališča s posvetovanja sodnikov o nekaterih problemih v zvezi s stečajem. Ljubljana : Podjetje in delo, 1997, 3, str. 1-16. [URL: <http://krn/baze/lite/b/tmp722.htm>], 27.6.1997.
37. Smole Jože: V tujino z lastnimi proizvodi. Glas gospodarstva, Ljubljana, 2001, september, str. 21-23.
38. Šinkovec Janez, Škerget Drago: Zakon o finančnem poslovanju z uvodnimi pojasnili in Zakon o prisilni poravnavi stečaja in likvidaciji s komentarjem. Ljubljana : Založniška hiša Primath, 1999. 493 str.

39. Šlibar Janez: O nekaterih problemih pri uporabi zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. Privosodni bilten, Ljubljana, 1999, 3, str. 21-38.
40. Thompson, Jr. Arthur A., Strickland III A.J.: Strategic management: Concepts and cases. 7. izdaja. Boston: Irwin, 1993. 948 str.
41. Van Horne James C.: Financijsko upravljanje i politika. Zagreb : Mate, 1993. 874 str.
42. Vidic Darjana, Zaman Maja: Računovodski kazalniki v povezavi z Zakonom o finančnem poslovanju podjetij. Iks, Ljubljana, 2000, 6, str. 38-46.
43. Weston Fred J., Copeland Thomas E.: Managerial Finance. 9. izdaja. Fort Worth: The Dryden press, 1992. 1182 str.
44. Winslow Warren: Strategic business transformation. Maidenhead : McGraw-Hill. 1996. 303 str.
45. Wruck Hopper Karen: Financial distress, reorganization and organizational efficiency. Journal of financial economics, North-holland, 27 (1990), 2, str. 419-444.

6. VIRI

1. Predlog Zakona o finančnem poslovanju podjetij. Poročevalec, Ljubljana, 1999, 38, str. 25-35.
2. Sodna statistika za leto 1991. Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje in upravo RS, maj 1992.
3. Sodna statistika za leto 1992. Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje RS, september 1993.
4. Sodna statistika za leto 1993. Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje RS, 1994.
5. Sodna statistika za leto 1994. Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje RS, 1995.
6. Sodna statistika za leto 1995. Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje RS, 1996.
7. Sodna statistika za leto 1996. Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje RS, 1997.
8. Sodna statistika za leto 1997. Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje RS, 1998.
9. Sodna statistika za leto 1998. Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje RS, 1999.
10. Sodna statistika za leto 1999. Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje RS, 2000.
11. Sodna statistika za leto 2000. Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje RS, 2001.
12. Število pravnih oseb in število računov. Ljubljana : Agencija za plačilni promet RS, str. 3, junij 2001; [<http://www.sdk.si/html/aktualno.html>].
13. Število pravnih oseb za blokiranimi žiro računi nad pet dni neprekinjeno v mesecu – za leta 1990-2000. Ljubljana : Agencija za plačilni promet RS, 2001; [<http://www.sdk.si/html/aktualno.html>].
14. Število pravnih oseb za blokiranimi žiro računi nad pet dni neprekinjeno v mesecu – za leta 1990-2000 – po dejavnostih. Ljubljana : Agencija za plačilni promet RS, 2001; [<http://www.sdk.si/html/aktualno.html>].
15. Tekoči gospodarski pregled december 1999-januar 2000. Ljubljana : Agencija za plačilni promet RS, februar 2000, str. 45.
16. Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 14/90, 5/91, 71/93)
17. Zakon o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99)
18. Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 84/98, 6/99 in 54/99)
19. Zakon o jamstvenem skladu RS (Uradni list RS, št. 25/97, 10/98, 41/99 in 53/99)
20. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Uradni list RS, št. 67/93, 39/97 in 52/99)

1. PRILOGA: NAČRT FINANČNE REORGANIZACIJE PODJETJA

Kot že rečeno v tč. 3.2.8. Načrt finančne reorganizacije, predstavlja Načrt finančne reorganizacije, ki ga mora podjetje v postopku prisilne poravnave predložiti sodišču in upnikom, temeljno predpostavko, brez katere postopek prisilne poravnave ne more biti potrjen. Načrt finančne reorganizacije predstavlja skupek ekonomsko-finančnih metod, ki jih bo dolžnik v načrtu predvidenem roku opravil z namenom odpraviti vzroke, ki so povzročili dalj časa trajajočo plačilno nesposobnost in prezadolženost podjetja. V načrtu morajo biti vse zakonsko določene predpisane sestavine, drugače ga sodišče zavrne. Prav tako mora biti predložen sodišču v zakonsko predpisanem roku, tudi dopolnjen na zahtevo sodišča v po sodišču določenem roku. Glede na predložen Načrt se upniki na naroku za prisilno poravnavo odločijo, ali bodo glasovali za ali proti prisilni poravnavi. Zato mora biti Načrt izdelan na trdnih temeljih in vsebinsko popoln.

Primer načrta finančne reorganizacije v tej prilogi predstavlja »Načrt finančne reorganizacije podjetja Pletilka, d.o.o.«. Kot je že iz imena podjetja, ki je izmišljeno, razvidno, gre za podjetje tekstilne panoge. Podatki, na podlagi katerih so narejeni izračuni v načrtu, so izmišljeni, njihova osnova pa so realne vrednosti tovrstnih podjetij. Značilnost tekstilne industrije, ene od temeljnih dejavnosti industrije, je kapitalna intenzivnost, predvsem v dejavnostih predenja in tkanja, ter delovna intenzivnost v proizvodnji oblačil. Tekstilna industrija ima zelo pomemben delež v slovenski predelovalni industriji in s tem v strukturi slovenskega gospodarstva kot celote.

Pred razpadom enotnega jugoslovanskega trga v začetku 90-ih let je bila slovenska tekstilna industrija le v določenih, majhnih segmentih usmerjena na tuje trge po razpadu pa je bila prisiljena v izvoz na zahtevnejše evropske in svetovne trge. Danes je zanj značilno, da je večina poslov s tujino še vedno dodelavnih poslov, ki pomenijo izdelavo v našem podjetju, po naročilu in z materialom tujega partnerja. Dodelavni posli sicer po eni strani preprečujejo izgubo delovnih mest, vendar pa po drugi strani velika konkurenca na tem področju nenehno povzroča izjemen pritisk na zniževanje cen. Zaradi visoke ravni znanja in tehnologije, katere rezultat so dobra kakovost in prilagodljivost proizvodnih zmogljivosti, so slovenski tekstilci med konkurenti pri dodelavnih poslih v preteklosti dosegli povprečno najvišje cene. Zato v prihodnje ni računati na znatno poviševanje cen. Kljub višjim prihodkom tekstilne industrije pa so rezultati v podjetjih s pretežno dodelavnimi posli slabši, saj imajo le-ti zelo nizko dodano vrednost v primerjavi s proizvodnjo lastnih izdelkov. Prav tako je za tekstilno industrijo v Sloveniji značilno zaostajanje plač za povprečnimi plačami v predelovalni industriji na račun nizke izobrazbene strukture in vpliva dodelavnih poslov oz. močne konkurence z nižjimi stroški dela.

Podjetje Pletilka, d.o.o., se ukvarja s proizvodnjo moških in ženskih pletenin in je nastalo iz nekdanjega velikega podjetja, ki je s svojimi izdelki oskrbovalo velik del trga bivše Jugoslavije, po razdružitvi le-te pa je zašlo v težave, kot mnogo sorodnih podjetij. Izguba tako prodajnega kot nabavnega trga je za podjetje pomenila pravi šok, saj je praktično čez noč ostalo brez obeh. Preusmeritev na zahtevne tuje trge pa ni bila lahka, saj so bile zahteve le-teh mnogo višje kot jih je podjetje uspevalo zadovoljiti. Podjetje je imelo velike proizvodne kapacitete, ki pa so počasi zastarevale in konkurence na tujih trgih ni bilo več moč ujeti. Tudi investicije v modernejšo opremo niso veliko pomagale, prinesle pa so visoke finančne obveznosti, ki jih podjetje sčasoma ni moglo več pokrivati. Na tujem trgu je bilo prisotno le kot partner v dodelavnih poslih, ki pomenijo izdelavo in delo v našem podjetju po naročilu in z materialom tujega partnerja. Cene teh poslov so bile vedno nizke in cenena delovna sila na bližnjem Vzhodu in v vzhodnih evropskih deželah je te še zniževala. Ker pa se je podjetje izkazalo s kvaliteto in zanesljivostjo, je nekako uspelo zaustaviti ceno svojega dodelavnega posla. Vendar rezultati teh poslov niso pripomogli k izboljšanju finančne situacije v podjetju, ki se počasi prebija tudi na zahtevnem in konkurenčnem domačem trgu. Da bi se podjetje rešilo finančnih bremen preteklosti in glede na možnosti, ki se mu ponujajo v prihodnje, se je odločilo izkoristiti zakonsko možnost postopka prisilne poravnave, s katero se bo rešilo dela, obveznosti in ponovno zaživel.

Okrožno sodišče v Ljubljani
Tavčarjeva 9
1530 LJUBLJANA

Opr. št.: ST 165/2000

Dolžnik: PLETILKA, d.o.o.
Ljubljanska 100,
1000 Ljubljana

NAČRT FINANČNE REORGANIZACIJE PODJETJA

PLETILKA, d.o.o.

Ljubljana, 25.9.2000

KAZALO

1. UVOD	1
2. ZAKAJ SE PODJETJE ZNAJDE V PRISILNI PORAVNAVI?	4
2.1. PRISILNA PORAVNAVA NAMESTO STEČAJA	4
2.2. KO NASTOPI V PODJETJU KRIZA.....	4
2.2.1. <i>Pojem krize v podjetju</i>	4
2.2.2. <i>Vzroki in znamenja krize</i>	6
2.2.3. <i>Podjetje rešiti ali ne?</i>	8
2.2.4. <i>Načini reševanja krize</i>	10
2.2.5. <i>Ukrepi za rešitev krize in zakonske možnosti reševanje nastale krizne situacije</i>	11
2.3. STATISTIČNI PODATKI O STEČAJIH IN PRISILNIH PORAVNAVAH V SLOVENIJI V LETIH 1991-2000.....	13
2.3.1. <i>Število stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1991-2000</i>	13
2.3.2. <i>Čas trajanja stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1990-2000</i>	16
2.3.3. <i>Predlagatelji stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000</i>	17
2.3.4. <i>Načini rešitve postopkov stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000</i>	18
2.3.5. <i>Število zaposlenih, katerim je prenehalo delovno razmerje zaradi stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji v letih 1995-2000</i>	19
2.3.6. <i>Pravne osebe z blokiranimi žiro računi</i>	20
3. ZAKONSKA PODLAGA POSTOPKA PRISILNE PORAVNAVE V SLOVENIJI. 23	
3.1. ZAKONODAJA	23
3.1.1. <i>Pojem insolvenčnega prava</i>	23
3.1.2. <i>Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) kot del insolvenčnega prava</i>	30
3.1.3. <i>Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod) kot del insolvenčnega prava</i>	30
3.2. ZAKON O PRISILNI PORAVNAVI, STEČAJU IN LIKVIDACIJI (ZPPSL).....	31
3.2.1. <i>Temeljne določbe, ki veljajo za postopek prisilne poravnave</i>	32
3.2.2. <i>Splošne določbe, ki veljajo za postopek prisilne poravnave</i>	34
3.2.3. <i>Organi v postopku prisilne poravnave</i>	35
3.2.4. <i>Uvedba postopka prisilne poravnave</i>	38
3.2.5. <i>Začetek postopka prisilne poravnave</i>	42
3.2.6. <i>Pravne posledice postopka prisilne poravnave</i>	46
3.2.7. <i>Prijava in preizkus terjatev</i>	49
3.2.8. <i>Načrt finančne reorganizacije</i>	51
3.2.9. <i>Narok za prisilno poravnavo</i>	61
3.2.10. <i>Potrditev prisilne poravnave</i>	63
3.2.11. <i>Izpolnitev obveznosti iz prisilne poravnave</i>	65
3.2.12. <i>Razveljavitev prisilne poravnave</i>	66
3.2.13. <i>Vpisi v register</i>	66
3.2.14. <i>Stroški prisilne poravnave</i>	67
3.2.15. <i>Uporaba pravil o stečaju</i>	67
3.2.16. <i>Postopek prisilne poravnave v stečaju</i>	67
3.2.17. <i>Terjatve delavcev v postopku prisilne poravnave</i>	71
3.2.18. <i>»Prisilna poravnava po prisilni poravnavi«</i>	77
3.3. ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU PODJETIJ (ZFPPOD).....	79
3.3.1. <i>Splošne določbe ZFPPod</i>	80
3.3.2. <i>Finančno poslovanje podjetij po ZFPPod</i>	80
4. SKLEP	89
5. LITERATURA	92
6. VIRI	95

1. PRILOGA: NAČRT FINANČNE REORGANIZACIJE PODJETJA	1
1.1. UVOD	6
1.2. ANALIZA POSLOVANJA	8
1.2.1. Ustanovitev podjetja.....	8
1.2.2. Registracija in lastništvo.....	9
1.2.3. Dejavnost in lokacija opravljanja dejavnosti.....	9
1.2.4. Organizacija podjetja in zaposleni.....	10
1.2.5. Poslovni proces, proizvodnja, opremljenost ter vzdrževanje in investicije.....	13
1.2.6. Prodaja.....	16
1.2.7. Nabava materiala za proizvodnjo in dobavitelji podjetja.....	18
1.2.8. Analiza trženjskega spleta.....	19
1.2.9. Konkurenca	21
1.2.10. Sklepi analize poslovanja	22
1.3. ANALIZA FINANČNEGA STANJA PODJETJA PLETILKA, D.O.O., NA 30.6.2000	24
1.3.1. Analiza izkazov stanja.....	24
1.3.2. Analiza izkazov uspeha.....	29
1.3.3. Analiza zadolženosti podjetja	34
1.3.4. Analiza kazalnikov podjetja.....	37
1.3.5. Sklepna ocena finančne analize	39
1.4. METODE IN UKREPI FINANČNE REORGANIZACIJE	41
1.5. PROJEKCIJA POSLOVANJA PODJETJA	43
1.5.1. Projekcija prihodkov podjetja v obdobju 2000-2006.....	43
1.5.2. Projekcija odhodkov iz poslovanja v obdobju 2000-2006.....	45
1.5.3. Rezultat in obratna sredstva.....	47
1.5.4. Predračunski izkazi uspeha, finančnih tokov in stanja za leta 2000 – 2006.....	49
1.6. RAZDELITEV UPNIKOV V RAZREDE IN NAČIN POPLAČILA	54
1.6.1. Obveznosti podjetja in razredi upnikov v prisilni poravnavi.....	54
1.6.2. Razredi upnikov in predvideni način poplačila	55
1.6.3. Načrt poplačila upnikov.....	56

1.1. UVOD

Dne 7.7.2000 je dolžnik vložil **predlog za začetek postopka prisilne poravnave** pri pristojnem Okrožnem sodišču v Ljubljani.

Naslovno sodišče je s sklepom, **opr.št. ST 165/2000**, z dne 25.7.2000, odločilo, da se nad dolžnikom začne postopek prisilne poravnave. Zato dolžnik v roku treh mesecev od dneva vložitve predloga vlaga Načrt finančne reorganizacije, v katerem predlaga, skladno z Zakonom o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, prisilno poravnavo, pod pogoji navedenimi v načrtu, in pojasnjuje metode finančne reorganizacije, ki zagotavljajo izpolnitev obveznosti iz predlagane prisilne poravnave ter prilaga potrebne priloge k načrtu.

OSNOVNI PODATKI O PODJETJU

Podjetje Pletilka, d.o.o., spada v skupino tekstilnih podjetij. Osnovna dejavnost podjetja je proizvodnja ženskih in moških pletenin.

Firma družbe: **PLETILKA, proizvodnja in trgovina, d.o.o.**
Sedež družbe: Ljubljanska 100, Ljubljana;
Matična številka podjetja: 5720000
Dejavnost podjetja: proizvodnja in trgovina ženskih in moških pletenin,
Šifra dejavnosti: 17,18,51,52,60,63,70
Direktor družbe: Novak Tone
Osnovni kapital 30.6.2000: 650.000.000 SIT
Lastniška struktura:

Lastnik	Vložek v SIT	%
• <i>Plete, d.o.o.</i>	520.000.000	80,00
• <i>Zaposleni v podjetju</i>	97.500.000	15,00
• <i>SRD</i>	32.500.000	5,00
<i>skupaj</i>	650.000.000	100,00

OSNOVNO O POSLOVANJU PODJETJA TER OKOLIŠČINE, KI SO PRIVEDLE DO TEŽAV V POSLOVANJU

Podjetje Pletilka, d.o.o., je podjetje tekstilne branže, ki proizvaja ženske in moške pletenine. Letno proizvede štiri lastne kolekcije, t.j. moško in žensko kolekcijov dveh sezonah: jesensko-zimska in pomladno-poletna. Glede na razmere na slovenskem trgu podjetje s proizvodnjo lastne kolekcije ni zapolnilo svojih kapacitet, zato je začelo z dodelavnimi posli. Dodelavni posli pomenijo proizvodnjo po naročilu, z modeli in materialom naročnika. Podjetje v teh poslih vloži le lastno delo in uporabi svoje stroje.

Dodelavne posle naročajo tuji, nemški in italijanski, partnerji. Cena dodelavnih poslov je sicer nizka, vendar pomenijo 70% proizvodnje in prodaje podjetja. Vmesna obdobja, ko ne proizvajajo za tuje naročnike, pa proste kapacitete zapolni s proizvodnjo lastnih kolekcij.

V analizi bo obširno razloženo poslovanje podjetja, na tem mestu pa na kratko obrazložimo problematiko podjetja. Največji problem, s katerim se je soočilo podjetje, je bila **izguba trga** bivše Jugoslavije po njeni razdružitvi. Podjetje je imelo velike kapacitete in veliko število zaposlenih, prodajnih trgov pa ne. Zato se je začelo usmerjati na Zahod, ki pa je bil veliko bolj zahteven in zato težko dosegljiv. Z namenom boljše in hitrejše proizvodnje je podjetje **investiralo** v drage, modernejše stroje, kar je povzročilo zadolževanje, ki ga podjetje ni bilo sposobno odplačevati, saj prodor na tuje trge ni prinesel zelenih rezultatov. Podjetje je zelo malo svojih proizvodov prodajalo na teh trgih, vedno več pa je bilo **dodelavnih poslov**, katerih cena pa je bila zelo nizka.

Drug problem je nastal tudi v lastnih prostorih, kjer podjetje opravlja svojo dejavnost. Podjetje se je ukvarjalo s problemom visokih stroškov prostorov, saj se je izkazalo, da je **proizvodnja**, organizirana **izredno neracionalna, energetska in prostorsko potratna**. Odprodaja odvečnih prostorov in preureditev poslovnih prostorov izhajata iz potrebe po racionalnejši organiziranosti proizvodnje. Projekcije kažejo, da bodo zato stroški energije znatno nižji, potrebnega bo tudi manj prostora za proizvodnjo.

Ker je podjetje moralo že v preteklem letu nameniti kar nekaj sredstev za preureditev prostorov, v katerih bo sedaj poslovalo, je **prišlo do pomanjkanja sredstev za pokritje obratnih sredstev**, kar je privedlo do kratkoročnega zadolževanja. Podjetje z dodelavnimi posli vsako leto zapolni kapacitete od aprila do avgusta in od oktobra do decembra. Vmes nastane praznina, ki jo zapolni s proizvodnjo lastnih kolekcij, za nabavo materiala pa so potrebna določena sredstva. Material podjetje naroča v času, ko je le-ta dosegljiv in ne ko ga potrebuje, saj ga takrat ni na trgu. To pa podaljša čas financiranja in s tem tudi stroškov. Problem v letu 1999 je bil, da podjetje ni bilo zmožno poplačati svojih dobaviteljev, ker je denar vlagalo v obnovo prostorov. Tako se je nabralo kar nekaj neplačanih računov, ki jih podjetje mora poravnati, če želi normalno poslovati v prihodnje. Podjetje letno proizvede lastni kolekciji, kar pomeni, da potrebuje znatna obratna sredstva za nabavo materiala in pokritje ostalih stroškov, katerih višina je odvisna od količine in vrste proizvodov.

Predvsem zaradi teh problemov se je podjetje znašlo v nezavidljivem položaju iz katerega vidi izhod v postopku finančne reorganizacije, tekom katerega bo izvedlo sanacijo poslovanja, ki bo omogočila tako tekoče kot tudi v prihodnje normalno poslovanje.

1.2. ANALIZA POSLOVANJA

1.2.1. Ustanovitev podjetja

Začetki podjetja Pletilka, d.o.o., segajo v leto 1955, ko je podjetje zaposlovalo komaj 22 delavcev in je proizvajalo v majhnih prostorih, velikih komaj 700 m². Zaradi razširitve proizvodnje je bilo potrebno tudi razširiti proizvodne prostore s postavitvijo nove proizvodne hale, postavljeni pa so bili tudi novi prostori za upravo, katerih skupna kvadratura znaša cca. 7.300 m². Podjetje ima v lasti tudi cca. 35.000m² zemljišč, od katerih je večina, razen tistih na katerih stojijo proizvodni in upravni objekti, nezazidljivih oz. gozdnih površin.

S pletenje so v podjetju začeli na strojih nacionaliziranih privatnikov, kmalu pa se je strojni park moderniziral z novo, modernejšo pletilno in konfekcijsko opremo. S tem se je povečal tudi obseg proizvodnje, ki je zahteval tudi večje število zaposlenih. V podjetju je bilo konec sedemdesetih let zaposlenih že okoli 1000 delavcev. V tem času je podjetje nabavilo tudi prve pletilnike s procesorskimi računalniki. Tako je podjetje proizvedlo tudi do 1,3 milijona komadov letno. V obdobju 1980-1987 je podjetje doživelo razmah. Svoje proizvode je prodajalo po trgih bivše Jugoslavije, nekaj pa jih je tudi izvažalo, vendar izvoz ni pomenil bistvenega dela proizvodnje. Konec 80-ih je prinesel velike politične spremembe tako v svetu kot tudi v bivši Jugoslaviji in zaprli so se prej zelo pomembni trgi bivše Jugoslavije. Proizvodnja in prodaja sta se zmanjšali na minimum in podjetje ni moglo več odplačevati kreditov. S krizo, ki je nastopila konec osemdesetih let in z odcepitvijo Slovenije, je podjetje praktično izgubilo tako prodajne kot nabavne trge republik bivše Jugoslavije in začeli so se težki časi. Zaradi nedovoljne proizvodnje in prodaje se je začelo odpuščanje delavcev, najprej 300. Počasi se je podjetje usmerjalo na zahtevne zahodne trge. Konkurenca na teh trgih je močna in če je podjetje hotelo biti uspešno, se je moralo modernizirati, za kar pa je potrebovalo veliko sredstev. Modernejša oprema in nezadostna proizvodnja sta povzročili nadaljnje zmanjševanje števila zaposlenih, tako da je podjetje konec leta 1999 zaposlovalo le še 364 delavcev. Z modernizacijo (in prodiranjem na tuje trge) se je začelo zadolževanje podjetja, ki je pripeljalo do finančne krize in uvedbe postopka prisilne poravnave.

Vendar pa ima podjetje kot je Pletilka, d.o.o., s kvalitetnimi proizvodi, uveljavljeno blagovno znamko, cenjeno tako v Sloveniji kot v republikah bivše Jugoslavije, ter tehničnimi in tehnološkimi potenciali, ob ustrezni finančni in poslovni reorganizaciji, možnosti za normalno in uspešno poslovanje v prihodnje.

1.2.2. Registracija in lastništvo

Osnovni kapital podjetja Pletilka, d.o.o., vpisan v sodnem registru, je 650.000.000 SIT. Potem ko je leta 1994 podjetje prešlo v last Slovenske razvojne družbe, je le-ta leta 1995, na podlagi javnega razpisa s podjetjem Plete, d.o.o., sklenila Pogodbo o povečanju osnovnega kapitala, s katero je ta, postal 80% lastnik podjetja Pletilka, delež v višini 15% pa je SRD prodal bivšim in sedanjim zaposlenim podjetja v zameno za terjatve iz naslova neizplačanih plač do kolektivne pogodbe.

Firma podjetja: *Pletilka, Proizvodnja in konfekcija pletenin, d.o.o.*
Skrajšana firma: *Pletilka, d.o.o.*
Sedež: *Ljubljanska 100, Ljubljana*
Matična številka: *5720000*
Dejavnost podjetja: *proizvodnja in trgovina ženskih in moških pletenin,*
Šifra dejavnosti: *17,18,51,52,60,63,70*
Organizacijska oblika: *družba z omejeno odgovornostjo*
Direktor: *Novak Tone; zastopnik brez omejitev*
Osnovni kapital 30.6.2000: *650.000.000 SIT*
Lastništvo:

Lastnik	%
• <i>Plete, d.o.o.</i>	<i>80,00</i>
• <i>Zaposleni v podjetju</i>	<i>15,00</i>
• <i>SRD</i>	<i>5,00</i>
<i>skupaj</i>	<i>100,00</i>

1.2.3. Dejavnost in lokacija opravljanja dejavnosti

1.2.3.1. Dejavnost podjetja

Podjetje je registrirano za opravljanje več dejavnosti, dejansko pa se v podjetju opravljajo naslednje dejavnosti:

- **pletenje in konfekcioniranje pletenin,**
- **proizvodnja pletene konfekcije ter**
- **trgovina na veliko in malo.**

Glavna dejavnost podjetja je proizvodnja moških in ženskih pletenin.

1.2.3.2. Lokacija opravljanja dejavnosti

Podjetje opravlja svojo dejavnost, t.j. proizvodnjo pletenin in prodajo na lokaciji na Ljubljanski 100 v Ljubljani. Prostore podjetja predstavljajo proizvodni prostori, skladišča in pisarniški prostori ter trgovina. Skupaj ima podjetje v lasti 7.300m² prostorov s pripadajočimi zemljišči. Trgovina se nahaja v pritličju proizvodno-upravne stavbe in je velika 110 m², zraven spada trgovinsko skladišče.

1.2.4. Organizacija podjetja in zaposleni

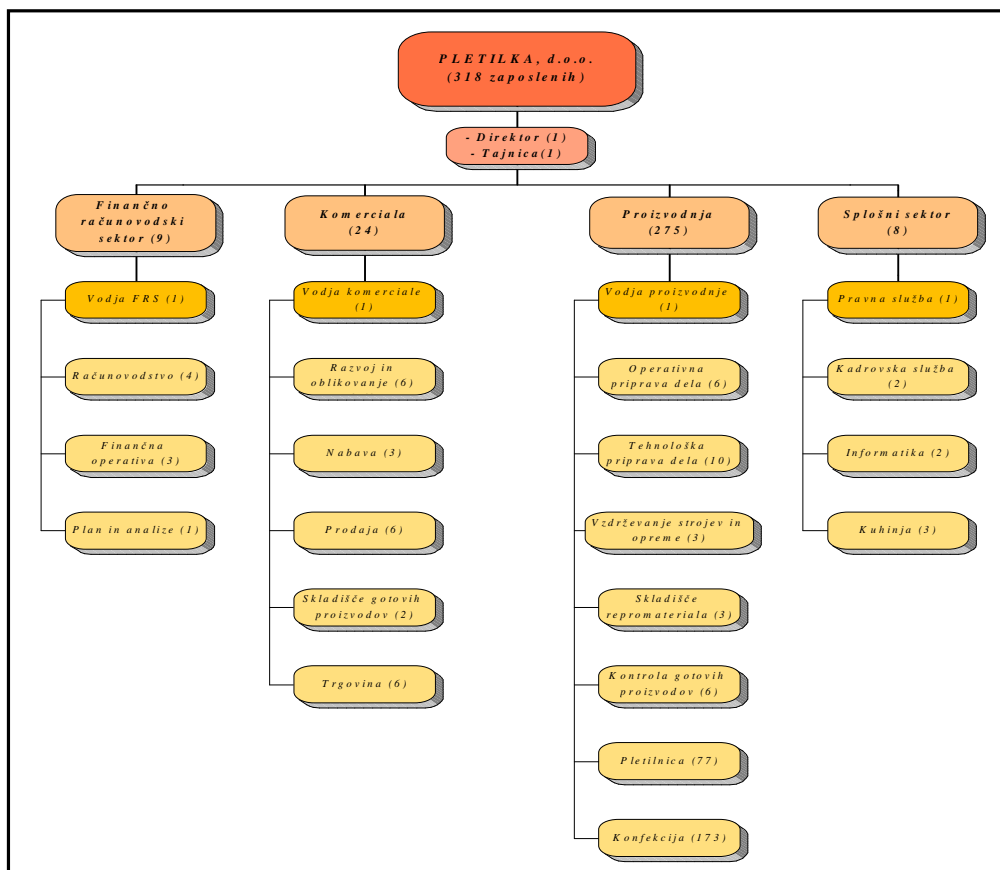
1.2.4.1. Organizacijska struktura podjetja

Podjetje je organizirano v 4 organizacijskih enotah:

- **proizvodnja**, kjer poteka operativna in tehnična priprava pletenja in konfekcioniranja ter skladiščenje repromateriala,
- **komerciala** s prodajno in nabavno službo, z oddelkom razvoja proizvodov oz. oblikovanje proizvodov, s skladiščem gotovih proizvodov in trgovino,
- **finančno-računovodsko službo** predstavljajo vodja financ in računovodstva, računovodstvo s knjigovodstvom, finančna operativa ter plan in analize,
- **splošne službe** pa vključujejo kadrovsko službo, pravno službo, računalničarja za podporo notranjemu informacijskemu sistemu ter kuhinjo za pripravo toplih obrokov hrane.

Podrobnejša notranja organiziranost podjetja je razvidna iz organigrama, ki sledi. Gre za organiziranost in število zaposlenih, predvideno s programom finančne reorganizacije, kot sestavnega dela programa prisilne poravnave. Sama organiziranost je bila v preteklosti le malenkostno drugačna, število zaposlenih pa večje. Organizacijska shema s skupnim številom 318 zaposlenih je sledeča:

Slika: Organizacijska struktura s številom zaposlenih podjetja Pletilka, d.o.o.

Vir: Interni podatki podjetja.

1.2.4.2. Zaposleni v podjetju

1.2.4.2.1. Število zaposlenih in izobrazbena struktura

Konec leta 1996 je bilo zaposlenih v podjetju Pletilka 489 oseb, konec naslednjega leta pa že 9% manj oz. 444 delavcev. Zmanjšanje števila zaposlenih se je nadaljevalo tudi v naslednjih letih (tehnološki viški in naravna fluktuacija) in konec leta 1998 je podjetje zaposlovalo 407 delavcev, konec leta 1999 364 delavcev oz. 11% manj kot leto poprej. Konec prve polovice leta 2000 se je število zaposlenih zmanjšalo še za 2%. Zmanjšanje števila zaposlenih v letih 1997 in 1998, ki se je nadaljevalo že iz preteklih let, je bilo predvsem rezultat odpuščanja zaradi izredno poslabšanega poslovnega položaja podjetja. Delno se je število zaposlenih zmanjšalo na račun naravne fluktuacije, delno pa s tehnološkimi viški. V letu 1999 in obdobju šestih mesecev leta 2000 pa je mnogo zaposlenih zapustilo podjetje, odšel je tudi del dobrega kadra, predvsem zaradi zaostrene finančne situacije v podjetju. Spremembe v številu zaposlenih po posameznih enotah v letih 1996-6/2000 ter stopnja izobrazbe zaposlenih v juniju 2000 prikazuje tudi naslednja tabela.

Tabela 13: Spremembe števila zaposlenih po letih in organizacijskih enotah ter stopnja izobrazbe zaposlenih junija 2000

	1996	1997	1998	1999	6/2000	% Sprem. št.zap. v obdobju 1996-6/2000	Sprememba št zap. v obdobju 1996-6/2000	St.izobrazbe junij 2000
Uprava:	2	2	2	2	2	-	-	
• Direktor	1	1	1	1	1	-	-	VII
• Tajnica	1	1	1	1	1	-	-	V
Komerciala:	39	31	26	22	22	- 44	- 17	
• Vodja	1	1	1	1	1	-	-	VII
• Razvoj in oblikovanje izdel.	12	9	8	6	6	- 50	- 6	VI-VII
• Nabava	8	5	4	3	3	- 63	- 5	VI
• Prodaja	8	6	4	4	4	- 50	- 4	VI
• Skladišče gotovih proizvodov	4	4	3	2	2	- 50	- 2	IV-V
• Trgovina	6	6	6	6	6	-	-	V-VI
Finančno računovodski sektor:	11	10	7	7	7	- 36	- 4	
• Vodja FRS	1	1	1	1	1	-	-	V
• Računovodstvo	4	4	3	3	3	- 25	- 1	V-VI
• Finančna operativa	4	3	2	2	2	- 50	- 2	V
• Plan in analize	2	2	1	1	1	- 50	- 1	VII
Splošni sektor:	12	11	10	7	7	- 42	- 5	
• Pravna služba	2	2	2	1	1	- 50	- 1	VII
• Kadrovska služba	4	3	3	2	2	- 50	- 2	V-VI
• rRačunalničar	1	1	1	1	1	-	-	V
• Kuhinja	5	5	4	3	3	- 40	- 2	III-IV
Proizvodnja:	425	390	362	326	319	- 25	- 106	
• Vodja	1	1	1	1	1	-	-	VI
• Pletilnica	118	106	99	92	90	- 24	- 28	I-IV
• Konfekcija	274	251	230	207	202	- 26	- 72	III-V
• Operativna priprava dela	7	7	7	6	6	- 14	- 1	IV-V
• Tehnološka priprava dela	7	7	7	6	6	- 14	- 1	IV-V
• Vzdrževalec strojev	5	5	5	4	4	- 20	- 1	IV
• Skladišče repromateriala	5	5	5	4	4	- 20	- 1	IV-V

• Kontrola proizvodov	8	8	8	6	6	- 25	- 2	IV-V
SKUPAJ	489	444	407	364	357	- 27	- 132	
% Spremembe št. zap.		-9	-8	-11	-2			

Po stanju 30.6.2000 je v podjetju Pletilka, d.o.o., 8 nekvalificiranih delavcev, prevladuje število delavcev z II. do IV. stopnjo izobrazbe, in sicer, 309 zaposlenih, kar predstavlja dobrih 87% vseh zaposlenih. Glede na to, da gre za proizvodno podjetje, je visok delež delavcev z nižjo kvalifikacijo normalen pojav.

Tako v proizvodnji kot v splošnem sektorju **kadrovska oz. izobrazbena struktura** zadostuje potrebam podjetja, medtem ko bo nujna zaposlitev delavcev z visokošolsko izobrazbo in predvsem dobrimi izkušnjam v prodaji, nabavi in marketingu ter v finančni službi, če bo podjetje želelo povečati tržni delež. Hkrati pa bo potrebno z uvedbo boljšega informacijskega sistema v podjetju zaposliti tudi še enega delavca za vzdrževanje tega sistema in pomoč zaposlenim pri uporabi. **Vodstvo podjetja** prikazujemo v naslednji tabeli.

Tabela 14: Vodstvo podjetja

Priimek in ime:	Funkcija	Vrsta izobrazbe	St. izobrazbe	Del.doba	Starost
Novak Tone	Direktor	Ekon.	VI.	19	41
Čadež Jože	Vodja komercialne	Ekon.	VI.	7	31
Remškar Milena	Vodja FRS	Ekon.tehnik	V.	30	52
Milič Draga	Vodja proizvodnje	Ing.tekst.tehn	VI.	28	48
Kržan Mojca	Pravna služba	Univ.dipl.iur.	VII.	8	35

Vir: Interni podatki podjetja.

Konec junija 2000 je podjetje zaposlovalo 356 delavcev, vendar pa je, glede na načrtovan obseg proizvodnje in prodaje, število zaposlenih nekoliko preveliko v proizvodnji, zato bo potrebno ustrezno zmanjšanje v letu 2001, v prodaji finančnih in informatiki pa bo potrebna okrepitev, skladna s poslovnimi cilji reorganiziranega podjetja. Dejansko **potrebno število zaposlenih** v podjetju je 318 delavcev in strukturo prikazujemo v tabeli.

Tabela 15: Struktura potrebnega števila zaposlenih v podjetju v letu 2001

Sektor	Št.zaposlenih	%
• Komercialni sektor	24	8
• Finančno-računovodski sektor	9	3
• Splošni sektor	8	3
• Proizvodno-tehnični sektor	275	86
• Direktor (+tajnica)	2	1
Skupaj	318	100

Vir: Interni podatki podjetja.

Projekcija števila zaposlenih in stroška dela se nahaja v tč.1.5.2.3.Stroški dela.

1.2.4.2.2. Strošek dela zaposlenih

V sledeči tabeli prikazujemo **strošek dela** oz. maso izplačanih BOD zaposlenih v podjetju, ki se je v obravnavanem obdobju v podjetju kot celoti zmanjševal. Znižanje

stroškov dela podjetja kot celote je nastalo zaradi zniževanja števila zaposlenih. Vendar je opaziti, da se je povprečen BOD (vključujoč regres) v letu 1997 povečal. Povečanje je bilo rezultat usklajevanja bruto osebnih dohodkov podjetja s kolektivno pogodbo. Dejstvo je namreč, da so plače v podjetju že nekaj let močno zaostajale za kolektivno pogodbo, zato je bila uskladitev nujno potrebna. V letu 1999 in obdobju 1-6/2000 pa je bil zabeležen ponoven porast povprečnega BOD v podjetju, predvsem zaradi večjega zmanjšanja števila zaposlenih v proizvodnji, katerih plače so nižje. Podjetje v obdobju 1-6/2000 do 30.6.2000 še ni izplačalo plače za maj in tudi regresa ne, tako je obveznost podjetja do zaposlenih višja, in sicer za eno plačo in regres za letni dopust ter druge stroške dela za mesec maj. Maso BOD v obdobju 1996 do 6/2000 prikazujemo v naslednji tabeli.

Tabela 16: Stroški dela zaposlenih v podjetju v letih 1996-junij 2000 v 000 SIT per 30.6.2000

		1996	1997	1998	1999	1-6/2000
G.	Stroški dela	684.231	645.853	566.681	511.057	267.160
1.	Plače (+ regres)	509.148	485.388	418.845	378.086	202.123
2.	Stroški za socialno varnost	70.089	68.134	58.974	53.717	25.976
3.	Drugi stroški dela	104.993	92.331	88.862	79.255	39.060
	Povprečen BOD/zap/mesec (z regresom)	117	121	116	117	125
	Rast plač		3,96	- 4,28	0,84	6,90

Vir: Interni podatki podjetja.

1.2.5. Poslovni proces, proizvodnja, opremljenost ter vzdrževanje in investicije

1.2.5.1. Poslovni proces

Poslovni proces se začne z **razvojem vzorčnih modelov**, ki tvorijo posamezne sezonske kolekcije. Kolekcije se zaključujejo s **predprodajo**, na podlagi katere se dobijo prva naročila in potrditev končnega asortimana posamezne kolekcije. Vsako leto so **oblikovane kolekcije**:

- jesensko-zimska in
- pomladno-poletna,
- občasno pa tudi posamezne dodatne kolekcije ter specialne (ekskluzivne), ki zapolnjujejo ostali del leta.

Po določanju posamezne kolekcije (količinsko, barvno, velikostno in terminsko) se, izhajajoč iz normativov **naročijo materiali**. Sam **proizvodni proces** je dvodelen: najprej pletenje blaga v pletilnici, nato pa konfekcioniranje - montaža. V **pletilnici** potekajo naslednji postopki: previjanje preje - parafiniranje, pletenje sestavnih delov, likanje polizdelkov in komplementiranje polizdelkov. V **konfekciji** pa: krojenje polizdelkov, robljenje, prešivanje, verižkanje oz. šivanje po zankah, ročno šivanje, gumbi - gumbnice, ostale faze, končno likanje - oblikovanje, končna kontrola izdelkov in popraviljanje. Proizvedeni izdelki se nato sortirajo v **skladišču gotovih izdelkov** po barvah in velikostih.

1.2.5.2. *Proizvodnja*

V podjetju se zmanjšuje **obseg proizvodnje** merjen v komadih, kar je v določeni meri posledica širjenja asortimana proizvodov. Manj komadov po eni strani pomeni, da so komadi težji in da zahtevajo več vložnega dela. Po drugi strani pa se proizvodnja, merjena po številu proizvedenih proizvodov zmanjšuje tudi zaradi zmanjšane obsega prodaje. Gledano od leta 1996 do leta 1999 se je proizvodnja v komadih zmanjšala od 16% do 28%, letno pa je to pomenilo zmanjševanje od 2% do 16%. Zaradi vse večjih težav se je proizvodnja v prvi polovici leta 2000 v primerjavi z letom 1996, preračunano na letno raven, praktično prepolovila, v primerjavi z letom 1999 pa zmanjšala za 31%.

Tabela 17: Proizvodnja od 1995 do 6/2000 v 000 kom:

Leto	000 kom	Indeks 1996=100	Verižni indeks
1996	808	100	100
1997	676	84	84
1998	663	82	98
1999	582	72	88
1-6/2000	202	50*	69*

Opomba: * - preračunano na letno raven

Vir: Interni podatki podjetja.

1.2.5.3. *Opremljenost, vzdrževanje in investicije*

Nepremičnine. Podjetje ima veliko nepremičnin, katere je izgradilo v obdobju svoje ekspanzije. Lokacijsko so te nepremičnine razmeščene na Ljubljanski v Ljubljani. Nepremičnin ima podjetje dovolj za ustrezno ureditev proizvodnega in v celoti poslovnega procesa - od skladiščnih, pisarniških do proizvodnih prostorov. V letu 1997 je podjetje del proizvodnje preneslo na novo podjetje. S tem so se zmanjšale tako nepremičnine kot oprema podjetja. Za trenutni obseg proizvodnje in tudi za planirani obseg v bodoče je del teh nepremičnin opredeljen kot poslovno nepotreben. Podjetje bo te nepremičnine prodalo, poslovanje pa bo organizirano na manjših, vendar še vedno dovolj velikih površinah. O tem več v t.č.1.5.2.2. Amortizacija ter investicije v osnovna sredstva in dezinvestiranje osnovnih sredstev.

Kapacitete in opremljenost. Delo v *pletalnici* poteka na novejših elektronsko krmiljenih strojih v 2-3 izmenah v času proizvodnje dodelavnih poslov, na mehanskih pa v glavnem v eni izmeni, kar zadovoljuje takratne potrebe. Kapacitete bi bile v primeru večjih naročil dovolj velike, navadno pa so le 70-80% izkoriščene. V *konfekciji* se delo opravlja v eni izmeni, kajti "ozko grlo" predstavljajo predvsem kapacitete pletilnih strojev (možnost vzorčenja in t.i. finoče strojev). Za proizvodnjo težkih pletenin uporabljajo grobe stroje, za proizvodnjo lahkih pletenin pa fine stroje. Tudi pri konfekcijah nastopajo občasno ozka grla v posameznih tehnoloških fazah, ki jih rešujejo z dodatnim delom - nadurami in z delom pri kooperantih. V celoti gledano pa predstavlja ozko grlo predvsem možnost trženja proizvodov.

Opremljenost podjetja, t.j. stroji v proizvodnji, je v odnosu do slovenskih konkurentov relativno dobra in kvalitetna, medtem ko zaostajajo za zahodnimi proizvajalci predvsem na področju tehnologije pletenja. Nekoliko boljše je na področju tehnologije konfekcioniranja, kjer bistvenih zaostankov v tehnologiji in nivoju opremljenosti ni. Oprema je precej iztrošena in knjigovodsko odpisana. Investicija v letu 1998 v obsegu 2,8 milijona DEM je precej izboljšala strukturo pletilnih kapacitet z izboljšanjem možnosti visokovzorčnega pletenja, ki predstavlja v obsegu 60% celotnega pletenja. Opremljenost pletilnice:

- visokovzorčni pletilniki (procesni računalnik) firme Stoll:	33 kom
- mehanski pletilniki (visokoproduktivni) firme Diamant:	25 kom
- mehanski pletilniki za pletenje pribora:	35 kom
Skupaj pletilnica:	93 kom

Ostala opremljenost je predvsem v konfekciji relativno dobra (okrog 320 raznovrstnih strojev in naprav, predvsem za šivanje), slabša pa je v likanju in delno kemijskem čiščenju in krojenju.

Vzdrževanje in investicije. Večji del vzdrževanja podjetja je pomenilo tekoče vzdrževanje strojev in opreme, majhen del pa nujno investicijsko vzdrževanje zgradb. Kot je razvidno iz sledeče tabele je bilo podjetje investicijsko zelo aktivno v letih 1996 in 1998, ko so investirali tako v pletilsko kot šivalniško opremo.

Glede na finančno situacijo podjetja ni realno pričakovati znatnih investicij. Obenem je podjetje relativno dobro opremljeno. Za obstoječi in za predvideni obseg poslovanja bistvenih novih investicij niti ne potrebuje. Tako za vnaprej predvidevamo nekaj nujnih, manjših, nadomestitvenih investicij, ki dosegajo med 20-100% obračunane amortizacije. Amortizacija se v prvih petih letih namenja predvsem za odplačilo dolgov.

Tabela 18: Vzdrževanje in investicije podjetja v letih 1997-1999 in v obdobju 1-6/2000 v 000 SIT per 30.6.2000

Postavka	1997	1998	1999	1-6/2000
1. Vzdrževanje	24.498	18.378	28.066	5.424
- Tekoče	24.498	18.378	4.732	5.424
- Investicijsko	-	-	23.334	-
2. Nadomestitvene investicije	10.640	260.553	65.357	-
- Pletilska oprema	6.512	162.452	38.833	-
- Šiviljska oprema	2.701	77.909	13.581	-
- Računalnik	1.427	20.192	12.943	-
SKUPAJ (1.+2.)	35.138	278.931	93.423	5.424

Opomba: Zaradi zamenjave računalniškega sistema so se nekateri podatki izgubili in zato podatki o investicijah po postavkah za leto 1996 niso dosegljivi

Vir: Interni podatki podjetja.

1.2.6. Prodaja

1.2.6.1. Prodaja po programih oz. trgih prodaje

Prodaja podjetja se deli na dva programa oz. trga prodaje:

- **prodaja na domačem trgu** pomeni prodajo lastnih kolekcij, ki jih podjetje proizvede dvakrat letno: spomladansko-poletna in jesensko-zimska kolekcija. Obe kolekciji predstavljajo tako moški kot ženski modeli;
- **prodaja na tuj trg** pomeni prodajo proizvodov na podlagi dodelavnih poslov, ki se izvajajo dvakrat letno, od marca do avgusta in od konca septembra do konca leta. Proizvodi dodelavnih poslov so tako moški kot ženski izdelki. Podjetje proizvaja pogodbeno za nemške in italijanske partnerje, ki mu dobavijo materiale, podjetje pa s svojimi zaposlenimi in stroji proizvede izdelke. Cene teh poslov so nizke.

1.2.6.2. Obseg prodaje

Glavni faktorji prodaje so prodajna kolekcija ob primernih cenah, kvalitetna proizvodnja v prodajnem roku, obvladovanje kupcev in sezoni primerno vreme. V izvozu (kjer gre večinoma za prodajo kapacitet) je obseg proizvodnje odvisen od uspešnosti prodaje partnerja v pretekli sezoni - tržna gibanja v tujini, modni trendi, razpoložljivost potrebnih kapacitet in vpliv valutnih nihanj na svetovnem trgu.

Tabela 19: Količinski obseg prodaje podjetja po trgih v letih 1997-1999 in v obdobju 1-6/2000 v 000 kom

leto	Domači trg	%	Tuj trg	%	Skupaj	%	Verižni indeks
1996	351	44	447	56	798	100	100
1997	292	42	404	58	696	100	87
1998	260	41	373	59	633	100	91
1999	230	41	332	59	562	100	89
1-6/2000	95	41	137	59	232	100	83*

Opomba: * - preračunano na letno raven

Vir: Interni podatki podjetja.

Tabela 20: Prihodki od prodaje podjetja po trgih v letih 1997-1999 in v obdobju 1-6/2000 v 000 SIT per 30.6.2000

Leto	Domači trg	%	Tuj trg	%	Skupaj	%	Verižni indeks
1996	971.098	43	1.292.646	57	2.263.743	100	100
1997	879.320	48	963.700	52	1.843.021	100	81
1998	810.866	50	824.780	50	1.635.645	100	89
1999	647.871	47	722.772	53	1.370.643	100	84
1-6/2000	251.260	47	281.540	53	532.801	100	78*

Opomba: * - preračunano na letno raven

Vir: Interni podatki podjetja.

Preračunano na stalne cene na dan 30.6.2000, je podjetje v letu 1996 ustvarilo 2,3 milijarde SIT prometa. Od tega je prodalo na domačem trgu za 971,1 milijona SIT in na tujem trgu 1,3 milijarde SIT. V letu 1997 se je prodaja zmanjšala na 1,8 milijarde SIT (19% manj), naslednje leto še za dobrih 10% na 1,6 milijarde SIT. Leta 1999 je prodaja znašala 1,4 milijarde SIT, skoraj milijardo manj kot na začetku obravnavanega obdobja

in 16% manj kot leta 1998. V prvih šestih mesecih leta 2000 je prodaja znašala 532,8 milijona SIT, kar je preračunano na letni nivo 1,1 milijarde SIT oz. 22% manj kot leto poprej. Glede na strukturo prodaje po trgih, pa je bilo zabeleženo nihanje, saj se je naprej povečeval delež prodaje na domačem trgu, po letu 1998 pa delež prodaje dodelavnih poslov. Prodaja se je zmanjševala tako na račun zmanjšanja prodaje v komadih, precej pa zaradi nenehnega zniževanja cen dodelavnih poslov. Velik problem prodaje na domačem trgu je slaba plačilna sposobnost podjetij in dolgi plačilni roki. Zato ima podjetje tudi mnogo neporavnanih terjatev, ki so se v prvi polovici leta 2000 še povečale glede na leto poprej. Dejstvo je tudi, da podjetje pri izterjavi ni uspešno zaradi premalo agresivnega nastopa.

V prihodnje se računa na stabiliziranje cen dodelavnih poslov oz. na račun kvalitete izdelave v primerjavi s konkurenti tudi majhno rast cen (in nekoliko večji promet). Pritisk na cene s strani lohn-partnerjev je zelo močan. Zaradi nižjih stroškov dela v deželah vzhodne Evrope (npr. Poljska) in drugih deželah (npr. Turčija) pritiskajo na ceno dodelavnega posla in jo znižujejo. Če podjetje želi ohraniti sodelovanje, ki je zagotovljeno in dolgoročnega značaja, pa mora pristati tudi na zanj ne preveč ugodne pogoje. Projekcijo prodaje v prihodnje prikazujemo v nadaljevanju, v tč.1.5.1.1.Projekcija prodaje.

1.2.6.3. *Prodaja po kupcih*

Podjetje svoje kupce deli v dve večji skupini:

1. skupino predstavljajo kupci na domačem trgu, katerim podjetje prodaja svoje lastne kolekcije tako v maloprodaji, ki jo predstavlja lastna maloprodajna trgovina, kot tudi v veleprodaji preko nekaj velikih trgovskih podjetij;
2. skupina pa so tuji kupci, za katere podjetje predvsem izdeluje proizvode po njihovih normah in željah (dodelavni oz.lohn posli).

Podjetje ima svojo blagovno znamko, ki je v Sloveniji in na trgih bivše Jugoslavije dobro poznana in priznana, zato s ponovnim uveljavljanjem na teh trgih verjetno ne bo težav in podjetje že navezuje stike s tamkašnjimi poslovnimi partnerji. Težave se pojavijo na tujih trgih, kjer blagovna znamka podjetja ni poznana in zato tudi ni iskana. Tako se na tujih trgih podjetje pojavlja le kot proizvajalec po naročilu in ne kot proizvajalec proizvodov lastne blagovne znamke, kar ga zato tudi veže na tuje kupce le kot proizvajalca za tuje naročnike. Predvsem kratkoročnost poslovnih povezav z večjimi naročniki (predvsem tujimi) in nizke cene pri nekaterih poslih (npr. dodelavni posli, ki pa predstavljajo velik del poslov) so glavne nevarnosti za podjetje.

Prodaja podjetja na tuj trg je predstavljala v letu 1999 53% vse prodaje, od tega pa je podjetje izvozilo v Nemčijo 46% in v Italijo 7%. V prvi polovici leta 2000 je ostala struktura prodaje po tujih trgih enaka.

Poleg tega predstavlja slabost prodaje na tuje trge odvisnost od nekaj večjih kupcev - naročnikov. Največji kupec – naročnik dodelavnih poslov je predstavljal v letu 1999 41% prodaje dodelavnih poslov oz. 22% celotne prodaje podjetja. Sledil mu je drugi z 12% dodelavnih poslov oz. 6% celotne prodaje in tretji s 6% dodelavnih poslov oz. 3% celotne prodaje. Podjetje bo v prihodnje ukrepalo v smeri zmanjševanja odvisnosti od največjih kupcev v smislu pridobivanja novih in s tem razpršitvijo odvisnosti od največjih treh.

Tabela 21: Največji naročniki dodelavnih poslov podjetja v letu 1999 per 30.6.2000 v 000 SIT

<i>Največji kupec</i>	<i>Kupec</i>	<i>Dodelavni posli skupaj</i>	<i>%</i>	<i>Prodaja skupaj</i>	<i>% Prodaje kupca v prodaji skupaj</i>
A	296.336		41%		22%
B	86.733		12%		6%
C	43.366		6%		3%
Skupaj	426.435	722.772	59%	1.370.643	31%

Vir: Interni podatki podjetja.

1.2.7. Nabava materiala za proizvodnjo in dobavitelji podjetja

Najpomembnejši **materiali** oz. skupine izdelkov za proizvodnjo so:

- mešanica volna/akril,
- 100% lambswool,
- 100% volna,
- mešanica bombaž/akril,
- mešanica viskoza/bombaž,
- 100% viskoza.

Nabavo materiala za proizvodnjo lahko razdelimo v **dve skupini**:

- **material za lohn posle**, s katerim podjetje pretežno oskrbujejo kupci (naročniki lohn posla) sami, tako da problemov z nabavo materiala ni. Podjetje le v nekaterih primerih nabavi pomožni material, kot so sukanec, gumbi, ipd. Proizvodnja dodelavnih poslov poteka v letu od meseca aprila do meseca avgusta in od oktobra do decembra;
- **material za proizvodnjo lastnih kolekcij** mora podjetje nabavljati samo. Nabava je večinoma vezana na tujino. Za stroko je posebej značilno, da je premalo domačih proizvajalcev osnovnih surovin - barvnih prej. Glede na veliko razpoložljivost, kvaliteto in konkurenco med tujimi proizvajalci, podjetje repromateriale večinoma uvaža (85-95%) iz Italije, Hrvaške in Nemčije. Zadnja leta je zaradi zelo široke ponudbe raznovrstnih materialov predvsem zanimiv italijanski trg. V splošnem je situacija na nabavnem trgu za podjetje sprejemljiva z dovoljšnjo izbiro vseh potrebnih materialov po relativno ugodnih cenah. Nakupi pri največjih dobaviteljih so tako po cenah, kvaliteti in izpolnjevanju dobavnih rokov ustrezni.

Dobaviteljev **ostalih materialov, t.j. pomožnih materialov**, kot so sukanci, gumbi, blago, je na domačem trgu veliko, pri **rezervnih delih** za tehnologijo je podjetje zaradi posebnosti opreme vezano na dobavitelje iz Nemčije.

Med dobavitelji podjetja se pojavlja tudi veliko število različnih **posrednikov**. Poslovanje preko posrednikov zahteva plačilo provizij, ki navadno znašajo od 4-6%. Zato lahko zaključimo, da bi podjetje moralo težiti k zmanjševanju števila posrednikov in začelo poslovati s partnerji neposredno, kar bi močno znižalo stroške.

Problem nabave materialov je predvsem **financiranje nabave**. Material mora biti navadno plačan z avansom. Od naročila in plačila materiala do dobave pretečejo vsaj 3 tedni. Proizvodnja izdelkov traja cca 6 tednov, plačilo zanje pa je realizirano v 3 do 4 mesecih. Tako mora podjetje zagotoviti finančna sredstva za nabavo materiala za vsaj 6 mesecev. Ker pa je proizvodnja zelo sezonskega značaja, mora podjetje lastne kolekcije proizvajati v času, ko nima kapacitet zapolnjenih z dodelavnimi posli. To pa pomeni, da v tem času ni na zalogi določenih materialov, zato jih mora nabaviti veliko prej. Tako lahko času nabave prištejemo tudi nekaj mesecev in neredko financiranje nabave traja tudi do 1 leto. Stroški financiranja gredo v breme podjetja. Zato se pojavi problem obratnega kapitala oz. zagotovitve sredstev za plačilo materiala. Več o obratnih sredstvih glej tč. 1.5.3.2. Potrebna obratna sredstva.

1.2.8. Analiza trženjskega spleta

1.2.8.1. Proizvodno prodajni program

Podjetje proizvaja ženske in moške pletenine. V sklopu posamezne kolekcije nastajajo različni modeli kot so: puloverji, jope, brezrokavniki, obleke, krila, hlače, kape, šali, itd., pri čemer morajo v posamezni kolekciji skrbeti za primerno razmerje navedenih izdelkov. Kot proizvajalec navedenih pletenin so izraziti specialisti, pri čemer predstavljajo jesensko-zimske kolekcije 58% in pomladansko-letne pa 42% obsega ponudbe. Asortiment proizvodov v prometu predstavljajo polovico ženske in polovico moške pletenine.

1.2.8.2. Cene

Značilnosti prodajnih cen proizvodov podjetja lahko strnemo v nekaj točk:

1. cene proizvodov lastne kolekcije podjetja so na nivoju tržnih cen za proizvode enake kvalitete,
2. cene kvalitetnih izdelkov so pod velikim pritiskom cen manj kvalitetnih in zato cenejših izdelkov, ki so v zadnjih letih preplavili slovenski trg,
3. cene proizvodov lastnih kolekcij, ki so zaščitene z lastno blagovno znamko, se oblikujejo na višjih nivojih, cene proizvodov brez blagovne znamke, t.j. proizvodov za tuje kupce pa narekujejo ti kupci, saj gre večinoma le za plačilo izdelave.

Prodajne cene oblikujejo na osnovi ocene tržnih možnosti ob spremljanju proizvodnje - lastne cene proizvodov. Sestavo prodajne cene proizvodov za domačo veleprodajo in maloprodajo predstavljamo v naslednji tabeli.

Tabela 22: Sestava prodajne cene za malo- in veleprodajo podjetja na domačem trgu

Prodajna cena	Veleprodaja	Maloprodaja
Lastna cena proizvoda	100%	100%
+ Povprečni sezonski popusti	30%	30%
+ Trgovske marže - veleprodaja	17%	17%
+ Trgovske marže - maloprodaja	-	30%
= Skupaj	147%	177%

Prodajna cena proizvodov za dodelavne posle je sestavljena iz stroškov proizvodnje (delo, ...). V zadnjih nekaj letih je cena dodelavnih poslov neprestano padala zaradi naraščajoče konkurence. Ker pa se je podjetje izkazalo s kakovostjo in zanesljivostjo, je uspelo ohraniti večino partnerjev dodelavnih poslov, a pri nižjih cenah. Dodelavni posli potekajo na podlagi posredniških zvez, zato mora podjetje plačati tudi 4-6% provizijo posrednikom za posle.

Strateška odločitev podjetja je, da domačemu in tujemu trgu ponudi zahtevnejše proizvode. Tako višja stopnja zahtevnosti in kakovosti izdelave nadomesti relativno višjo ceno delovne sile v primerjavi z delovno silo z Vzhoda. Zahtevnejši in kakovostnejši proizvodi in s tem doseganje višje cene predstavljajo za podjetje tudi višjo razliko v ceni in posledično dobiček. Podjetje bo v prihodnje na področju cen in prodaje stremelo k:

- zahtevnejšim proizvodom, večji privlačnosti za kupce iz zahodnih tržišč;
- zahtevnejšim proizvodom, večji razliki v ceni;
- povečanju tržnega deleža na domačem trgu.

1.2.8.3. Prodajne poti

Podjetje prodaja proizvode po naslednjih prodajnih poteh:

- lastne kolekcije na domačem trgu v trgovski mreži maloprodajnih trgovin (cca. 43-44% celotne prodaje) in
- na tujem trgu oz. direktna prodaja tujim naročnikom proizvodnje po njihovem naročilu (cca. 56-57% celotne prodaje).

Lastne kolekcije nudijo trgovcem za jesensko - zimsko sezono v septembru in pomladno - poletno sezono v marcu, organizirano na posebnem prostoru z informacijami o sezonskih modnih trendih. Stalni stiki s trgovci omogočajo sprotno obveščanje o ponujenih in prodanih količinah. Poleg tega se bo prodajni oddelek angažiral v osvajanju novih prodajnih področij in novih segmentov kupcev ter odkrivanju njihovih potreb in želja.

Dodelavni posli so v zadnjih nekaj letih pomenili edino prodajo na tuj trg. Lastnih proizvodov podjetje v tujino ni prodajalo, saj je na zahodnih trgih premočna konkurenca, na

trge bivše Jugoslavije pa jim razmere niso dopuščale. V prihodnje bo podjetje delovalo tudi na področju izvoza lastnih kolekcij, za kar pa bo potrebovalo tako čas (navezava stikov, spoznavanje zahtev trga, želja kupcev) kot denar. Zato bodo te aktivnosti v prihodnjih nekaj letih izvajane le v minimalnem obsegu v smislu analize trga, iskanja in navezovanja stikov z bodočimi poslovnimi partnerji. Podjetju pa se kaže tudi možnost dolgoročnega sodelovanja z bosanskim partnerjem – proizvajalcem preje, ki bi tako podjetju prodajal prejo in od njega kupoval izdelke, ki bi jih nato prodajal na svojem trgu. Pogajanja so še v teku in obstaja velika verjetnost realizacije posla.

1.2.8.4. Promocija

Danes zaradi pomanjkanja sredstev podjetje zelo malo reklamira svoje proizvode, kar pa negativno vpliva na poznavanje njihovih proizvodov med potrošniki in zato tudi na padec prodaje. Priložnostno se udeležuje modnih revij na sejnih, ostale oblike reklamiranja pa so precej zapostavljene.

Podjetje bo v prihodnje svoje proizvode promoviralo preko medijsko zanimivih dogodkov, radia (posamezne prodajne akcije) in modnih revij (na programu dvakrat letno v okviru modnih revij ostalih tekstilnih proizvajalcev in priložnostno s posameznimi kupci v okviru njihovih prodajnih akcij), propagandnega materiala (koledarji, prospekti, plakati). Eden od načinov promoviranja novih kolekcij bo tudi opremljanje izložb trgovin. Postopoma je predvidena intenzivnejša predstavitev tudi na tujih trgih preko partnerjev v tujini. Obseg pa bo odvisen od sredstev, ki bodo na razpolago.

1.2.9. Konkurenca

Konkurenco na domačem trgu predstavlja predvsem uvoz pletenin iz Italije in drugih držav zahodne Evrope ter proizvodi domačih proizvajalcev, t.j., nekaj velikih podjetij kot so Angora, Rašica, Almira in veliko manjših zasebnih podjetij. Problem uvoza je v tem, da je v zadnjih letih slovenski trg preplavilo blago nižjega cenovnega razreda, dostikrat dvomljive kvalitete, ki pa pri širši populaciji vseeno pomeni konkurenco podjetju. Zato se je podjetje odločilo za nastop na domačem trgu s proizvodi višjega kakovostnega razreda in s tem tudi višjimi cenami.

Prodajo na tuj trg v podjetju predstavlja prodaja na podlagi dodelavnih poslov in ne čisti izvoz. Podjetju tuji proizvajalci pletenin in tudi prodajalci dajo v proizvodnjo pletenine, ki jih nato prodajajo na svojem trgu. Konkurenco podjetju tako predstavljajo posredno proizvajalci na domačih trgih partnerjev dodelavnih poslov in neposredno drugi proizvajalci dodelavnih poslov na trgih Vzhodne Evrope, Bližjega in Daljnega vzhoda. Podjetje na tem področju rešuje dobra kvaliteta proizvodov in zanesljivost, kajti partnerji si ne morejo privoščiti niti slabe izdelave niti zamud sezonskih prodaj. Tako je

zadovoljstvo obojestransko: kupec dobi, kar zahteva, podjetje pa ima delno zapolnjene kapacitete in tako delno pokrite (fiksne) stroške.

1.2.10. Sklepi analize poslovanja

Glavne značilnosti poslovanja podjetja:

- Podjetje je nastalo iz nekdanj uspešnega, a po razdružitvi Jugoslavije vidno hirajočega podjetja. Blagovna znamka je tako na domačem trgu kot na trgu bivše Jugoslavije uveljavljena, a v zadnjih letih tudi (skoraj) pozabljena.
- Podjetje obvladuje proizvodni program, ki je kvaliteten in tržno zanimiv.
- Obseg proizvodnje se je tako vrednostno kot količinsko v zadnjih letih precej zmanjšal, pri čemer gre obenem za spremembo strukture proizvodnje. Več je stroškovno in delovno zahtevnejših proizvodov.
- Modernizacija opreme podjetja je sicer povečala konkurenčnost tega v primerjavi z domačimi (in tujimi) proizvajalci, hkrati pa je privedla do finančnih problemov, zaradi katerih se v prihodnjih nekaj letih načrtuje le nekaj manjših investicij.
- Podjetje je s cenami na nivoju ostalih konkurenčnih proizvajalcev, slabše pa so cene na segmentu dodelavnih poslov.
- Podjetje prodaja na domačem trgu preko svoje maloprodajne trgovine in nekaj veleprodajnih trgovcev, na tujih trgih pa razen dodelavnih poslov prodaje ni. Struktura kupcev ni preveč ugodna, saj nekaj kupcev pomeni skoraj 2/3 prodaje podjetja, hkrati pa so povezave z njimi zgolj na kratkoročnih osnovah, kar je problematično. Podjetje v naslednjih letih načrtuje manjše povečanje skupne količinske prodaje, saj določene tržne možnosti za povečanje prodaje obstajajo, hkrati pa bo pa izvedlo strukturne spremembe znotraj prodajnega programa v smislu višjega cenovnega razreda. Podjetje brez ustrezne reklame svojih proizvodov ne bo moglo povečati tržnega deleža na domačem trgu in tudi ne osvajati novih prodajnih trgov.
- Nabava in dobavitelji ne predstavljajo problematičnega segmenta poslovanja podjetja, saj je izbira dobaviteljev in materialov zelo velika. Problematična sta zgolj način financiranja nabave in posredna nabava (tudi prodaja) z visokimi provizijami.
- Kadrovska situacija v podjetju kaže na preveliko število proizvodnih delavcev, ki jih podjetje (z upadom proizvodnje in modernizacijo postopka proizvodnje) ne potrebuje več ter potrebo po okrepitvi v prodajno-nabavni službi, financah in marketingu podjetja.

Na podlagi analize poslovanja smo prišli do ugotovitev, kateri so ključni problemi, ki zavirajo normalno poslovanje podjetja in na podlagi katerih bi bilo potrebno ukrepati:

- podjetje se je nahajalo v prevelikih prostorih, kjer je bila zato tudi poraba energije prevelika,

- proizvodnja je bila organizirana neracionalno;
- nizke cene dodelavnih poslov;
- prevlada dodelavnih poslov nad prodajo lastnih kolekcij;
- odvisnost od nekaj velikih (tujih) kupcev;
- preveliko število zaposlenih glede na obseg proizvodnje in prodaje ter
- pomanjkanje obratnih sredstev.

Ukrepe predstavljamo v tč.1.4 Metode in ukrepi finančne reorganizacije.

1.3. ANALIZA FINANČNEGA STANJA PODJETJA PLETILKA, D.O.O., NA 30.6.2000

Ekonomsko-finančno stanje podjetja Pletilka, d.o.o., je analizirano na osnovi računovodskih izkazov stanja podjetja na 31.12.1996, 31.12.1997, 31.12.1998, 31.12.1999 in 30.6.2000 ter izkazov uspeha za leta 1996, 1997, 1998 in 1999 ter za obdobje 1.1.-30.6.2000. Računovodski izkazi so revidirani, skladno z zahtevami ZPPSL.

Vsi podatki so zaradi medsebojne primerljivosti preračunani na stalne cene na 30.6.2000, skladno z rastjo cen življenjskih potrebščin in cen na drobno v Sloveniji. Zaradi prilagoditev cen na 30.6.2000 se podatki v analizi razlikujejo od podatkov v računovodskih izkazih podjetja, ki so izkazani v tekočih cenah.

Tabela 23: Faktorji za preračun vrednosti v izkazih stanja in uspeha

IZKAZ STANJA		IZKAZ USPEHA	
OBDOBJE	FAKTOR	OBDOBJE	FAKTOR
December 1997/december 1996	1,095	December 1997/1996	1,091
December 1998/december 1997	1,078	December 1998/1997	1,087
December 1999/december 1998	1,076	December 1999/1998	1,065
Junij 2000/december 1999	1,044	Julij 2000/1999	1,075
		Povprečje leta 2000	1,008

1.3.1. Analiza izkazov stanja

1.3.1.1. Sredstva podjetja

A. Stalna sredstva podjetja so se iz leta v leto zmanjševala. V letu 1996 so znašala 1,69 milijarde SIT, konec junija 2000 pa 18% manj oz. 1,39 milijarde SIT. V obravnavanem obdobju so stalna sredstva predstavljala med 53% in 59% sredstev podjetja. Največji vpliv na spreminjanje višine stalnih sredstev so imela opredmetena osnovna sredstva. Stalna sredstva so predstavljala:

- **opredmetena osnovna sredstva** oz. nepremičnine, t.j. zemljišča in zgradbe ter oprema. Skupaj so opredmetena osnovna sredstva v obdobju 1996-1998 nihala, nato pa so se stalno zniževala. Predstavljala so od 47% do 55% sredstev podjetja. Opazno znižanje je bilo zabeleženo v letu 1997, ko je podjetje del proizvodnje izločilo v novo podjetje, zaradi tega pa so se znižale nepremičnine in oprema, vendar pa so se povečale dolgoročne naložbe podjetja. Nepremičnine so se v obravnavanem obdobju stalno zniževale, skladno z odpisovanjem, in so predstavljale med 35 in 40% sredstev podjetja, oprema pa se je v letu 1998 povečala zaradi novonabavljene proizvodne opreme. Oprema podjetja je predstavljala v zadnjih letih med 10 in 17% sredstev podjetja.
- **dolgoročne finančne naložbe** podjetja so se povečale v letu 1997 z naložbo v novoustanovljeno podjetje, ki je nastalo z izločitvijo iz podjetja Pletilka, d.o.o.. Knjigovodska vrednost naložbe je konec junija 2000 znašala 146,8 milijona SIT.

Hkrati pa je v letu 1997 podjetje oblikovalo popravek vrednosti naložbe v podjetje Nitka, d.o.o., proizvodnja preje, v stečaju, v višini 51 milijonov SIT, ker iz stečajne mase ne bo možno poplačilo naložbe. Odpis te naložbe je bil v letu 1998, ko je bil zaključen stečajni postopek. Dolgoročne finančne naložbe podjetja so predstavljale 5-6% sredstev podjetja.

B. Gibljiva sredstva podjetja so konec leta 1997 znašala 1,31 milijarde SIT (47% vseh sredstev) in so se v primerjavi z letom 1996, ko so znašala 1,28 milijarde SIT (43% vseh sredstev), povečala za 4%. V naslednjih letih, 1998 in 1999 ter v prvi polovici leta 2000, so se stalno zmanjševala, tako da so konec junija 2000 znašala že 971,1 milijona SIT, kar pomeni 24% zmanjšanje glede na leto 1996. Padec v višini gibljivih sredstev v obdobju december 1999-junij 2000 gre na račun zmanjšanja zalog podjetja za 27% in dolgoročnih terjatev iz poslovanja za 9%. Kratkoročne terjatve iz poslovanja so se v istem obdobju dvignile za 12% na račun slabšega plačevanja kupcev in pa sezonskih nihanj, ki se odražajo tudi v obsegu terjatev do kupcev. Gibljiva sredstva so predstavljale:

- **zaloge** nedokončane proizvodnje, gotovih izdelkov in materiala, ki so v letu 1997, glede na leto poprej ostale na enakem nivoju, v letu 1998 so se zmanjšale za 14%, v letu 1999 za 12% in v obdobju december 1999-junij 2000 za 27%. Podjetje ima konec poslovnega leta vedno večje zaloge kot sredi leta, ker so proizvodi (in nedokončana proizvodnja) dodelavnih poslov takrat še v skladišču, proizvodnja pa se počasi zaključuje. Konec leta 1996 so znašale 669,3 milijona SIT, konec junija 2000 le še 371 milijonov SIT. Zaloge so se delno zmanjšale zaradi odprodaje starih zalog, največ pa zaradi manjšega obsega proizvodnje.
- **dolgoročne terjatve iz poslovanja** so se v obravnavanem obdobju stalno zmanjševale. Med te terjatve sodijo blagovni krediti do poslovnih partnerjev in terjatve do zaposlenih za odprodana stanovanja po Stanovanjskem zakonu. Terjatve se zmanjšujejo skladno z odplačevanjem, in so znašale konec junija 2000 42,3 milijona SIT (odplačilo 10 stanovanj cca 2,6 milijona SIT letno).
- **kratkoročne terjatve iz poslovanja**, ki jih v 93-95% predstavljajo *terjatve do kupcev*, so v obravnavanem obdobju nihale oz. so v letu 1997 narasle, nato pa so se začele zniževati, v letu 1998 za 8% in v letu 1999 za 9%, v obdobju 1-6/2000 pa so narasle za 13%. Največjo vrednost so terjatve do kupcev dosegle v letu 1997, 531,3 milijona SIT, najnižjo pa v letu 1999, 444,3 milijona SIT. Zmanjšanje vseh terjatev v obdobju 1998-1999 gre na račun velikega zmanjšanja terjatev do kupcev oz. zmanjševanja obsega prodaje podjetja. V juniju 2000 pa so terjatve narasle na račun počasnejšega oz. slabšega plačevanja predvsem domačih kupcev, t.i. »verižna reakcija neplačevanja«. V juniju bi morala biti večina terjatev iz pretekle sezone že zaprtih, iz nove sezone pa jih še ni, ker proizvodnja šele teče, zato bi morale biti terjatve kvečjemu nižje. Konec junija 2000 so terjatve do kupcev iz tujine znašale 57% terjatev do

kupcev, terjatve do domačih kupcev pa 43%. *Druge kratkoročne terjatve* v višini 15,4 milijona SIT, predstavljajo terjatve do kupcev za obresti, terjatve v višini 19,4 milijona SIT pa so terjatve do države iz različnih naslovov (refundacije, DDV...).

- **kratkoročne finančne naložbe** so junija 2000 znašale 20,7 milijona SIT in se niso spreminjale. Predstavljala so jih kratkoročno dana posojila podjetjem in fizičnim osebam, predvsem zaposlenim v podjetju. Naložbe se znižujejo skladno z odplačili. Sporno je le posojilo v višini 5,7 milijona SIT, ki ga je podjetje dalo poslovnemu partnerju, ki je v stečajnem postopku in je zato malo verjetnosti za povračilo sredstev, vendar dokumentov, na podlagi katerih bi postavko odpisali, podjetje še nima.
- **denarna sredstva** podjetja so konec junija 2000 znašala 184.000 SIT, predstavljala pa so jih sredstva na žiro računu podjetja, na deviznem računu in v blagajni.

C. Sredstva podjetja oz. aktiva se je tako iz leta v leto zniževala 2-7% letno, kar pomeni z 2,97 milijarde SIT, kot je znašala konec leta 1996, na 2,36 milijarde SIT konec junija 2000 oz. zmanjšanje za 21%.

1.3.1.2. *Obveznosti do virov sredstev*

A. Trajni kapital podjetja je konec leta 1999 znašal 336,1 milijona SIT, konec junija 2000 pa le še 121,7 milijona SIT. Kapital podjetja je v letu 1997 glede na leto poprej padel za 15%, v letu 1998 za 36% in leta 1999 za 40%. Junija 2000, v primerjavi s koncem leta 1999, se je kapital podjetja znižal na 121,7 milijona SIT oz. za 64%! Če bi podjetje v drugi polovici leta 2000 nadaljevalo z enakim poslovanjem kot v prvi polovici, in katerega rezultat je bila izguba v višini 232,4 milijona SIT, bi bil kapital konec leta 2000 negativen. Osnovni kapital podjetja se v omenjenem obdobju ni spreminjal in je znašal 650 milijonov SIT.

B. Dolgoročnih rezervacij podjetje ni imelo.

C. Dolgoročne obveznosti podjetja so v letu 1997 padle, nato pa so se začele povečevati oz. nihati med 522,5 in 504,9 milijona SIT, kar pa pomeni 19-22% vseh obveznosti do virov sredstev. Na 30.6.2000 so znašale dolgoročne obveznosti podjetja 504,9 milijona SIT. Pri tem so predstavljale:

- obveznosti iz financiranja, konec 1999 490,6 milijona SIT in konec junija 2000 450,9 milijona SIT, krediti bank v državi, ter
- obveznosti iz poslovanja v letu 1999 56,6 milijona SIT, junija 2000 pa 54,2 milijona SIT. Te obveznosti izhajajo iz naslova leasinga pletilnih strojev in se znižujejo skladno z odplačevanjem leasinga.

Č. Kratkoročne obveznosti podjetja so se v obdobju 1997-6/2000 stalno povečevale: leta 1997 so znašale 1,37 milijarde SIT, konec 1998 1,55 milijarde SIT (57% vseh obveznosti do virov sredstev), konec naslednjega leta pa 1,64 milijarde SIT (65%) ter konec junija 2000 1,73 milijarde SIT (73%). Pri tem so:

- obveznosti iz poslovanja, v skupnem znesku 472,2 milijona SIT konec junija leta 2000, predstavljale v največjem obsegu obveznosti do dobaviteljev (207,2 milijona SIT), obveznosti do zaposlenih 76,2 milijona SIT in druge obveznosti 188,8 milijona SIT (90% teh so predstavljale obveznosti za obresti).
- obveznosti iz financiranja so v letu 1996 znašale 940,6 milijona SIT, naslednje leto 2% več – 962,8 milijona SIT, konec leta 1998 že 22% več – 1,17 milijarde SIT in konec leta 1999 1,25 milijarde SIT. Na 30.6.2000 pa so se povečale še za 1% na 1,26 milijarde SIT. Predstavljajo pa jih obveznosti za posojila bank in podjetij v državi, v okviru teh je tudi kratkoročen del obveznosti iz naslova leasinga.

D. Pasivne časovne razmejitve so se v obdobju zmanjševale, in sicer, z 2,1 milijona SIT konec leta 1997, na 1,6 milijona SIT konec leta 1998 oz. na 47 tisoč SIT konec leta 1999, junija 2000 pa jih podjetje ni več imelo.

Skupaj so **obveznosti do tujih virov sredstev** naraščale (razen leta 1997): leta 1996 so znašale 1,94 milijarde SIT oz. 65% vseh sredstev, leta 1998 že 2,14 milijarde SIT oz. 79% sredstev podjetja, konec 1999 2,19 milijarde SIT (87%), konec junija 2000 pa že 2,24 milijarde SIT oz. kar 94% vseh sredstev podjetja. S tempom prve polovice leta 2000, bi podjetje konec leta 2000 doseglo že negativen kapital (ocenjeno cca. najmanj 111 milijonov SIT), zato se je odločilo ukrepati v smeri finančne reorganizacije podjetja.

Tabela 24: Izkaz stanja podjetja na 31.12.1996, 31.12.1997, 31.12.1998, 31.12.1999 in 30.6.2000 v stalnih cenah na dan 30.6.2000 v 000 SIT

	BILANCA STANJA	1996	%	1997	%	1998	%	1999	%	30-jun-2000	%
A.	STALNA SREDSTVA	1.689.827	57	1.450.264	53	1.523.786	56	1.463.719	58	1.387.651	59
I.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Opredmetena osnovna sredstva	1.638.535	55	1.303.492	47	1.382.962	51	1.322.895	52	1.246.827	53
1.	Nepremičnine	1.179.556	40	1.026.316	37	949.702	35	901.738	36	863.594	37
2.	Oprema in druga opredmetena OS	458.979	15	277.176	10	433.260	16	421.157	17	383.233	16
III.	Dolgoročne finančne naložbe	51.292	2	146.771	5	140.824	5	140.824	6	140.824	6
IV.	Popravek kapitala	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B.	GIBLJIVA SREDSTVA	1.282.113	43	1.311.246	47	1.180.496	44	1.061.412	42	971.075	41
I.	Zaloge	669.287	23	667.023	24	574.958	21	508.335	20	370.971	16
1.	Material, DI	178.482	6	172.726	6	129.414	5	98.364	4	84.021	4
2.	Nedokončana proizvodnja	172.926	6	161.792	6	147.384	5	141.186	6	87.922	4
3.	Proizvodi	317.879	11	292.859	11	251.832	9	235.051	9	173.268	7
4.	Blago	0	0	39.647	1	46.328	2	33.735	1	25.760	1
5.	Predujmi za zaloge	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Dolgoročne terjatve iz poslovanja	78.246	3	67.644	2	59.736	2	46.451	2	42.278	2
III.	Kratkoročne terjatve iz poslovanja	475.322	16	543.330	20	514.159	19	477.975	19	536.933	23
IV.	Kratkoročne finančne naložbe	41.101	1	32.248	1	24.488	1	20.708	1	20.708	1
V.	Denarna sredstva	8.161	0	1.001	0	7.101	0	7.943	0	184	0
VI.	Aktivne časovne razmejitev	9.996	0	0	0	53	0	0	0	0	0
C.	SREDSTVA	2.971.940	100	2.761.510	100	2.704.282	100	2.525.131	100	2.358.726	100
Č.	ZUNAJBILANČNA SREDSTVA	0		0	0	0	0	0		0	0
	P A S I V A										
A.	KAPITAL	1.026.016	35	869.948	32	559.012	21	336.071	13	121.694	5
B.	DOLGOROČNE REZERVACIJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	546.653	18	522.532	19	588.876	22	547.210	22	504.917	21
	Dolgoročne obveznosti iz financiranja	545.912	18	522.280	19	588.876	22	490.605	19	450.686	19
	Dolgoročne obveznosti iz poslovanja	741	0	252	0	0	0	56.605	2	54.231	2
Č.	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	1.397.895	47	1.366.900	49	1.554.783	57	1.641.803	65	1.732.114	73
I.	Kratkoročne obveznosti iz poslovanja	457.253	15	404.119	15	380.567	14	394.164	16	472.247	20
II.	Kratkoročne obveznosti iz financiranja	940.642	32	962.781	35	1.174.216	43	1.247.639	49	1.259.867	53
D.	PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	1.378	0	2.129	0	1.612	0	47	0	0	0
E.	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	2.971.941	100	2.761.509	100	2.704.282	100	2.525.131	100	2.358.725	100

1.3.2. Analiza izkazov uspeha

1.3.2.1. Gibanje postavk izkazov uspeha

- A.** Podjetje je iz naslova **čistih prihodkov od prodaje** v letu 1996 ustvarilo 2,26 milijarde SIT, v letu 1997 pa 1,84 milijarde oz. 19%, naslednje leto zopet 11% manj in v letu 1999 1,37 milijarde SIT oz. 16% manj. V prvih šestih mesecih leta 2000 pa so čisti prihodki od prodaje znašali 532,8 milijona SIT, preračunano na letni nivo 1,07 milijarde SIT bi pomenilo *22% zmanjšanje prihodkov* iz naslova prodaje glede na leto poprej. Struktura prihodkov je bila v celotnem obdobju približno enaka, saj so prihodki od prodaje proizvodov na domačem trgu predstavljali od 39 do 44% vseh prihodkov, prodaja na tujem trgu pa od 50 do 53%. Prodaja blaga in materiala je predstavljala 2% v letu 1997 in 1999, z izjemo 4% v letu 1998.
- G.** Med **odhodki poslovanja** so največji delež predstavljali **stroški blaga, materiala in storitev**, ki so v obravnavanem obdobju znašali od 41 do 55% vseh prihodkov poslovanja. Okoli 3% stroškov materiala, blaga in storitev so predstavljali stroški nabavne vrednosti prodanega blaga, stroški materiala pa so se zniževali iz leta v leto, saj so v letu 1996 znašali 82% blaga materiala in storitev, naslednje leto 75%, nato 72% in 71%. Najnižji so bili v prvi polovici leta 2000, 67%. Stroški storitev so v obdobju 1996-1998 naraščali predvsem zaradi zunanjih storitev pletenja, saj je podjetje zaradi slabe koordinacije v proizvodnji moralo določene proizvode dati plesti zunanjim sodelavcem, ker samo ni uspelo dohitevati rokov. Materialni stroški so se glede na obseg prodaje, ki se je v obravnavanem obdobju stalno zmanjševal, v letu 1998 celo *povečali* za 5%, v letu 1999 in obdobju 1-6/2000 pa so znašali 502,4 milijona SIT oz. 220,1 milijona SIT (letno 44,2 milijona SIT), kar pomeni 23% znižanje tako v letu 1999 glede na leto 1998 in 12% znižanje letnega stroška materiala v letu 2000 glede na leto 1999 (pri 16% oz. 24% znižanju prodaje). Podjetje je torej, v letu 1999, namenilo nekaj več pozornosti zniževanju stroškov materiala, kar pa se ni nadaljevalo v letu 2000.
- F. Stroški dela** so se v celotnem obravnavnem obdobju zniževali na račun zniževanja števila zaposlenih. Največje znižanje stroška dela je bilo zabeleženo v letih 1998 in 1999, ko so se ti znižali za kar 13% oz. 12%. V prvi polovici leta 2000 pa se je strošek dela v podjetju povečal, preračunano na letni nivo za 6%, kljub znižanju števila zaposlenih glede na leto poprej za 2%.
- H. Amortizacija** neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev je, skladno z nabavo, narastla v letih 1998 na 133 milijonov SIT. Amortizacija je obračunana skladno s predpisi.
- L. oz. M. Rezultat iz poslovanja** je bil v letu 1996 pozitiven, in sicer, v višini 245,6 milijona SIT, medtem ko je bil že v naslednjem letu negativen v višini 38,3 milijona SIT. Negativen rezultat je sledil tudi v letih 1998 in 1999 v višini 211,3

milijona SIT oz. 111,5 milijona SIT ter od januarja do julija 2000 v višini 153,3 milijona SIT. Negativen rezultat prve polovice leta 2000 je dosegel 38% večjo vrednost kot celoletni preteklega leta in preračunano na letni nivo bi se povečal skoraj za dvakrat.

N. oz. P. Prihodki od financiranja so bili rezultat prihodkov od obresti in tečajnih razlik ter revalorizacijskega presežka. V letu 1996 so bile tečajne razlike precej večje kot prihodki od obresti, od leta 1997 naprej pa polovico manjše. Revalorizacijski presežek je v letu 1996 znašal 81,7 milijona SIT, naslednje leto 33,3 milijona SIT, naslednje leto le še 2 milijonov SIT. Prihodki od financiranja so tako znašali v letu 1996 99,4 milijona SIT, nato 52,8 milijona SIT, v letu 1998 14,6 milijona SIT, v letu 1999 pa 9,5 milijona SIT ter v obdobju 1-6/2000 27,4 milijona SIT. **Odhodki od financiranja** so v letu 1996 znašali 224,4 milijona SIT, v letu 1997 191,1 milijona SIT, naslednje leto 158,4 milijona SIT, leta 1999 148,4 milijona SIT in v prvih šestih mesecih 2000 106,5 milijona SIT. Večina odhodkov financiranja je nastala na račun obresti posojil. Kljub temu, da so realne obrestne mere iz leta v leto padale, se je obseg predvsem kratkoročnega zadolževanja podjetja vsako leto povečeval, zato se odhodki financiranja iz naslova obresti niso zniževali kot bi se pri normalnem obsegu zadolževanja.

R. oz. S. Rezultat iz rednega delovanja je bil v celotnem obravnavanem obdobju, razen v letu 1996, negativen: od najmanj 176,6 milijona SIT v letu 1997, do največ 335,2 milijona SIT v letu 1998. V letu 1996 je znašal dobiček rednega delovanja 120,6 milijona SIT. V obdobju 1-6/2000 je bil rezultat rednega delovanja negativen, in sicer, v višini 232,4 milijona SIT.

Š. oz. T. Izredni prihodki so v letu 1996 znašali 43,9 milijona SIT, v letu 1997 36,5 milijona SIT, naslednje leto 13,9 milijona SIT. Porast je bil zabeležen v letu 1999, ko so izredni prihodki na račun že prej odpisanih terjatev narasli na 54,5 milijona SIT. Izredni odhodki so bili v letih 1996 in 1997 večji kot izredni prihodki, v naslednjih letih pa manjši. V obdobju 1-6/2000 tako prihodkov kot odhodkov izrednega poslovanja ni bilo.

X. Podjetje je v celotnem obravnavanem obdobju, razen v letu 1996, poslovalo z izgubo, in sicer od 176,7 milijona SIT v letu 1997, preko najvišje izgube – 347,7 milijona SIT v letu 1998 do 246,7 milijona SIT v letu 1999. Izguba leta 1999 je bila za tretjino manjša kot leto poprej, vendar pa se je že v prvi polovici leta 2000 zopet dvignila – na 232,4 milijona SIT, in je bila na letni ravni enkrat višja kot leto poprej. Delež čiste izgube v celotnih prihodkih je znašal od 9% v letu 1997, preko 21% v letu 1998 do 17% v letu 1999 ter celo 41% v prvi polovici leta 2000.

Tabela 25: Izkazi uspeha za obdobje leta 1996,1997, 1998, 1999 in 1-6/2000 v stalnih cenah na 30.6.2000 v 000 SIT

	1996 %		1997 %		1998	%	1999	%	1-6/2000	%
BILANCA USPEHA										
PRIHODKI SKUPAJ	2.445.322	100	1.932.281	100	1.664.152	100	1.434.612	100	560.223	100
A. Čisti prihodki od prodaje	2.263.743	93	1.843.021	95	1.635.645	98	1.370.643	96	532.801	95
1. Prihodki od prodaje proizvodov in storitev doma	959.078	39	841.420	44	736.047	44	620.937	43	237.356	42
2. Prihodki od prodaje proizvodov in storitev na tujem	1.292.646	53	963.700	50	824.780	50	722.772	50	281.540	50
3. Prihodki od prodaje blaga in materiala doma	12.020	0	37.900	2	74.819	4	26.934	2	13.904	2
B. Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizv.	38.292	2	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizv.	0	0	84.636	4	30.236	2	72.565	5	22.989	4
Č. Vrednost usredstvenih last. proizvodov in storitev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Drugi prihodki iz poslovanja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Kosmati donos iz poslovanja	2.302.036	94	1.758.385	91	1.605.410	96	1.298.078	90	509.811	91
F. Stroški blaga, materiala in storitev	1.002.899	41	841.494	44	912.988	55	738.907	52	326.390	58
1. Nabavna vrednost prodanega blaga	9.617	0	30.320	2	52.547	3	21.547	2	11.123	2
2. Stroški materiala	824.268	34	618.026	32	649.568	39	502.429	35	220.092	39
3. Stroški storitev	169.014	7	193.149	10	210.873	13	214.932	15	95.174	17
G. Stroški dela	751.153	31	704.626	36	616.235	37	544.476	38	287.316	51
1. Plače	558.946	23	529.558	27	455.471	27	402.809	28	217.373	39
2. Stroški za socialno varnost	76.945	3	74.334	4	64.131	4	57.230	4	27.936	5
3. Drugi stroški dela	115.262	5	100.733	5	96.633	6	84.437	6	42.007	7
H. Amortizacija neopred. in opred. OS	133.646	5	116.801	6	133.010	8	103.996	7	43.926	8
I. Odpisi obratnih sredstev	0	0	0	0	12.467	1	12.683	1	1.192	0
J. Rezervacije	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K. Drugi odhodki poslovanja	168.736	7	133.759	7	142.047	9	9.473	1	4.256	1
L. Dobiček iz poslovanja	245.602	10	0	0	0	0	0	0	0	0
M. Izguba iz poslovanja	0	0	38.296	2	211.338	13	111.457	8	153.269	27
N. Prihodki od financiranja	99.394	4	52.799	3	14.589	1	9.453	1	27.423	5
O. Odpisi dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb	0	0	0	0	0	0	44.708	3	0	0
P. Stroški obresti in drugi odhodki financiranja	224.406	9	191.077	10	158.401	10	148.445	10	106.515	19
R. Dobiček iz rednega delovanja	120.590	5	0	0	0	0	0	0	0	0
S. Izguba iz rednega delovanja	0	0	176.574	9	355.150	21	295.156	21	232.361	41
Š. Izredni prihodki	43.892	2	36.462	2	13.917	1	54.516	4	0	0
T. Izredni odhodki	100.643	4	36.569	2	6.431	0	6.009	0	0	0
U. Celotni dobiček	63.839	3	0	0	0	0	0	0	0	0
V. Celotna izguba	0	0	176.681	9	347.663	21	246.650	17	232.361	41
Z. Davek iz dobička (izgube)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ž. Čisti dobiček poslovnega leta	63.839	3	0	0	0	0	0	0	0	0
X. Čista izguba poslovnega leta	0	0	176.681	9	347.663	21	246.650	17	232.361	41

1.3.2.2. Stopenjski izkazi uspeha

Rezultate poslovanja smo analizirali še s pomočjo stopenjskega izkaza uspeha. Primerjali smo različne kategorije prihodkov in odhodkov ter ugotavljali njihov poslovni rezultat ter prelivanje med temi kategorijami.

Tabela 26: Stopenjski izkazi uspeha za leta 1996, 1997, 1998 in 1999 ter 1-6/2000 v 000 SIT v stalnih cenah na 30.6.2000

POSTAVKA	1996	1997	1998	1999	30-jun-2000
Prihodki iz poslovanja	2.302.036	1.758.385	1.605.410	1.298.078	509.811
Poslovni odhodki	2.056.434	1.796.681	1.816.747	1.409.535	663.080
<i>Poslovni izid redne dejavnosti</i>	<i>245.602</i>	<i>(38.296)</i>	<i>(211.338)</i>	<i>(111.457)</i>	<i>(153.269)</i>
Prihodki od financiranja	99.394	52.799	14.589	9.453	27.423
Odhodki financiranja	224.406	191.077	158.401	193.153	106.515
<i>Poslovni izid financiranja</i>	<i>(125.012)</i>	<i>(138.278)</i>	<i>(143.812)</i>	<i>(183.700)</i>	<i>(79.093)</i>
Izredni prihodki	43.892	36.462	13.917	54.516	0
Izredni odhodki	100.643	36.569	6.431	6.009	0
<i>Razlika izrednega poslovanja</i>	<i>(56.751)</i>	<i>(107)</i>	<i>7.487</i>	<i>48.506</i>	<i>0</i>
POSLOVNI IZID	63.839	(176.681)	(347.663)	(246.650)	(232.361)

Iz stopenjskih izkazov uspeha je razvidno:

- **poslovni izid iz naslova redne dejavnosti, kot rezultat prihodkov in odhodkov poslovanja podjetja**, je bil v letu 1996 pozitiven, v ostalih letih in obdobju 1-6/2000 pa negativen. V obdobju od januarja do junija 2000 je negativen rezultat znašal 153,3 milijona SIT.
- **poslovni izid financiranja, kot rezultat prihodkov in odhodkov financiranja podjetja**, je bil v celotnem obravnavanem obdobju negativen: od največ 183,7 milijona SIT v letu 1999 do najmanj 125 milijonov SIT v letu 1996 oz. 79,1 milijona SIT v prvih šestih mesecih leta 2000.
- **izid izrednega delovanja, kot rezultat izrednih prihodkov in odhodkov podjetja**, je bil negativen v letih 1996 in 1997 (56,8 milijona SIT oz. 107.000 SIT), v letih 1998-1999 pa pozitiven (7,5 oz. 48,5 milijona SIT). V obdobju 1-6/2000 izrednega poslovanja podjetje ni imelo.
- **poslovni izid je bil negativen v letih 1997-6/2000, in sicer, v višini, 176,7 milijona SIT v letu 1997, 347,7 milijona SIT v letu 1998 in 246,7 milijona SIT v letu 1999 ter 232,4 milijona SIT v obdobju januar-junij 2000. Pozitiven rezultat je imelo podjetje le v letu 1996 v višini 63,8 milijona SIT.**

1.3.2.3. Izkaz finančnih tokov

- **Finančni tokovi pri poslovni dejavnosti: Nepopravljeni čisti pritoki** pri poslovni dejavnosti so na 31.12.1999 znašali –116,7 milijona SIT in na 30.6.2000 –165,9 milijona SIT ter *predstavljajo izgubo* zmanjšano za stroške amortizacije. Nepopravljeni čisti pritoki so bili negativni tudi v letih 1997 (-40 milijonov SIT) in 1998 (-170 milijonov SIT). Obveznosti iz poslovanja so se v povečale v letu 1999 za 65,8 milijona SIT in v obdobju 1-6/2000 pa še za 75,7 milijona SIT, kar je

posledica daljših plačilnih rokov dobaviteljem podjetja. Istočasno so se terjatve, razen v letih 1998 in 1999, ko so se zmanjševale, povečevale, in sicer, za 39,2 milijona SIT v letu 1997 in za 54,8 milijona SIT v obdobju januar-junij 2000. Zaloge so se zmanjševale od leta 1997 naprej, najprej za 1,9 milijona SIT v letu 1997, nato za 82 milijonov SIT, naslednje leto za 63,8 milijona SIT in nato še za 137,4 milijona SIT, predvsem zaradi prodaje zalog preteklih sezon. Vse skupaj nakazuje na povečan pritek denarnih sredstev v celotnem obravnavanem obdobju. Popravljeni čisti pritoki pri poslovni dejavnosti so bili, razen v letu 1999, negativni oz. so pomenili odtoke, kar kaže, da je podjetju v letih 1997, 1998 in 1-6/2000 ni uspelo odplačevati dolgov iz poslovanja iz lastnih virov, kot mu je to uspelo v letu 1999.

- **Finančni tokovi pri investicijski dejavnosti (sprememba osnovnih sredstev in vlaganja v dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe):** v letu 1997 so se opredmetena osnovna sredstva precej zmanjšala, saj je podjetje izločilo del proizvodnje v novo podjetje, vendar pa so se na drugi strani zaradi tega povečale dolgoročne finančne naložbe podjetja. Čisti pritoki so tako znašali 118 milijonov SIT v letu 1997. Podjetje je v letu 1998 investiralo v opredmetena dolgoročna sredstva in hkrati povečalo kratkoročne finančne naložbe, tako da so čisti odtoki znašali 241,2 milijona SIT. V letu 1999 je podjetje povečalo osnovna sredstva za 32,5 milijona SIT in kratkoročne naložbe za 3,6 milijona SIT, v šestih mesecih leta 2000 pa podjetje na investicijskem področju praktično ni bilo dejavno. Čisti odtoki pri poslovni in investicijski dejavnosti so na 31.12.1999 znašali 31,4 milijona SIT in na 30.6.2000 27,9 milijona SIT.
- **Finančni tokovi pri dejavnosti financiranja (spremembe kapitala, dolgoročnih rezervacij ter obveznosti iz financiranja):** Finančni tokovi pri dejavnosti financiranja vključujejo zunanje financiranje podjetja, ki zajema pridobivanje in vračanje posojil, povečanje in zmanjšanje kapitala in dolgoročnih rezervacij in razmerja do delničarjev oz. lastnikov. V letu 1998 je bilo zabeleženo bistveno večje povečevanje zadolževanja podjetja kot je bilo odplačevanje dolgov, saj se je dolg v letu 1998 povečal za 247,6 milijona SIT. Podjetje je v letu 1999 povečalo kratkoročni dolg v višini 70,3 milijona SIT in zmanjšalo dolgoročne obveznosti za 94,1 milijona SIT. V šestih mesecih 2000 so se dolgoročne obveznosti iz financiranja zmanjšale za 40 milijonov SIT in kratkoročne pa povečale za 12,2 milijona SIT.

Tabela 27: Izkaz finančnih tokov za leto 1999 in 1-6/2000 v 000 SIT

		1999	30-jun-2000
1.	ZAČETNO STANJE DENARNIH SREDSTEV NA DAN 1.1.	6.804	7.943
2.	Prihodki	1.242.335	516.862
3.	Odhodki brez amort. in oblik. dolg. rez.	-1.365.870	-690.712
4.	Davki iz dobička	0	0
5.	<i>Nepopravljeni čisti pritoki</i>	<i>-116.731</i>	<i>-165.907</i>
6.	Obveznosti iz posl. in PČR	65.758	75.663
7.	Terjatve iz posl. in AČR	47.446	-54.785
8.	Zaloge	63.829	137.363
9.	<i>Popravljeni čisti pritoki pri poslovni dejavnosti</i>	<i>60.303</i>	<i>-7.666</i>
10.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	0	0
11.	Opredmetena dolgoročna sredstva	-32.510	35.542
12.	Dolgoročne finančne naložbe	0	0
13.	Kratkoročne finančne naložbe	3.621	0
14.	<i>Čisti pritoki (odtoki) pri poslovni in investicijski dejavnosti</i>	<i>31.414</i>	<i>27.876</i>
15.	Kapital (sprem. zunaj dobička (izgube) obračunskega leta)	0	0
16.	Dolgoročne rezervacije	0	0
17.	Dolgoročne obveznosti iz financiranja	-94.149	-39.920
18.	Kratkoročne obveznosti iz financiranja	70.345	12.228
19.	Obveznosti do lastnikov iz dobička		
20.	KONČNO STANJE DENARNIH SREDSTEV	7.610	184

1.3.3. Analiza zadolženosti podjetja

V analizi zadolženosti so prikazani vsi viri in vrste dolga podjetja, na osnovi analize zadolženosti pa sta narejeni analizi prezadolženosti in podkapitaliziranosti ter kapitalske ustreznosti po Zakonu o finančnem poslovanju podjetij.

1.3.3.1. Obseg in struktura zadolženosti

Podjetje Pletilka, d.o.o., je imelo 31.12.1999 in 30.6.2000, v stalnih cenah na 30.6.2000, naslednje obveznosti **v tisoč SIT**:

	31.12.1999	31.07.2000
Dolgoročne obveznosti:	547.210	504.917
• Dolgoročne obveznosti iz financiranja	490.605	450.686
• Dolgoročne obveznosti iz poslovanja	56.605	54.231
Kratkoročne obveznosti:	1.641.803	1.712.695
• Kratkoročne obveznosti iz poslovanja	394.164	452.828
• Kratkoročne obveznosti iz financiranja	1.247.639	1.259.867
SKUPAJ KRATKOROČNE IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	2.189.013	2.216.612

Dolgoročne obveznosti iz poslovanja predstavljajo obveznosti za finančni najem, **dolgoročne obveznosti iz financiranja** pa predstavlja dolgoročna posojila bank in podjetij v državi.

Kratkoročne obveznosti iz poslovanja predstavljajo obveznosti do dobaviteljev in zaposlenih ter državnih institucij, **kratkoročne obveznosti iz financiranja** pa predstavljajo kratkoročna posojila pridobljena pri podjetjih in bankah v državi.

1.3.3.2. Analiza prezadolženosti v letu 1999

(dolgoročne + kratkoročne finančne obveznosti)/(poslovni rezultat + amortizacija)	=	-13
--	---	-----

Primerjava finančnih obveznosti podjetja s poslovnim rezultatom in amortizacijo nam pokaže, da je podjetje poslovalo z izgubo in v tem trenutku ni zmožno odplačati svojih finančnih obveznosti brez finančne reorganizacije v doglednem času, ker ne oblikuje lastnih virov (dobiček in amortizacija), iz katerih bi bilo možno poplačilo. V prvih šestih mesecih leta 2000 je bila izguba podjetja že večja kot v celotnem preteklem letu, pri povečanem finančnem zadolževanju se je stanje še poslabšalo.

vse obveznosti/kosmati donos iz poslovanja	=	1,9
--	---	-----

Primerjava vseh obveznosti podjetja skupaj, t.j. kratkoročnih in dolgoročnih (finančnih in iz poslovanja), s prihodki od poslovanja pokaže, da bi bilo podjetje sposobno pokriti svoje obveznosti v slabih dveh letih (22 mesecev), če bi celoten svoj prihodek namenilo poplačilu obstoječih obveznosti, pri čemer ne bi poravnavalo novonastalih oz. tekočih obveznosti oz. preračunano na letno raven leta 2000 v dobrih dveh letih (cca 29 mesecev).

Navedena kazalnika kažeta, da je podjetje prezadolženo in da svojih obveznosti ne bo zmožno poravnati iz nadaljnega poslovanja, v kolikor ne pride do sprememb v poslovanju in obsegu dolga podjetja.

1.3.3.3. Analiza podkapitaliziranosti in kapitalske ustreznosti

Podjetje je podkapitalizirano takrat, ko ima v svoji finančni strukturi premalo dolgoročnih virov (lastnega kapitala in dolgoročnih finančnih virov), da bi s tem financiralo vsaj stalna sredstva in zaloge, kar pomeni, da podjetje stalna sredstva financira iz kratkoročnih virov, zaradi česar ne more ob dospelosti pokrivati kratkoročnih virov, kar vodi v nelikvidnost.

Ustreznost strukture sredstev in virov sredstev ocenjujemo s pomočjo **presoje skladnosti naložb in virov financiranja**, ki jo prikazujemo v naslednji tabeli. V tabeli so sredstva in viri razdeljeni glede na njihovo ročnost. Pristop temelji na tem, da naj trajni viri (lastni kapital) najprej pokrivajo stalna sredstva, nato zaloge, katerih ročnost je krajša, nazadnje pa še obratne naložbe. V primeru, da trajni kapital ne zadostuje za

pokrivanje stalnih sredstev, smo kot drugi vir uporabili dolgoročne vire, če pa ti ne zadostujejo, potem ostanejo za pokritje stalnih sredstev le še kratkoročni viri.

Tabela 28: Presoja skladnosti naložb in virov financiranja na 31.12.1998, 31.12.1999 in 30.6.2000 v 000 SIT

		31. 12. 1998		31. 12. 1999		30. 6. 2000	
NALOŽBE:	VIRI:	NALOŽBE	VIRI:	NALOŽBE	VIRI:	NALOŽBE	VIRI:
	LASTNI KAPITAL		559.012		336.071		121.694
STALNA SRED.	DOLG. VIRI	1.523.786	588.876	1.463.719	547.210	1.387.651	504.917
	KRAT. VIRI		375.899		580.438		761.040
SKUPAJ		1.523.786	1.523.786	1.463.719	1.463.719	1.387.651	1.387.651
	LASTNI KAPITAL		0		0		0
ZALOGE	DOLG. VIRI	574.958	0	508.335	0	370.971	0
	KRAT. VIRI		574.958		508.335		370.971
SKUPAJ		574.958	574.958	508.335	508.335	370.971	370.971
	LASTNI KAPITAL		0		0		0
OBRATNE NAL.	DOLG. VIRI	605.538	0	553.077	0	600.103	0
	KRAT. VIRI		605.538		553.077		600.103
SKUPAJ		605.538	605.538	553.077	553.077	600.103	600.103
VSE SKUPAJ		2.704.282	2.704.282	2.525.131	2.525.131	2.358.726	2.358.726

Iz presoje skladnosti naložb in virov financiranja tako na 31.12.1998 kot na 31.12.1999 in 30.6.2000 je razvidno, da so stalna sredstva delno (25% konec leta 1998, 40% konec leta 1999 in 55% konec junija 2000) in zaloge v celoti pokrite s kratkoročnimi viri. Obratne naložbe so bile konec leta 1998. in leta 1999 ter konec junija 2000 v celoti pokrite s kratkoročnimi viri sredstev. Če kot kriterij skladnosti naložb in virov financiranja vzamemo dejstvo, da bi vsaj stalna sredstva (in zaloge) morale biti financirane iz dolgoročnih virov, potem lahko ugotovimo, da je podjetje **podkapitalizirano**. Podkapitaliziranost podjetja je na 31.12.1998 znašala 951 milijonov SIT, na 31.12.1999 in na 30.6.2000 pa 1,1 milijarde SIT, kar pomeni, da podjetje večino sredstev pokriva s kratkoročnimi tujimi viri.

Tabela 29: Izračun kapitalske ustreznosti podjetja na 30.6.2000 kot jo določa 10.čl.ZFPPod

Osnovni kapital v 000 SIT	(1)	650.000
Prenešana izguba preteklih let v 000 SIT	(2)	576.966
Izguba tekočega leta v 000 SIT	(3)	214.376
Skupaj izguba v 000 SIT	(4)=(2)+(3)	791.342
50% osnovnega kapitala v 000 SIT	(5)= (1)*50%	325.000
Kapitalska ustreznost/neustreznost	(6)=(4)/(5)	2,4

Na podlagi opredelitve kapitalske ustreznosti skladno z 10. čl. ZFPPod ugotavljamo, da je podjetje Pletilka, d.o.o., kapitalsko neustrezno, saj prenesena izguba in izguba tekočega leta (791,3 milijona SIT) presegata višino 50% osnovnega kapitala (325 milijonov SIT) za približno 2,4 krat.

1.3.4. Analiza kazalnikov podjetja

Tabela 30: Kazalniki

I.	KAZALNIKI STANJA FINANCIRANJA	1996	1997	1998	1999	1-6/2000
	Delež kapitala v financiranju	0,35	0,32	0,21	0,13	0,05
	Delež dolgov v financiranju	0,65	0,68	0,79	0,87	0,95
	Delež trajnega in dolgoročnega financiranja	0,53	0,51	0,43	0,35	0,27
	Delež kratkoročnega financiranja	0,47	0,49	0,57	0,65	0,73
	Kreditna sposobnost	0,93	0,96	0,75	0,60	0,45
	Stopnja samofinanciranja	0,43	0,41	0,27	0,17	0,07
II.	KAZALNIKI POKRITOSTI					
	Razmerje med komercialnimi terjatvami in obveznostmi	1,18	1,67	2,01	2,15	2,42
	Razmerje med kratkoročnimi terjatvami in obveznostmi	1,04	1,34	1,35	1,21	1,14
III.	KAZALNIKI LIKVIDNOSTI OZ. VODORAVNEGA FINANČNEGA USTROJA					
	Neposredna pokritost krat. obveznosti (hitri koeficient)	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
	Pospešena pokritost krat. obveznosti (pospešeni koefi.)	0,35	0,40	0,34	0,30	0,31
	Kratkoročna pokritost krat. obveznosti (krat. koeficient)	0,86	0,91	0,72	0,62	0,54
IV.	KAZALNIKI OBRAČANJA					
	Koeficient obračanja zalog proizvodov (v dnevih)	50,40	60,79	57,26	66,09	62,03
	Koeficient obračanja zalog materiala (v dnevih)	79,03	102,01	72,72	71,46	69,67
	Koeficient obračanja terjatev do kupcev v letu dni (v dnevih)	75,36	112,78	116,90	134,40	192,21
	Koeficient obračanja obv. do dobaviteljev v letu dni (v dnevih)	110,04	137,86	97,47	101,93	115,86
V.	KAZALNIKI GOSPODARNOSTI					
	Gospodarnost poslovanja	1,12	0,98	0,88	0,92	0,77
	Gospodarnost financiranja	0,44	0,28	0,09	0,06	0,26
	Celotna gospodarnost	1,03	0,95	0,84	0,89	0,66
	Dobičkonosnost prihodkov od poslovanja	0,11	-0,02	-0,13	-0,09	-0,30
	Celotna čista dobičkonosnost prihodkov	0,08	0,00	-0,17	-0,05	-0,32
VI.	KAZALNIKI DONOSNOSTI					
	Čista donosnost kapitala	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00
	ROA - Donosnost sredstev	0,02	-0,06	-0,13	-0,10	-0,10
	ROE - Donosnost kapitala	0,06	-0,20	-0,62	-0,73	-1,91

Kazalniki stanja financiranja se uporabljajo za presojo ustreznosti strukture virov in sredstev. Kot je razvidno iz tabele, kažejo na dan 30.6.2000 na zelo nizek kapital podjetja, ki dosega komaj 5% financiranja, na visoko stopnjo zadolženosti (95%), pri čemer je kar 73% dolgov kratkoročnih, slabo kreditno sposobnost (komaj 45% dolgoročnih virov pokriva stalna sredstva podjetja) in poslabševanja samofinanciranja (le 7% stalnih sredstev in zalog je pokritih z lastnimi dolgoročnimi viri).

Kazalniki pokritosti nam povedo koliko so terjatve iz poslovanja večje od obveznosti iz poslovanja podjetja, pri čemer je **razmerje med vsem kratkoročnimi terjatvami in kratkoročnimi obveznostmi iz poslovanja** na dan 30.6.2000 znašalo 1,14, kar pomeni, da je so bile vse kratkoročne obveznosti iz poslovanja pokrite s kratkoročnimi

terjatvami iz poslovanja oz. da so terjatve presegale obveznosti za 14% iz tega lahko sklepamo na slabo plačljivost terjatev kupcev, kar nam pokaže tudi kazalnik razmerja terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev.

Kazalniki likvidnosti oz. vodoravnega finančnega ustroja kažejo likvidnost oz. plačilno sposobnost podjetja:

- **kratkoročni koeficient**, merjen kot razmerje med gibljivimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi, je na 30.6.2000 znašal 0,54 in je pod mejno vrednostjo (1,2). Pove nam, da bi podjetje kratkoročne obveznosti le v 54% pokrilo z gibljivimi sredstvi. Kazalnik kaže na slabo likvidnost podjetja;
- Prav tako imata nizko vrednost tudi kazalnika **tekoče (razmerje med gibljivimi sredstvi brez zalog in kratkoročnimi obveznostmi) in trenutne (razmerje med denarnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi) likvidnosti**, ker ima podjetje velike kratkoročne obveznosti, ki jih ni sposobno tekoče poravnati. Kazalnik tekoče likvidnosti znaša na 30.6.2000 0,31, kar pomeni, da podjetje s svojimi gibljivimi sredstvi brez zalog pokrije 31% vseh kratkoročnih obveznosti.

Kazalniki obračanja:

- **kazalnik število dni vezave dobaviteljev** kaže povprečen čas, v katerem podjetje poravnava svoje obveznosti do dobaviteljev. Kazalnik ima visoke vrednosti (102 dni v letu 1999 (3,4 mesecev) oz. 116 dni (3,9 mesecev) v letu 2000), vendar pa te ne odstopajo od slovenskega povprečja v plačevanju, kajti dejstvo je namreč, da mora podjetje zaradi svojega finančnega stanja, če želi dobiti osnovni material za proizvodnjo, to plačati vnaprej, ostali dobavitelji pa so zato plačani kasneje.
- **kazalnik število dni vezave kupcev** kaže povprečen čas, v katerem kupci poravnajo svoje obveznosti do podjetja. Kazalnik je imel v letu 1999 povprečno vrednost 134 dni, kar pomeni, da so kupci svoje obveznosti plačevali v cca. štirih mesecih. Vendar pa je pomembno to, da kupci dodelavnih poslov svoje obveznosti poravnajo takoj oz. najkasneje v mesecu dni po dobavi, medtem ko kupci v Sloveniji plačujejo v roku 3-4, celo 5 mesecev. V prvih šestih mesecih leta 2000 pa so te vrednosti narasle in znaša rok poplačila povprečno 192 dni oz. dobre štiri mesece.
- hkrati se je **obračanje zalog materiala** neznatno pospešilo in z 71 dni kot je znašalo v letu 1999 na 70 dni v šestih mesecih leta 2000, prav tako pa je hitrejše **obračanje zalog proizvodov** namesto 66 dni, kot je znašalo v letu 1999, sedaj znaša 62 dni. Zaloge materiala se obračajo počasi ker mora podjetje nabavljati material takrat ko je ta na trgu in je relativno ugoden, ne pa takrat ko ga potrebuje za proizvodnjo.

Kazalniki gospodarnosti:

- **kazalnik gospodarnosti poslovanja** je na 31.12.1999 znašal 0,92 in na 30.6.2000 0,77, kar pomeni, da so prihodki poslovanja predstavljali le 92% oz. 77% odhodkov poslovanja;
- **kazalnik celotne gospodarnosti** je na 31.12.1999 znašal 0,89 oz. na 30.6.2000 0,66. To pomeni, da so prihodki podjetja predstavljali 89% oz. 66% celotnih odhodkov podjetja.
- **kazalniki dobičkonosnosti** imajo negativne vrednosti, razen v letu 1996, zaradi negativnih rezultatov poslovanja podjetja.

Kazalniki donosnosti:

Glede na negativen rezultat poslovanja podjetja imajo ti kazalniki negativne vrednosti in komentar ni potreben.

1.3.5. Sklepna ocena finančne analize

Podjetje ima glede na svojo strukturo in velikost premoženja visoke obveznosti, ki so na 30.6.2000 znašale 2,24 milijarde SIT po knjigovodskih podatkih. Podjetje je **nelikvidno, prezadolženo in kapitalsko neustrezno**. Podjetje je **podkapitalizirano v višini 1,1 milijarde SIT**, kar pomeni, da podjetje stalna sredstva financira iz kratkoročnih virov, zaradi česar ne more ob dospelosti pokrivati kratkoročnih obveznosti, kar vodi v nelikvidnost.

Zaradi neustrezne finančne strukture, ki je rezultat previsokih kratkoročnih obveznosti, ki jih podjetje ni sposobno poravnati, je podjetje **prezadolženo in nesolventno**.

Podjetje posluje z **izgubo**. V letu 1999 je izguba znašala 213,6 milijona SIT po knjigovodskih podatkih, v prvih šestih mesecih leta 2000 pa že 214,4 milijona SIT, kar onemogoča oblikovanje virov za odplačilo obveznosti v doglednem času brez finančne reorganizacije.

Iz obrazca BON-2 Agencije RS za plačilni promet na dan 16.6.2000 je razvidno, da je bilo stanje denarnih sredstev na žiro računu družbe na 15.6.2000 218 tisoč SIT. Podjetje je imelo nepretrgoma blokiran račun 35 dni, število dni blokacij v zadnjih šestih mesecih do dneva izstavitve obrazca je 105 dni. Povprečno stanje dospelih neporavnanih obveznosti v mesecu maju je bilo 125 milijonov SIT.

Iz opravljenih analiz izhaja, da je potrebno izvesti tako poslovno kot finančno reorganizacijo podjetja, ki bo omogočala prestrukturiranje obveznosti in obenem znižanje stroškov poslovanja in financiranja (zamudne in redne obresti).

Pri analizi možnosti finančne sanacije podjetja smo ugotovili, da zaradi nelikvidnosti, nesolventnosti, prezadolženosti, kapitalske neustreznosti in podkapitaliziranosti podjetja ne bo možno sanirati brez prisilne poravnave.

1.4. METODE IN UKREPI FINANČNE REORGANIZACIJE

Zaradi nelikvidnosti, podkapitaliziranosti in prezadolženosti podjetja, predlagamo ukrepe finančne reorganizacije, ki bodo ob upoštevanju interesov upnikov zagotovili predvsem:

- uspešno tekoče poslovanje,
- likvidnost in solventnost podjetja ter
- poplačilo upnikov skladno s predlaganim načrtom in finančnimi zmožnostmi podjetja.

Program finančne reorganizacije je nujno povezan s programom celovite sanacije podjetja. V zadnjih mesecih so bile že narejene podrobne analize poslovanja podjetja. Preverjeni so bili vsi proizvodni programi in vse poslovne funkcije v podjetju. Ob analizi nabavnih in prodajnih možnosti so bile preverjene tudi proizvodne možnosti podjetja. Danes je za vsak proizvodni program podjetja znano, kakšni so stroški proizvodnje, kakšne so možnosti in učinki njegove prodaje.

Sanacijski program, ki podrobneje predvideva omenjene ukrepe in način njihove realizacije, vključno z nosilci, je v pripravi in se bo pričel izvajati sočasno s potekom odločanja o prisilni poravnavi. Njegova dosledna uresničitev bo omogočila pozitivno tekoče poslovanje že v letu 2001, doseganje predvidenih rezultatov pa je za vse upnike, ki se bodo odločili za konverzijo svojih terjatev v lastniške deleže v Pletilki jamstvo, da so se odločili za dobro naložbo.

Pri izdelavi načrta finančne reorganizacije smo poleg finančne reorganizacije pasivnih postavk bilance stanja uporabili tudi nekatere dodatne metode, ki so v skladu z Zakonom o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji ter bistveno pripomorejo k izpeljavi načrta in uspešnem dolgoročnem poslovanju podjetja.

V skladu z Zakonom o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (31.čl in 47.čl.) smo v načrt finančne reorganizacije vključili naslednje bistvene skupine **ukrepov oz. metod finančne reorganizacije, ki bodo omogočili:**

1. normalno tekoče poslovanje:

- poplačilo tekočih obveznosti;
- izboljšanje izterjave zapadlih terjatev do kupcev z namenom hitrejšega in predvsem rednega plačevanja;
- nadaljnje zmanjševanje zalog nedokončane proizvodnje z izboljšanim načrtovanjem proizvodnje in zmanjšanje zalog proizvodov s prodajo proizvodov preteklih sezon;

- dogovarjanje z dobavitelji materiala za predvsem boljše plačilne pogoje pri nabavi, kar bi znižalo stroške financiranja nabave materiala ter

2. **prestrukturiranje poslovanja in/oz. proizvodnje podjetja**, ki poteka vzporedno s postopkom prisilne poravnave, kar bo izboljšalo učinkovitost poslovanja in omogočilo dobičkonosno poslovanje. Zaradi izgub, ki nastajajo pri opravljanju dejavnosti, in na podlagi ugotovitev poslovne analize so se v podjetju odločili v okviru metod prestrukturiranja izvesti ukrepe, ki so jih delno že izvedli, delno pa so v teku:

- reorganizacija proizvodnje s hkratno obnovo prostorov in preselitev proizvodnje na manjše površine;
- s preselitvijo se zmanjšajo stroški porabljene energije;
- organizacija proizvodnje je prostorsko racionalnejša;
- s preselitvijo v obnovljene prostore izboljšanje delovnih pogojev in s tem posredno dvig produktivnosti dela;
- povečanje obsega proizvodnje predvsem na račun povečanja domače proizvodnje oz. prodaje domače kolekcije;
- zmanjšanje števila zaposlenih, skladno z načrtom prenehanja delovnih razmerij, ki bo omogočil racionalnejše in učinkovitejše poslovanje ter večjo produktivnost na zaposlenega;
- izboljšanje načina prodaje, iskanje novih prodajnih poti in novih prodajnih trgov.

3. **zagotavljanje finančnih sredstev podjetja:**

- iskanje najugodnejših virov kratkoročnega financiranja obratnih sredstev podjetja;
- s preselitvijo proizvodnje se pojavijo odvečni prostori, ki jih podjetje odproda in s tem zagotovi dodaten vir financiranja.

4. **prestrukturiranje obstoječih virov financiranja za zagotovitev poplačila upnikov (deloma bodo vplivali tudi na normalnejše tekoče poslovanje) in odpravo prezadolženosti, kar pomeni:**

- **zmanjšanje večine obveznosti** do dobaviteljev za 80%;
- **ugovarjanje** spornim terjatvam, vse obveznosti nastale do 30.6.2000 pa bodo poplačane skladno z načrtom finančne reorganizacije, ter
- **dokapitalizacijo** podjetja, ki bo povečala delež lastnih trajnih virov. Dokapitalizacija bo izvedena s spremembo (konverzijo) terjatev strateških upnikov v lastniški kapital.

Cilj prenove poslovanja podjetja je zagotavljanje uspešnega poslovanja podjetja v prihodnje. Celovita prenova podjetja bo potekala postopoma na vseh navedenih področjih. Namen prenove je racionalnejše, ekonomično in dobičkonosno poslovanje podjetja po izpeljani prisilni poravnavi podjetja.

1.5. PROJEKCIJA POSLOVANJA PODJETJA

Na osnovi metod, predstavljenih v prejšnjih točkah načrta finančne reorganizacije podjetja Pletilka, d.o.o., v nadaljevanju prikazujemo analizo projekcije poslovanja.

Najprej prikazujemo osnovna izhodišča, ki so služila za pripravo finančnih projekcij (izkazi stanja in uspeha, izkazi finančnih tokov) prihodnjega poslovanja podjetja. To so **izhodišča** v zvezi s prihodki, odhodki, obdavčenjem ter v zvezi z investicijami v osnovna in obratna sredstva.

Na teh osnovah smo pripravili **predračunske računovodske izkaze**, ki kažejo na uspešnost poslovanja podjetja v prihodnje. Predračunski računovodski izkazi so pripravljene za obdobje od julija 2000 do konca leta 2006. Dokončno poplačilo upnikov iz naslova obveznosti iz prisilne poravnave bo izvedeno v letu 2005. Leto 2006 je prvo leto brez obveznosti iz naslova prisilne poravnave. **Predračunski računovodski izkazi so pripravljene na osnovi stalnih cen na dan 30.6.2000.**

1.5.1. Projekcija prihodkov podjetja v obdobju 2000-2006

1.5.1.1. Projekcija prodaje

Osnova za oceno projekcije poslovnih prihodkov je analiza splošnih ekonomskih razmer in tržnih razmer v dejavnosti, analiza pretekle prodaje, kupcev, marketinškega spleta in ostale relevantne analize, kakor tudi plani podjetja. V smislu projekcije bodoče prodaje in poslovnih prihodkov so pomembna predvsem naslednja dejstva in trendi iz preteklega poslovanja podjetja:

- izboljševanje splošne gospodarske situacije v Sloveniji in rast standarda prebivalstva, ki je bil značilen za preteklih nekaj let, v prihodnjih pa se pričakuje stagnacijo, celo recesijo;
- stagnacija v porabi oblačil v EU, ob istovrstnem povečanem uvozu oblačil iz držav z nižjimi proizvodnimi stroški;
- znatno krčenje oblačilne industrije v Sloveniji;
- nezaščitenost slovenske oblačilne industrije;
- huda konkurenca cenениh in manj kvalitetnih proizvodov v Sloveniji;
- visoka davčna obremenitev proizvajalcev oblačil v Sloveniji;
- padanje količinske in še bolj vrednostne prodaje v podjetju;
- uveljavljena blagovna znamka v Sloveniji in na področju nekdanje Jugoslavije, ne pa na drugih trgih (EU) in utečenost v poslovnih povezavah;
- nizke cene dodelavnih poslov, katere podjetje izvaja za priznane evropske proizvajalce in trgovce;

- delno odpiranje trgov nekdanje Jugoslavije v prihodnosti, kjer je podjetje poznano in priznano;
- selitev proizvodnje v države z nižjimi stroški delovne sile kot jih ima Slovenija in nevarnost izgube obstoječih poslov;
- nezmožnost podjetja, da financira obsežnejše promocijske aktivnosti na domačem trgu, s katerimi bi bistveno povečalo prodajo in relativno neaktivna akvizicija novih novih poslovnih partnerjev - kupcev na tujih trgih;
- sklop finančnih problemov, katerih posledica je postopek prisilne poravnave in onemogočajo normalno proizvodno-prodajno poslovanje podjetja.

Prodajo oziroma poslovne prihodke predstavljajo prihodki od prodaje proizvodov (in blaga) na domačem in delno tujem trgu. Projekcija prodaje je bila pripravljena na podlagi analize trga in ocene števila potencialnih potrošnikov. Glede na sezonska nihanja prodaje smo predvideli večjo prodajo v času od novembra do januarja ter od aprila do junija, v ostalih mesecih pa nekoliko nižjo, vendar pa iz izkazov to ni razvidno, saj so v njih prikazani zneski na letnem nivoju. Prihodke smo razdelili na prihodke od prodaje:

- **na domačem trgu oz. prodaje lastne kolekcije** v dveh sezonah, t.j. jesensko-zimski in pomladansko-poletni, in sicer moške in ženske kolekcije ter
- **na tujem trgu oz. iz naslova dodelavnih poslov**, ki se izvajajo v dveh sezonah t.j. pomladanski, od marca do avgusta, in jesenski, od konca septembra do konca leta.

V drugi polovici leta 2000 se bodo razmere počasi umirjale in poslovanje naj bi se v večji meri začelo odvijati v smeri rahlega povečevanje tako proizvodnje kot prodaje. Vendar zaradi nastale situacije v preteklosti ni upati na pretirano hitro in za podjetje ugodno reakcijo trga, temveč na postopno spoznavanje »novega« podjetja na trgu. V letu 2001 smo predvideli sicer nekoliko večjo rast prodaje, predvsem na račun zaposlitve trgovin, v katerih je podjetje v preteklosti prodajalo, nato pa zaradi slabe organizacije prodaje ta prodajna mesta izgubilo. Temu primerni bodo tudi rezultati. V letih 2002-2005 smo predvideli rast prodaje 3-4% letno, pri čemer bo prodaja na domačem trgu iz leta v leto predstavljala večji delež v strukturi prodaje, in sicer od 52% v letu 2001 do 58% v letu 2006.

Tabela 19: Projekcija prodaje podjetja v letih 2000-2005 v 000 SIT

	1-6/2000	7-12/2000	1-12/2000	1-12/2001	1-12/2002
<i>I. Lastna kolekcija</i>					
<i>a. Jesen- zima</i>		0		355.181	387.431
<i>b. Pomlad - poletje</i>		266.386		258.986	282.502
Prodaja na domačem trgu - lastna kolekcija	218.985	266.386	485.370	614.167	669.934
<i>II. Dodelavni posli</i>					
<i>a. Pomladanska sezona</i>		143.979		267.120	269.791
<i>b. Jesenska sezona</i>		123.410		267.120	269.791
Prodaja na tujem trgu - dodelavni posli	259.749	267.389	527.138	534.240	539.582
Prodaja trgovskega blaga		14.675	14.675	30.818	33.900
SKUPAJ	478.734	548.450	1.027.184	1.179.225	1.243.416

... nadaljevanje tabele 19

	1-12/2003	1-12/2004	1-12/2005	1-12/2006
<i>I. Lastna kolekcija</i>				
<i>a. Jesen - zima</i>	410.871	435.729	462.090	485.195
<i>b. Pomlad - poletje</i>	299.594	317.719	336.941	353.788
Prodaja na domačem trgu - lastna kolekcija	710.465	753.448	799.031	838.983
<i>II. Dodelavni posli</i>				
<i>a. Pomladanska sezona</i>	272.489	275.214	277.966	277.966
<i>b. Jesenska sezona</i>	272.489	275.214	277.966	277.966
Prodaja na tujem trgu - dodelavni posli	544.978	550.428	555.932	555.932
Prodaja trgovskega blaga	37.290	41.019	45.121	49.633
SKUPAJ	1.292.733	1.344.895	1.400.084	1.444.548

1.5.1.2. Prihodki od financiranja

Prihodki od financiranja so planirani glede na finančno situacijo v podjetju. Podjetje bo predvidoma ustvarjalo določene neto denarne tokove in to v dinamiki, ki ni enaka dinamiki odplačevanja obveznosti iz naslova prisilne poravnave. Zaradi tega se bodo občasno pojavljali viški denarnih sredstev, ki jih bo podjetje plasiralo na finančni trg. Prihodki od financiranja so planirani glede na višino dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb. Planiramo povprečno 2% obresti na kratkoročno in 4% na dolgoročno plasirana sredstva.

1.5.1.3. Izredni prihodki

Izredne prihodke smo planirali samo v letu 2000 ('predračunski' izkaz uspeha za obdobje 1.-6.2000): prihodke iz naslova odpisa obveznosti iz postopka prisilne poravnave v višini 742,3 milijona SIT - v predračunskem izkazu uspeha. Sicer pa v obdobju od 2001 do leta 2006 izrednih prihodkov nismo planirali, razen v letu 2001, ko bodo nastali izredni prihodki pri odprodaji odvečnega premoženja kot rezultat med knjigovodsko vrednostjo in prodajno vrednostjo nepremičnin. Ti prihodki bodo znašali 32,3 milijona SIT in bodo v celoti knjiženi v letu 2001, kljub temu, da bo del kupnine od odprodaje podjetje dobilo januarja 2002.

1.5.2. Projekcija odhodkov iz poslovanja v obdobju 2000-2006

Osnova za izračun odhodkov je kalkulacija poslovanja za leto 2000, ki je narejena na podlagi analize stroškov v letu 1999. Vsi stroški so bili ocenjeni posebej za proizvodnjo, prodajo, splošne službe in tehnični sektor. Ocenjena je zgolj potrebna višina stroškov za nadaljevanje poslovanja, zato so stroški znižani za vse stroške, ki niso nujno potrebni za nadaljnje poslovanje. Ocenjujemo, da je za zagotovitev predvidenega znižanja stroškov potrebno zagotoviti natančno kontrolo in ustrezen informacijski sistem, kar je lahko realna predpostavka.

1.5.2.1. Stroški materiala in storitev, popravki obratnih sredstev, rezervacije in drugi stroški

Stroške materiala smo planirali v višini potrebnih stroškov za normalno poslovanje in vzdrževanje podjetja. Stroške materiala predstavljajo stroški osnovnega in pomožnega materiala za proizvodnjo, izračunani na podlagi tehničnih normativov in se gibljejo skladno s spremembami količin proizvodnje, stroški energije, drobnega inventarja in pisarniškega materiala. Projekcija stroškov materiala oz. nabave je bila pripravljena na podlagi projekcije prodaje. Glede na leto 1999 in prvih 6 mesecev leta 2000 smo jih znižali skladno z ukrepi, ki so navedeni v poglavju Metode finančne reorganizacije tega Načrta. V naslednjih letih stroškov realno nismo povečevali.

Stroški storitev so planirani v višini potrebnih stroškov za opravljene storitve, stroške prevoznih storitev, vzdrževanje, najemnine, telefon, izobraževanje, čiščenje, varovanje ter zavarovanje opreme in oseb, plačilni promet, intelektualne storitve, sejme in reklame. V letu 2000 so vključeni tudi stroški postopka prisilne poravnave v višini 3 milijonov SIT.

Popravkov obratnih sredstev, oblikovanja dolgoročnih rezervacij in drugih stroškov v letih 2001-2006 nismo planirali.

1.5.2.2. Amortizacija ter investicije v osnovna sredstva in dezinvestiranje osnovnih sredstev

Amortizacija opreme in zgradb se obračunava za poslovno potrebna sredstva, in sicer, na osnovi ocenjenih vrednosti ter na osnovi stopenj, ki izhajajo iz še preostale življenjske dobe sredstev.

Amortizacija je v prvih šestih mesecih leta 2000 znašala 40,5 milijona SIT, kar na letnem nivoju predstavlja cca 80 milijonov SIT. Amortizacijo smo ocenili na nivoju od 60 do 89 milijonov SIT letno. Investicije smo v letih 2001-2006 planirali v višini 20% amortizacije in bodo namenjene nakupu in obnovi opreme ter vzdrževanju stavbe.

Z namenom poplačila upnikov bo podjetje v letu 2001 odprodalo del premoženja, in sicer, zgradbo v izmeri cca. 1.400m² in 1.500m² stavbišča, na katerem ta zgradba stoji. Skupna prodajna vrednost te nepremičnine znaša 161 milijonov SIT. Kupnino v znesku 85,2 milijona SIT bo podjetje dobilo v letu 2001, preostali del v višini 75,7 milijona SIT pa v letu 2002.

1.5.2.3. Stroški dela

Število zaposlenih v podjetju se je zmanjševalo že v obdobju pred začetkom postopka prisilne poravnave. V obdobju 1-6/2000 je znašal strošek dela 265,1 milijona SIT, v mesecih od julija do decembra leta 2000 pa smo predvideli stroške dela v višini 250,3 milijona SIT. V prihodnje smo planirali strošek dela na letnem nivoju od 537 do 588 milijonov SIT, skladno z zmanjšanim številu zaposlenih kot je predviden v Načrtu prenehanja delovnih razmerij. Stroški dela se gibajo skladno s potrebnim številom

zaposlenih, pri čemer načrtujemo strošek dela v višini kolektivne pogodbe oz. cene dela na trgu in cca 2% letno rastjo.

1.5.2.4. Odhodki financiranja

Odhodki financiranja so ocenjeni skladno z višino obveznosti v prisilni poravnavi in smo v projekciji upoštevali 0% realno obrestno mero za obveznosti iz prisilne poravnave, skladno z načrtom poplačil upnikov. Obrestna mera za hipotekarne upnike iz prisilne poravnave je predvidena skladno s pogodbami oziroma dodatnimi dogovori o znižanju obrestne mere. Predvideli smo tudi dodatno kratkoročno in dolgoročno zadolževanje, za katero smo predvideli 7% letno realno obrestno mero.

1.5.2.5. Izredni odhodki

Izrednih odhodkov nismo planirali.

1.5.3. Rezultat in obratna sredstva

1.5.3.1. Rezultat delovanja podjetja

Pri dobičku smo upoštevali predpise o 25% davku na dobiček ter predpise o pokrivanju davčne izgube v petih letih. Tekoča izguba po knjigovodskem stanju na datum 30.6.2000 znaša 214,4 milijona SIT, kumuliranih izgub po knjigovodskem stanju pa je na isti dan za 619,4 milijona SIT. To pomeni, da podjetje lahko uveljavlja davčno olajšavo za celotno davčno osnovo do leta 2006, tako da davka od dobička v celotnem obravnavanem obdobju nismo predvideli. Leto 2007 bo prvo leto normalne obdavčitve iz dobička.

V letih od 2001 do 2006 smo predvideli dobičkonosno poslovanje podjetja. Dobiček v obravnavanem obdobju znaša od 53do 209 milijonov SIT letno.

V letih od 2000 do 2006 nismo predvideli nikakršnih odlivov iz naslova dobička, to pomeni, da v celotnem obravnavanem obdobju ne bo **nobenega izplačila dividend** lastnikom, ampak bo dobiček izključno uporabljen kot **vir za poplačilo upnikov**, skladno s načrtom finančne reorganizacije oziroma prisilno poravnavo.

1.5.3.2. Potrebna obratna sredstva

Dodatnih kratkoročnih finančnih naložb nismo predvideli, razen v drugi polovici leta 2000, ko smo jih oblikovali v višini 124 milijonov SIT, ki pa jih v naslednjih letih uporabimo kot vir za poplačilo upnikov iz prisilne poravnave.

Dodatnih dolgoročnih finančnih obveznosti nismo predvideli. Dolgoročne finančne obveznosti predstavljajo dolgoročni hipotekarni kredit in obveznosti do upnikov iz

prisilne poravnave (v višini 100% obveznosti na dan 30.6.2000), ki bodo dokončno poplačane v letu 2005.

Kratkoročne finančne obveznosti, ki smo jih predvideli predstavljajo kratkoročni krediti, ki jih bo podjetje najemalo pri bankah v letu 2004 v višini 4 milijonov SIT in v letu 2005 v višini 25 milijonov SIT. Predvideli smo celotno poplačilo kratkoročnih kreditov v letu 2006. Obrestna mera, ki smo jo predvideli za te kredite, znaša 8% letno.

Potrebna obratna sredstva (terjatve, zaloge in obveznosti iz poslovanja) smo predvideli skladno z gibanjem prihodkov in stroškov, to je, s spreminjanjem obsega poslovanja. **Povprečni obrati** oziroma plačilni roki, ki smo ji upoštevali pa so naslednji:

- obrat zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje je težko določljiv, saj so zaloge močno odvisne od ciklusa proizvodnje oz. sezonskega gibanja. Tako so zaloge proizvodov in nedokončane proizvodnje konec leta najmanjše, saj so proizvodi dodelavnih poslov prodani in ostanejo le neprodani proizvodi in nedokončana proizvodnja domače kolekcije;
- zaloge materiala so odvisne tako od dobave dodelavnega materiala kot od razpoložljivosti nabave materiala za domačo kolekcijo. Podjetje dostokrat nabavi material takrat, ko je ta na trgu, in ne takrat, ko ga potrebuje, saj ga takrat ni. Zato so tudi zaloge materiala izredno ciklične narave in odvisne od trga, kar pomeni, da jih je konec leta malo oz. materiala za dodelavne posle nič, ostane le material za lastno kolekcijo in ostanki tega;
- problem prodaje na domačem trgu (terjatve do kupcev iz naslova prodaje lastne kolekcije) so zelo slabi plačilni roki, ki navadno trajajo tri mesece in več po prodaji; v dveh sezonah, kar pomeni, da se jesenska kolekcija proda septembra in oktobra, plačilo pa je šele v decembru in januarju ali celo kasneje. Zato je stanje odprtih terjatev konec leta veliko – kar 3/4 vseh terjatev prodaje ene sezone. Podjetje bo v prihodnje težilo k zniževanju plačilnih rokov (na 75 dni);
- plačilni roki za terjatve do kupcev iz naslova prodaje dodelavnih poslov pa so boljši, saj so dogovorjeni na 15 dni po izdobavi blaga v dveh sezonah. Plačila so redna in glede na to, da se druga sezona zaključi konec avgusta oz. septembra, je konec leta le malo odprtih terjatev do tujih partnerjev iz naslova dodelavnih poslov;
- plačilni roki za obveznosti do dobaviteljev so izredno problematični. Problem financiranja nabave materiala je predvsem v tem, da ga je potrebno nabaviti takrat, ko je na trgu, kar pomeni tudi dva meseca pred proizvodnjo. Plačilo je navadno z avansom pred dobavo, ki je lahko tudi 3-4 tedne kasneje oz. po plačilu, le v redkih primerih je plačilo v roku dveh mesecev po dobavi. Torej od plačila materiala do izkupička od prodaje preteče tudi pol leta ali več (1 mesec+2 meseca+3 mesece);
- plačilni roki za obveznosti do delavcev in iz naslova plačila davkov državi so 30 dni.

1.5.4. Predračunski izkazi uspeha, finančnih tokov in stanja za leta 2000 – 2006

V nadaljevanju prikazujemo projekcijo izkazov uspeha, finančnih tokov ter izkazov stanja za obdobje od leta 2000 do leta 2006, vključno z revidiranim predračunskim izkazom stanja na dan 30.6.2000.

Finančni tokovi vsebujejo odplačilo vseh finančnih obveznosti podjetja, vključno z upoštevanjem obveznosti, ki izvirajo iz prisilne poravnave.

Tabela 31: Projekcija izkazov uspeha za obdobje od 2000 do 2006 v 000 SIT

	BILANCA USPEHA	1-6/2000	predračunska	7-12/2000	1-12/2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
			z učinkom PP								
A.	Čisti prihodki od prodaje	491.562	491.562	533.775	1.025.337	1.179.225	1.243.416	1.292.733	1.344.895	1.400.084	1.444.548
1.	Prihodki od prodaje proizv. in stor. na dom.trgu	218.985	218.985	266.386	485.370	614.167	669.934	710.465	753.448	799.031	838.983
2.	Prihodki od prodaje proizv. in stor. na tujem trgu	259.749	259.749	267.389	527.138	534.240	539.582	544.978	550.428	555.932	555.932
3.	Prihodki od prodaje blaga in mat. na domačem trgu	12.828	12.828		12.828	30.818	33.900	37.290	41.019	45.121	49.633
4.	Prihodki od prodaje blaga in mat. na tujem trgu	0			0						
B.	Povečanje vrednosti zalog	0	0		0						
C.	Zmanjšanje vrednosti zalog	21.210	21.210		21.210						
D.	Drugi prihodki iz poslovanja	0		0	0						
E.	Kosmati donos iz poslovanja	470.352	470.352	533.775	1.004.127	1.179.225	1.243.416	1.292.733	1.344.895	1.400.084	1.444.548
	Poslovni odhodki	611.757	611.757	531.368	1.143.125	1.114.996	1.138.117	1.163.077	1.187.766	1.215.793	1.239.175
F.	Stroški blaga, materiala in storitev	301.127	301.127	239.613	540.741	496.512	511.566	524.276	537.596	551.571	560.294
1.	Nabavna vrednost prodanega blaga	10.262	10.262	11.289	21.551	23.706	26.077	28.685	31.553	34.708	38.179
2.	Stroški materiala	203.057	203.057	167.739	370.796	332.030	335.580	339.161	342.773	346.415	346.647
3.	Stroški storitev	87.808	87.808	60.586	148.393	140.776	149.908	156.431	163.270	170.447	175.467
G.	Stroški dela	265.077	265.077	250.268	515.346	537.484	547.490	557.670	568.027	578.565	587.989
1.	Plače	200.548	200.548	185.460	386.008	412.806	420.318	427.980	435.796	443.768	451.899
2.	Stroški za socialno varnost	25.774	25.774	29.488	55.262	59.720	60.915	62.133	63.376	64.643	65.936
3.	Drugi stroški dela	38.756	38.756	35.320	74.076	64.958	66.257	67.556	68.855	70.154	70.154
H.	Amortizacija neopred. in opred. OS	40.526	40.526	39.523	80.049	78.999	77.062	79.131	80.143	83.657	88.891
I.	Odpisi obratnih sredstev	1.100	1.100	0	1.100	0	0	0	0	0	0
J.	Rezervacije	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
K.	Drugi odhodki poslovanja	3.927	3.927	1.963	5.890	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
L.	Dobiček iz poslovanja	0	0	2.407	0	64.230	105.299	129.656	157.129	184.292	205.373
M.	Izguba iz poslovanja	141.406	141.406	0	138.999	0	0	0	0	0	0
N.	Prihodki od financiranja	25.300	25.300	1.398	30.118	8.128	7.178	6.368	5.878	5.868	5.858
O.	Odpisi dolg. in krat. finančnih naložb	0	0		0						
P.	Stroški obresti in drugi odhodki fin.	98.271	98.271	0	127.987	19.372	14.358	8.716	6.539	6.460	2.001
R.	Dobiček iz rednega delovanja	0	0	3.805	0	52.986	98.119	127.308	156.468	183.699	209.230
S.	Izguba iz rednega delovanja	214.376	214.376	0	236.867	0	0	0	0	0	0
Š.	Izredni prihodki	0	742.331	0	742.331	0	0	0	0	0	0
2.	Iz naslova prisilne poravnave - odpis	0	742.331		742.331						
T.	Izredni odhodki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U.	Celotni dobiček	0	527.955	3.805	505.464	52.986	98.119	127.308	156.468	183.699	209.230
V.	Celotna izguba	214.376	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Z.	Davek iz dobička (izgube)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ž.	Čisti dobiček poslovnega leta	0	527.955	3.805	531.759	52.986	98.119	127.308	156.468	183.699	209.230
X.	Čista izguba poslovnega leta	214.376	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabela 32: Projekcija izkaza stanja za obdobje 2000-2006 s predračunsko bilanco stanja na dan 30.6.2000 v 000 SIT

	BILANCA STANJA	30.06.2000	Predračunska 30.6.2000	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006
	A K T I V A		z efektom PP		78.817	76.190				
A.	STALNA SREDSTVA	1.387.651	1.387.651	1.348.128	1.221.024	1.098.156	1.024.083	961.507	915.520	869.532
I.	Neopredmetena dolgo.sredstva	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Opredmetena osnovna sredstva	1.246.827	1.246.827	1.207.304	1.080.200	957.332	883.259	820.684	774.696	728.708
1.	Nepremičnine	863.594	863.594	852.813	773.997	697.806	681.219	664.631	648.043	631.456
2.	Oprema	383.233	383.233	354.490	306.203	259.525	202.040	156.052	126.652	97.252
III.	Dolgoročne fin. naložbe	140.824	140.824	140.824	140.824	140.824	140.824	140.824	140.824	140.824
IV.	Popravek kapitala	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B.	GIBLJIVA SREDSTVA	971.075	971.075	1.016.888	834.809	825.320	812.131	815.803	847.122	1.074.644
I.	Zaloge blaga	370.971	370.971	322.326	247.619	258.864	267.634	276.883	286.642	294.088
II.	Dolgoročne terjatve iz poslovanja	42.278	42.278	40.978	40.978	38.378	35.778	33.178	30.578	27.978
III.	Kratkoročne terjatve iz poslovanja	536.933	536.933	503.731	413.932	442.883	464.228	486.809	510.702	530.678
IV.	Krat. finančne naložbe	20.708	20.708	144.958	130.458	82.958	42.458	17.958	17.458	16.958
V.	Denarna sredstva	184	184	4.895	1.822	2.237	2.032	974	1.742	204.941
VI.	Aktivne časovne razmejitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C.	SREDSTVA	2.358.726	2.358.726	2.365.016	2.055.833	1.923.476	1.836.214	1.777.310	1.762.642	1.944.175
Č.	ZUNAJBILANČNA SREDSTVA	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	P A S I V A									
A.	KAPITAL	121.694	952.521	956.326	1.009.312	1.107.430	1.234.738	1.391.207	1.574.906	1.784.136
B.	DOLGOROČNE REZERVACIJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	504.917	1.406.204	1.314.804	902.818	668.577	450.704	227.900	0	0
	Dolgoročne obv. iz financiranja	450.686	1.406.204	1.314.804	902.818	668.577	450.704	227.900	0	0
	Razred 1: Izločitveni upnik		54.231	39.050	21.137	0	0	0	0	0
	Razred 2: Ločitveni upnik		769.896	769.896	625.461	476.412	322.594	163.845	0	0
	Razred 3: Konverzija terjatev v lastniške deleže podjetja									0
	Razred 4: 100% poplačilo v 5 letih		320.275	320.275	256.220	192.165	128.110	64.055	0	0
	Razred 5: 100% poplačilo - strošek postopka PP		76.220	0	0	0	0	0	0	0
	Razred 6: 20% poplačilo v 1 letu		185.583	185.583	0	0	0	0	0	0
Č.	KRA TKOROČNE OBVEZNOSTI	1.732.114	0	93.886	143.703	147.468	150.772	158.203	187.735	160.037
I.	Krat. Obveznosti iz poslovanja	472.247	0	93.886	143.703	147.468	150.772	154.203	158.735	160.037
II.	Krat. Obveznosti iz financiranja	1.259.867	0	0	0	0	0	4.000	29.000	0
D.	PASIVNE ČAS. RAZMEJITVE	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E.	OBV. DO VIROV SREDSTEV	2.358.725	2.358.725	2.365.016	2.055.833	1.923.475	1.836.214	1.777.310	1.762.641	1.944.174
F.	ZUNAJBILANČNE OBVEZNOSTI	0	0							

Predračunski izkaz stanja na dan 30.6.2000, v primerjavi z obračunskim, že vključuje zmanjšanje obveznosti na račun diskontov v prisilni poravnavi (6.razred upnikov) in spremembo v lastniški delež podjetja (3.razred upnikov), ob predpostavki, da je prisilna poravnava pravnomočna na dan 30.6.2000.

1.5.4.1. Spremembe v kapitalu

V predračunski bilanci stanja so že upoštevane vse spremembe kapitala, to je povečanje osnovnega kapitala na račun dokapitalizacije in spremenjen rezultat (dobiček namesto izgube) na račun odpisa dela obveznosti (izredni prihodki). Povečanje osnovnega kapitala bo izvedeno s konverzijo terjatev upnikov (3. razreda).

Za povečanje osnovnega kapitala je potreben sklep Skupščine podjetja. Upnik bo lastniške deleže, ki so predmet **pogodbe o konverziji**, vplačal tako, da bo na dolžnika cediral svojo terjatev. Ker bo na podlagi cesije dolžnik hkrati postal tudi upnik, bo terjatev zaradi združitve prenehala. Zaradi prenehanja terjatve (zmanjšanja dolga) se bo povečal dolžnikov lastniški kapital, ne da bi se spremenilo njegovo premoženje (aktiva). Po vpisu povečanja osnovnega kapitala z vloži v sodni register, bo dolžnik upniku izdal ustrezen lastniški delež in s tem izpolnil svojo obveznost iz pogodbe o konverziji dolga (terjatev) v lastniške deleže.

Tabela 33: Primerjalni prikaz pasivnih strani obračunske in predračunske bilance stanja na dan 30.6.2000

	P A S I V A	Obračunska 30.6.2000	Predrač. na 30.6.2000 pred pokrivanjem izgube pret. let	Predrač. na 30.6.2000 pod pokritju izgube pret. let
A.	KAPITAL	121.694	952.521	952.521
<i>I.</i>	<i>Osnovni kapital</i>	650.000	738.496	738.496
<i>II.</i>	<i>Vplačani presežek kapitala</i>	0	0	0
<i>III.</i>	<i>Rezerve</i>	21.279	21.279	21.279
<i>IV.</i>	<i>Preneseni čisti dobiček pret. let</i>	42.445	42.445	0
<i>V.</i>	<i>Prenesena izguba iz pret. let</i>	619.411	619.411	0
<i>VI.</i>	<i>Revalorizacijski popravek kap.</i>	241.758	241.758	0
<i>VII.</i>	<i>Nerazp čisti dobiček posl. leta</i>	0	527.955	192.746
<i>VIII.</i>	<i>Izguba poslovnega leta</i>	214.376	0	0

V kapitalu so nastale naslednje spremembe:

V obračunski bilanci stanja znaša osnovni kapital 650 milijonov SIT. Osnovni kapital podjetja se bo povečal za 88,5 milijona SIT. Po predračunski bilanci stanja znaša osnovni kapital 738,5 milijona SIT. Konverzija upnika oziroma terjatev je razvidne iz točke 1.6.2. Do zmanjšanja nerazporejene izgube poslovnega leta je prišlo na račun izrednih prihodkov zaradi odpisa obveznosti (80% odpis obveznosti upnikov šestega razreda). Lastniško strukturo po dokapitalizaciji prikazujemo v tabeli.

Tabela 34: Struktura osnovnega kapitala po konverziji

	Vrednost v 000 SIT	Delež v celotnem osnovnem kapitalu
Obstoječi osnovni kapital	650.000	88,02%
<i>Dokapitalizacija: Ministrstvo za gospod. dejavnosti</i>	88.496	11,98%
Skupaj	738.496	100%

Tabela 35: Projekcija denarnih in finančnih tokov 2000 - 2006 v 000 SIT

	STOPENJSKI IZKAZ FINANČNIH TOKOV	1-6/2000	7-12/2000	1-12/2000	1-12/2001	1-12/2002	1-12/2003	1-12/2004	1-12/2005	1-12/2006
1.	1. ZAČETNO STANJE DENARNIH SRED. NA DAN 1.1.	7.943	184	7.943	4.895	1.822	2.237	2.032	974	1.742
2.	Prihodki	1.259.193	535.173	1.794.366	1.187.354	1.250.594	1.299.101	1.350.773	1.405.953	1.450.406
3.	Odhodki brez amortizacije in oblik. dolg. rez.	-690.712	-491.845	-1.182.557	-1.055.368	-1.075.414	-1.092.662	-1.114.161	-1.138.597	-1.152.284
4.	Davki iz dobička	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	<i>Nepopravljeni čisti pritoki</i>	<i>576.424</i>	<i>43.511</i>	<i>619.752</i>	<i>136.880</i>	<i>177.003</i>	<i>208.676</i>	<i>238.644</i>	<i>268.330</i>	<i>299.864</i>
6.	Sprem. obveznosti iz poslovanja in PČR	-450.815	93.886	-356.929	49.817	3.765	3.304	3.431	4.532	1.302
7.	Sprem. terjatev iz poslovanja in AČR	-54.785	34.503	-20.283	89.799	-26.352	-18.745	-19.982	-21.293	-17.376
8.	Sprememba zalog	137.363	48.645	186.009	74.707	-11.245	-8.770	-9.249	-9.759	-7.446
9.	<i>Popravljeni čisti pritoki pri poslovni dejavnosti</i>	<i>208.187</i>	<i>220.545</i>	<i>428.548</i>	<i>351.203</i>	<i>143.172</i>	<i>184.464</i>	<i>212.845</i>	<i>241.810</i>	<i>276.344</i>
10.	Sprem. neopredmetenih dolgoročnih sredstev	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11.	Sprem. opredmetenih dolg. sredstev	35.542	0	35.542	48.105	45.806	-5.059	-17.567	-37.669	-42.903
12.	Sprem. dolg. finančnih naložb	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.	Sprem. kratkoročnih finančnih naložb	0	-124.250	-124.250	14.500	47.500	40.500	24.500	500	500
14.	<i>Čisti pritoki (odtoki) pri poslovni in investicijski dejavnosti</i>	<i>243.729</i>	<i>96.295</i>	<i>339.840</i>	<i>413.808</i>	<i>236.478</i>	<i>219.906</i>	<i>219.777</i>	<i>204.642</i>	<i>233.941</i>
15.	Sprememba kapitala (zunaj dobička (izgube) obrač. leta)	88.495	0	88.495	0	0	0	0	0	0
16.	Sprem. Dolgoročnih rezervacij	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17.	Sprem. Dolgoročnih obveznosti iz financiranja	915.599	-91.400	824.198	-411.986	-234.242	-217.873	-222.804	-227.900	0
18.	Sprem. Kratkoročnih obveznosti iz financiranja	-1.247.639	0	-1.247.639	0	0	0	4.000	25.000	-29.000
19.	Sprem. Obveznosti do lastnikov iz dobička	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20.	KONČNO STANJE DENARNIH SREDSTEV	184	4.895	4.895	1.822	2.237	2.032	974	1.742	204.941

1.6. RAZDELITEV UPNIKOV V RAZREDE IN NAČIN POPLAČILA

1.6.1. Obveznosti podjetja in razredi upnikov v prisilni poravnavi

Kratkoročne in dolgoročne obveznosti podjetja znašajo po revidiranem izkazu stanja na dan 30.6.2000 2.237.000 SIT.

V skladu s 1. in 2.točko 1.odstavka 47.člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, dolžnik v načrtu prisilne poravnave:

- **upnike in njihove terjatve razvršča v razrede** glede na pravni in poslovni temelj, predlaga izplačila terjatev z zneski in roki ter navaja,
- **za katere razrede terjatev se položaj upnikov** po potrditvi načrta prisilne poravnave načrta finančne reorganizacije ne spremeni.

Podjetje je svoje obveznosti tako razvrstilo v **šest razredov**:

- 1. razred terjatev izločitvenih upnikov,**
- 2. razred terjatev ločitvenih upnikov,**
- 3. razred terjatev upnikov, ki bodo svoje terjatve konvertirali v lastniške deleže podjetja Pletilka, d.o.o.,**
- 4. razred terjatev strateških upnikov, ki se poplačajo 100% v petih letih od pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi,**
- 5. razred terjatev upnikov - delavcev, ki se poplačajo 100% kot strošek postopka prisilne poravnave po 160.čl.ZPPSL in**
- 6. razred terjatev ostalih upnikov podjetja, ki se poplačajo 20% v enem letu od pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi.**

Pri tem moramo poudariti, da se v skladu z 2.točko 1.odstavka 47.člena, položaj upnikov iz 1. in 2.razreda tudi po pravnomočnem sklepu o potrjeni prisilni poravnavi ne spremeni, terjatve 3., 4., 5. in 6.razreda pa bodo poplačane skladno z zakonsko predvidenimi možnostmi.

1.6.2. Razredi upnikov in predvideni način poplačila

1. razred terjatev vključuje terjatev izločitvenega upnika po 60. členu, katerega položaj se s pravnomočnostjo sklepa o potrjeni prisilni poravnavi ne spremeni

V ta razred smo vključili terjatev, ki je zavarovana z izločitveno pravico na strojih. Podjetje je imelo na dan 30.6.2000 upnika, z **ločitveno pravico na nepremičninah podjetja**. Terjatev upnika **Leasing Banka** je znašala **54.231.000SIT**.

Položaj tega upnika se s pravnomočnostjo sklepa o prisilni poravnavi ne spremeni, saj sklep za upnika prvega razreda nima pravnega učinka. Terjatev upnika bo poplačana skladno z določili pogodbe.

2. razred terjatev vključuje terjatev ločitvenega upnika po 60. členu, katerega položaj se s pravnomočnostjo sklepa o potrjeni prisilni poravnavi ne spremeni

Razred vključuje terjatev, ki je zavarovana s hipoteko na premoženju. Terjatev upnika **Nova Banka**, ki je imel na dan 30.6.2000 **ločitveno pravico na nepremičninah podjetja**, je znašala **769.896.000SIT**.

Tudi položaj tega upnika se s pravnomočnostjo sklepa o prisilni poravnavi ne spremeni, saj sklep za upnika drugega razreda nima pravnega učinka in terjatev upnika bo poplačana skladno z določili pogodbe.

3. razred terjatev upnikov, ki bodo svoje terjatve konvertirali v lastniške deleže podjetja Pletilka, d.o.o.

V skladu z 49a.členom Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, bo upnik 100% terjatev tega razreda konvertiral v lastniški kapital podjetja Pletilka, d.o.o., ob pogoju uspešno zaključene prisilne poravnave in pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi. Soglasje upnika je priloženo v prilogi.

Na dan 30.6.2000 znaša terjatev, ki jo bo upnik, **Ministrstvo za gospodarske dejavnosti**, ob pogoju potrjene prisilne poravnave **konvertiral** v lastniški kapital podjetja, **88.496.000SIT**.

4. razred terjatev strateških upnikov podjetja, ki se poplačajo 100% v petih letih od pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi

V skladu s 5.točko 2.odstavka 48.člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji bo dolžnik poplačal 100% terjatev tega razreda v nominalni višini (obrestna mera 0%) z odložitvijo poplačila največ pet let po potrjeni prisilni poravnavi.

Terjatve upnikov 4.razreda, ki so bile priznane, so na 30.6.2000 znašale **320.275.000SIT**.

5. razred terjatev strateških upnikov podjetja, ki se poplačajo 100% kot strošek postopka prisilne poravnave

V skladu s 1.točko 2.odstavka 160.člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji bo dolžnik poplačal 100% terjatev tega razreda v nominalni višini (obrestna mera 0%), saj gre za terjatve delavcev iz naslova neizplačane plače za mesec pred začetkom postopka.

Terjatev teh upnikov je na 30.6.2000 skupaj znašala **76.220.000 SIT**.

6. razred terjatev upnikov vključuje vse ostale terjatve, ki niso uvrščene v prvi, drugi, tretji, četrti ali peti razred in se poplačajo v skladu s prvo točko drugega odstavka 48. člena Zakona

V skladu s 1.točko 2.odstavka 48.člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji bo dolžnik poplačal 20% terjatev tega razreda v nominalni višini (obrestna mera 0%) v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi.

Znesek terjatev tega razreda znaša na dan **30.6.2000 927.914.000SIT** oz. **20% poplačilo** v višini **185.583.000SIT**.

V ta razred so razvrščeni vsi upniki, ki niso razvrščeni v razrede 1, 2, 3, 4 ali 5.

1.6.3. Načrt poplačila upnikov

Podjetje je na dan 30.6.2000 (brez upoštevanja prisilne poravnave) **prezadolženo, podkapitalizirano in nelikvidno**. Prisilna poravnava in s tem finančna reorganizacija

je nujno potrebna metoda, ki omogoča **poplačilo upnikov** v skladu z Zakonom o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji ter uspešno dolgoročno poslovanje podjetja Pletilka, d.o.o.. Načrt finančne reorganizacije je izdelan na osnovi oblikovanih razredov upnikov in njihovih terjatev ter rokov poplacha posameznih razredov. Predvideni viri za poplačilo upnikov so predvsem naslednji:

- **čisti dobiček v obdobju od julija 2000 do konca leta 2006,**
- **neinvestirana amortizacija in**
- **obratna sredstva.**

V naslednjih dveh tabelah je za obdobje 2000-2006 v 000SIT prikazan: neto denarni tok pred poplačilom upnikov iz prisilne poravnave, obseg in dinamika poplacha posameznih razredov upnikov ter neto denarni tok podjetja po poplačilu upnikov iz prisilne poravnave.

Iz tabel je razvidno, da je podjetje sposobno odplačevati obveznosti, skladno z Načrtom finančne reorganizacije podjetja.

Tabela 36: Načrt poplačila upnikov in finančni tok v 000 SIT

	Stanje obv. pred PP	Predrač stanje obv. Z učinkom PP	Stanje obv. z učinkom PP						
Začetno stanje obv po razredih	30.06. 2000	30.6. 2000	31.12. 2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Razred 1: Izločitveni upnik	54.231	54.231	54.231	39.050	21.137	0	0	0	0
Razred 2: Ločitveni upnik	769.896	769.896	769.896	769.896	625.461	476.412	322.594	163.845	0
Razred 3: Konverzija terjatev v lastniške deleže podjetja	88.496	0	0	0	0	0	0	0	0
Razred 4: 100% poplačilo v 5 letih	320.275	320.275	320.275	320.275	256.220	192.165	128.110	64.055	0
Razred 5: 100% poplačilo - strošek postopka PP	76.220	76.220	76.220	0	0	0	0	0	0
Razred 6: 20% poplačilo v 1 letu	927.914	185.583	185.583	185.583	0	0	0	0	0
Skupaj	2.237.031	1.406.204	1.406.204	1.314.804	902.818	668.577	450.704	227.900	0
Učinek PP		-742.331	-742.331						
Odplačilo upnikov po razredih									
Razred 1: Izločitveni upnik	0	0	15.181	17.913	21.137			0	0
Razred 2: Ločitveni upnik				144.435	149.049	153.818	158.749	163.846	0
Razred 3: Konverzija terjatev v lastniške deleže podjetja	0	0	0	0	0				
Razred 4: 100% poplačilo v 5 letih	0	0	0	64.055	64.055	64.055	64.055	64.055	0
Razred 5: 100% poplačilo - strošek postopka PP	0	0	76.220						
Razred 6: 20% poplačilo v 1 letu	0	0	0	185.583					
R3 -strateški		0	0	0	0	0	0	0	0
Skupaj	0	0	91.400	411.986	234.241	217.873	222.804	227.900	0
Končno stanje obv. po razredih									
Razred 1: Izločitveni upnik	54.231	54.231	39.050	21.137	0	0	0	0	0
Razred 2: Ločitveni upnik	769.896	769.896	769.896	625.461	476.412	322.594	163.845	0	0
Razred 3: Konverzija terjatev v lastniške deleže podjetja	88.496	0	0	0	0	0	0	0	0
Razred 4: 100% poplačilo v 5 letih	320.275	320.275	320.275	256.220	192.165	128.110	64.055	0	0
Razred 5: 100% poplačilo - strošek postopka PP	76.220	76.220	0	0	0	0	0	0	0
Razred 6: 20% poplačilo v 1 letu	927.914	185.583	185.583	0	0	0	0	0	0
skupaj	2.237.031	1.406.204	1.314.804	902.818	668.577	450.704	227.900	0	0

Tabela 37: Rekapitulacija finančnih tokov s poplačili upnikov iz PP

Leto	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
DENARNI TOK PRED POPLAČILOM OBV. IZ PP	96.295	413.808	236.478	219.906	223.777	229.642	204.941
Razred 1: Izločitveni upnik	15.181	17.913	21.137	0	0	0	0
Razred 2: Ločitveni upnik	0	144.435	149.049	153.818	158.749	163.846	0
Razred 3: Konverzija terjatev v lastniške deleže podjetja	0	0	0	0	0	0	0
Razred 4: 100% poplačilo v 5 letih	0	64.055	64.055	64.055	64.055	64.055	0
Razred 5: 100% poplačilo - strošek postopka PP	76.220	0	0	0	0	0	0
Razred 6: 20% poplačilo v 1 letu	0	185.583	0	0	0	0	0
Skupaj	91.400	411.986	234.241	217.873	222.804	227.900	0
KONČNO STANJE DENARNIH SREDSTEV PO POPLAČILU OBVEZNOSTI IZ PP	4.895	1.822	2.237	2.032	974	1.742	204.941